



This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

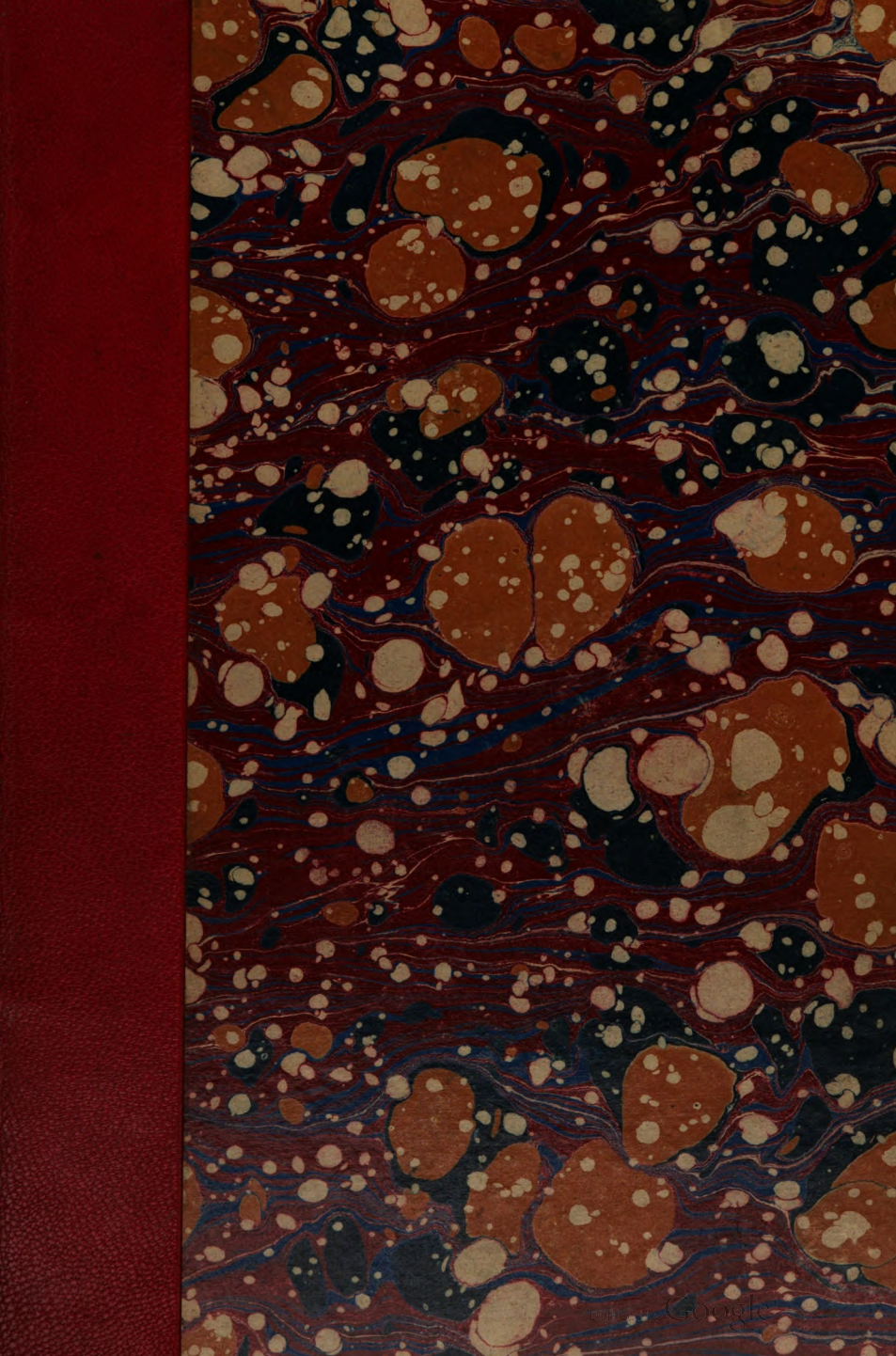
Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>



DUQUESNEFONTEIN
G.A.M.D.
Bibl. der Univ. de Gand



UNIVERSITEIT



900



Aug. 6.

B. 974

BLOEMLEZING

UIT

NEDERDUITSCH E DICHTERS

(VAN H. VAN ALPHEN TOT OP ONZEN TYD);

VERZAMELD DOOR

J. F. J. HEREMANS,

Professor aen 't Koninklyk Athenaeum van Gent.



GENT,

BY H. HOSTE, BOEKHANDELAER, VELDSTRAET, 43.

DRUKKERY VAN I. S. VAN DOOSSELAERE.

—
1855.



52 18

1800

LIBRARY

AT THE UNIVERSITY OF CHICAGO

OF THE EAST ASIAN LIBRARY

CHICAGO, ILL.

1800

1800

CHICAGO, ILL.

2. B. 1.
100 1'

BLOEMLEZING.

BLOEMLEZING

UIT

NEDERDUITSCH E DICHTERS,

(VAN H. VAN ALPHEN TOT OP ONZEN TYD);

VERZAMELD DOOR

J. F. J. HEREMANS,

Professor aen 't Koninklyk Athenaeum van Gent.

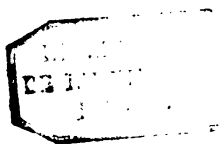


GENT,

BY H. HOSTE, BOEKHANDELAER, VELDSTRAET, 13.

DRUKKERY VAN 't. S. VAN DOOSSELAERE.

—
1853.



De behoefte aen eene Bloemlezing uit Nederduitsche, dat is Hollandsche zoowel als Vlaemsche, Dichteren, die voor 't Middelbaer Onderwys kon worden gebruikt, wordt sedert lang gevoeld. Wy durven het op ons nemen den leeraren die met het onderwys der Nederduitsche tale in België gelast zyn, dergelyk eene keuze van dichtstukken aen te bieden. Onze vroegere schoolwerken zyn door hen met al te veel gunst ontvangen geworden, dan dat wy een oogenblik zouden twyfelen of dit boek zal hun welkom zyn.

Wy hebben het noodzakelyk gemeend door heel het werk heen eene gelyke spelling te volgen, daer dit werk toch vooral bestemd is om in handen van leerlingen te worden gegeven. Wy bepalen ons by Dichters, die te beginnen met H. Van Alphen hebben gebloeid, dewyl wy ons voorstellen op dit deel

een tweede te laten volgen, waerin wy stukken van de vroegste tyden tot op het midden der achttiende eeuw zullen opnemen. Van de overledene Schryvers deelen wy het jaer der geboorte en der dood, als ook de voornaemste werken mede.

Moge deze verzameling der vlaemsche jeugd liefde voor de vaderlandsche Letterkunde inboezemen!

J. F. J. H.

INHOUD.

	Bladz.
H. VAN ALPHEN.	De Starrenhemel. 1
	Zegezing der Matroozen, na de verovering der Spaensche Zilvervloot. 6
	De rust in God. 7
	De dood van Prins Willem den Eersten 8
RHJNVIS FEITH.	De Ruyter. 9
	De Nacht 13
W. BILDERDIJK.	Jezus' intrede te Jeruzalem 16
	Aen de Poëzy 20
	Graef Floris de Vierde 24
	De rand des Grafs 26
	De Mensch 27
	<i>Uit den Ondergang der eerste Wêreld</i> 31
	Voorburg der Helle 36
	De Weduwe van Zarfath. 39
	De Dochters van Pelias 43
	Saffo en Alcêus 45
J. BELLAMI.	Aen eenen Verrader des Vaderlands 48
	Het Onweder 50
	Kaïn 51
P. NIEUWLAND.	Orion 53
	Ter nagedachtenis van myne Echtgenooten en van onze Dochter 57
J. KINKER.	De Toonkunst van Haydn 61
J. F. HELMERS.	Lof van het Eiland der Batavieren 69
	Claessens 74
	Lykzang op het Graf van Nederland. 1795. . . 76
A. C. W. STARING VAN DEN WILDENBORCH.	Sint Nikolaes. 84
	De Krygsgevangenen 88
	Aengebrand 89
	Goed overleg »
	Het Hondengevecht »
	Het kanon te Lima 90
	De leerling van Pankrates 91

C. LOOTS.	De Batavieren, ten tyde van Caius Julius Cesar	94
S. I. WISELIUS.	Uit het Treurspel : <i>Ada en Mathilda</i>	107
J. IMMERZEEL, Jr.	Steven van der Klok	117
	Rembrandts voorspoedige reis	121
	Boerenkrakeel	126
K. W. BILDERDIJK.	Mozes in het biezen korfjen	129
E. A. BORGER.	Aen den Rhyn	139
L. D'HULSTER.	Flippine van Vlaenderen	142
W. MESSCHERT.	De Morgen	150
J. F. WILLEMS.	Fenelon en de Koe	158
	Maria van Braband	164
K. L. LEDEGANCK.	Het Klavier	172
	Aen Brugge	175
	De Boekweit	180
	Het Graf myner Moeder	187
J. TH. VAN RYSWYCK.	Twee Broeders	193
	Het Liedjen van den Liereman	197
H. TOLLENS Cz.	De Overwintering der Hollanders op Nova Zembla	200
	De Echtscheiding	220
I. DA COSTA.	Orléans	227
A. BOGAERS.	Teunis Ruwhart	232
	Het Leidsche Wonder	237
J. VAN LENNEP.	De weifelende Ezel	244
	Winternacht	246
N. BEETS.	By een Kind	247
	Najaersmymering	249
B. TER HAAR.	Huibert en Klaertjen	256
PR. VAN DUYSE.	De zang des Germaenschen Slaefs	265
J. P. HEIJE.	Zwaentjen	277
	Ooijevaer	278
	Kringetjens in 't water	279
	Roodborstjen	280
S. J. VAN DEN BERGH.	Het groene Zoodtjen	281
J. A. DE LAET.	Aen myn Zootjen	286
J. J. L. TEN KATE.	Eeuwigheid	288
J. M. DAUTZENBERG.	Ode aen Vlaenderen	296
	Natuerontwaken	297
	Heimwee	299
H. J. SCHIMMEL.	Prentjens-kyken	300
J. NOLET DE BRAUWERE VAN STEELAND.	Strydzang	303
J. VAN BEERS.	Stemmen by de dood der Koningin	306
PH ^e . BLOMMAERT.	Vlaenderen	311

HIERONYMUS VAN ALPHEN.

Geboren te Gouda in 1746, overleden te 's Gravenhage in 1803.

VOORNAME WERKEN : Proeve van stigtelijke Mengelpoëzij, *met P. L. Van de Kasteele*; Gedigten en Overdenkingen; Nederlandsche Gezangen; Kleine Gedigten voor kinderen; Lieder en voor den openbaren Godsdienst; Mengelingen in Proze en Poëzij; Digtkundige Verhandelingen; Kleine Bijdragen tot bevordering van Wetenschap en Deugd; Omwerking van Riedel's theorie der schoone Kunsten en Wetenschappen; enz.

De Starrenhemel.

Eene Cantate.

CHOR.

Nu lust het ons van God te zingen,
Den Schepper van het grootsch heelal;
Den Heer, — den vriend der stervelingen;
Die is, die was, die wezen zal.
Schoon de avond valt, zyn gunstbewyzen
Verdwynen niet, gelyk de zon.
De nacht zal ons gezang doen ryzen,
Waer nooit de dag het voeren kon.

SOLO.

Sprei uit uw vlerken, stille nacht!
O wolken! dryft voorby!
Dat 's hemels glans in volle pracht
Voor 't menschdom zichtbaer zy!

CHOOR.

Sprei uit uw vlerken, stille nacht!
O wolken! dryft voorby!

RECITATIEF.

Daer ryst het tintlend starrenheer!
En de aerde zwygt verbaasd;
't Gestarnte spiegelt zich in 't meer,
Waerop geen windjen blaest.
't Is alles hemel wat men ziet;
Zelfs bergen vlugten heen.
't Verdorpe blaedjen schuifelt niet;
't Gestarnte spreekt alleen.

CHOOR.

Kniel, menschdom! kniel! bid zwygend aen!
Gy, Englen! moet de citers slaen;
Knielt, menschen!... zwijgt!.. bidt aen!..
Bidt aen!...

SOLO.

O stilte, die myne aendacht boeit!
O stroomen van gedachten,
Die bruisend in myn' boezem vloeit!..
Hoe zalig zyn die nachten,
Waerin 't gordyn wordt opgehaeld,
En my 't heelal in de oogen straelt!

DUETTO.

A.

Wie kan al de starren meten?
Wie spreekt hun getallen uit;
Wie hun doel en during melden,
Of den kring, die hen besluit?

B.

Hy, die al wat Hy formeerde,
Met één' wenk regeren kan,

Noemt de starren by hun namen,
Meet den hemel met een' span.

A.

Eeuwig God! onze oogen scheemren;
Wat is groot dan Gy alleen?

B.

Eeuwig God! uw magt en goedheid
Dryft de starren voor zich heen.

A en B.

Zonnenstelsels! kleinste stofjes!
Zingt zyn liefde en majesteit!
Ja, een schepsel Gods te wezen,
Dit alreë is zaligheid!

ARIA.

Laet dan dit stipjen van 't heelal
Een' druppel aen den emmer wezen;
Waer ooit een schepsel wonen zal,
Wordt nimmer God vergeefs geprezen.
Ja, noem deze aerde een niet,
De Godheid hoort haer lied.

CHOR.

De Godheid hoort ons lied; wy zingen,
Het hoofd omhoog, een vrolyk lied.
Al is 't maer tael van stervelingen,
Het choor der Englen woont hier niet.
Maer hunne toon zal de onze ook wezen,
Als 't licht ryst uit de duisternis,
Wanneer de dooden zyn verzezen,
En de aerde op nieuw een Eden is.

RECITATIEF.

Is de nacht niet reeds een Eden,
Schenkt de nacht geen zaligheden,
By het licht der avondster?
Ja, door zonnenglans beschenen,

en ofen heel mensdel v. st.

Reist Saturnus vrolyk henen,
Naest hem wandelt Jupiter.

SOLO.

Spoort my de dag tot danken aen,
De nacht doet my verstommen;
En zie ik duizend starren staen,
'k Zie duizend heiligdommen,
Waerin myn Schepper wordt geëerd,
Als die 't heelal regeert.

CHOOR.

Als die 't heelal regeert.

TERZETTO.

A, B en C.

Zou 't Christendom zich niet verblyden,
Wanneer hun oog de starren ziet?
Daer staen de grenzen van het lyden,
De starbewooners weenen niet.

A.

Eedle grysaerds, die met zilveren haren,
Bukkend, waggelend, neêrziet in het graf!
Ziet de wooning, waer ge heen zult varen,
Legt gerust het aardsche leven af!

B.

Jongelingen, maegden, frisch van krachten!
Uwe vrome vaedren woonen dáér,
Staan met open armen u te wachten.
Eert hunn' God en streeft hun deugden naer!

C.

Menschdom! zie het huis van Jezus' Vader!
Zie den troon, waarop Hy zelf gebiedt.
Zondig menschdom! treed eerbiedig nader,
't Is de troon, dien Hy om u verliet.

A, B en C.

Ja! Orion is zyn wagen,

Gy, o Melkweg! zyt zyn pad,
Juicht, wanneer ge Hem moogt dragen,
Die geen starren tot zyn wagen
Noodig had.

CHOR.

Deze aerde selv' heeft hem gedragen;
Zy is de peerel van 't heelal.
In haer schiep Jezus welbehagen,
Hy nam haer op in haren val.
Al rollen daer tien duizend zonnen
Rondom het ongenaekbaer licht;
Hier is zyn levensloop begonnen,
Hy heeft zyn' zetel hier gesticht.

SOLO.

Gy, Englen, die op starren treedt!
Aenschouwt met eerbied onze wooning;
Schoon gy met luister zyt bekleedt,
Uw Vorst is hier ook Koning.
Wy zyn ook schakels in 't heelal,
En leden van het Ryk, dat eeuwig bloeien zal.

CHOR.

Juich, Hemel! juich! de Koning leve!
Zyn Ryk groeije aen in deugd en magt;
Dat al wat leeft Hem eere geve
Voor 'tgeen zyn goedheid heeft volbragt!
Grypt moed, bedrukte stervelingen!
Loopt hier uw pad door een woestyn,
De schepping zal eens samen zingen,
En God in allen alles!

Mengelingen in Proze en Poëzij.

Zegezag

Der Matroozen, na de verovering der Spaensche Zilvervloot.

Hoezee! hoezee! de Spaensche Vloot
Bragt haren ryksten schat
Den Nederlander in den schoot,
Eer 't volk gestreden had.
Wat baten goud en zilver daer,
Waer moed en kracht ontbreekt,
Wanneer men, in het grootst gevaer,
In plaets van vechten, smeekt!

Wy maekten op die zeilen jagt;
't Was Hein, die 't ons beval.
Zy beefden voor hun ryke vracht
En stoven naer den wal.
Wy klommen in de booten neêr,
Vol ongeduld en moed;
Zy hoorden pas ons schietgeweer,
Of vielen ons te voet.

Toen speelden wy het schoonste spel,
En, niet belust op moord,
Verleenden wy hun 't leven wel,
Maer sprongen fluks aen boord.
Daer zagen wy de kisten staen,
Daer loeg, aen allen kant,
Ons blinkend goud en zilver aen,
Robyn en diamant.

Daer kregen wy de hoofdsom weêr,
Ons uitgeschoten geld,
Door Neêrland aen zyn' wreeden Heer
Gedwongen toegeteld.

Wy hadden lang genoeg geduld;
Maer nu, dat marren moé,
Betaelt men ons eene oude schuld,
En wat voor 't wachten toe.

Verlaet, Piet Hein! 't Havaensche strand,
En kies de volle zee,
Zeil vliegend naer het Vaderland,
En sleep uw' rykdom meê!
Ontlaed de schatten, die men wacht,
Verdeel den ryken buit,
Dan zeilen wy op nieuwe vracht
Met leêge schepen uit.

Nederlandsche Gezangen.

De rust in God.

In God berustend trek ik de wildernis
Der weereld eenzaam, zonder te vreezen, door.
Gy zyt myn rotssteen, myn beschermer!
'k Noem U het leven van myn gezangen.

Welk eene blydschap, dat zich een arme worm
(Die bevend voortkruipt, kruipende wederkeert
Tot stof waeruit hy is genomen,)
Moge in gedachten tot U verheffen.

Myn geest gedenkt thands aen zyne onsterfelykheid,
Myn geest verheft zich boven het aerdsh gewoel,
En zingt, terwyl myne oogen vloeijen,
Blyde, verrukkende hallelujahs.

Wat geeft deze aerde? Moeite met bang verdriet.
Een vreugd van tranen voorgaen, vaek besproeid,
En achtervolgd. Een vreugd die flikkert
Om in de duisternis te verdwynen.

'k Wil op de Liefde, die my het leven gaf,
 Op die Genade, die me vergeving schonk,
 Dat Vaderhart, die wakende oogen
 My vergenoegd en gerust verlaten.

Ach! laet uw aenschyn, vriendlyke Vader! my
 Op myne reize nimmer verborgen zyn.
 Laet myn vermaken, laet myn smarten
 Uwe getrouwheid my doen bevinden.

Ja, 'k zie de rustplaats, schoon ik geen rust geniet
 Dan die de hoop my schenkt in 't vooruitgezicht,
 Die hoop, die myn verlangen koestert,
 En myn bestemming my doet gevoelen.

Ach! laet me leven, dat ik, der deugd gewyd,
 En onverschrokken 't rondom my stormen laet.
 Geen kiel, die Jezus heeft beklommen,
 Hebben de wateren ooit verbryzeld.

Gedigten en Overdenkingen.

De dood van Prins Willem den Eersten.

- « Daer ligt de hoop van Staet! Wie stuit nu Spanjes woeden?
- » De handen hangen slap : de held is bleek van schrik!
- » Wie leeft er, die na hem ons Neêrland kan behoeden?
- Zoo sprak het weerloos volk; maer Neêrlands God zei :
- « Ik! »

Nederlandsche Gezangen.

RHIJNVIS FEITH.

Geboren te Zwolle in 1753, overleden te Boswyk by Zwolle in 1824.

VOORNAME WERKEN: Oden en Gedichten; het Graf; de Ouderdom; de Eenzaamheid; de Wereld; Verlosting van mijnen Ouderdom; Thirsa; Johanna Gray; Ines de Castro; Mucius Cordus; Opwekking van Lazarus; Brieven aan Sophie; Dagboek mijner goede werken; Bijdragen tot Kunsten en Wetenschappen, *met J. Kantelaar*; Julia; Ferdinand en Constantia; Brieven; enz.

De Ruyter.

Wie is die sterfling, op wiens schouderen
 Een volk zyn' roem vertrouwt? — die held;
 Die, voor een lange ry van ouden
 Zyn deugden en triomfen telt?
 Die, eer een jaerkring is gesloten,
 Vereende koninklyke vloten
 Tot driemaal met een' wenk bedwingt,
 En, in het barnen der gevaren,
 Den yzren scepter van de baren
 Aen 't siddrend Albion ontwingt?

De grootheid baent hem nieuwe wegen.
 De zege licht zyn kiel voor.
 Wat woedend noodlot hem bejegen',
 Hy breekt er met zyn donders door.
 De fierheid blikkert op zyn wezen;
 De moed is uit zyn oog te lezen;

Regtvaerdigheid bestiert zyn daên.
 Een Vaderland verheft zyn waerde,
 En 't onherbergzaamst oord der aerde
 Vangt op zyn' naem een' lofzang aen.

Hier ryst een troon op zyn bevelen,
 En schynt op de eeuwigheid gegrond;
 Daer zwymelt voor zyn zeekasteelen
 Een zetel, die op rotsen stond.
 Europaes sceptervoerders staven
 Zyn' roem met vorstelyke gaven,
 En oogsten van hun giften eer;
 En de Afrikaensche plunderstranden
 Zien in den held een godheid landen,
 En knielen voor zyn grootheid neêr.

De zee, die, onder 't grootsch bedwingen,
 Hem haren eerbied waardig schat,
 Omvat zyn' roem met de eigen kringen
 Daer zy den aerdkloot mede omvat.
 De waerheid durft zyn' lof vermelden,
 Zy heeft aen 't hoofd der ware helden
 Zyn' naem voor de eeuwigheid geboekt.
 En de eigen naem vertoont den stempel
 Der deugd, die in haer' achthren tempel
 Vergeefs een' eedler sterfling zoekt.

O Vaderland, te regt vermeten
 In zee by zee op uw gebied!
 Zoudt gy uw' grootsten held vergeten?
 Noemt reeds uw hart De Ruiter niet?
 O ja, ik zie uw tranen vloeijen:
 De peerlen, die zyne asch besproeijen,
 Getuigen wat hy heeft verrigt.
 O dankre Belg, die eedle smarte,
 Die stomme tael van 't zwellend harte,
 Verdooft het klinkendst lofgedicht!

Met regt verheft ge u op zyn' luister :

Doorzoek vry's weerelds heldenry,
By hem wordt Griek en Romer duister,

Gy vindt geen' held zoo groot als hy!
Geen' held, die voor zyn landgenooten
Zyn bloed zoo heerlyk heeft vergoten!

Geen' held zoo ryk in eertrofeën!
Geen' held, die voor uw vlag kon beven,
Waer hem zyn eigen roemryk leven
Geene enkle pooging waardig scheen.!

Zoo ooit de trotsche stem der volken

Uw magt beschimpt, uw krygsdeugd hoont,
De nyd herzinkt in 's afgronds kolken,

Wanneer gy de asch van Ruyter toont!
Van Ruyter, wien de Belg kon teelen,
Die in het oog van weerelddeelen

Een god geleek in menschenschyn!
Van Ruyter, die, op duizend paden,
Getoond heeft in ontelbre daden,
Hoe groot een Batavier kan zyn!

Dat andren Cesars tombe sieren,

Ik staer zyn grootheid aen, en ween ^{?)}
'k Bewonder in zyn zegevieren

De blindheid van 't geluk alleen.
't Geluk in de uitkomst, hier beneden
Door 't blinde menschdom aengebeden,

Vormt dikwerf den veroveraer;
't Geluk, dat snoodaerts durft beloonen,
Dat op schavotten voert of troonen,
Den held maekt of den moordenaer!

Neen! hooger klimt de Ruyters waerde,
't Geluk heeft nooit zyn taek verrigt!

Hy is zyn' roem, aen 't eind' der aerde,
Zich selv', alleen zich selv' verpligt.

Geene afkomst kon hem aen doen hangen ,
 Geen goud de plaets van deugd vervangen :

Met niets, dan met zyn' moed bedeed,
 Heeft Ruyter 't hachlykst spoor gekozen,
 Zich zelv' geschapen, 't goud doen blozen,
 En d'adel uit zyn deugd geteeld.

Van hier die kracht, hem hygebleven,
 Waer minder sterfling 't noodlot vreest :

De deugd is boven 't lot verheven,
 Zy blinkt in wrangen onspoed meest.

Een Marius, beroofd van vrinden,
 Carthago! op uw puin te vinden,
 Heeft meer, dat myn bewondring roert,
 Dan Marius, in blyder uren,
 Door Romes schaterende muren
 Op een triomfkar omgevoerd.

Zoo moest de nood den held verryken,
 Hoe fel een storm zyn kiel bestreë;
 De ontstoken zee zag Ruyter wyken,
 Maer heel zyn roem week met hem meê!

De vyand twyfelt, of zyn zegen
 Zoo grootsch een neërlaeg op kan wegen,
 En hoort dat hem 't heelal verlaet!
 Zoo wykt de donder in den hoogen,
 Maer blyft de stem van 't Alvermogen,
 Die woud en rots te morzel slaet.

O heerlyk voorwerp myner zangen!
 Waer vindt myn nimf geen nieuwe stof?....

Myn taek is nauwlyks aengevangen,
 En reeds verzink ik in uw' lof!
 In 't Oosten, Westen, Zuiden, Noorden,
 Aen 's weerelds halfverschroeide boorden,
 Alom zie ik uwe eerzuil staen!
 o Neërlands held! o roem der helden

Wat lied kan uw waerdy vermelden?

Wie volgt u op uw gloriebaen? —

Vergeefs pooge ik de snaer te dwingen,

Zy weigert my een' toon zoo hoog!

Myn lier kan halve goden zingen,

Maer Ruyter schemert voor myn oog!

Uit de allerlaegste bezigheden

Het eerspoor ylings ingetreden,

Held, wysgeer, vader, echtgenoot,

Vriend, burger, christen — alles tevens!

Een waerdig perk voor duizend levens,

En altyd Ruyter — altyd groot!

O gy, zoo duer aen hem verbonden,

Gy, Nederland! vervang myn lied!

Verhef zyn deugd uit duizend monden,

Zoo ver de zee uw wimpels ziet!

Neen! Eedler loon moet hy verwerven;

Hy waende voor een kroost te sterven,

Dat voor geen volk op aerde zwicht!

Dat elk van ons dien waen regtvaardig!

Zie daer een loon zyn grootheid waerdig,

Zie daer zyn heerlykst lofgedicht.

1784.

Oden en Gedichten.

De Nacht.

't Is nacht! — myn ziel, bevryd van 't rusteloos gewemel

Der woelige aerd', herleeft in dit gezegend oord.

't Is nacht! — de heldre maen dryft langs een' zuivren hemel

In stillen luister voort.

Het aerdryk schept weêr aëm : een zachte dauw zygt neder,

Het labbrig koeltjen speelt in 't bruine dennenwoud,

't Aëmechtig vischjen vindt de kille schuilplaats weder,
Daer 't zich des nachts onthoudt.

Op gindschen koelen steen, met donzig mos omgeven,
Zet ik my zorgloos aen ~~dit~~ eenzaam kerkhof neër;
Natuur! hier vindt myn hart den Oorsprong van myn leven,
U en zich zelve weër!

~~Hier~~ kan in 't ruimst verschiep myn zoekend oog zich laven,
Tot daer 't op gindschen berg van dorre beendren stuit,
Beschaduwde door het gras, het lange gras der graven,
Dat treurig om hen fluit.

Myn God! wat is de mensch in deze nauwe woning!
Is dit het eindperk dan van zoo veel ramps en noods? —
Zinkt, trotschen! zinkt in 't slyk! herkent den slaef en koning
In 't eigen stof des doods!

Door 't akelig gevoel myns eigen niets verwonnen,
Schouwt myn verbysterd oog uw' eeuwgen hemel aen,
Waer duizend duizenden van weerelden en zonnen
Uw wenken gadeslaen.

Daer ik heur talloos tal, verrukt, bedwelmd, betrachte,
Verzink ik in den glans van uwe majesteit.
o God, wat is dit heer! — eene enkele gedachte
Van uwe Almogendheid.

Wat statelyk geluid treft ylings daer myne ooren?
De klok slaet middernacht, en roept: « de tyd vergaet! »
Och! mogt myn ziel zoo kalm haer jongste roepstem hooren,
Als zy myn sterfuer slaet!

Gelukkig hy, die in dit kommervolle leven
Den wellust van zyn hart in God alleen geniet,
Die boven al den glans der weereld is verheven,
Als hy Gods aenschyn ziet;

Die in de zachte schauw der reine deugd gezeten,
Haer smaedheid boven de eer van 't vleijend misdryf mint;
En in het stil genot van een gerust geweten,
Zyn' grootsten rykdom vindt!

Wat storm zyn kiel bedreig', zyn moed blyft onbezweken,
Natuer deinz' siddrend af, hy ziet zyn' schoonsten dag;
De jongste orkaen steke op, hy hoort een' Vader spreken
In iedren donderslag!

Komt de onvoorziene dood zyn' aerdschen kerker sloopen,
Zyn veege mond vertroost zyn schreijend huisgezin;
Hy ziet in 't open graf den schoot der Almagt open,
En kwynt ten leven in.

Zoo moet myn lot om laeg, zoo moog' myn einde wezen,
Zoo vrolyk daeg' voor my de zon der eeuwigheid!
Dan zal myn hart den nacht, den langen nacht niet vreezen,
Die my in 't graf verbeidt!

Oden en Gedichten.

WILLEM BILDERDIJK.

Geboren te Amsterdam in 1756, overleden te Haarlem in 1831.

VOORNAME WERKEN : Edipus ; mijn Verlosting ; Deukalion en Pyrrha ; Bloemtjens ; Tyrtæus krijgsgesangen ; Elius ; de Dood van Edipus ; Treur- zang van Ibn Doreid ; Mengelpoëzy ; het Buitenleven, *naar Delille* ; Poëzy ; Mengelingen ; Vaderlandsche Oranjezucht ; Fingal, *naar Ossian* ; Napo- leon ; de Ziekte der Geleerden ; de Mensch, *naar Pope* ; Odilde ; Floris de vijfde ; Treurspelen ; Verspreide Gedichten ; Winterbloemen ; Affo- dillen ; Nieuwe Uitspruitsels ; Wit en Rood ; nieuwe Dichtschakering ; de Ondergang der eerste Wærelde ; Perzius hekeldichten ; Zedelijke Gispingen ; Muis- en Kikvorschkrigg, Homerus nagezongen ; Sprokkel- lingen ; Nasprokkeling ; Krekelzangen ; Navonkeling ; Oprakeling ; Gedichten ; de Voet in 't Graf ; Naklank ; Avondschemering ; Najaars- bladen ; Rotsgalmen ; Vermaking ; nieuwe Vermaking ; Schemerschijn ; Avondschemering ; nieuwe Gedichten ; Verhandelingen ; Geslachtlijst en Verklarende Geslachtlijst der Nederduitsche Naamwoorden ; Taal- en dichtkundige Verscheidenheden ; Nieuwe Taal- en Dichtkundige Verscheidenheden ; van het Letterschrift ; Mengelingen en Fragmenten ; Nederlandsche Spraakleer ; Brieven ; enz. enz.

Jezus' intrede te Jeruzalem.

Niet op glinsterende wielen
 Van een gouden praelkaros,
 Niet in purpren koningsdos,
 Niet op vlammensnuivend ros
 Dat op pluim en zadel trotsch
 Huppelt op geleerde hielen,
 En, van bruisend bloed verhit,
 Schuimend knabbelt op 't gebit.

Niet ontstuwde van lyfstaffieren
Met een schitterenden drom,
Onder 't tromp- en paukegebrom
Van een vorstlyk welleskom,
Zwevende den Hofstoet om
Met ontplooiide feestbanieren,
In den prael der majesteit, —
Maer in stille staetlykheid.

Niet by 't myrrhe en mastiksmeulen
Onder 't krakend styraxblad
Dat in 't zwaaijend wierookvat,
Met een goudgevonkel spat,
Nadert hier zyn koningsstad,
Op het needrig lastdierveulen,
Davids langbeloofde zoon;
Hy, te groot voor aerdschen troon!

De Idumesche palmenmeijen
Van een juichend vaderland
Zweven echter hand in hand,
't Galmt en juicht aen allen kant,
Oog en boezem blaekt en brandt;
Kleeders ziet men 't pad bespreijen!
't Is de Vorst uit Judaes stam,
Die in 't zyne wederkwam.

Ja, door wanden, lucht, en dalen,
Barst het blyd Hozanna uit:
(Heil den grooten Davids spruit!)
Dat het op 't gebergte stuit.
't Zegenend triomfgeluid
Davert door de hemelzalen,
Waer het met het Engelenlied
Voor Gods zetel samenvliet.

Klink' na zee-gryke oorlogstogten,
Pauk, bazuin, en veldtrompet,

Onder 't brieschen van 't genet,
Daer de vyand ligt verplet!
Groen' de lauwer om 't helmet!
Grooter zege wordt bevochten
Waer de Leeuw uit Judaes bloed
Ter gewisse zege spoedt.

Met geen hartontzettend brullen,
Dat by 't manenschuddend hoofd
Lucht en wolkgespansel klooft,
En in 't boschgeruisch vergroofd,
Heel het weereldwoud verdooft,
Zal hy 't al met angst vervullen;
Maer, zachtmoedig en gedwee,
Aëmt zyn boezem zielenvreë.

Vrede brengt Hy, heil, en zegen,
By verwinning op de Hel.
Hy, beloofde Emmanuël,
Aller zegeningen Wel.
Hy het godlyk Ryksherstel!
Geen ontzagbare oorlogsdegen;
't Hart, dat onderworpen lydt,
Is het zwaerd waermeë Hy strydt.

Hy, de Vorst van heil en leven,
Nam den mensch als broeder aen,
Om hun plagen te ondergaen;
Komt ze lydend wederstaen,
's Afgronds magt in banden slaen,
Ons de onnoozelheid hergeven;
Hy, Verborger, komt den zoen
Met zyn eigen bloed voldoen.

Rys, onbandige Aerdverdelger,
Die de weereld overmocht,
Alles in uw' band omvlocht!

Rys van uit uw gloënde krocht :
En, afschuwlyk wangedrocht,
Albeheerschend Alverzwelger,
Dood en Hel, vereent u vry,
Uw verwinnaer is naby !

Englen, die by 't morgenkrieken,
Met het heerlykst juichgeschal,
Over 't needrig Herdrendal,
Over Bethlems lagen stal,
't Lied dat eeuwig klinken zal
Klapprend aenhieft op uw wiken,
Daelt, o daelt hier met ontzag,
't Is uws Konings ryksfeestdag.

Van scharlakengloed omhangen,
Noch met goud of looverkroon,
Spreidt hy hier den Vorst ten toon,
Die als Davids Heer en Zoon,
Op den vaderlyken troon,
Isrels hulde gaet ontvangen.
't Is de diepste needrigheid,
Die hem tot de kruisdood leidt.

Aerdryk, val, ja val hier neder,
En gy, stof uit 's aerdryks schoot ! —
Nimmer grootheid was zoo groot.
Vrygekochten door zyn dood,
God werd uw natuergenoot ! —
Nimmer broedermin zoo teeder !
Nimmer liefde, zoo volmaekt,
Heeft in menschenborst geblaekt !

Smelt tot water, stervelingen !
Gloeit en vlamt van vreugde en dank !
Zingt met meer dan Englenklank !
Lofzingt Jesses wortelsprank !

Heil is u, die mat en krank
 In gewetensfoltering,
 Hoofd en kniën nederbuigt;
 Ryst van uit het stof en juicht!

Hy belaeft zich met uw zonden,
 Met uw krankten, Adamskroost!
 Wanhoop, onmagt, traegheid, bloost!
 Zuchten, die benauwdheid loost,
 Ja verheft u, maer getroost,
 Hy is Heeler aller wonden.
 Hallelujah! Hem zy eer!
 Jezus zy myn deel; niets meer!

Vermaking.

Aen de Poëzy.

Gy die in 't slopend alverdelgen
 't Vernielingspook zyn prooi van uit de tanden wringt,
 Der tyden loop doet staen, en tot terugkeer dwingt,
 En zelfs den afgrond dempt van 't nooit verzadigd zwelgen,
 O Telg van Mnemosyne, o goddelyke Maegd
 Die op 't omlauwerd hoofd een kroon van starren draegt,
 En schittert door den damp waerin de tuimlende eeuwen
 (Van bloed en moord en schrik en jammren steeds bevracht),
 Deze aerd bewolken met eene immer duistre nacht,
 In wie met eindloos lasterschreeuwen
 't Afgryslyk vleërgespuis der Hel
 Zich opheft tegen Gods aenbidlyk lotbestel!

Dael Dichtkunst — Neen, geen kunst, maer heerscheres der
 Bezielster, schepperes in 't Godgeopend hart, [zielen,

Voor wie orkaen en storm bezadigd nederknielen,
 De Hel haer kaken sluit, in vraetzucht opgespard!
 Dael neder, zoo de afvallige aerde
 U nog een plekjen rein bewaerde
 En waardig dat uw voet, uw voetstap, 't overdekk';
 Een plekjen, waer geen distelstruiken
 Maer bloemen voor uw zool ontluiken;
 Een nooit door bloed beplasten plek.
 Dan ach! wat smEEK, wat durf ik smEEKen!
 Waer weiden geest of oogen heen,
 Waer 't bloed niet vloeit, de tranen leken,
 De menschlykheid niet stikt in 't reddingloos geween?

Van, waer in 't hoogste Noord vertrokken,
 De Hemelwachteres langs 't deinzende verschiet,
Het flonkrend hemelheer als zooveel zonnevlokken
 Op 't wenden van haer' blik door d'ether wentlen ziet;
 Van, waer met alverblindend stralen
 De zon heur' kreits doordraeft en licht en zegen voert;
Of, banneling voor 't oog uit andre weereldpalen,
 De staertstar, by 't (ons schynbre) dwalen,
 't Verband der heemlen in haer' omloop samensnoert;
 Wat plege ik dag- of avondgloren,
Wat Zuid- of Noordpool raed op 's aerdryks dwarlend rond?
 Geen blyk, geen zweem is op te sporen
 Van met geen bloed gedrenkten grond.

Der winden uitgebreide vlerken
 Die de aerd omvaëmen, 't golvend ruim
 Dat ze insluit in zyn vloeibre perken,
 Omspoelen haer met lucht en zuivrend waterschuim
Vergeefs, om 't merk des bloeds van zand of strand te vagen.
 Ontembre woede hield geen' stand
 By d'oever, maer beklimt de golven als een' wagen,
 En steigert hemelhoog en duikt naer 't ingewand

Van 't bodemlooze diep, en mengelt aen de baren
 Het vlietend broederbloed, uit de aëren
 Geperst, en tart door storm en afgrond, kolk en rots,
 Met opgeheven hoofd de wraek des Vredeghods.

Neen Poëzy! wat zoudt ge uw treden
 Ontheiligen? — Vertoef, ja toef in hooger oord,
 Waer nooit by 't stoorloos heil der reinste zaligheden
 Der onschuld bange kreet in 't martlen wordt gehoord.
 Of, dekken 's Hemels Cherubynen
 Hunne oogen niet met wolkgordynen,
 En sluit hun oor zich niet, wanneer de bloedwalm stygt,
 Vertrapte onnoozelheid den bangen doodsnik hygt,
 Of 't dondrend moordgekrysch der opgehitste volken
 By 't jubelen der helsche kolken
 Het diamant der heemlen klooft,
 En God ter straffe maent der dartle vloekgewyden,
 Wier lastring 't Hallelu verdooft? —
 Neen Hemelmaegd, omsluijer 't hoofd
 En dek u voor 't gezicht der schuldigste aller tyden!

Eene ceuw, op 't merk der Hel, hetgeen ze op 't voorhoofd draegt,
 Hoovaerdig, heft de kruin vermetel,
 En, met die Hel gesterkt, in dolheid opgedaegd,
 Bestookt d'Almagtige op Zyn' zetel!
 Vertrapt gezag en wet, onttroont den Vorstentroon,
 En scheurt de diadeem, Gods oppermagt ten hoon,
 Om 't wreevle volksgeweld in 't Ryksgestoelt' te zetten.
 De dolle Lucifer bezielt hun' woesten drom
 En zweept hen als zyn' slavendom
 In blindlingsch woeden voort, en schept hun vloekbre wetten,
 Met bloed geschreven en verdadigd door den dolk
 Van vuige moorders, uit zyn kolk
 Geborsten naer omhoog; — en (Hemelmagt!) wy — zingen,
 Daer Hel en afgrond ons omringen,

In 't midden dezer doemelingen,
 En grypen 't zwaard niet aen tot weêrstand. — Poëzy,
 Gy, telg des Hemels, godlyk vry,
 Gy die de borst verheft waer Englen nederzinken!
 Neen, geen zoo diep vervallen aerd'
 Is meer het merk uws voetstaps waerd
 Dien ge op de starren zet, die om Gods zetel blinken.
 Doch moge een opslag van uw oog
 Nog eenig menschlyk hart doorstralen van omhoog,
 En vonken 't aen tot heldenvlammen!
 O dondre met profetenkracht
 De goddelyke legermagt
 (In 't opgeheven lied der ware dichtrenstammen)
 Den helschen woestaerts op het hart.
 Verkondig door een' echten Bard,
 Het nakende verderf van 's Afgrond saemgezwoornen,
 't Ontzaglyk uer van Gods vertoornen,
 En 't vlammend Wraekgerigt, gereed
 Tot sloping van eene aerd' die niets dan gruwlen smeedt!

Ja; kondig voor het oor der volken
 (Met star- noch zonneglans, maer bliksems om uw kruin,)

By 't daevren van de schrikbazuin
 Den grooten Wreker op de wolken
 Dien Christen aen, tot troost, tot moed, en heldenkracht,
 Die met des afgronds pooging lacht,
 En pal staet by het kruis, den snoode tot verschrikking!
 Ja, roep, ja roep den Vorst van aerde en hemel uit,
 Die aerd- en hemelas in d'open arm omsluit,
 Wiens troon in 't ydel rust, onvatbaer voor verwrikking.
 Hy naekt, Hy nadert, is naby;
 Hoort, aerde, knielt, valt neér! en Gy,
 Verwelkoom, eedle Poëzy,
 Dien blyden morgen van verkwikking.

Graef Floris de Vierde.**Romance.**

Trompetten en schalmeyjen
Doorklonken hof en wal :
De ridders vloeiden samen
Op 't daevrend feestgeschal.

Van 't overwelfde venster
Van Klermonts opperzael ,
Zag Blanka , de overschoone ,
Den ryken wapenprael.

Daer lag zy in het venster ,
Behangen met fluweel ,
In 't midden van heur maegden ,
Gedost in 't aedlyk geel.

Daer stond zy voor het venster ,
In hemelsblauw gewaad ,
Gelyk het korenbloemtjen
In 't rypend graenbed staet.

Zy droeg een gouden keten
Met diamanten boot ;
Die hong haer van de schouders ,
En wapperde in haer' schoot.

Haer volle boezem zwoegde ,
Haer nieuwsgier oog vloog rond ,
Een bos besteege haer wangen ,
Een lach , haer' heuschen mond.

Zy zag de fiere ridders ,
Versierd met zyde en goud ;
Zy zag hun fiere rossen ,
Op hun beryders stout.

Zy zag die fiere rossen ,
Met korduaen getoomd ,
Bekleed met purpren dekken ,
Met franjen ryk omzoomd.

Zy zag de ridders draven
Op 't steigerende ros ,
Het moedig hoofd omwemeld
Met struis- en reigerbos.

Zy zag hun wapens blinken ,
Met kleuren grootsch bemaeld ;
Hun breede bandelieren ,
Beschilderd met de naeld.

Zy zag de wapenschilden ,
Gedragen ry aen ry ,
Door rykgedoste knapen
In 't blinkend eerlivry.

Zy zag de baenderollen
Van graef en koningskind
In duizend bogten golven ,
En zweven op den wind.

Haer oog begon te glanzen
 Van schuldellooze vreugd,
 En dwaelde, vol verrukking,
 Door al de ridderjeugd.

Ach, zeg my, riep zy driftig,
 Van argwaen ongewis,
 Wie onder al die ridders
 De Graef van Holland is.

Haer egâ hoort haer 't vragen,
 En ziet haer vorschend aen.
 Haer mond verbleekt en siddert,
 Haer hart begint te slaen.

Zy slaet hare oogen neder,
 En hals en borst wordt rood:
 Zy voelt haer kniën schudden;
 Haer leden, koud als lood.

Zy wil, maer kan niet spreken,
 En ziet, noch denkt, noch hoort;
 Noch weet den blik te ontduiken,
 Die door haer' boezem boort!

« Zie (sprak hy, grynzend lachend)
 » In gindschen gravenstoet,
 » Op 't wapenveld van goude,
 » Dien Liebaert, rood als bloed.

» Dat is de Graef van Holland,
 » Die Ridder, zoo volmaekt!
 » Beschouw hem wel ter degen,
 » Want weet zyn stond genaekt. »

Zoo spreekt hy en verlaet ze,
 En geeft zich naer beneên,
 En Blanka glipt een parel
 Langs wang en boezem heen.

De schoone wykt van 't venster,
 En zet zich bevend neêr:
 Daer is voor Blankaes oogen
 Geen feest of schouwprael meer.

Daer breekt de gouden keten,
 En schiet haer in den schoot:
 De steen verliest zyn' luister,
 En kondigt schrik en dood. —

In 't midden van de helden,
 Op 't brieschende genet,
 Reed Floris bly en moedig,
 Met statelyken tred.

De schildknaep aen zyn zyde,
 Droeg speer en veldbanier,
 En witgepluimden hellems
 Met openstaend vizier.

Zyn helder voorhoofd glansde,
 Van vreugd, van majesteit;
 Van 't blinkend git der lokken,
 Om 't edel hoofd verspreid.

Zyn treffend oog vereende
 In 't hemelschoon gelaet,
 De heuschheid van een' ridder,
 Het vuer van een' soldaet;

Den glimlach van 't genoegen;
 Den blos van echten moed;
 En de onmiskembre trekken
 Van 't Frankisch koningsbloed.

In 't midden van de helden
 Stak 't prinslyk hoofd zich uit,
 Gelyk de fiere lely
 By 't needrig heidekruid.

In 't midden van de helden ,
 Scheen al wat om hem vloog ,
 Als voor zyn' dienst geschapen ,
 Te hangen aen zyn oog.

In 't midden van de helden ,
 Hong aller hart hem aen ;
 En , niemand , die zich vleide ,
 Met hem gelyk te staen. —

Daer reed men naer de poorte ,
 Waer boven Blanka zat ,
 En zag de Hofjonkvrouwen ,
 Wier ry zy om zich had.

Hy heft het oog naer boven ,
 En biedt den schoonen stoet
 Die afziet uit de vensters ,
 Den ridderlyken groet.

Hy heft het oog naer boven ,
 En valschen Klermonts speer
 Doorboort hem 't argloos harte ,
 En ploft hem zielloos neêr.

Het bloed ontvliedt de wonde :
 Het licht , zyn brekend oog ,
 Dat rondziet naer zyn' moorder ,
 En wraek vraegt van omhoog.

Een schreeuw gaet op ten hemel
 En alles woelt door een !
 Maer niemand zag de wonde
 Dan brave Kleef alleen.

Hy grypt zyn' heldendegen ,
 Graef Floris vriendschapspand ,
 En wringt den laffen moorder
 Dat stael in 't ingewand.

Daer hoort de ontroerde Blanka ,
 Den gruwel en zyn straf !
 Daer ziet de ontroerde Blanka ,
 Op beide lyken af !

Haer kniën knikken samen ;
 Haer bloed en adem stalt ;
 Zy gilt en liet het leven ;
 En 't zwart tooneel doek valt.

Mengelingen.

De Rand des Grafs.

Daer is slechts een stap tusschen my en het graf ,
 Hoe ras is die overgetreden !
 Een oogwenk , niets meer , en ik stort er in af ,
 Van 't glibberig kantjen gegleden.
 Een duizeling draeij' my het suizende hoofd ;
 Een stootjen van windvlaeg of minder ; —
 Daer val ik , daer lig ik van leven beroofd ,

De prooi van den grooten Verslinder!
 Wat sta ik dan zorgloos aen d' openen rand,
 Of mymer in vruchteloos treuren,
 En gryp geens Verlossers my wenkende hand,
 Bereid, me aen het jammer te ontscheuren?
 Wat sluit ik myne oogen voor 't dreigend gevaer,
 En zoek naer verstrooiing in 't ronde;
 Het nooduer, het punt van beslissing is daer,
 Straks slaet die ontzettende stonde. —
 Maer neen, niet ontzettend voor hem die U kent,
 O Heiland! o God van ontferming!
 Tot U is het oog van myn harte gewend,
 In 't Uwe is myn trouwe bescherming.
 Gy keert het niet af van de zwakheid der ziel,
 Nog vatbaer voor 't ydel der aerde:
 Geen halmtjen dat ooit aen Uw handen ontviel,
 Van 'tgeen Gy ter graenschuer vergaërde.
 Ontvang Gy myn zuchten, al zyn zy onrein
 Gy heiligt ze door Uw verzoening;
 't Geloof van myn harte zy nietig en klein;
 't Rust veilig op Uwe voldoening!
 Ontvang Gy myn' laetsten, myn' stervenden zucht,
 En 'k ben in Uw zielhoede zeker!
 Zoo vlieg ik ten Vader door nevel en lucht,
 My wacht slechts één drop uit Uw' beker.

De Voet in 't Graf.

De Mensch.

Audax Iapeti Genus.

HORATIUS.

Wie bestygt die blauwe bergen
 Op dat houten waterpaerd,
 Met een brieschend zweet omstoven,

En ontplooit den krygsstandaert?
 'k Zie hem worstlen met de golven,
 Duiken, ryzen, beurt aen beurt;
 't Onweér om zyn hoofd vergaderd;
 De afgrond onder hem gescheurd.
 Ja, daer splyt zy, spart zich open!
 'k Zie het spalken van haer muil!
 'k Hoor hare ingewanden rommelen,
 Met afgrysyk doodsgehuil!
 Hemel! een der stervelingen
 Waegt zich op dat deinend pad,
 Waer en lucht- en donderstorting
 Mengelt met het stortend nat!
 Ja, hy spot met lucht en baren,
 Tuimelt op 't gevleugeld ros,
 Van de moederkust der aerde
 Op eene andre weereld los.
 Vruchtloos heeft Natuer het westen
 Door 't onmeetbre pekerveld
 Van dit aerdryk afgesneden,
 En met storm en nacht omkneld.
 Hy doorbreekt dat vaste bolwerk,
 Holt door 't matelooze ruim,
 Barst door nacht en stormen henen,
 Overdekt met zee-gryk schuim!

 Dacht gy 't immer, gy vermete le,
 Die u 't eerst by stillen stroom,
 Op de holle schors dorst zetelen
 Van een' omgeworpen boom;
 Daer uw broeders, aen den oever
 In de zielsverbazing stom,
 U de vlakke zagen klieven
 Van den gladden waterkom,
 En de roeispaaen in uw handen
 Klaetrend door het spiegland nat,

Van de zonnevonken gloeijen
 Aen den blauwen kil ontspat?
 Dacht gy 't, dat na weinige eeuwen,
 Voortgerukt in bloed en wee,
 't Nakroost zich op 't spoor der meeuwen,
 Wagen zou aen volle zee?
 De yselyke kloof doorwaden
 Van de grondelooze kolk,
 En haer' overkant bezoeken
 Naer een nieuwgeboren volk?
 Daer hun vreemde donders voeren,
 's Hemels tuighuis nagebootst,
 En — de dood in d' aders drinken,
 Waer een andre middag roost?

Neen, gy dacht het niet, onnoozelen;
 Maer het rustloos menschenbroed
 Boort door allen weêrstand henen,
 Opgezweept door 't bruisend bloed,
 Ach! hoe zalig zou het wezen
 By zyn' akker, by zyn' disch!
 By dien zegen van het leven,
 Waer de hemel mild meê is!
 Maer helaes! ontvlamd in de aderen
 Van een rockelooze zucht,
 Grypt het immer wyd en wyder,
 Tart het afgrond, zee, en lucht.
 Weinig was het, fiere rossen,
 Woeste stieren, fel en wreed,
 Onder 't zware jok te prangen,
 En te maeijen van hun zweet.
 Weinig, 't ademtogend leven (1)
 Zich te maken tot zyn prooi;
 Aller spieren, tot zyn voedsel;
 Aller deksel, tot zyn tooi!

(1) 't Dierenryk.

Winden spant men in gareelen,
Dampen dwingt men in zyn' band,
Tot zyn dienaers en gespelen,
Leidt en ment ze met de hand.
Hoofd- by hoofdstof moog' zich belgen,
Dat zy bruise, woel', of kook'!
's Aerdryks rotsen leert men vloeijen,
Ja, verdwynen in den rook.
Vorst der aerde, hoe verheven
Praelt gy in dit lustgenot!
Alles knielt voor uwe wenken;
Alles buigt voor uw gebod! —
Wil! de bosschen worden meeren:
Zeeën worden dorre grond,
De afstand krimpt, de starren naderen;
Vuer en water treedt in bond.
Steen krygt leven door den beitel;
Linnen ademt door 't penseel;
Diereningewand leert zingen;
Bergen ryzen door 't truweel;
Durf! de boschleeuw slaet zyne oogen,
Duikend, neder voor uw blik;
En uw stem ontzet den arend,
Slaet de boschhyeen met schrik.
't Weerloos pluimdier zoekt bescherming
Aen uw' boezem, op uw dak;
En het dankt u in zyn zangen
Van den groenen lindentak.
Spreek! de Winter strooit u roozen;
Zomer staet met ys omschorst;
En der Lente muskadellen
Dauwen laving voor uw' dorst.
Woestenyen worden beemden,
Paradyzen, wildernis;
Vlieten waetren dorre heiden,
Steigren op der bergen spits.

't Vuer des bliksems rukt gy neder
Uit het dondertelend zwerk;
Achterhaelt komeet en dwaelstar,
En beteekent hem zyn perk.
Waerom, trotschaert zoo vermetel,
Die wat om u is, gebiedt!
Waerom, schrandere aldoordringer,
Kent ge dan u zelve niet?
Waerom zyt gy prooi van driften
Die gy zelf niet onderscheidt?
Waerom, ja, gy God op aerde,
Zyt gy louter nietigheid?

Krekelzangen.

Uit den Ondergang der Eerste Wareld.

(De nacht valt in, men legerd zich. Koning Segol ondervraegt eenen zyner legergrooten, Regol, over hoogere waerheden en bovenaerdsche belangen. Regols antwoord en vermelding van de overleveringen in het geslacht van Seth, en van de hymne der Enoskinderen. Segols verrukking en verheven besluit.)

Hy (1) zwygt; treedt peinzend voort. Het leger volgt zyn schreden
In sombre mymering en nare angstvalligheden.
't Draegt thands den schedel, 't draegt de borst niet meer zoo hoog;
Geen vonkling meer dier vreugd die tintelde in hun oog:
Hun treden klinkt niet meer, als wilden ze onder 't stappen
Het aerdryk door 't gewigt van 't fiere lyf vertrappen,
Daer de opgeheven blik zich uitbreidde in het rond,
En tuige voor zyn' roem in ieder voorwerp vond.
Neen, slepende van tred, met neêrgeslagen blikken,
Schynt de adem in de borst van heimlyke angst te stikken,
En moedloos hangt het hoofd, als wilde 't aen den dag

(1) Koning Segol.

Ontduiken. 't Hart beklemmt een halfversmoorend ach
 Voor 't vrolyke gejuich, waer 't straks van overvloeide,
 En 't schynt een ander heer dan eerst uit Hemath spoeide,
 Den dood in Arbal spreidde, en uit des Pizons vloed
 Verwinnaer wederkeert. De spyt doorwoelt het bloed,
 Doch bruist en kookt in 't hart, en doet de kaken bleeken
 Van radelooze drift by onmagt zich te wreken.
 De nacht daelt middlerwyl, en valt, als plotsling neêr,
 En 't digtbewassen woud heeft zelfs geen' schemer meer.
 Hoe fel ook 't harte dringt, hoe heet de boezems blaken,
 De duisternis verpligt den legertogt te staken.
 De Koning geeft bevel. Men kiest een ryzend vlak,
 En sticht een avondvuer van kruid en heestertak,
 En houwt een' beuk om verr' tot voedsel voor de vlammen.
 Nu velt men wyd in 't rond een aental oude stammen
 Met breedgetakten top, en werpt ze met hun kruin
 Naer buitenwaert, en vlecht hunne armen als een' tuin
 Te samen, om het heer voor overval te dekken,
 Of (ligt) de ontstoken gloed een' vyand aen deê trekken,
 Of woedend roofgediert' dat omdwaelt by de nacht.
 Een deel der krygren houdt aen alle hoeken wacht:
 Het oovrig strekt zich uit. De Koning, warsch van slapen,
 Zit op een' boomtronk neêr, en houdt zyn bloedig wapen
 In d'arm. Zyn schouder drukt met zylyngs hangend hoofd
 Een jeugdig appelhout, dat nog geen vrucht belooft.
 Dus mymrend, roept hy een' der dappre Legergrooten
 ('t Was Regol, met hem uit Mechujaël (1) gesproten):
 • Myn Regol (zegt hy)! deel, in dit zoo aeklig uer
 • Myn nachtwaek, by de glans van 't koestringaêmend vuer.
 • De rust is voor 't gemeen, dat niet dan d' arm kan roeren;
 • Geen Vorsten, die 't bevel van ryk of leger voeren.
 • Ons lost van onze wacht geen nacht, geen duister af;
 • Voor ons geen andre slaep dan in den schoot van 't graf!
 • Zit neder. — Gryzaert, aen wiens wilbesneeuwde haren

(1) Hanoeh's kleinzoon, 1 Mozes IV. 18.

- » De winters zichtbaer zyn, u over 't hoofd gevaren,
- » 't Zwygt alles om ons heen. Alleen de zorg in 't hart
- » Waekt met ons in 't gevoel des angels van de smart.
- » Meld, meld my (want gy dronkt de wysheid onzer vaderen
- » Met gretige ooren in, en zwolgt haer in uwe aderen),
- » Wat lot, wat gruwbre magt, die lust in tranen schept,
- » Dees schrikbare aerd' regeert, zoo gy 't vernomen hebt.
- » Waer, waerom treedt de Reus, uit bastaerdzaed geboren,
- » De weereld op den nek? Wat Godheid in haer' toren
- » Bragt ons, ons menschen, voort, en doemde ons weér tot stof?
- » Wat dicht men van de lust van d'ongezienen hof,
- » Dien vader Hanoeh nooit, dien Kaïn nooit aenschouwde,
- » Maer dien (gelyk men wil) de hand van Adam bouwde?
- » Wat zwoegen we op deze aerd, en moorden, en vergaen
- » Door eigen handen, wy? en bidden Goden aen
- » Die niet verhooren? Spreek. » —

De Gryzaert schudt zyn lokken

- Die glinstren by het vier, als versch gesneeuwde vlokken,
Terwyl zyn voorhoofd bloost. « Myn Koning (roept hy uit),
- » Neen, waen niet dat ik die geheimenis ontsluit!
 - » Ik zag Mechujaël, myn' grootvaër, in zyn grysheid;
 - » Maer lyden, maer geduld, niets anders, was zyn wysheid.
 - » Hy drong niet verder in 't ontzaglyk Albewind;
 - » Maer boog het needrig hoofd, in lot en hemel blind.
 - » Dit echter leerden my der vaedren dichtverhalen :
 - » Eén Wezen, 't geen geene aerd', geen hemel kan bepalen,
 - » Wrocht alles, en regeert hetgeen Hy oorsprong gaf.
 - » Dit aerdryk werd vervloekt, der menschlykheid tot straf.
 - » Onze oudren vielen af, van uit een hooger orden.
 - » Dat Eden, Adams hof, is hun ontzegt geworden.
 - » God trok zyn' invloed van het aerdryk, en een stoet
 - » Van mindre Goden heerscht op 't lichaem en 't gemoed.
 - » Zy storten, naer 't hun lust, verdelging uit en woede,
 - » En nemen hier de deugd, daer boosheid, in hun hoede.
 - » Wy offren hun. — Maer in myn kindschheid nog bestond
 - » De stam van Enos, die, met de Almagt in verbond,

- » Haer eenig rookte, aenbad, en offerde op de altaren.
- » Wat zoude ik u hun leer van 's menschen val verklaren?
- » Van Hemelgeesten? van gedoemden? van den staet
- » Der zielen, als heur walm het stervend lyf verlaet? —
- » Ik volg het voorbeeld na, en 't voorschrift van myne ouderen;
- » En nimmer nam ik 't juk dier dweepers op myn schouderen,
- » Dat boete, onthouding, eischt, en afstand aller vreugd.
- » Ik zag hunn' aenhang ook verdwynen sints myn jeugd.
- » Eén huisgezin alleen bestaet nog, naer 't vermelden
- » Van 't loopende gerucht, niet ver van Arbals velden,
- » En schuilt in nevelen by 't steeds omwolk't geberg't. —
- » Zie daer hetgene ik weet van 'tgeen uw weetlust vergt!
- » Doch, wilt gy, 'k zinge u een' van Enos' offerzangen,
- » Uit de oudheid, eeuwen door, van hand tot hand ontvangen! »

De Vorst bestemt het; en de Gryzaert ving dus aen :

- « Gy, ongeschapen bron van leven en bestaan!
- » Gy, onbegrypbre, die uw ontoegangbre glansen
- » Omnevelt met de zon : wiens lof de morgentransen
- » Verbreiden met het licht! Gy, Almagt, Gy gebiedt
- » En 't is er; roept, en 't wierd, ontsprongen uit het niet.
- » Gy breidt uw handpalm uit; 't is weldaet en bezieling!
- » Gy sluit ze; en al wat is, stort ylins in vernieling!
- » De Duivlen siddren, en het Engendom ontzet,
- » Waerheen Ge uw' opslag wendt, die bliksemend verplet.
- » De Cherubyn bedekt het aenzicht voor den lujster
- » Des zetels dien Gy drukt, omvloed met vlammen duister.
- » De starren wandlen op uw wenken. Dag en nacht
- » Eerbiedigen uw wet. Maer 't zondige geslacht
- » Der aerde onteert uw' naem door schuldige euvel daden.
- » Genadige! zie neêr : zie ons in tranen baden!
- » Ons! afgevallen — ons! van U verwyderd kroost,
- » Maer in uw heilbelofte, in al uw' wil, getroost.
- » Aenbiddend huigen wy, en kussen alle slagen
- » Der hand, wier roede ons treft : want Gy geeft ze ons te dragen.
- » Ja, tref ons, Vader! tref, doorgrief 't verdorven hart!

- » Doorlouter 't uit genade, en reinig 't door de smart!
- » Maer neem, Algoede, o neem onze onderworpen beden,
- » Neem deze onze offers aen! ach, enkle nietigheden,
- » Maer die Gy heiligt door den boezem waer Ge in straelt!
- » Wy, wormen uit het slyk, beneden 't slyk gedaeld,
- » Wy weten 't : eens zal de aerd' met de aerdsche lust verdwynen,
- » De heemlen opgaen als gescheurde tentgordynen,
- » En uwe ontzagbre wraek zal dondren door 't Heelal,
- » Wen uw geheilgd Regt de vierschaer spannen zal.
- » Dan sterft de hoosheid, de verworpene in uw toorne!
- » Dan werpt Ge in eeuwig vuer den distel met de doorne,
- » En sticht het godlyk Ryk, vol waarheid, deugd, en pligt!
- » o Heilige! beveel; en daeg dat heuglyk licht! » —

De Koning blyft een wyl als van een' droom bevangen.

- « Neen, Regol (roept hy)! neen, dit zyn geene aerdsche zangen!
- » Die Godheid, die gy meldt, gaf ze in. Die Godheid leeft!
- » Die is het dat ik eer; die, voel ik, dat me omzweeft!
- » Ik wil die vromen zien, uit Enos voortgesproten :
- » Ontbied hen. 'k Heb voorlang die valsche Goón verstooten
- » Die gruwlen dulden, ja bevelen. 'k Bid geen Maen,
- » Geen Starren, 'k roep geen Zon tot myn bescherming aen :
- » Myn arm was my genoeg. Maer in deze oogenblikken
- » Gevoel ik me aengetast door onverwinbre schrikken.
- » Neen, de arm eens stervlings is te nietig : en ons lot
- » Dryft zeker op den wenk van één beschermend God,
- » Die wreken, straffen zal, en weldaën voor de jammeren
- » Des levens spreiden wil. Hem kooimt het bloed der lammeren,
- » Hem 't smookend rundervet op 't heilig outer toe!
- » Hy zy des aerdryks God, wanneer ik 't bukken doe! »

In yver ryst hy op. « Ja (zegt hy), ydle spookten,

- » Vergaen zy, die voortaan op uwe altaren rooken!

Voorburg der Helle.

Dus sprak ik, half bedwelmd, als zich een breede vlugt
Van blanke zwanen toonde, en, roeiende in de lucht,
De heldre wieken sloeg, waarvan een balsem vloei-
Die my 't verrukte hoofd als met een' dauw besproei-
En ylings drong me een stem, een donderstem, in 't oor :
« Verdwaelde, aenschouw uw' wensch en treê dees neevlen door! »
Ik nader op dit woord; maer welk een schrikvertooning!
De wolken scheiden zich; een ontoegangbre woning
Doet onder de aerd' zich op, die voor myn voeten berst
En als een kerkerdeur op de yzren naven knerst.
Een scheemrend pad, omheind van yfel en abeelen,
Leidt nederwaert : ik volg, en duizenden van kelen
Vervullen 't aeklig hol met jammen, en geklag,
Dat weêrgalmt door een lucht, verstoken van den dag.
Het gillende ach en wee, het zuchten, kermen, janken,
Het huilen, snikken, smelt met duizenden van klanken
In 't boezemkloppen en het plettren van het hoofd
Tot ééne afgrysbre stem, die 't zelfgevoel verdooft.
Vervloeking, spyt, berouw, in duizenden van talen
Door één gemengeld, en verdubbeld duizendmalen,
Zyn onherkenbaer in dit yslyk noodgeluid;
Doch wanhoops gruwbre kreet stygt boven alles uit.
Myn hart versmelt; ik beef; myn kniën wagglen, knikken.
Wat make ik, Hemel, in dit treurtooneel van schrikken!
Dus riep ik; maer een geest blies me adem in en moed.
Toen hief ik de oogen, en een sombre fakkelgloed
Deed me in een nevelwolk een stalen poort aenschouwen,
En 't vreeslyk bovenschrift, in diamant gehouwen :
« Hier tuchtigt de Oppermagt met nimmer eindbre straf.
« Die intreedt, legg' de hoop voor eeuwig, eeuwig, af! »

'k Zag om my : 'k zag de koets waerin de Zorgen baren ;
 De Vrees, met bleeke kaek en vroeg vergryste haren ;
 De gruwzame Achterdocht, wier boezem slangen voedt ;
 De Wraekzucht, dronken, en steeds dorstende, van bloed ;
 Den Nyd, den Honger, die hunne eigen spieren knagen ;
 En 't bevende Gebrek, met Kommer, oud van dagen ;
 En d'onaenzienbren Dood, waer 't menschelyk gezicht
 Van afkeert, slechts gekend aen 't snorren van zyn schicht.
 'k Zag d'Arbeid, krom van nek, met ingetrapte lenden ;
 En u, o geeseloë, die de Almagt af will' wenden !
 Afgryselyke Kryg, ontvolker van deze aerd,
 Die, op den drempel, leunde op 't uitgetogen zwaerd ;
 En Twist, het bloedig hoofd met addren overladen,
 Die tot de ontbloote knie door tranen scheen te waden.
 'k Zag 't koopren Wachthuis, met het yzren Voorportael
 En Galleryen op haer zuilenreeks van stael,
 Waer Razernyen by de blauwe vuervlam waken,
 En plagen teelen uit het zaed der helsche draken ;
 En, midden onder hen (geloof my, aersdch geslacht!)
 De Wellust, maer ontmomd, aen 't hoofd der hellewacht.

Nu zag ik, welk gezicht, ontzaggelyke Hemel !
 Een onafzienbaer en nooit rustend schimgewemel
 Van Pynen, vliegende in den nevel af en aen,
 Op vleërmuisvlerken, door geene oogen na te gaen,
 Van allerhanden aerd en vormverscheidenheden.
 Ik zag er duizenden met onherkenbre leden ;
 Pygmeën, dwergen, vol mismaektheid, zonder tal,
 En menschelyk van leest. Ik zag er hoog van stal,
 Als eiken, toegerust met duizenden van takken.
 Ik zag er kruipende, als verslymde horenslakken
 In een gewonden, of gekronkeld als een slang ;
 Cerasten, scherp van beet, en eeuwigheden lang.
 Ik zag ze, als grimlend stof, gewelf en grond bedekken,
 Als zwermend ongediert door lucht en dampkolk trekken,
 Zich samendringen in een mades eijerschael,

Of fyne luchtdrop, ja nog kleiner duizendmael;
Dan weêr ontwikkelen, en, met uitgebreide klauwen,
De weereldpolen-beide omklemmen en benauwen,
Den schedel wasschen in de wolken, en de staert
Omrullen om den riem der halfverstikkende aerd'.
Het brommend ongediert, dat, uit de moddersloten
Na fellen zomerbrand by avond opgeschoten,
Zich koestert in den strael van 't ondergaende licht,
Is minder talryk, daer het opstyg, voor 't gezicht.
De schrikbre sprinkhaenwolk, die in de Morgenlanden
De zon verduistert, en de korenryke landen
Als in één oogenblik tot dorre heide vaegt,
Den honger met zich voert, den doodschrik voor zich jaegt,
Is weinig in getal by 't aental dezer weeën.
De ontelbre zanden van de hemelhooge zeeën
Van Libye en Cyrene, als 't Zuiden, opgezet,
De karavanen in hunn' heeten wel verplet;
De droppels, daer de Nyl, zyn boorden uitgestegen,
Egyptes grond meê laeft als met een' vruchtbren regen;
De regendroppelen, die 't vochte Najaer stort:
't Valt al, in menigte, by dit gewoel te kort.
'k Zag eenigen, voorzien met spits geslepen priemen,
Met geeselroeden, en met zweepen, fel van striemen,
Of vlymen, gruwzaam scherp. Ik zag er vloeiend lood,
En zwavelpotten ter verstikking tot de dood.
Ik zag er koorden om de gorgels toe te prangen,
Ik zag er, toegerust met nyp- en tandschroeftangen,
Of zware mokers ter verbryzling; pektoortsgloed
Tot roosting; pestgif tot ontsteking van het bloed.
Dus, zoo men 't groote met het kleine mag gelyken,
Kwam Spanjes beulenrot uit zeven koninkryken,
Zich buigende voor 't juk der zielendwinglandy,
Op 't siddrend Neêrland af, nog ongerept en vry.
Dus daegden Alvaes trots, en Hessels dollen woede,
En Vargas' vadzigheid, met wurgkoord, geeselroede,
En zwaerd, en mutsaert, en gewyden gordeldolk,

Tot moord en teistring op van 't Godgetrouwe volk.
Ja, 'k zag er, wat geen mond met woorden uit kan spreken!
Ik zag er ziedend kwik door yzren trechters leken,
En druppelen, brandend heet, op buik of aengezicht:
Gebergten, om de borst te plettren door 't gewigt.
Ik zag er bergen ys en onontdooibre schotsen,
Van Groenlands strand geroofd, van Heklaes blauwe rotsen;
Voor alles, nagels ter verscheuring; wolfsgebit,
En evertanden, door 't getergde schuim verhit;
Met drakenangels, en den weërhaek der harpoenen,
En wat de fabel schept in sfinxen en griffoenen.
Ja, had ik duizenden van tongen van metael,
't Gehemelte van rots, de stem van klinkend staal,
En d'adem van den wind, nog zou de kracht my falen,
Om al die Plagen, al heur wapens, op te halen,
En 'k moest bezwyken in den aenhef van 't verslag.
Toen zag ik, (of ik droomde, en 't scheen my dat ik zag),
Die allen, kaf gelyk, door dwarling opgedreven,
In duizend wendingen elkander tegenzweven,
Doordringen, kruisen, en, al zwierende in de lucht,
Zich saemvermengen en bezwangren in hun vlugt,
En voor 't verwonderd oog weër nieuwe Plagen teelen,
Die, hangende aen de borst, met dolk en moordtuig spelen;
En nauwlyks breidt natuer hun teëre vlerkjens uit,
Of 't wreed gebroedsel vliegt en deelt zich de aerd ten buit.

Ziekte der Geleerden.

De weduwe van Zarfath.

- « Ach wat laet gy 't hoofdjen hangen,
» En wat staert ge uw moeder aen
» Met die stille weemoedstraen

- » Op die vael miskleurde wangén !
- » Met dat vlammend heet verlangen !
 - » Dierbaer knaepjen , 't is gedaen ,
 - » Alle hoop is uitgegaen !
- » Wat moogt ge aen myn heupen hangen ,
- » Wat myn kniën teér omprangen ;
 - » 'k Heb uw' nood te wel verstaen.
- » Zwyg vry , ja ! wat zoudt gy spreken ?
 - » Ach dat uitgebleekt gelaet
 - » Waer de dood geprent op staet
- » Voelt een moeder voor u smeeken ;
- » 't Mag het moederharte breken
 - » Dat zoo teeder voor u slaet ;
 - » Maer dat vleijen geeft geen baet ,
- » 't zyn slecht nieuwe foltersteken.
- » Ja , ik zelv' , van kracht bezweken ,
 - » Zie geene uitkomst , weet geen' raed.
- » Ach , ik voel uw dorre handen ,
 - » 'k zie uw dof , maer vonklend oog ,
 - » Daer gy 't opheft naer omhoog ,
- » Weggezonden in zyn randen ,
- » Van de koorts des hongers branden ;
 - » 'k Zie uw lipjens , dor en droog
 - » Als de boezem die u zoog ;
- » 'k Hoor het knappen van uw tanden ,
- » 't Rommlen van uwe ingewanden ,
 - » Dorstend naer een' watertoog.
- » 'k Voel , als gy , des hongers beten ,
 - » 'k Voel zyn heete razerny ;
 - » 'k Voel ze , ja , voor u en my :
- » Ach , myn dierbre , ware er eten ,
- » Had ons de Almagt niet vergeten
 - » In dit barnend noodgety' ,

- › Hoe gelukkig waren wy! —
- › God, in 't eeuwig licht gezeten,
- › Zie myn borst van één gereten;
- › O zie neder, hoe ik ly'! —
- › Doch — wat zeggen my die oogen?
- › Wat, dat zweemsel van een' lach?
- › Lief, aenvallig knaepjen! ach!
- › Ja, gy hebt u niet bedrogen :
- › Door de moederzorg bewogen,
- › Borg ik wat nog éénen dag
- › 't Wee des hongers paeijen mag.
- › Kom! voor God ons neêrgebogen
- › (Dit nog schenkt zyn mededoogen),
- › En — een einde van 't geklag!
- › Ja, we zullen nogmaels spyzen;
- › 'k Heb een halve mate meel,
- › Ons gewoekerd uit de keel.
- › Laten wy Gods Almagt pryzen!
- › 't Laetste van zyn gunstbewyzen,
- › Is het weinig, zy ons veel!
- › 't Is ons laetst, ons eenigst deel!
- › Morgen, 'k zeg het zonder yzen,
- › Zal geen dag ons weêr verryzen;
- › Denk niet dat ik 't u verheel.
- › Kom, en laet ons ryzen gaëren
- › Voor deez' allerlaetsten disch
- › Die ons nog geschonken is;
- › Dunne takjens, dorre blaëren!
- › 't Laetste dat wy mogten sparen
- › (Blyve 't een geheimenis!)
- › Moog' na 't lange spysgemis
- › 't Nypendst van dit wee bedaren;
- › Dan verstyft ons 't bloed in de aëren,
- › En wy zyn het eind gewis." —

Bladen zochten zy en takken;
 't Oliekruikjen, slecht voorzien,
 Moest om d'avondkoek te bakken,
 Ook zyn laetste druppels biën.
 't Vrouw-tjen heeft nu 't vuer ontstoken;
 Maer wie staet daer voor de stulp?
 Wie is 't, die dat vuer zag rooken?
 Welk een gryzaert vraegt haer hulp?
 « Geef my, zegt hy, gy kunt geven,
 » Van het mael dat gy bereidt;
 » Hou een' hongrende in het leven,
 » Dien de hemel tot u leidt. » —
 Zy beschouwt hem met ontroering,
 Ziet zyn' breeden achtbren baerd;
 « Vader, antwoordt ze in vervoering,
 » Schuw deez' weduwlyken haerd!
 » 't Is het doodmael voor ons beiden,
 » 't Geen myn hand hier vaerdig maekt,
 » Dat we dan van 't leven scheiden
 » Eer de tweede nacht genaekt.
 » Laet in de uiterste oogenblikken
 » (Zie hoe luttel voor ons twee,) —
 » Ons dit weinig nog verkwikken,
 » En gy, gryzaert, ga in vreë!
 » Gunne u God, een huis te vinden
 » Dat nog brood te breken heeft;
 » Waer zyn gunst hy volle spinden
 » Milde zucht in 't harte geeft! » —
 Op die woorden, op die bede,
 Glanst het voorhoofd des Profeets:
 « Vrouw, dus zegt hy, deel my mede
 » Van een deel uws laetsten beets.
 » Neen, het zal geen laetste wezen;
 » De Almagt spreekt u door myn stem:
 » Geen gebrek heeft die te vreezen,
 » Die zyn nooddruft deelt met Hem.

- » Ja, uw kruik zal overvloeijen,
- » En uw meel vermindert niet,
- » Tot Hy de oogsten weêr deed groeijen,
- » En de nood des hongers vliedt. » —
- 't Was zoo : Hy die weldaên regent,
- Werpt zyn' schat in 's vromen schoot;
- En de weldaet is gezegend
- Van een schamel stukjen brood.

Rotsgalmen.

De Dochters van Pelias.

Het kroost van Pelias sloeg zoo de wreede handen
 Aen 's vaders ouderdom. Beklaegbre huwlykspanden,
 Wier vaderliefde, en deugd, en teederhartigheid,
 Door valsch betrouwen op eene ydle kracht misleid,
 Een beter lot verdiende! ontvangt, ontvangt myn tranen,
 En zyt ten baek aen hen, die 't bloed vernieuwbaer wanen.

Met valschen tooverschyn nam Jazons gemalin
 Het ligtgeloovig hart van 's konings telgen in,
 En vleide haer 't gemoed, begaen in 's vaders kwelling,
 Met d'ydlen hersendroom van jeugd- en krachtherstelling.
 Helaes! zy dient den wrok van felgetergden haet,
 En werft de godvrucht tot een werktuig van 't verraed.
 Antinoë alleen verwerpt die helsche vonden.
 Haer zusters schudden 't hoofd : och of zy twyflen konden!
 « Neen, Ezon werd verjongd, het stervend ooi herteeld;
 » En 't is Medea's kunst die 't noodlot zelf beveelt.
 » Zy zegt ons kruiden toe; zy zal de sappen mengen,
 » Die in 't verouderd lyf vernieuwde krachten brengen;
 » Welaen, men wissle een frisch voor 't reeds verwasemd vocht
 » En kwyte ons van een pligt, door kindren nooit volwrocht! »

Zoo spreekt men, en, misleid door snoode tooventreken,
Besluit men 't kwynend lyf den gorgel af te steken.

Helaes! de gryzaert drukt de zorgelooze koets
Met de afgeleefde leën, die 't overschot zyns bloeds
Met tragen loop verwarmt. Hy ziet zyn lieve spruiten
Een' minnelyken kring om 't purpren rustbed sluiten,
Omhelst ze, en prest ze ontroerd aen 't vaderlyke hart.
« Myn dochters, zegt hy, gaet! de nachtrust zalst myn smart.
» Wat zit ge aen vaders bed uw' bloesem af te teeren?
» 'k Gevoel my 't oog bezwaerd, en kan thands hulp ontbeeren.
» Vaert wel, tot d'ochtendstond! » Dat woord van ochtendstond
Blyft steken, en versterft den gryzaert in den mond,
En heimlyk rolt een traen langs de uitgedorde wangen.
Hy sluimert sprekende in, terwyl hy 't hoofd laet hangen,
Dat teedre Antinoë op 't donzen peuluw schikt.
« Slaap, zegt ze, o vader, slaap, en worde u 't hert verkwikt! »
Zy zelve gaet ter rust. Het uer van midnacht nadert.
De flauwe maen gaet op en siddert door 't gebladert,
Maer wendt het aenzicht af, en dekt het met een' damp.
Amfyze treedt vooruit, de handpalm voor de lamp,
En sluipt de bedzael in, en heft zich op de teenen,
En ziet haers vaders slaap, en hoort hem slapend stenen.
Twee zusters volgen op haer wenken. 't Moordend stael
Blinkt in heur handen, trilt, en flikkert door de zael
By 't vlammen van de togt. Op d'aenblik neërgeslagen,
Ontzegt haer 't schuldloos hart het gruwelstuk te wagen.
Zy bleeken — blozen — ach! zy schamen zich den schrik
Die tegen 't misdryf waekt in 't hachlyk oogenblik:
Haer doel is edel; ja. De teederste van driën
Is moedigst en gereedst. Nu buigen zy de kniën
En roepen 't noodlot en de afgrysbre Hekaté,
Doch fluistrend, mommlend, aen, met nauwlyks hoorbre beë.
Zy ryzen. 't Hoofd gebukt, de vingers saemgenepen,
Voelt elk zich, tegen dank, van de andren medeslepen.
Zy naedren 't ledikant, en heffen 't mes omhoog,

En stooten blindlings toe met toegewrongen oog
 En afgekeerd gelaet. Het bloed begint te vloeijen,
 Zy voelen 't zich, hoe traeg, de hand en arm besproeijen,
 En siddren. Pelias, in 't sluimren half gestoord,
 Roept kermend uit: « Myn kroost! uw vader wordt vermoord! »
 Nog slaet hy de oogen op, en ziet zyn eigen leven,
 Gewapend met het stael, reeds bloedig, tot hem streven,
 En voelt op 't oogenblik zyn hartaer afgesneên;
 En, stervend, waent hy nog dat hem een droom verscheen.
 De dochtrentrits gaet voort, en keelt den gryzen vader,
 En perst hem 't stokkend bloed uit hals en gorgelader,
 En vreest dat zelfs één drop in 't lichaem overblyft. —
 De gruwel is volwrocht! het zielloos lyf verstyft;
 Waer zyt, waer zyt ge thands, en waer uw levenskruiden,
 O Colchis' tooveres? De nacht is reeds door 't Zuiden,
 't Gestarnt verschiet reeds, en uw luchtkar houdt zich verr'!
 Waer zyn die mengsels toch, aen 't oog der morgenster
 Verboden; snavelbeen en uitgeplukt gevleugelt'
 Van roerdomp, vledermuis, en gruwzaam nachtgeveugelt;
 Dat harte van een raef die zeven eeuwen telt;
 Die hertenlever; en die maendauw van het veld;
 Die 't negenjarig ooi, ten ketel uitgesprongen,
 Deën blaten door de wei en zuigen aen zyn jongen;
 Waer zyn zy? Vraag dit niet, o deerniswaerd geslacht!
 Uw roekloosheid vond straf; betrouw geen tooverkracht!

Ziekte der Geleerden.

Saffo en Alcéus.

Aen myne Egade.

Als by de onderaardsche scharen,
 Door geen' zonnestrael verlicht,
 Saffoos zieldoordingend dicht
 Huppelt op Eöolsche snaren:
 Als Alcéus Forscher maet

Zwervensplagen, krygsrumoeren,
En verzwelgend zeeheroeren,
Op zyn gouden cyther slaet :

Dan ontzetten zich de schimmen;
Spraklooze aendacht klemt het hart;
Heilige eerbied, zoete smart :
Maer wanneer zyn toonen klimmen,
En de donder van zyn stem
Neêrgebonsde dwingelanden
Bliksemt in metalen banden,
Beeft heel de afgrond onder hem.

Sprakeloos op één gedrongen
Dryft in de onverbreekbare nacht
't Breedgeschouderd voorgeslacht
Op den adem van zyn longen,
Op de klanken van zyn lier;
En het drinkt, met volle togen,
Oor en borst en vlamme oogen,
Stroomen van geheiligd vier.

Alles heeft zich zelf verloren.
't Honderdhoofdig Helgedrocht
Ligt ontketend in zyn krocht,
Met ter neêr gestreken ooren,
Vastgeboeid door 't maetgeluid.
Zelfs der Eumeniden slangen
Rusten van haer 't hoofd te omprangen,
Storten geen en zwadder uit.

Dan vergeet zich in 't verrukken
Zelfs Prometheus' arendsbeet,
Tantalus' versmachtend leed,
By 't vervoerend vingerdrukken :
En Orions reuzentred
Weet van lynxen langs de bergen

Noch van leeuwen op te tergen,
Door die tooverkracht verplet.
Dichtkunst, o wat is uw tooveren!
Wat weërstaet uw donderkracht,
Die de rotsen zelf verzacht? —
Plukt voor 's dichters kruin geen looveren;
Duikt geen peerels uit het diep!
Neen, met 's hemels starrenvonken
Moet die Godenschedel pronken,
Dien Natuer een' Dichter schiep!
Maer die bloem der Godenzonen,
Grooter dan een Weereldvorst!
Waer, waer ademt thands zyn borst?
Waer is 't golven van zyn toonen?
Dichters thands dien naem tot hoon,
Zwygt! of leert uw cythersnaren
Met Alcéus' grootheid paren
En met Saffoos teeder schoon! —
Dierbre, schoon wy toonen kwelen
In een ruwer Noorderlucht,
Waer geen zoete Zefirszucht
De eens ontgladde borst mag streelen;
Zoo, van Oostergloed doorblaekt,
Onze saemgesmolten zielen
Van heur' oorsprong niet vervielen,
Noch ons hart zich zelf verzaekt;
O, vereenen we onze klanken!
Toonen we aen het vaderland
Hoe het echte dichtvuer brandt
Ook in half gedooft spranken! —
Klinkt myn koopren keel te zwaer,
Meng uw zilvren stem daeronder;
En men hoor' Alcéus donder
Smelten met de Eöolsche snaer!

Krekelzangen.

JACOBUS BELLAMI.

Geboren te Vlissingen in 1757, overleden te Utrecht in 1786.

Zyne dichterlyke werken , zooals : Vaderlandsche Gezangen van Zelandus, Gezangen myner Jeugd, nagelaten Gedichten, en eenige verspreide stukjens zyn gezamentlyk uitgegeven onder den titel van Gedichten. [Antwerpen 1844.]

Aen eenen Verrader des Vaderlands.

't Was nacht, toen u uw moeder baerde,
Een nacht, zoo zwart als immer was;
Een heer van helsche geesten waerde;
't Gevogelt liet een naer gekras,
Door 't aeklig woud, tot driemael, hooren;
De zee werd woedend, klotste en sloeg,
Dat zelfs, tot in de hemelchooren,
Den englen schrik in 't harte joeg!
Uw moeder zag u — en het leven
Ontvlugtte aen heur benepen hart!
Uw vader schrikte — stond te beven —
Zeeg neêr — verwonnen door de smart,
Wanneer een stem, gelyk een donder,
Klonk door het huis, dat u ontving:
« Dat elk zich van dit kind afzonder'!....
» Natuer wrocht hier een' aterling!
» Zy heeft hem, tot een straf der volken,

- › In 's hemels grimmigheid, gebaerd!
- › De snoodste geest uit 's afgronds kolken
 - › Zal hem geleiden op deze aerd'!
- › Hy zal zyn Vaderland verraden!
 - › De Vryheid trappen op de borst!
- › Geen goud zal ooit zyn ziel verzaden,
 - › Die steeds naer meerder schatten dorst!
- › Hy zal, kan 't slechts zyn heblust voeden,
 - › Een vuige slaef der Vorsten zyn!
- › Waer hy onschuldigen ziet bloeden,
 - › Daer zal zyn vreugd en wellust zyn!
- › Zyn gansche ziel zal valscheid wezen!
 - › Zyn mond een kerker vol bedrog!
- › Zyn helsche ziel zal niemand vreezen;
 - › Steeds juichend denken: 'k werke nog!...
- › Gy zoudt vergeefs zyn werking stooren!
 - › Vergeefs is hier een forsch geweld!
- › Tot ramp voor 't Vaderland geboren,
 - › Is hy ten vloek des volks gesteld! ›

Verrader! Monster! Vloek der aerde!
 Vernederd schepsel der natuer!
 Gods wraek, die u tot heden spaerde,
 Verdolge u eens door 's hemels vuer!...
 Maer neen! — Zy doe u slechts beseffen,
 Hoe gruwlyk uwe daden zyn:
 Geen bliksemvuer kan feller treffen —
 Geen donder meer verschriklyk zyn!
 Dan zal uw ziel zich krimpen, wringen,
 Gevoelen wat haer wezen is!
 En, in die felle folteringen,
 Gevoelen wat de Godheid is!
 De jongste dag, die ooit zal dagen,
 Leez' dan nog op uw aeklig graf:
 « Hier ligt de vloek van vriend en magen,
 › Die 't Vaderland den doodsteek gaf! ›

Gedichten.

Het Onweder.

Hoe is natuer zoo stil, zoo plegtig!
Het dartel windjen kwynt,
En lispelt op een trillend blaedjen,
Zyn' laetsten adem uit!
Geen vogel zingt nu blyde toonen,
Maer zwygt eerbiedig stil!
De roos, dat sieraed van de maegden,
Hangt treurig naer den grond!
De dag verwisselt zyn gewaden
Voor 't zwarte kleed des nachts!
De zee kust kabblend heuren oever. —
De gansche schepping bidt!

Daer breekt uit de opgepreste wolken
Een felle bliksemschicht!
Daer rolt de klaterende donder!...
De gansche schepping beeft!
Zoo schriklyk klaterde de donder,
Toen God de weereld sprak! —
Nog beeft de weereld voor die stemme!
Die schrik is dankbaerheid!
Daer vaert de Godheid op heur stormen
Door 't siddrend landschap heen!
Hoe beven honderdjarige eiken,
Gelyk een rillend riet!
Paleizen stuiven voor haer wielen,
Als nietig stof, daer heen!
Daer storten trotsch gebouwde torens,
Als smeltend ys, ter neêr!
Zoo zinkt uw grootheid, wufte vorsten,
Als God door donders spreekt!
Als hy, gewapend met zyn' bliksem,
Zyn forsche orkanen ment!

Dan werpen de verschrikte golven
 Haer lillend schuim omhoog!
 Dan werpen zy de zwaerste kielen,
 Als lillend schuim, omhoog! —
 Daer lacht, door de uitgewoede wolken,
 Hét lieve zonlicht weér!
 Zoo lacht een held, na 't bloedig stryden,
 Met tranen in 't gezicht!
 Nu dartelt weér een lieflyk windjen
 Door 't afgematte bosch,
 En kust de frissche regendroppen
 Van 't schommlend loover af!
 Nu beuren weér de schoone bloemen
 Heur lachend hoofd omhoog!
 Nu zingen weér de lieve vogels
 In 't bosch een dankbaer lied!
 Nu vaert de Godheid op de geuren
 Van 't frissche lentekruid!
 Nu durft al 't schepsel haer genaken!
 De gansche schepping juicht!

Gedichten.

Kaïn.

Alleenspraek.

Ja! — hier omtrent — daer ginder, by dat bosch
 Sloeg ik hem dood! — Myn God! wat zeg ik — dood!
 Zal hy nu ook verrotten, als dat schaep,
 Dat afgedwaeld in 't bosch my tegenkwam,
 Dat ik zoo wreed verwurgde? — Ja, dat schaep,
 Dat stervend schaep had my byna ontroerd!...
 En heb ik niets by Abels dood gevoeld?

Zyn dood!... myn God! heb ik voor 't laetst den blik,
 Den zachten blik van Abels oog gezien?
 Die laetste blik — hoe vreeslyk word't hy my!
 Ik zie hem nog! — met een gesloten oog
 Zie ik hem nog! — o Abel! sluit uw oog!
 Daer komt hy zelf! — daer ginder! — zie, hy bloedt!
 Myn God! hy lacht! — hoe dreigend is die lach! —
 Terug! terug! — — 'k ben Kaïn! — ga terug!
 Vervloek den man, die Kaïn heeft tot zoon!
 Ach! nader niet! ik siddre voor uw oog! —
 Waer zyt gy nu?.... Heeft God u weggevoerd?
 Ik zie hem niet! Ik zag hem in een' droom! —
 Is alles dan een hersenschim — een droom? —
 Heb ik hem niet daer ginds by 't bosch vermoord?
 Dit is geen droom! — o God! waer vlugt ik heen?
 Is dan voor my geen rust, geen leven meer?
 Is dood te zyn nog erger dan de smart
 Die ik gevoel in myn bedrukte borst?
 Wien zie ik daer?.... 't Is Adam! — groote God!
 'k Wil hem niet zien! — hy moet my nimmer zien!
 Hy zoekt zyn' zoon! — vergeefs! — 'k heb hem vermoord! —
 Zoo ik hem ook vermoordde by zyn' zoon?...
 Zoo 'k al wat leeft vermoordde?... Zou myn kwaed,
 Myn wroeging dan nog grooter zyn dan nu?
 Dan had ik niets te vreezen — dan — my selv'!
 Maer niets is my zoo vreeslyk als — my selv'!
 O neen! ik vlugt — eer Adam by my komt!
 Hy zy vervloekt, die my het leven gaf!
 Hy zy vervloekt.....

Gedichten.

PIETER NIEUWLAND.

*Geboren in de Diemermeer, by Amsterdam, in 1764, overleden te
Leyden in 1794.*

*Zyne dichterlyke werken dragen den titel : Gedichten en Nagelaten
Gedichten.*

Orion.

Wie heft, met statelyke pracht,
By de achtbre stilte van den nacht,
Uit d'Oceaan het hoofd naer boven?
Wie blyft in 't aenzien van Diaen,
Die vruchtloos poogt dien gloed te dooven,
Met onverzwakten luister staen?

Zyt gy 't, Orion? voor wiens licht
Der kleiner zonnen flikkring zwicht,
Als 't licht der maen voor Febus glansen?
Rys! groote Orion! rys omhoog!
Zyt welkom, held! aen onze transen!
Verruk, verruk ons starend oog!

Wat sterrenglans, die eerbied baert,
Praelt op uw' gordel, knods en zwaerd,
Bezaeid met tintelende vieren!
'k Zie Betelgeuzes rooden gloed

Uw' schouder, naest Bellatrix, sieren,
En Rigel flonkren op uw' voet.

Ik zie, daer u de Stier ontvlugt,
Voor de opgeheven vuist beducht,
Den Noordschen Beer van verre grimmen.
De bloedige Aldebaran zelf
Ontwykt uw knods, by 't statig klimmen,
En ruimt u plaets aen 't stergewelf.

Zoo dryft ge, in 't schoon Elysisch woud,
Daer zich der helden schare onthoudt,
Voor u de woeste dieren henen!
Zoo hebt ge, in 's weerelds morgenstond,
Met al uw' luister vroeg verschenen,
Auroras teeder hart gewond.

Dit zag de wreevle Jagtgodin;
Haer wrok ontvlamde om deze min,
Zy deed u door haer schichten sneven.
Jupyn verydelde dien nyd;
Door hem aen hooger trans verheven,
Blinkt gy daer eeuwig, haer ten spyt.

Rondom u schittren zon by zon,
Daer Sirius en Procyon
Met diep ontzag uw schreën verzellen.
Wie noemt in klanken, zwak van toon,
Die heeren, door geen oog te tellen?
Wie schetst hun godlyk, eeuwig schoon?

O gy, geleidster van myn' held,
Die, als gy onze zon verzelt,
Uw' naem verleent aen onze dagen!
O heldre Hondster! zou uw licht
De voorboô zyn van felle plagen?
Ons siddren doen op uw gezicht?

Neen! 't bygeloof verzon dien waen.
My licht uw glans beminlyk aen,
Vorstin der hooge sterrenchooren!
'k Voel, daer myn eerbied op u staert,
Gedachten in myn ziel geboren,
Wier vlugt my opvoert boven de aerd'.

Is elk dier lichten, die gy ziet,
Zelfs 't kleinste, dat uw oog ontvliedt,
O stervling! slechts voor u in wezen?
Is, by 't gezicht van 't stergewelf,
Geen denkbeeld ooit in u gerezen,
Dan 't nietig denkbeeld van u zelf'?

Vermeete! draeit voor u alleen
De gansche schepping om u heen?
Is ze u alleen ten dienst gegeven?
U, die, uit nietig stof geteeld,
Het broos genot van 't vlugtig leven
Met vlieg en mier en made deelt!

Zyt gy op de aerde zoo gering;
Die aerde, trotsche sterveling!
Is een dier duizend, duizend bollen,
Die, om dezelfde groote zon,
In afgeperkte banen rollen,
Licht scheppen uit dezelfde bron.

Elk, elk gevoelt haer heerschappy.
Die streeft bestendig haer op zy,
Daer deze uit afgelegen streken
Haer eens in vyftig eeuwen groet,
Of ligt, haer wyd gebied ontweken,
Slechts eens bestraeld wordt door haer' gloed.

Elk lichtjen, dat gy tintlen ziet,
Zelfs 't kleinste, dat uw oog ontvliedt,

Is zulk een bron van licht, omgeven
Van weerelden, die, zonder tal,
Als stofkens, door elkander zweven,
En veilig zyn voor schok en val.

Verbeelding! is u niets te hoog,
Zoo leer my gindschen heldren boog,
Den goddelyken Melkweg, kennen.
Voer, langs dat breed en glansryk spoor,
Myn' tragen geest, op vlugge pennen,
Den wyden kreits der schepping door.

Die baen, wier zacht en lieflyk licht
Slechts wolkjens vormt voor 't scherpst gezicht,
Is een gestel van sterrenhemelen,
Wier eindloos flauwe tinteling
Van verre schynt dooreen te wemelen,
Zich samen smelt tot éénen kring.

Hebt gy den grenspael nu ontdekt?
Weet gy, hoe ver de schepping strekt,
O stervling, eindig van vermogen?
Zoo sla nog eens, uit dat verschiet,
Op held Orions beeld uw oogen,
En zink, verzink dan in uw niet.

Orion! uw volmaekte glans
Voert my omhoog van trans in trans,
Ontruikt myn' geest aen 't aerdsche duister!
Myn oog beschouwt u uren lang,
En telkens vindt het nieuwen luister,
En nieuwe wondren voor myn' zang!

Is 't waer? of faelt myn zwak gezicht,
Dat ginds een' kring van bleeker licht
Meent in uw prachtig zwaerd te ontdekken?
Een dunne vlek, wier flauwe schyn

Zich telkens poogt aen 't oog te onttrekken?
 Wat mag dat glinstrend wolkjen zyn?

Dat glinstrend wolkjen, sterveling!
 Is ook een Melkweg, in wiens kring
 Ontelbre sterrenstelsels wemelen,
 Den uwen ligt in glans gelyk!...
 Verbeelding! dael! verlaet die hemelen,
 Eer myn geschapen geest bezwyk'!

Gedichten.

**Ter gedachtenisse van myne Echtgenooten
 en van onze Dochter.**

O teërgeliefde en vroeg verloren Vrouw!
 Om wier bezit ik alles gaerne geven,
 En willig goud en glorie offren zou,
 Kon ik u slechts herroepen in dit leven!
 Ontvang van my, die ook in 't zwygend graf
 U minne en eere en uw volmaektheên huldig,
 Deeze' laetsten pligt!... Ik leg dien weenende af.
 'k Ben dit uw trouw en myner liefde schuldig!
 Ook gy, lief Wicht! dat moeders schoot verliet,
 Om in den schoot des grafs met haer te slapen,
 Gy eischt geweene, geen vrolyk welkomlied!
 Hoe ras, o God! wordt vreugd in wee herschapen!
 Of is 't een droom, een zwevend schaduwbeeld,
 Dat 's nachts den geest benauwt met nare zorgen,
 Doch dat, ter vlugt in 't byster brein geteeld,
 Ter vlugt ook wykt by 't naedren van den morgen?
 Neen, 't is geen droom!... 'k ontwaek, en tast in 't rond;
 Maer vind geen vrouw aen myn verlaten zyde,
 En voel geen' kus van haren lieven mond,
 En hoor geen stem, wier klank myn ziel verblydde.
 Die lieve mond is bleek en koud, en zwygt.

Styf is de hand, die teeder my omarmde.

Nu klopt geen hart, geen boezem zwelt en hygt,
Waeraen weleer haer liefde my verwarmde.

Nacht dekt het oog, den spiegel, daer heur ziel,
Steeds groot en goed, en telkens toch verscheiden,

Zoo hemelsch blonk, en altoos elk geviel,
En niemand wilde en niemand kon misleiden.

O Gy, die bouwt op schoonheid, jeugd, en kracht!
Was zy niet jong en schoon als lentebloemen?

Wie kon, als zy, van 't maegdelyk geslacht,
Op mannenkracht by vrouwenzachtheid roemen?

Maer 't doodlyk gif van een' verborgen worm
Vernielt in 't veld de schoonste roos van allen;

Het woest geweld van eenen Maertschen storm
Laet ook in 't woud de kloekste stammen vallen.

O eedle roos! o knopjen jong en teêr!
Dezelfde storm heeft beide fel verslagen.

Ik ben geen gade, ik ben geen vader meer!
De winter heerscht reeds in myn lentedagen.

Myn heil, myn vreugd, myn wellust was een droom,
En als een droom is 't al voorby gevlogen!

Nu voortaan kruipt myn leven, doodsch en loom,
Zyn baen ten einde en gaet naer 't graf gebogen.

Waer snelt gy heen? tooneelen van geluk!
Geliefd verschiet van aerdsche zaligheden!

Doch ja! verdwyn! uw beeld verzwaert myn' druk.
Wat heb ik meer te hopen hier beneden?

Vergeefs myn ziel gestemd voor zacht gevoel;
De snaer, die klonk als myne, hangt gebroken.

Wat is uw gloed, o Vriendschap! dof en koel
By 't hemelsch vuer, door kuische liefde ontstoken!

Ik dank u voor den balsem van uw' troost:
Maer kunt gy my de stille vreugd van 't leven,

't Verfynd genot, de hoop op bloeiend kroost,
't Geen ik verloor, kunt gy 't my wedergeven?

De felste wond wordt door den tyd geheeld,

Doch laet in 't vleesch haer diep geprente groeven.

O Gy wiens hand deez' wrangen kelk my deelt!
Ik drink hem wel, maer blyf toch 't bitter proeven. *Vater myn*

Dan, is 't uw wil, myn Vader! dat myn baen
Vol doornen zy en hobblig en verlaten!

Welaen, geleid me, ik zal gelukkig gaen!
Wat zou uw kind het stout weêrstreven baten?

Zoo hier of daer eene enkle bloem nog groeit,
Ik zal die niet versmadelyk vertreden,
Al wierd die bloem, die 't lieflykst heeft gebloeid,
My 't meest bekoorde, ontydig afgesneden.

Doch neen! zy is in beter hof verplant,
Voor zomerzon en herfstorkaen beveiligd.

Myne ANNA! gy waert ryp voor hooger' stand;
Wy worden hier door lyden nog geheiligd.

Uw ziel was rein als versch gevallen sneeuw,
Bestraeld met glans van meer dan aerdsche klaerheid.

Geen damp van waen, verspreid op volk of eeuw,
Benevelde by u het licht der waerheid.

De weelde, die den stam des levens knakt,
De welvaart moordt, en zeden tart en wetten,
't Gevoel verdooft, den eedlen geest verzwakt,
Had nimmer u bezoedeld met haer smetten.

Gy zongt en sprongt en lachtet schuldeloos,
En hadt dat zoet nog gaerne lang genoten!
Maer kendet ge ook dees weereld, valsch en boos?
En 's levens gal, met honig overgoten?

Lach nu gerust, in 't zalig oord gevoerd,
Waer nooit een traen de lachjens zal vervangen,
Geen laster mikt, en geen verleiding loert,
Maer alles juicht in reijen en gezangen.

Myn Engel! ja! gy voelt en denkt en leeft!
Dat zie ik zelf nu klaerder dan voorhenen.
't Is deze hoop, die kracht en troost my geeft.
Wy zullen vroeg of laet ons weêr vereenen.
De vlam, voor u in myne ziel gevoed,

Is niet gedooft by 't zielverscheurend scheiden.

Die vlam zal nu, met eenen zachter' gloed,
Zich over mensch en vriend en oudren spreiden.

Ik zal op 't graf, dat uw gebeent' bevat,
Nog menig traen in stille stonden plengen;

En, win ik ooit een duerzaam lauwerblad,
Die lauwren zelfs aen u ten offer brengen.

Die *Nieuwlands* naem, nog menig vlugtig jaer,
Herdenkt of hoort, zal dit ook tevens weten:

« Hy werd bemind door *Anna Pruyssenaar*,
» Verloor haer vroeg, en heeft haer nooit vergeten. »

Met dezen moed hervat ik pligt en post;
'k Zal rustig staen, al wordt het heet in 't stryden.

Eens komt ook 't uer, dat ik word afgelost,
En rust verlang van werken en van lyden.

'k Ontmoet u dan, uw Dochter naest uw zy';
Gy roept haer toe by 't vrolyk tegenzweven:

« Myn kind! zie daer uw' vader! vlieg met my
» In zynen arm! wy zullen met hem leven! »

Nagelaten Gedichten.

JOHANNES KINKER.

Geboren te Amsterdam in 1764, aldaer overleden in 1845.

VOORNAEMSTE WERKEN : Akademiezangen ; Eerstelingen ; Ericia ; Almanzor en Zehra ; Gedichten ; Beoordeeling van Bilderdijk's Spraekleer ; Brieven van Julia aen R. Feith ; Le dualisme de la raison humaine, ou le criticisme de Em. Kant ; enz.

De Toonkunst van Haydn.

Licht, maer met donkerheid omgeven,
O Toonkunst, is uw grondgebied.

Wy hooren 't om ons henen zweven,

Wy voelen 't krachtig in ons leven ;

Maer 't stofflyk oog bereikt u niet !

Gelyk een geest, waert gy in 't duister,

Met ongeziene pracht en luister,

En met een nevelwolk omgord ;

Maer fonklend zyn de onzichtbre stralen,

Die ge in de harten neêr doet dalen,

Waerin gy trillend nederstort.

Ons aenzyn is een weefsel snaren,

Maer dat beziel is, voelt, en leeft,

Op 't minst geritsel weêrklank geeft

En, met uw' galm omhoog gevaren,

Met u eenstemmig trilt en beeft.

Het heer der driften stemt de toonen
Van 't kunstig weefsel, waer ze in woonen,
 Waerin zy sluimren of, ontwaekt,
Met onweërstaenbre branding woelen,
En 't leven sterker doen gevoelen,
 Wanneer 't in volle werking blaekt.

Dit hoog gestemd, inwendig leven,
Dat ons in hooger' kring doet zweven,
 Of nederbotst in lager' sfeer —
Dat ons verheldert of doet treuren,
Schetst gy ons, Toonkunst, met uw kleuren,
 In u hervinden wy ons weér. —

Te arm, al te onmagtig zyn de talen,
Om 't innerlyk gemoed te malen,
 Of in het diepst van 't menschlyk hart
Met wissen uitslag door te dringen;
En de eindelooze wyzigingen
 Der hoop en vrees, der vreugde en smart,
Te volgen in haer kronkelingen.

De toonkunst slechts doorziet het spoor,
Van 't wonderoord, waerop wy staren,
 Dringt tot zyn' diepsten schuilhoek door,
Doorwoelt en schudt de fynste snaren
Van 't menschlyk hart, dat hygt, en smacht,
 En dorstend op haer' invloed wacht.

Volstemmig trilt het met haer toonen;
Het volgt haer leiding zonder dwang;
 't Weërkaetst den galm van haer gezang;
't Schynt in haer klankenwolk te woonen;
Het giet zich met haer stroomen uit,
Smelt in den vloed van 't maetgeluid,
En blyft er vastgekleefd aen hangen.

Geen zangtoon, die bedwelming teelt,
 De ziel verdooft, slechts de ooren streeft,
 En 't hart bewustloos houdt gevangen;
 Geen wild geruisch, dat magtloos woelt,
 En, daer het verder niets bedoelt,
 Ons tergt door onvoldaen verlangen....
 Is 't voorwerp, daer de kunst naer streeft,
 Waerin zy ademt, waer ze in leeft. —

Neen! — Hooger doel bestiert haer poogen:
 Zy wil de ziel, aen 't stof ontboeid,
 Van tintlend hemelvuer doorgloeid,
 Door 't edelst zelfgevoel verhoogen. —

Zoo zag haer Haydn. — Door haer gunst
 Bestraeld, vond hy 't geheim der kunst
 En 't voorwerp dat zy poogt te naderen,
 Wanneer haer tael de ziel verheft,
 En schokt, en elke zenuw treft,
 En fonklend stroomt en bruist door de aderen.

Dat voorwerp is het menschlyk hart,
 Ten speelbal aen de vreugd of smart,
 Waer liefde en haet den scepter voeren,
 Waer 't medelyden, naest de wraek,
 De wanhoop, naest het zoetst vermaak,
 Den menschelyken geest ontroeren.

Dit staég verwisselend tooneel
 Schetst ons, o Haydn, uw penseel
 Met stoute verwen, en naer 't leven:
 Het ruischt ons als een stroom voorby;
 Wy zien het hoorbaer schildery
 Ons, tintelend, voor de oogen zweven.
 Het houdt ons aen zich vastgeklemd,
 't Gemoed is in zyn' toon gestemd,
 En diep in 't klankenmeer bedolven;

Al wat in ons gevoelt, wordt oor,
 De denkkraft zelfs schynt slechts gehoor,
 En zweeft wellustig op zyn golven.
 't Gedachte en denkende wordt één,
 En spoedt zich naer één' oorsprong heen.
 Geen zang, wiens dartle beuzelingen,
 In flikkerenden tooi gehuld,
 Met bonte kleuren aangevuld,
 Op één gehoopt, elkaër verdringen,
 In denkbeeld arm, in toonen ryk,
 't Gedachteloos gesnap gelyk,
 In keur van woorden voorgedragen;
 Maer dat gevoel, en hoofd, en hart
 Verbystert, asmat en verwacht,
 En slechts aen dwazen kan behagen —
 Dien zang, o Haydn, kent uw lied,
 In zyn verheven strekking niet! —
 Gy denkt — en schildert uw gedachten,
 Verstaenbaer voor 't verrukt gevoel.
 In vinding ryk, en stout in doel,
 Houdt gy, met onweérstaenbre krachten,
 De ziel aen uwe tael geboeid;
 Gy doet verbeelding, die ge ontgloeit,
 De leiding uwer toonen volgen. —
 Wy smelten weg : het koudst gemoed
 Vloeit, en ontdooit zich in den vloed,
 Waerin uw kunst ons houdt verzwolgen.

Gy maelt de onzichtbare natuer,
 Haer' levensadem, kracht en vuer,
 't Inwendige bestaen der dingen,
 Waervoor de schilder magtloos knielt,
 Waerin zyn oog niet door kan dringen,
 Als hy het doode doek bezielt. —
 Hy ziet den schyn, waarvan het wezen
 Harmonisch door uw toonen straelt.

Al wat door omtrek wordt bepaeld,
 Doet ons het eindige slechts lezen. —
 Natuer! — hoe doodsch, en zonder stem,
 Hoe onbezield spreekt gy tot hem,
 Wiens oor, wreedaerdig digt gesloten,
 Nog nooit uw' heldren zomerdag,
 Nog nooit uw blikkend leven zag,
 Nog nooit uw wezen heeft genoten!

't Gezicht, alleen, merkt niets dan schyn,
 't Gevoel niets dan vermaek of pyn,
 De reuk en smaek een zinloos prikkelen;
 't Gehoor alleen, ziet in 't heelal,
 Een stel van krachten zonder tal
 Zich vol gevoel en vuer ontwikkelen.
 't Oor voelt het beeld van elke kracht;
 Het ziet natuer, in staêge dragt
 Voortbrengend, en zelf voortgebragt,
 Door 't grensloos ruim, het oord der zinnen,
 Zich, in hare eindloosheid slechts één,
 Langs 't spoor der wentlende eeuwen heen,
 Vol orde en harmonie ontginnen.
 By 't vlammend geheimzinnig licht,
 Dat voortschiet als een bliksemschicht,
 Die blikkend straelt in 't tastbaer duister,
 Aenschouwt het oog der ziel den glans,
 Den aldoortintelenden luister
 Eens ongeken den hemeltrans. —

Hier schetst geen beeld, geen woord, geen teeken,
 Den vuerstroom, die 't heelal bezielt,
 Waerdoor een heer van krachten krielt,
 En woelt, en weemlend door komt breken.
 Die beeldspraek wist geen Schilder aen,
 Geen Dichter doet zich hier verstaen —
 Hier — kan alleen de Toonkunst spreken.

Gy spreekt die beeldspraek , HAYDN! — Gy,
 Gy doet die hoogre poëzy,
 Die krachttael stout ten hemel stygen;
 Die tael, die 't voorwerp, dat ze schetst,
 Diep in 't inwendig zintuig etst,
 En wat haer weêrstand biedt, doet zwygen.
 Uw kunst vervult het hart en oor,
 Dringt tot ons hooger wezen door;
 Een eedler aenzyn doet ze ontwaken:
 Ze ontruikt het aen zyn sluimering,
 En voert het op in hooger' kring,
 En doet het leven sterker blaken. —

Wanneer gy 't lied der schepping zingt,
 Uw harmonie de harten dwingt,
 Om naer uw' tooverzang te hooren,
 Dan baedt ons hooggestemd gemoed,
 Vol wellust, in uw' klankenvloed;
 Schynt in zich zelve diep verloren:
 Een zintuig slechts, ziet, voelt en hoort
 't Almagtig albezielend woord:
 « Het zy! » — Wy zien den chaos baren;
 't Licht ryst van uit dien nacht omhoog,
 't Zwerk scheurt, wy zien van 's hemels hoog
 Een duivlenheer ten afgrond varen.
 Wy zweven met het Englenchoor,
 Al juichend, lucht en wolken door,
 En aen de scheemrende oosterkinnen,
 Zien we uit den eersten dageraad,
 Vol jeugd en vrolyk van gelaet,
 De maegdelyke dagtoorts klimmen.
 Verstand, gevoel, verbeeldingskracht,
 Zyn onderworpen aen uw magt;
 't Is of uw kunst de ziel omvademt.
 Uw zangtoon streelt, en vult, en voedt,

En drenkt het luisterend gemoed,
Dat trillend naer uw' maetslag ademt.

Het ademt vry. — 't Vloeit ongestoord
Met iedren slag harmonisch voort,
En volgt het wisselend akkoord,
Waer ook uw kunst het wil geleiden.
Het zy haer stroom de vreugd gebied',
Of treurig in haer bedding vliet',
Of over boord en oevers schiet',
Door rotsen of langs klaverweiden;
Wy volgen 't klaterend geschal,
Dat neêrstort als een waterval,
Of, door een draeikolk ingezwolgen,
Met doffe borling nederdringt,
En zich ten diepen afgrond dwingt; —
Waer heen uw vloed zich neigt — wy volgen.

Die adem Gods, die 't zyn gebiedt,
Bemerkt het grove zintuig niet;
Hy klinkt in 't wentelen der sferen,
Het heemlenheer hoort naer die stem,
Eert zyn bevel en antwoordt hem;
't Verkondigt luid den lof des Heeren.
Wy hooren 't niet: — zyn handenwerk
Klinkt voor ons eindig oor te sterk,
Als de Almagt dreunt uit duizend monden,
Of ruischt te liefelyk, te zacht,
Als 't by een' stillen zomernacht
Zyn vaderliefde komt verkonden;
Maer, HAYDN! in uw godlyk lied
Miskent ons oor die Godsstem niet:
Ontzaglyk rolt ze in 't ruim der hemelen,
Zy kirt in 't zalig duivenpaer,
Verheft ons met den adelaer,

En, albezielend, zien wy haer
In 't zwevend heer der vooglen wemelen.

Natuer is vol van levenskracht.
't Heelal, met godlyk zaed bevracht,
Kwynt, zucht, en hygt, en zwoegt naer 't leven;
Het zwelt in ongekenden gloed,
Wy zien 't, in godlyk' ethervloed,
Vol aendrift naer de toekomst streven.

.
.

Gedichten.

JAN FREDERIK HELMERS.

Geboren te Amsterdam in 1767, aldaer overleden in 1813.

Zyne Hollandsche Natie, Gedichten, en Nagelatene Gedichten werden gezamentlyk uitgegeven onder den titel van VOLLEDIGE WERKEN (Antwerpen 1844).

Lof van het eiland der Batavieren.

BARDENZANG.

CHOOE VAN BARDEN.

Barst los! bezielt u, heilge snaren!
De lofzang ruisch' deze eiken rond!
't Gevoel stroome uit uw hart, gewyde priestrenscharen!
Heft aen, o Wodans harpenaren!
't Geldt de eer van d'ouderlyken grond.

TWEE BARDEN.

Dat hy verga, die, diep verbasterd,
Den vaderlandschen grond miskent,
Den grond van zyn geboorte lastert,
En 't heilig graf der vaedren schendt!
Hy leev', maer leve een slaef der slaven!
Zyn rif, verworpen, onbegraven,
Zy 't aes, waerop 't gevogelt' brast!
Zyn naem zy elk een vloek in de ooren,

En 't kroost, den onverlaet geboren,
Zy eeuwig met dien vloek belast!

Wat oorden, in zyn kronklend zwieren,
De Ryngod met zyne urn bespat,
Het schoon gewest der Batavieren
Schenkt hy een' dubblen waterschat.
Waer wrocht natuer ooit schooner weiland,
Dan hier, op dit gelukkig eiland?
De grond biedt hier een zee van graen;
't Wild springt in schauw der eikenkruinen,
En 't strand schenkt ons zyne eeuwge duinen
Ter borstweer tegen d'oceaan.

Roemt, Romers! op uw lauwerbosschen!
Onze eik staet als der boomen vorst.
Wat pocht ge op purpren druiventrossen!
Het nat des Ryns lescht ook den dorst.
Wat stoft ge op marmren schouwtooneelen!
Daer moet gy, slaven! zelf op spelen,
Bevallig sneven naer de kunst!
Gelukkig, zoo gy, in uw sterven,
Een nietig oogmerk moogt verwerven,
Een schandlyk blyk van 's dwinglands gunst.

Ook wy, wy hebben spelen, dansen,
Maer spelen van een' eedler' aerd.
Wy hupplen om door scherpe lansen,
Ons speeltuig is het schild en zwaerd.
Wy roemen op geen praelgebouwen,
Op graven, uit arduin gehouwen,
Een zode dekt hier 't oudrengraf:
Maer eeuwig leven ze in ons midden,
Ja! eeuwig blyven wy aenbidden
Den schoot, die ons het aenzyn gaf.

Wy sluiten in geen tempelwanden
 De Godheid op, haer magt ten spot!
 Een' tempel, niet gevormd met handen,
 Verheffen wy den eeuwgen God.
 't Is onder 't weefsel van 't gebladert
 Der eiken, dat elk Wodan nadert,
 En dankbaer dáér zyn beden uit :
 Wy, trotsch op de eer der Batavieren,
 Wy blyven dezen grond versieren,
 En 't vaderlyk gebeent' wordt nooit der Roomren buit.

't Is wellust voor den grond te sneven,
 Waeronder de asch der oudren rust,
 Waerop uw kroost ontving het leven,
 Waerop gy 't eerst uw gade, als moeder, hebt gekust.
 Op welk gewest ge uwe eeuwge stralen,
 O God des dags! ooit af laet dalen,
 Op geen gewest ziet ge, in 't Heelal,
 Zoo schoon als Batoos vrye velden,
 De wieg en bakermat van helden,
 Waer 't Roomsche gebroed voor vlugten zal.

CHOR.

Barst los! bezielt u, heilige snaren!
 De lofzang ruisch' deze eiken rond!
 't Gevoel stroomt uit uw hart, gewyde priestersnaren!
 Heft aen, o Wodans harpenaren!
 't Geldt de eer van d'ouderlyken grond.

De lof stygt als een vlam naer boven!
 Hoe! zou de wolventeelt van uit het Roomsche nest
 't Bataafsche volk en roem en adel rooven?
 Een mistwalm zou de zon verdooven,
 Waerop Germanje de oogen vest?
 Neen, welpen van den broederslagter!
 Vergeefs verheft ge uw zwakke Goôn.

Waer, waer bleeft gy, Saturnus' zoon,
 (Versteende, magtelooze wachter!)
 Toen Brennus' toorts de vlam in 't ledig Rome ontstak,
 En d'yzren arm, als nietig riet, verbrak?

CHOR VAN BARDEN.

Barst los! bezielt u, heilge snaren!
 De lofzang ruisch' deze eiken rond!
 't Gevoel stroomde uit uw hart, gewyde priesterscharen!
 Heft aen, o Wodans harpenaren!
 't Geldt de eer van d'ouderlyken grond.

TWEE BARDEN.

Gy, Ryngod! ziet ras aen uw strand,
 By 't bruisen van uw vloeden,
 De Roomsche beulen, in den band,
 Ons vee, als slaven, hoeden.
 Strek dáér, o eervergeten rot!
 Ons kroost ten dartelenden spot,
 In schande en wee begraven!
 Voel dáér den scherpden geeselslag,
 Leer dáér, vóór de aenbraek van den dag,
 Op kinderwenken draven.

Op 't Kapitoel durft gy, vol trots,
 U 's aerdryks Goden achten!
 Maer onze heerbyl, spiets en knods
 Zal, vuige Goón, u slagten.
 Wat vloek voerde u van de Alpen af?
 Maer nadert! nadert! ziet uw graf
 In Wodans bosch gedolven!
 Ziet 't roofgevogelt, reeds vereend,
 Hier knagen aen uw wit gebeent',
 Uw vleesch een aes der wolven!

Ziet d'eik! hy leeft in Wodans bosch,
 Schiet uit voor Batoos zonen!

Hy siert zich met een' blaedrendos,
 Om 't heldenhoofd te kroonen!
 Gordt, maegden! u in 't heilig kleed,
 Maekt, jongelingen! u gereed
 Om 't lansenspel te dansen;
 Versiert u met des vyands roof!
 De eik trilt, hy biedt zyn statig loof,
 Om uwe kruin te omkransen.

CHOOR VAN BARDEN.

Barst los! bezielt u, heilge snaren!
 De lofzang ruisch' deze eiken rond!
 't Gevoel stroomde uit uw hart, gewyde prietrenscharen!
 Heft aen, o Wodans harpenaren!
 't Geldt de eer van d'ouderlyken grond.

Ja wy, wy doen den lofzang klimmen,
 Hier, waer de Ryn zyne urn in Flevoos golven giet,
 Hier daegt een eiland aen de kimmen,
 Waer de onbevlakte zon haer' reinsten glans op schiet.

TWEER BARDEN.

Ja, ja, wy hebben stof tot roemen!
 't Is hier, in 't heilig eikenwoud,
 Dat, ongezien van 't volk, op geur van jonge bloemen,
 De schoone Hertha zich onthoudt.
 Hier praelt haer goddelyke wagen;
 Hier staen haer runderen in 't wit gareel geslagen!
 Hier durven wy haer de offers biën,
 Wanneer ze, in maegdelyke plassen,
 Haer schoone leden blank gaet wasschen,
 Nooit strafloos door het oog eens stervlings aengezien.

Wel hem! die 't daglicht mag ontvangen,
 Bataven! op deez' heilgen grond:
 Meer zoet zyn hier de vooglenzangen!
 Meer schoon is hier de morgenstond!

Meer zacht lonkt hier een zoontje u tegen,
 In moederlyken arm gelegen;
 De traen zelfs, hier door u geweend,
 Baert minder smart in Batoos dalen!
 Meer kalm ziet gy hier 't licht der oudren graf bestralen!
 Meer vreedzaam rust hier uw gebeent!

De Hollandsche Natie.

Claessens.

't Was Neerland niet genoeg, dat, aen het Spaensche strand,
 Philippus' vloten zyn veroverd en verbrand,
 Aen 's aerdryks ander einde ontving hy dieper wonden:
 Naer 't westerdeel der aerd' werd Claessens afgezonden.
 Zyn zinspreuk is: « voor God! verwinnen of vergaen! »
 Zyn naem heeft reeds den schrik verspreid langs d'Oceaan.
 Wie durft dien dappren Zeeuw bestryden? Wie zal 't wagen?
 't Is de overmagt alleen, die schriklyk op komt dagen.
 Acht schepen, zwaer van bouw, omsinglen thands den held;
 Hy staet alleen, maer vast, gelyk een rots 't geweld
 Der eeuwen, 't woest gebrul des donders fier blyft trotsen;
 Schoon stormen aen haer' voet in wilde golven klotsen,
 Schoon schip by schip, met kracht geslingerd op haer borst,
 Verbryzeld henenstuift, staet zy, met kracht omschorst,
 Belacht het woeden van de orkanen en van de eeuwen.
 Zoo staet ook Claessens nu; de dolle Spanjaerds schreeuwen
 En tieren, daer men hem in eenen kring besluit.
 (Zoo brult het ongediert' der woesteny naer buit.)
 Men tracht, schoon vruchtloos, hem tot de overgaef te nopen;
 Neen, duer wil hy de zege aen 's lands tyran verkoopen.
 Tot d'ongelyken stryd maekt hy zich straks gereed,
 Hy denkt aen God, aen Spanje, aen Neerland, en zyn' eed.
 Nu barst de dood eensslags uit duizend koopren monden;
 Zyn masten, zeil en roer zyn ras in zee verslonden;

Het reddelooze schip geeft vreeslyk krak by krak;
 Twee dagen strydt hy nog op 't halfgesloopte wrak.
 Nu roept hy 't volk byeen, en zegt, met vonklende oogen :
 « Gy, die nooit hebt gebukt voor Spanjes dwangvermogen,
 » Die hem de zege hebt in stryd by stryd ontroofd,
 » Spitsbroeders! zult gy nu, met nederhangend hoofd,
 » Beschimpt, gesmaed, geboeid, u schandlyk overgeven?
 » Uw beulen danken voor een afgebedeld leven?
 » Of kiest gy, nevens my, den dood voor 't Vaderland?
 » Beslist : dan steekt dees lont ons luttel kruid in brand!
 » Dan zal dit brandend wrak aen 's vyands vloot zich hechten,
 » En stervend zult gy dus uw beulen nog bevechten. »
 Hy zwygt; — hy grypt de lont; 't volk roept vol geestdrift uit :
 « Ja! sterven wy met roem! steek, steek den brand in 't kruid! »
 Nu wydt zich elk ter dood; er wordt niet meer gestreden;
 Maer knielend storten zy hun allerlaetste beden;
 En Claessens, daer hy 't hart verheft tot zynen God,
 Smeekt voor zyn gade en kroost, in heur ondraeglyk lot :
 Hy ziet haer wanhoop, ziet haer tranen, hoort haer klagen,
 Zyn' zoon de moeder naer de komst des vaders vragen!
 Hy stoot dit denkbeeld weg, bidt vurig, ryst en zucht,
 En werpt de lont in 't kruid, — en 't schip barst in de lucht!
 Rust, ongelukkigen! rust zacht in 't hart der baren!
 Vol weemoed blyven we op uw heldengrootheid staren.
 Schoon gy uw vaderland, uw erf niet weêr mogt zien,
 Geen teedre maegdenhand den lauwer u zal biên,
 De zee uw lyken dekt, een spel der wilde golven,
 Uw namen sterven niet : uw roem blyft onbedolven,
 Ja vlamt, en schittert hel, en weérkaetst in 't verschiët,
 Der vlam van 't schip gelyk, waerop gy 't leven liet.
 Wy blyven op uw' moed met dankbre aanbidding staren!
 Rust, ongelukkigen! rust zacht in 't hart der baren!

De Hollandsche Natie.

Lykzang op het Graf van Nederland.

1793.

Wat baten thands de lykgezangen?

Waertoe met uitgebleekte wangen

Den toon des weemoeds aengevangen?

Ach, Neêrland zonk voor eeuwig neêr :

Wat baet, wat baet een moeder 't klagen,

Als zy haer' zoon naer 't graf ziet dragen?

Vergeefs is 't handgewring der saemgevloeide magen :

Het graf geeft nooit haer' liebling weêr.

De tyd zal nooit haer smart doen zwichten ;

Maer 't kan haer boezemwee verligten,

't Is haer de heiligste aller pligten,

By 't plegtig duister van den nacht,

Op 't effen graf een' traen te plengen,

Dien met haer klagten te vermengen :

Door de aengebeden schim dit offer toe te brengen,

Wordt 's moeders zielesmart verzacht.

Zoo zullen thands myn tranen vloeijen.

'k Wil Neêrlands graf daermeê besproeijen.

'k Vloek vryheids ryk vergulde boeijen,

Het juk dat Neêrlands hals omklemt.

Ja! Vaderland, gy zyt verloren ;

Gy zult naer volkstribuinen hooren ;

Maer zuiver is myn hart, wat lot u zy beschoren,

'k Heb nooit in uwen val gestemd.

Gelyk door 's vooglaers valsche zangen

De vogel wordt in 't net gevangen ;

Gelyk, met bloemfestoen omhangen,

Het lam voor 't outer wordt verplet ;

Zoo weet men 't volk, door tooverwoorden,
Gedwee te strenglen in zyn koorden :
Eerst zal men 't vleijen, om 't gewisser te vermoorden,
Dan mest men met den roof zich vet.

Ach! daegdet ge uit de zienvelden
Eens op, o vaderlandsche helden,
Die Spanje en Frankryk palen stelden!
Ach! daegdet ge op, en zaegt het volk,
Door uwen arm eens vrygestreden,
Ten spot der duer gezworen eeden,
Verguisd, gehoond, miskend, en als een' worm vertreden
Ter prooije aen eigen-zonen dolk.

Herreest ge eens! och! kost gy 't verdragen
De onoverzienbre zee van plagen,
De schennis, die uw kroost moet dragen?
Neen, neen; ge omgorddet u met kracht;
Als onweerswolken zoudt gy snellen,
't Musket ons in de vuisten knellen,
De dwingelanden met hun slavenhorden vellen,
En dondren hen in 's afgronds nacht.

O stryd van tachtig bange jaren,
Waer is uw luister heen gevaren?
O wrak, nu slingrend op de baren,
Bevracht met list, verraed en roof!
Wie redt u uit der muitren klauwen?
'k Zie u verzeilen, 't volk benauwen,
Vergeefs! de orkaen barst los, 's volks moed is aen 't ver-
Hetbergt zich in de steenrotskloof. [flauwen.

Ach! vloot van 't heldenbloed der vaderen
Een druppel slechts het kroost door de aderen,
't Zou dan zich als één man vergaderen,
Hoe de oorlogsvlam ook blake en woed';

't Zou niet Europa doen gewagen
 Van zynen val, door nietig klagen!
 Neen! 't zou de volkstribuins verbryzlen door zyn slagen,
 ~ Die Hydraes smooren in hun bloed.

Omheind door kracht, versterkt door orden,
 Zou Nederland een bolwerk worden,
 Te sterk voor Catilinaes horden;
 Elk vlek wierd een Thermopylé;
 En, mogt het de overmagt gelukken
 De aloude vryheid om te rukken,
 't Zou nooit deschandbre vrucht dier woeste zege plukken,
 Elk stortte neêr in 't hart der zee.

Maer ach! te sterk zyn onze banden;
 Wat vuist wringt d'Etna toe, wanneer hy brandten blaekt,
 En duizend dooden spuw uit vlamme ingewanden,
 Daer 't sidderend Siciêje op zyne grondvest kraekt?
 Wie zal den bliksem tegensnellen,
 Als de Almagt hem in toorn op 't schuldig aerdryk schiet?
 Ach, 'k voel de ketens, die ons knellen,
 'k Heb tranen voor myn land, slechts tranen, anders niet!

Wat vyand mag zich thands verhoogen,
 Dat hy de leeuwenteelt gemuilband heeft in 't stof?
 O neen, geen vreemde hand heeft ons in 't juk gebogen;
 't Was geen vyandig lood, dat onze hartaêr trof:
 Neen, eigen kroost (myn God!) sloeg met verwoede handen
 De borst, die 't eenmael voedsel gaf,
 En scheurde als een beerin met onverzaedbre tanden
 Het vleesch van 't lyf der moeder af,
 En plaste en wroette in de ingewanden;
 Gy, Almagt zaegt den moord! en wederhieldt uw straf?

'k Zie 't Staetsgebouw. Het stond twee eeuwen,
 Geheiligd by den nagebuer! —
 Ik zie 't gejoel! 'k hoor muiters schreeuwen
 En razen op den trans en muer!

Hoort gy den moordkreet zich verheffen?
De stormram zal de burgtpoort treffen;
De koevoet kneust metael en steen.
Van uit des afgronds nacht gebroken,
Zie ik de Razernyen spookten,
En brullen door dees ruigte heen.

De list trekt langs bedekte wegen,
Van 't mommende verraad verzeld,
In slangenbogt de burgtpoort tegen,
Gevolgd van oproer en geweld.
De hel is in heur hart gerezen;
De hemel lacht in 't veinzend wezen.
Houdt, wachters, by de burgtpoort stand!
Uw bliksem plett' der muitren euvelen;
U wacht de dood! 't is grootsch te sneuvelen
Voor God, voor de Eer, voor 't Vaderland!

Ach, 'k zie de wachters schandlyk vlieden;
De hel trekt in door de open poort:
Thands viert men 't feest der Eumeniden;
Hier brast verraad en list en moord.
Zoo brasten, joelden 's afgronds scharen,
Toen Lucifer met juichend staren
Terugstortte in den jammernacht,
Daer meldde met een snoevend brallen,
Hoe hy den eersten mensch deed vallen,
En hy der hel dat offer bragt.

Het schandfeest is ten eind geloopt;
Het feest van Atreus is voorby. —
Nu zweept men 't volk; aen't wroeten, sloopen;
Braekt nu uw ziel uit! gy zyt vry!
Ja, gy zyt vry in de yzren kluister!
Bezingt den dag in 't tastbaer duister;
Roemt op gezondheid by uw graf;
Verdoolden! plet den achtbren schedel

Van al wat deugdzaam is en edel;
 Laet u beheerschen door het kaf.
 Rukt aen, o Vryheids legerknechten,
 Met spá, houweel in harde vuist,
 Om 't oude Staetsgebouw te slechten;
 Valt aen (dus schreeuwt men), 't all' vergruisd!
 De Vryheidskoorts gloeit elk door de aderen.
 'k Zie Furiën met toortsen naderen;
 Daer fonkelt Neêrlands Staetsgebouw. —
 Europa ziet dit met ontzetting;
 Het menschedom hoort het met verpletting,
 En Neêrland juicht by 's aerdryks rouw.
 Langs wand en torenspits en daken,
 En ceedrenhout en schat en pracht,
 Zie ik de vlammen schroeijen, blaken
 En golven door deez' jammernacht;
 Hier stórt een vlammend spant van boven,
 De nok voelt zich haer' steun ontrooven
 En dondert neêr op 't smeulend puin;
 De bindten gloeijen, vlammen, storten,
 En scheuren in het nederhorten
 De welsels op van 't hechtst arduin.
 De sluitsteen splyt, de pylers scheuren,
 En dondrend stort het welsel in;
 De vlam verschroeit en styl en deuren,
 En golft langs lyst, karbeel en tin.
 De beeldtnis der vergode vaderen
 (O gruwel! 't bloed stolt my in de aderen,)
 Wordt in den vuergloed neêrgesmaakt;
 En 't weinig, dat de vlamme spaerde,
 Wordt door het vuigst geboeft' der aerde,
 Godtergend, woest, ter neêr gehakt.
 Die ongehoorde daed, die gruwel is bedreven,
 Maer 'k wyt dit niet aen u, o volk!

Gy waert het werktuig slechts, uw hand werd opgeheven;
Men toonde aen u de schoonste dreven;
Astreaes heileeuw zou herleven;
Men deed een tooverbeeld voor uw verbeelding zweven,
En ach! ge omhelsdet Junoos wolk.

Gy zaegt der volken schat naer uwe havens stroomen;
Het aerdryk eerde uw hoog gebied;
Van Taprobanes kust, van Ganges heete zoomen,
Tot daer, waer 's Heklaes kruin de golven bersten ziet,
Werdt gy bewierookt, aengebeden. —
En thands! — 'k verstom, 'k verga in 't hartverplettrend heden,
En stort in d'afgrond van het niet.

Maer 'k wyt u niet, o volk, de zwarte lykgewaden,
Die treurig hangen om myn leën;
U niet de afgrysbre gruweldaden,
Waerdoor ge, o volk, zyt afgestreên.
O neen! de Geest des kwaeds wilde in uw bloed zich baden,
Hem wyt ik uwen val alleen.
Myn oog mogt in 't geheim des duistren afgronds booren:
Des dichters oog aenschouwt hetgeen geen ander ziet;
'k Wil, Neêrland, u 't geheim van uwen val doen hooren,
Maer snikkend, maer doorvlymd van 't plettrend zielverdriet.

Verr' van Europa ryst in ongekende streken
Een bosch, van al wat leeft en niet leeft steeds geschuwd;
Verblyf der Vloeken, waer zelfs de Acheron voor gruwt.
Geen strael van licht komt ooit door zwarte blaedren breken;
Een vuile nevel dekt den adderryken grond,
Waeruit een zwavellucht en pestwalm stygt in 't rond;
Een zwarte vuile stroom rolt traeg zyn loome baren
Om 't woud; geen vogel waegt zich hier in steile vlugt,
Of stort, vergiftigd door den pestdamp, uit de lucht.
Venynig ooft schiet op naest scherpgepunte blaëren,
Aenloklyk voor het oog, maer met den dood bevrucht.

Centauren, Scillaes met Gorgonen en Harpyen
 Doorgonzen 't helsche bosch, en nestlen in 't geboomt',
 Daer 't dikgeronnen bloed langs blad en boomstam stroomt,
 Gezweept, gedagvaard door de afgrysbre Razernyen :
 Hier heerscht de Geest des kwaeds in dit afschuwlyk bosch!
 Hy vloekt zyn dienaers op, en de afgrond laet hen los.
 De Dwinglandy, het kleed der vryheid om de leden,
 De Heerschzucht, List, Verraed, en Moordlust, en Geweld
 Ontstygen 't ryk des nachts, omringen 's monsters schreden,
 Van Armoë, Veinzery en Wanhoop vergezeld.

Hy spreekt, de Geest des kwaeds, hy spreekt: « Schiet af, myn tel-
 » Naer Neerland! 't zy verwoest! momt u in vreemden dos! [gen!
 » 's Volks welvaert mogt ge eens slags verdelgen,
 » Schiet uw' vergiften aëm op volk en eedlen los! »
 Hy spreekt; verdwynt : zy gaen. — De gruwlen zyn bedreven;
 En ach! het eertyds vruchtbaer oord
 Brengt thands slechts brem en distels voort;
 Ik zie het volk in 't juk der Catilinaes beven,
 Terwyl 's Lands welvaert wordt vermoord.

De heff' des volks heeft nu de teugelen in handen,
 De heilge teugels van 't gezag;
 De bloem des Lands ligt thands in vryheids woeste banden,
 Of wordt verpletterd door den slag.

De slang, met goud vernist, met breede azure plekken,
 Licht in een klaverwel het jeugdig gras te lekken;
 De zon gloeit op haar huid, en zy weërkaetst dien gloed;
 De onnoozle tortel ziet die glansen aen haer' voet;
 Betooverd door den glans der levendige stralen,
 Waegt zy 't van tak tot tak naer 't monster af te dalen;
 Onzichtbaer vastgeklemd, stort ze eindlyk uit het loof,
 En ach! de onnoozle valt den slangenmuil ten roof;
 Zoo lag de Heerschzucht ook in 't vryheidskleed gedoken,

Zoo naderde ook 't misleide volk,
 En 't wordt de gorgel afgestoken,
 Door Heerschzuchts schoon omkleeden dolk.
 O heilig Vaderland, waer ik, in vroeger dagen,
 Vol kinderlyke vreugd, myn' hoogsten wellust vond,
 Thands ligt ge ontluisterd, neêrgeslagen :
 'k Zie niets dan puinen op uw' grond.

O Roos! in 's weerelds bloemengaerde,
 Europaes lust en pronk, waerop de vreemdling staerde,
 Thands ligt ge ontworteld en verplet,
 En 't is een barre hei waer ik myn voeten zet.

Maer ach, waertoe dees lykgezangen?
 Waertoe, met uitgedorde wangen,
 Den toon des weemoeds aen te vangen?
 Myn Vaderland! gy zyt niet meer.
 Als kind, als jongeling ontwikkeldet ge uw krachten,
 In mannenbloei ziet ge u verachten,
 En stort gelyk een gryzaerd neêr.

Ach! is my eenmael 't heil beschoren,
 Wordt uit uw' schoot me een zoon geboren,
 Myn gade! o voed hem op in der vooroudren deugd;
 Der vaedren heldendaên zy 't voedsel van zyn jeugd :
 Laet hem, wanneer 'k niet meer zal wezen,
 Dees droeve lykgezangen lezen;
 Zy persen, by 's volks ramp, zyne oogen tranen af;
 Maer moedig roep' hy uit : « myn vader
 » Deelde in 's volks dwaling niet, was nimmer landverrader, »
 En dan stort' hy een' traen op myn vergeten graf!

Gedichten.

ANTONI CHRISTIAAN WINAND

STARING VAN DEN WILDENBORCH.

*Geboren te Gendringen in 1767, overleden op den huize Wildenborch,
by Vorden in 1840.*

Dichterlyke werken : Dichtoefening ; Gedichten , Nieuwe Gedichten ; Winter-
loof ; en Kleine Verhalen , in vier stukken heruitgegeven onder den naem
van Gedichten.

Sint Nikolaes.

Een Sprookjen.

Komt hier eens, kinders, en let op ;
'k Vertel van Sinter-Klaes ,
En van een' braven ambachtsman ,
Den armen Huibert-baes.

De goede Sinter-Klaes was oud ;
Hy droeg een' witten baerd ;
En aen zyn' witten mantel was
Het laken niet gespaerd.

En als hy van zyn hooge stoep
Den weg nam door de stad ,
En dan zoo deftig met dien baerd
En met dien mantel trad ,

Dan wisten ook de kinders al,
Naer welken kant hy ging,
En waerom weér dat breede zeil
Hem van de schouders hing :

Dan hield de goede man een pak
Voor 't volk op straet verstoppt,
En bragt het naer eene arme buert,
Met kinders opgepropt.

Daer sloeg hy dan zyn' mantel los,
En 't was : « Dit is voor Jan,
Die daeglyks, als de meester roemt,
Zyn les het beste kan.

Dit is voor Keetjen, die zoo vroeg
Het breijen al verstaet;
En dit voor Hein, die niet meer dwingt,
En zich gezeggen laet.

En hier komt, voor dien zieken bloed
Daer ginder in den hoek,
Een peperhuis met vygen aen,
En — kyk! — een prenteboek. »

Zoo stapte hy deur in, deur uit,
Van steeg tot steegjen voort;
Maer als hy op zyn' schimmel zat,
Dan ging het uit de poort!

Dan reed hy naer de buitenlui',
En schimmel had zyn vracht,
Want ieder kind, een uer in 't rond,
Dat arm was, werd bedacht.

Maer in de stad van Sinter-Klaes
Was ook een ambachtsman,
Die at droog brood, en schaemde 't zich,
En sprak er niemand van.

Hy maekte schoenen al zyn best;
Hy werkte laet en vroeg,
En voor tien kinders en een vrouw
Was 't nog al niet genoeg.

Doch Sinter-Klaes vernam in 't lest,
Wat hy niet weten wou :
Hy zoekt, by nacht, zyn wooning op,
Spyt duisternis en kou.

Hy trekt het winkelvenster los,
Dat met geen grendel sluit,
En 't glasraem laet zyn goudbeurs in,
Door een gebroken ruit.

En 's andrendaegs zet Huibert-baes
(Gy weet — die ambachtsman!)
Zich by de lamp reeds aen zyn taek,
Zoo wakker als hy kan :

Daer valt hem, van den driest al, juist
Een kleine schoen in 't oog;
En zie, die schoen bewaerde 't geld
Getuimeld van omhoog!

Nu denkt, wat vreugd by man en vrouw,
En kindren alle tien! —
Wie, om een hoekjen, van naby
Hun vreugde eens had gezien! —

Nogtans hun vreugd was kort van duer,
Want Huibert riep : « Houdt stil!
't Gevondene is geen oordjen waerd,
Voor die niet stelen wil!

't Hoort zeker aen dien vreemden heer
Van gistren avend laet :
Hy stond toen hy zyn riemen kocht,
Omtrent waer Antjen staet;

En, naest haer, in die kinderschoe,
Lag net de beurs met goud! —
De Burgemeester weet misschien
Waer zich die heer onthoudt :

Daer is myn schort! ik moet er heen!
'k Wil loopen wat ik kan!
Zoo sprak Huib, en, gelyk hy sprák,
Zoo dééd de brave man.

Máér — wat de Burgemeester deed? —
Hy ging naer Sinter-Klaes :
Want die toch schonk, naer hy 't begreep,
Het geld aen Huibert-baes.

Ras haelt men Huibert. Huibert komt —
Zyn meettuig in de hand :
De goede ziel kreeg Sinter-Klaes
(Gelyk hy dacht) tot klant.

Maer Sinter-Klaes sprak : « Huibert-baes,
Ik ben de man van 't geld ;
Het vond zyn' weg door 't vensterglas,
En hoefde geen geweld.

De beurs is in een kinderschoe
Gevallen, naer ik hoor?
Breng my het paer, en hou de beurs;
Ik geef ze er gaerne voor. »

En Huibert wischte met de mouw
De tranen uit zyn oog,
Zei snikkend dank, en ging, en trad
Zoo luchtig of hy vloog.

En, als nu vrouw en kind het wist,
Liep Huib weér op een' draf —
Kocht leér in, by zyn broeders weêuw —
En dong de sloof niet af.

En spoedig wist de gansche stad,
 Hoe braef baes Huibert was,
 En praette van de kinderschoe,
 Waer 't geld in viel, door 't glas :

« Een kinderschoe bragt Huib geluk
 Dat blyv' zoo! » riep elk een
 « 'k Bestel er by geen ander meer —
 Baes Huibert maek' ze alleen. »

En Huib nam, van zyn jongenstroep,
 Twee gasten tot zyn hulp,
 En brak naer grooter wooning op,
 Van uit zyne enge stulp ;

Maer 't raem aen straet verhuisde meê
 Voor alle schae bewaerd ;
 En 't bleef, ter eer van Sinter-Klaes,
 By 't kleinkind nog gespaerd.

Gedichten, 1^{ste} stuk.

De krygsgevangenen.

I.

Vyf man, aen éénen hoop, nam ik alleen gevangen !
 Ik, moederziel alleen ! Gy zult misschien verlangen
 Te weten, hoe dat ging? — Met wat beleid, héél glád :
 Ik eischte ze op, toen ik ze omsingeld had.

II.

« Kaptein ! » « Waer zit je ? Kom ! dit bosch is niet te trouwen. »
 « 'k Heb twee gevangnen ! » « Breng ze meê. »
 « Ik word door beide vastgehouden ,
 En kan niet van de steê. »

Gedichten, IV^e stuk.

Aengebrand.

Aegt Morsebel nam kleinen Piet
In kost, en als het kind, te middag aengezeten,
Haer soms zyn walging merken liet :
De vieze bysmaek van heur knoeisels werd geweten
Aen kaersvet, roet, noch snuif; 't was altoos : « Lekkertand ,
Wat zou het zyn, als aengebrand? »
Nu kwam er eens een schotelvol groen eten
Te voorschyn, die kok Aegt spinazie had geheeten :
Hiervan kreeg kleine Piet zyn deel op 't bord gesmakt;
Hy roert er in; hy vindt twee achterpooten
Van d'armen kikvorsch, onder 't warmoes kort gehakt,
En legt, met de oogen half gesloten,
Zyn' eetvork neêr, terwyl hy vraegt :
« Heeft aengebrand ook voetjes, moeder Aegt? »
Gedichten, IV^{de} stuk.

Goed overleg.

In zeker scheepsberigt stond veel van waterhalen :
« Welk tydverlies, » riep Jan, « om met die sloep te dwalen !
Zoo 'k reeder was, ik zond geen schip in zee,
Of 't kreeg een' put, in plaets van ballast, meê. »
Gedichten, IV^e stuk.

Het hondengevecht.

Bereisde Roel zag op zyn togten
Geweldig veel! Twee bullebyters vochten,
Voor 't wynhuis, in een kleine Poolsche stad,
Terwyl hy juist aen 't venster zat :

« Zulk vechten, menschen! — — Zy verslonden
 Malkander letterlyk! met iedren hap, ging oor
 Of poot er áf — en glad als vet er dóór! -
 Ons scheiden kwam te laet! wy vonden
 Het restjen : — op myne eer
 De staerten, en niets meer. »

Gedichten, IV^{de} stuk.

Het kanon te Lima.

Men kwam in 't koffyhuys te praten,
 Van zeker groot kanon. Bereisde Roel nam 't woord,
 En sprak : « Ik zag weleer een monster van dat soort.
 Zwol met zyn Lange Griet moest daer de kroon aen laten!

Dit stuk (het hiette de Olifant)

Lag op den wal te Lima. 't Is verdwenen,
 Sinds ik dien hoek doorkeek. De grond heeft in dat land
 Nooit rust, en slokte 't op. Gy moest geen blaespyp meenen,

Van zes palm diameter! Zes

Goê ellen was de ruimte! Verbeeldt u slechts, Mynheeren :

Eens liet er de pikeur myn Normandysche bles.

In traverseren!

« Sterk! — zeer sterk! » riep hier Fop » maer ik kan 't attesteren :
 Bles kwam vóórin — en ik — was áchterin juist druk

Aen 't meten van ons stuk!

Het tramlpen nadert — en bedreigt myne eksteroogen; —
 Gaen loopen is hier zaek — doch buiten myn vermogen —

Als langs een' vreemden weg! Ik maek, met ras besluit,
 Den meetstok tot myn' pols, en wip het zundgat uit!

Gedichten, IV^{de} stuk.

De leerling van Pankrates.

De Kunst ten halve slechts aen Meesters af te zien,
 En voor volleerd zich in hun ry te zetten,
 Loopt op beschaming uit! Zoo een bewys of tien
 Te weinig scheen, zou' niets my letten,
 Dat ik er twintig gaf.
 Vertrouw dit op myn zeggen af,
 En houd u, om u zelv' en my den tyd te sparen,
 Bescheidenlyk met één,
 Geboekt door Luciaen, te vreên.

Ná Trismegist; het blykt niet hoeveel jaren;
 Was al de wysheid van Egypte saemgevaren
 In 't kale hoofd van Pankrates,
Professor Hyperphysices
 Te Memphis. Doch alleen die reeds *adepten* waren
 Bragt Pankrates op Kennis hooger baen :
 Den grenspael ver voorby, waer Lavoisier bleef stuiten,
 Ving hy zyn *cursus* jaerlyks aen;
 De Kleine Sleutel van den grooten Majorkaen (1)
 Behoeft zyn jongrental geen Voorhof meer te ontsluiten;
 De ZILVREN poorten zyn zy door;
 Maer hier verslindt de nacht het min betreden spoor,
 Tot dat de Leeraer wenk'! Hy wenkt! een vloed van stralen
 Spreidt glans, waarby geen zon kan halen;
 Wat Paracels', wat Helmont nimmer zag,
 De Tempel van 't Geheim staet flikkend in dien dag,
 En Goud is 't breed portael! Goud zyn de binnenzalen!

't Was niet genoeg! Wie, drie jaer achtereen,
 Met zyn Minerval (2) ter bepaelde stond verscheen,

(1) De *Clavicula* van den Alchymist Raymundus Lulius van Majorka. —
 (2) Schoolgeld.

En (wat den leerling, onder 't walmen der retorten,
 Vaek zuer viel!) nooit zyn hulp by 't onderwys liet schorten,
 Dien gaf Professor Pankrates
 Iets van de Tooverkunst ten beste, in de afscheidsles.

« De Tooverkunst! » Hier spitst Ergdenkendheid hare ooren!
 Doch laet geen valsch begrip haer zielenrust verstooren:
 Ik meen de Kunst (1), door Adam uitgedacht;
 In Noachs Ark gered, voor 't late nageslacht;
 Door gryze Magiërs, door Salomo gedreven;
 Maer thands, helaes, niet meer in leven!

Kort was het onderwys: « Twee enkle woorden maer,
 Op zyn' toon puntlyk nagesproken,
 Zoo bondt gy en ontbondt de Geestenschaer!
 Gesteld: een taek viel u te zwaer;
 Gy wenschet hulp; wel nu! een stok, in 't lang gestoken
 Door 't buisjen van een' slaef, en *abracà* gezeid:
 Men zag als knecht te voorschyn springen,
 Die stok en buisjen was. En, bleef de magerheid
 Van 't hout hem by, volleerd in alle dingen,
 Stond hy tot iedren dienst bereid. »

Dus sprak Professor. Een student, Eukraet geheeten,
 Noteert dit half recept: « Meer heb ik niet te weten »
 Denkt hy; ontsluit het *auditorium*,
 En speelt straks, by een huislyk *publicum*,
 Den wonderman. Juist bleek zyn *hospita* verlegen,
 Om water voor een badkuip: « Anders niet! — —
 In Isis (2) onbeperkt gebied,
 Komt alle kracht den wenk des Wyzen tegen.
 Een wandelstaf, een slavenkleed,
 Zyn 't eenigst hier vereischt. « Men brengt ze hem, hy treedt
 Een' tred zes zeven aen een zyde;

(1) Cabbala. — (2) De Natuer.

Verbiedt, na magistrael gehem,
 Met rimpels op 't gelaet, en met vergroofde stem,
 Het luistren elken ongewyde;
 Bromt *abraca*; en 't lukt! de Pop, die voor hem staet,
 Wordt Mensch! « Draeg water in die badkuip, kameraed! »
 De kameraed vat straks twee emmers op, en gaet —
 Brengt water — gaet — keert — gaet; de kuip zou overstromen
 By meer. « Houd op, vriend » zeit Eukraet.
 De Vriend.... werkt voort. « Een rare potentiaet!
 Hy schynt van 't soort dat wandlend pleegt te droomen.
 Vent, hoor je niet? hou op! » De Vent.... werkt voort.
 Een molenbeek stort klettrend van den boord
 Der badkuip. Alles dryft. — Men poogt hem weg te jagen,
 Die 't onheil sticht; met schoppen en met slagen
 Begroet men hem; — vergeefs! — Daer valt Eukraet een byl
 Omtrent den haerd in 't oog; hy grypt die in der yl:
 « Voor 't lest; laet blyven, doove kinkel! »
 Vergeefs! — — — krak vliegt de schareminkel
 Doormidden! En wat volgt? — — O wee!
 Verdubbeld springt hy op; de dragers zyn nu twee!
 Vier emmers vullen zich, en loozen
 Hunn' vloeibren inhoud! 't wordt een zee;
 Een zee; en springty zonder poozen!
 Het schuimt de wooning uit — de straet op; — zitbank, disch,
 Kas, kist raekt vlot! — De huisbestierster is
 Voorlang gevlugt; Eukraet op 't punt van vlugten;
 Wanneer Professor komt! « Wat speelt men hier voor kluchten? »
 Roept hy — bromt « *acarbà* » en ziet,
 Een stok, in tweën gekapt, ligt daer; geen emmer giet
 Meer water uit, de zundvloed is verlopen;
 En, met een' langen neus, Eukraet naer honk gedropen.

Gedichten, II^e stuk.

CORNELIS LOOTS.

Geboren te Amsterdam in 1768, aldaer overleden in 1834.

Zyne dichterlyke werken zyn : Gedichten ; Nieuwe Gedichten ; de Mensch ; Tweede eeuwgetijde der beurs van Amsterdam ; Nederlands Verlossing ; Feestzang bij de viering van het vierde Eeuwfeest der uitvinding van de Boekdrukkunst te Haarlem ; de Menschlievendheid ; de Heirvaart naar Parijs.

De Batavieren, ten tyde van Caius Julius Cesar.

DE PRIESTER.

Geloofd zy de Oppermagt, gevierd in dit gewest!
Brengt hulde aen Wodan toe, die hier zyn' zetel vest!
Wy, priesters, opgevoerd tot zyn geheimenissen,
Wy, die in 't raden van zyn oogmerk nimmer missen,
Wy spellen u, o volk! op nooit gekreukt gezag,
Dat hy zyn zegel zet op 't werk van dezen dag;
't Gebriesch der rossen, in 't gewyd gareel geslagen,
De vlugt der vogelen, op dunne lucht gedragen,
En de uitslag van het lot, geraedpleegd met gebeên,
't Meldt alles dat men hier in gunst der Goôn verscheen,
O saemgevloeiide schaer! niets doe uw godvrucht schroomen,
Thands voor het heil des Staets tot ryp besluit te komen :
Beraem het vreëverbond of 's lands verdediging,
De Godheid zelf zit voor in uw vergadering.

KATTENWALD.

Hoort, hoort dan in dit uer myn tael, o strydbre volken!

Hoort, helden, onvervaard voor stael en afgronds kolken!
Gy, Batavieren, die alom te vreezen zyt,
Als ge aenstormt over 't veld of in de golven strydt!
Verneemt uit mynen mond wat lot u staet te wachten
Van Wodans gunst voor uw betoonde heldenkrachten;
Gy weet, gelyk de Ryn, in zyn' geduchten vaert,
Door stormen voortgezweept, een dubbele ontzetting baert,
Als hy onze eiken scheurt van wortelen en tronken,
Als we onze wouden door zyn vuist zien neêrgeklonken,
Als onze Godheid zelf dit heilig loof ontvlugt,
Als 't stoutste hart ontzet voor 't klotsend stroomgerucht,
Dat schuimend aenbruist, met een talloos tal van baren,
Gedreven door d'orkaen, als voogd dier legerscharen;
Gy weet, zoo borst het volk, dat van den Roomschen wal
Zyn' vreeselyken blik schiet door 't verbaesd heelaal,
Uit zyne vesten los, het stortte op alle stranden,
En dekt, als wintersneeuw, opeen gepakt de landen;
Wy, trotsch op onze sterkte, en wars van slaverny,
Weêrhielden nog dien stroom, de Batavier bleef vry,
Gy zult dit eeuwig zyn; dat kroost der oude helden,
Met wolvenzorg gekweekt, gelyk hun schriften melden,
Acht u aen hen gelyk, 't vereert uw kracht, uw' moed,
Gy boeit zyn oorlogsstael, gy schut de zee van bloed;
't Getal der slaven zult ge, o helden! niet vergrooten:
Neen! Rome aenvaardt uw hand als zyne bondgenooten;
Uw wapentuig, o volk! meld' rammlend dan dit woud,
Dat gy die banden sluit en hen voor heilig houdt.

ARPUS.

Ja, elk stemm' dit verbond! 't is dwaesheid, straf te dryven,
Dat Romes krygsvolk ver van onzen grens moest blyven:
Wie keert de heermagt, die, als de adelaer, in vlugt,
Naer afgrond ziet noch steilte, en opsnelt door de lucht?
Waerom den stryd verlengd, op 't edelst volk verholgen?
Neen! laet ons ook den vaert dier adelaren volgen,
Ontstygen we ons moeras, gewenkt door halve goôn,

Beheerschen we ook 't heelal, men deel' met hen dien troon,
 Hervormen we onzen aerd, naer hun doorluchte zeden,
 Laet ons naest Rome op 't hart van 't siddrend aerdryk treden.

BRENNO.

Ik gruw van dezen raed, ik walg van een verbond,
 Dat vreemde krygsmagt brengt op onzen vryen grond;
 Zoo Rome ons houdt in waerde, ons achting wil doen blyken,
 Het doe terstond zyn heer ver van dit eiland wyken;
 Ik ken geen vriendschap, die door 't stael haer wet my leert,
 En dreigend met den dolk, de hand van my begeert;
 Wat vreemde soort van deugd zou 't magtigste volk bewegen,
 Of wat voortreffelyks is toch in ons gelegen,
 Dat Rome zou bestaen, uit loutre gunst alleen,
 Wat bloed het kost', met ons in 't staetsverbond te treên?
 Neen! vriendschap heeft geen stem in 't doel dier volksbedryven,
 Belang doet, naer zyn' zin, verbond en wetten schryven;
 Het is 't belang van Rome om ons in 't juk te slaen,
 Het onze is, dat wy kloek dien toelag tegestaen.
 Een dapper volk, dat zich door magtiger hoort vleijen,
 In schyn van vriendschap, zich naer vreemden dwang laet leijen,
 Is als 't bedrogen wild, dat 's jagers pyl bespot,
 Maer zich in 't net verward, op 't listig aes verzot,
 En in den strik te laet naer vryheid ligt te spartelen,
 Daer 't zich doord'angst des doods met duizend doên voelt martelen;
 Ik gruw van foltering, maer beef niet voor den dood,
 'k Vrees Rome als vyand niet, maer wel als bondgenoot,
 'k Durf tegen 't bloedig zwaerd de ontbloote borst nog stellen,
 Door 't schuimen van den Ryn den vyand tegensnellen,
 En rukken in dien vloed de sterkste drommen neêr,
 Of sterven onder 't stael, bedekt met heldeneer;
 Maer 'k sidder voor den band, die eens deez' arm zal snoeren:
 Te laet dan aengesard, om 't wrekend stael te voeren
 Tot straf van 't Roomsche volk, dat spoedig toonen zal,
 Hoe 't, onder vriendschapsschyn, ons bragt ten laagsten val.

KATTENWALD.

Hoon Rome niet, in staet om fel dien hoon te wreken,
 Dat dwingen kan, en toch, als bondgenoot, wil spreken;
 Gewis zyn zelfbelang zoekt ons tot vriendschap aen,
 'k Erken dit, maer ook 't onze eischt dat wy 't niet versmaên.
 De last, ons opgelegd om dit verbond te schragen,
 Is eereelyk, is grootsch, valt ons niet zwaer te dragen,
 Wy brengen gift noch cyns, neen, Rome vergt niets meer,
 Dan dat ook onze vuist deele in zyn heldeneer;
 Geen trotsche nagebuur durft dan ons meer bestoken,
 Wy worden grootsch van al dien overlast gewroken,
 En 't aerdryk, dat alsnog den Batavier nauw kent,
 Ontwaekt met schrik, als hy langs de oorlogsvelden rent :
 Gy stemt dit, strydbaer volk! 'k zie reeds uw' moed ontvonken.

BRENNO.

Het heeft den tyd, om zich in 't juk te zien geklonken.
 Men sluit dien band het ligtst, wiens kwellung 't eerst ons rouwt,
 En die, hoe meer hy smart, ons nog te vaster houdt.
 Niet dat ik nog my vlei, door kracht en klem van spreken,
 Het heilloos opzet, dat den Staet verkoopt, te breken :
 Neen! dit is reeds volvoerd, maer 'k gruw, dat zelf het volk
 Zal vergen, dat men 't geev' ten prooije aen 's dwinglands dolk :
 Dat volk week lang van 't spoor en weet niet hoe te kiezen,
 Het moest, in zoo veel twist, en doel en wil verliezen;
 Had Romes zendling 't kroost van Tuisto niet verdeeld,
 En deez' bestookt, en dien in zachten slaep gestreeld,
 Dat kroost, waerdoor zelfs Rome eens schriklyk wierd bestreden,
 Had Cesars heer zoo lang nooit op dit erf geleden,
 En 't greep de wapens nog, en 't smoorde eer in den vloed,
 Eer 't ooit de dwinglandy zou dienen met zyn bloed;
 Maer 'k zie myn tael versmaed en de opgesparde blikken
 Myn reên begrimmen, 'k hoor de vryheid stervend snikken;
 Het volk biedt juichende zyn' hals het dwangjuk aen,
 En schaert om 't yvrigst zich by Romes legervaaen.

CHOOR VAN ROMEINEN.

Vereert, houdt hoog den band in waerde,
Die aen de heerscheres der aerde,
O Batavieren! u verbindt;
Spoelt af het slyk van uw moerassen,
In 's Tibers kostelyke plassen,
Die de eerkroon der rivieren wint.

Laet Maes, laet Waal, door ruigte en biezen,
Haer' golf in grooter' vloed verliezen,
De Tiber heft zyn kruin en kroon
Weér op, aen 't eind van alle zeeën,
En wordt met zangen en trofeën
Gevierd door al de Watergoón.

Of stoffen ligt de noorderbaren,
Dat zy der helden hart vervaren,
En huivren doen op 't stormig strand,
Haest bukt hun rug voor Cesars vlotten,
En voert, o strydbre toggenooten!
Ons naer der Britten boschryk land.

De wapenschreeuw zal hen ontrusten;
Langs rots en heuvelige kusten
Dryft de angst hen bevende ter wacht;
De vrees waekt in hun sluimrige oogen,
Hoe de uren beurtlings wisslen mogen,
En 't daglicht schuil ga voor den nacht.

Wat baet hun wacht, wat baet hun wapen,
Wat de arm van forsche legerknappen,
En 't bolwerk van den oceaen?
Wy vesten d'aedlaer op hun stranden,
Schoon tot aen 't zwerk de golven branden,
En als een muer ons tegenstaen.

CHOOOR VAN BATAVIEREN.

Wy volgen, lang beproefde helden!
 Wy volgen u op de oorlogsvelden,
 Noch zee noch land keert onzen moed;
 Wy mogen in getal u wyken,
 Ons hart durft zich aen 't uw' gelyken,
 En onze trouw verduert den gloed.

Wy durven naer de glorie streven,
 Wy gaen, waer de aedlaers voor ons zweven;
 Ons hart is dorstig naer den stryd,
 Gerust, dat vriendschap, door haer banden,
 Ons vaderland en dierste panden
 Aen 't hoog beschut van Rome wydt.

EEN BARD.

Breekt af dat lied der schande, onwaerdig op uw lippen;
 Verstomt, eer ge uwen mond meer laster laet ontglippen;
 Beroemt ge u van den smaed, waerin de nood u stort?
 En juicht gy, als ge aen hand en voet gekluisterd wordt?
 't Is Wodans hoog besluit, in nevelen omwonden,
 't Ligt in zyn' wyzen raed, dien niemand kan doorgronden,
 Dat Cesar de oorlogsroê tot hier toe knellen doet
 In landen, nooit verheerd, dan slechts door storm en vloed;
 En nog wraekte ik geen' band, uit zucht naer vree gesloten,
 Zoo Rome trouw kon zyn aen zyne bondgenooten;
 Maer beeft, en uw gejuich verkeere in vloek en haet,
 Als u myn geest de rol der toekomst openslaet.
 Velleda spreekt door my, 'k mogt haer orakel hooren
 In 't somber woud, waer zy, van d'ongenaekbren toren,
 Die d'ongewyden voet terugschrikt door 't ontzag,
 De dragt des zwangren tyds zet in den heldren dag.
 Aenschouwt dan d'oceaan en de onafzienbre golven
 Van ramp en smaed, waerin ge u roekloos hebt bedolven;
 Myn geest, bezwangerd van der Barden godlyk vuer,
 Die in de toekomst ziet, als in 't verloopen uer,

Die 't misdryf kent, en toont het volk de ontwaekte roede,
Trots zyne razerny en zyn verleiders woede,
Myn geest ontsluit voor u d'afschuwelyken nacht,
Waeruit de toekomst brult op 't jammrend nageslacht.
Maer hoe! ik zie den dag in 't duister zich verschuilen,
'k Hoor 't naer gerucht des schriks in 't rond angstvallig huilen,
De hemel toont zich straf, en ziet ons grimmig aen,
Ja dreigt dit heilig woud onworteld neêr te slaen,
De Geest des kwaeds is zelf uit zyn spelonk gebroken;
Geharnast in den storm komt hy dit oord bestoken:
Hooft hoe hy giert en loeit en buldertforsch en straf!
Zyn adem valt op ons, als de yzing van het graf.
O, waer' zyn kracht de myne om u te doen verstommen,
Boog ik uw hart, gelyk voor hem zich de eiken krommen!
Wat wilt ge, onzalig spook, dat nooit uw' poel verlaet,
Dan slechts als de aerde u lokt op gruwlen en verraed?
Wat zyn die neevlen, door u slingrend voortgedreven?
Zien wy de schimmen onzer vaedren daerin zweven,
En sleurt gy hen hier heen, opdat ge uw' wellust boet,
Als, om 't verbasterd kroost, hun hart van weedom bloedt?
O kroost, ter kwader uer, ten smaed uws stams geboren!
Hoe vreeslyk zal 't verwytt u pramen en doorbooren,
Om 't onheil door u zelf met eigen hand gewrocht,
Als ge eens hen kennen zult, aen wie ge u slaefs verkocht!
Dat volk, dat in zyn vuist nu de aerde houdt benepen,
Kruipt eenmael voor den dwang en voor zyn scherpe zweepen,
't Verjaegde koningen, 't ontrukte hun de kroon,
't Walgt van de vryheid haest, en stormt haer van den troon;
Die Cesar zelf, die hier u voor zyn wet doet bukken,
Der volken halzen krackt en knakt in yzren jukken,
Die op zyn krygskar wordt van Romers aengebeên,
Zal eens op hen, als op versmade slaven, treên;
Een keizerlyke staf kneust hun eerlang de lenden,
En doet gedwee hen 't oog naer hun beheerschers wenden;
In stroomend burgerbloed smoort hun gemeenebest,
Op stapels lyken wordt de troon des dwangs gevest;

Gedrogten zullen dien beklimmen en verlaten,
Hy wordt de prys des moords, de krygsbuit van soldaten.
Als zy, die u beheerscht, zelf zoo verschriklyk lydt,
Wat lot wacht dan op u, die slechts haer slaven zyt?
Gy wordt in dien orkaen, als opgestoven zanden,
Als wolken dwarlend stof, verstrooid door alle landen;
Hier strekt gy 't harnas voor der dwingelanden borst,
Dat tegen 't stael des volks 't verachte lyf omschorst;
Ginds wordt gy heengesleept, als loeiende offerdieren,
Naer 't oord, waer, door uw' arm, 't geweld moet zegevieren;
Het gloeiend zand verzengt in 't brandend Spanje uw' voet,
De monsters van den Nyl verzaedt gy met uw bloed;
Uw vaderlyke grond zal zuchten, zweeten, zwoegen,
En nooit het legerhoofd, dat Rome u zendt, vernoegen;
Met elke morgenwake is weér uw last verhoogd;
Uitmerglen zal men u dat u 't gebeent' verdroogt;
De vreemde krygsknecht zal 't gezaeide en d'oogst verteeren,
U schatten naer zyn' lust, u, na het schatten, scheeren;
Men bouwt, hoe 't u geval', hier legerburgten op,
't Gevaert', dat u bedwingt, ryst voor uw goud in top.
Wie is uw redder dan, wie zal uw klagten hooren?
Is 't die verrader, die, als basterd hier geboren,
Den Romer vleit uit zucht naer eer en trotschen staet,
En brengt aen zynen voet het land, dat hy verraedt?
Wat blyft uw eigendom? Wat durft gy 't uwe heeten?
Één vorstlyke oogwenk rooft al wat ge ooit hebt bezeten;
De zegning der natuer, uw kroost, behoort u niet;
Uw zoon is slaef des krygs, zelfs eer hy 't daglicht ziet.
De moeder, als haer borst het zuivre zog laet vloeijen,
Dat haer geliefkoosd telgje allengs in kracht doet groeijen,
Zorg' vry, dat, met die melk, haer deugdelyk gemoed
Zich in haer' liefsting storte, en spele in 't jeugdig bloed;
Haer hoop, haer vreugd mag nooit tot vollen wasdom ripen,
Haer' zoon ziet ze in zyn' bloei door vuige beulen grypen,
Gekluisterd voeren, ver van haer en van haer lot,
En van haer tranen, die men wreedelyk bespot :

Nu Romes slaef, moet dáér zyn deugd in gruwlen smooren,
Of, strydend, gaet zyn bloed, ver van zyn land, verloren.
Uwe ouden, om hun deugd en jaren eerbied waerd,
Zien voor den smaed en schimp de gryze lok gespaerd;
Het gierig krygshoofd, dat u op den nek zal treden,
Prest tot den oorlogsdienst hun stramme en stroeve leden,
Opdat het medely', gegriefd door die ellend',
Voor de offers van zyn goud de roé der beulen wendt.
Volgt nu, ontzinden! volgt de vlugt dier adelaren,
Verlaet uw' grond om naer het ydel op te varen,
Verwerpt wat gy bezit, uw vryheid, land, en naem,
Verruilt dit voor een niets, vergaapt u aen de faem;
Die zal voor 't nakroost eens uw daden uittrompetten,
En hoe 't uw' bondgenoot gelukte u te verpletten;
Ja, de aedlaer sleept eerlang u meé naer hooger lucht :
Gy juicht, bespot van de aerde, in uw gedwongen vlugt.
Straks zal dat roofdier, als 't in zyn gespieerde klauwen
U vastgenepen heeft, u klemmen en benauwen,
Tot dat u de ademtogt in de'enge borst versmoort,
En uit uw' gorgel zelfs geen zucht kan zyn gehoord.
Nu, zat van zynen last, en moede u rond te dragen,
Daer 't gretig oog is op uw vleesch en bloed geslagen,
Stort hy u, door geen vlugt weérhouden in uw' val,
Op 't spits der rots, wier scherpste uw lenden scheuren zal :
Hy volgt u, strykt om laeg, is op uw rif gezeten,
Verslindt u, snelt omhoog, en heeft zyn' prooi vergeten.

Gelukkig nog voor de aerd', dat eens dit moordgedrogt
Zich zelf doet sneuven aen den roef, dien 't gretig zocht :
Van binnen wreed verscheurd, verstikt in de ingewanden,
Bezwykt het voor 't vergif, in de aedren fel aen 't branden;
Stuiptrekkend snelt het nog den bliksem in 't gemoet,
Maer 't wordt verbryzeld door den losgeborsten gloed :
Vaneen gereten, stort het neêr in 's afgronds kolken,
By 't schaetrend feestgeschal der lang verdrukte volken.
Kort is de glans van hen, die dol naer hoogheid staen,

Kort, als de winterzon, meer wisslend dan de maen.
Ja, dit zal 't eeuwig lot der dwinglandye wezen :
Zy klimt ten steilsten top om d'ergsten val te vreezen :
'k Voorzie hoe 't Ryk, dat eens aen 't hoofd der volken zat,
Van zyne zuilen ploft en uit elkander spat;
Myn geest gaet weiden in den loop van later dagen,
'k Dryf volgende eeuwen weg, als ligte nevelvlagen,
'k Verbreek den muur, ten grens aen 't menschlyk oog gezet;
'k Sta op den top des bergs, die 't uitzien u belet;
Ik zie het everzwyn, dat, fel in woede ontstoken,
De landstreek schendt, het veld van stroomend bloed doet rooken,
Het woud bestrydt, en spruit noch ouden-tronk verschoont,
Zyn woén beproeft op d'eik, door de eeuwen grootsch gekroond,
't Geboomte ontwortelt, splyt, en omscheurt met de tanden,
En voor geen' jager vreest, maer stout dien aen durft randen,
Hem woedende vervolgt en ombrengt in zyn vlugt,
De rapste honden velt, of slingert in de lucht;
'k Aenschouw, wanneer in 't eind' de landliën saem vergaderen,
En, schriklyk op bun beurt, het schrikdier durven naderen,
Hoe 't vruchtloos redding zoekt, en, angstig en benard,
In 't omgewroet geboomt' zyn gangen vindt verward,
Een trits van doggen, die het eerst heeft weggedreven,
Nu voelt met scherp gebit aen al zyn leden kleven,
Tot dat de speer het trest, en 't, grimmig en verwoed,
Zyn laatste razerny bluscht in zyn schuimend bloed.
Zoo zal dat trotsche volk, dat nu de weereld plondert,
Hiér slaefsche vree verkoopt, en dáér met d'oorlog dondert,
Eens zwichten voor de wraek der langgefolterde aerd',
Als ze, uit den slaep gewekt, tast naer het straffend zwaerd,
En, moede om beurtlings land by land te zien verslinden,
Zich tegen dwinglandy ter heervaert durft verbinden :
Dan stort de sterkte in 't stof, en woedt en tandenknerst,
't Geplonderde en de roof wordt streng haer afgeperst.

Maer kan geen vuist deez' eik verwrikken noch verzetten,
Geen menschelyk geweld een harde rots verpletten,

Nog minder buigt myn taël ooit dier verstokten geest,
Die, voor het dreigen doof, ook voor geen wroeging vreest.
Ge ontwykt me, onzinnigen! myn reednen gaen verloren,
Zy zyn der winden spel, maer Wodan zal my hooren;
Gy, God des Bataviers, gy, voor wiens hoog gezag
Alleen hy knielen moet, zyn hals zich krommen mag!
Gy wenkt myn bede toe, gy ruischt door deze bladeren:
Ik voel uw byzyn, gy doorgloeit myn zwellende aderen,
Ge ontvoert my aen my zelv': myn geest, van u bewoond,
Ziet hooger dingen dan die 't stoflyk oog hem toont.
Wat schouwspel doet zich op, wat woede ontvlamt de volken?
Myn oog ziet niets dan vuer, verraed, vergif, en dolken:
Spelt dit my troost, spelt dit my 't heil van 't nageslacht?
Ja, 'k eer uw wys bestel, gekleed in donkren nacht.
Die waepnen van den schrik, geklemd in forsche handen,
Bestoken hier de borst van trotsche dwingelanden:
Zoo is hun nimmer rust noch 't loon des kwaeds beloofd,
Zoo brandt de lauwer hen, als giftig kruid, om 't hoofd.
Ja, u, o braven, die, aen 't heil uws lands verbonden,
Romein, Germaen en Gal weêrhielt van onze gronden,
U, die aen staetstwist, noch aen vreemd belang verkocht,
De vryheid van ons erf alleen te redden zocht,
En vreemde klauwen van ons dierbaerst goed te weeren,
Al dekte een lammrenvacht dier wolven wreed begeeren,
U spel ik, tot uw' troost, dat deze vrye grond,
Waer gy de roem van zyt, waerop ge als helden stondt,
Nooit duerzaam 't knellend juk der dwinglandy zal dragen;
Nooit praelt ze in kalmte hier op haren zegewagen,
Want de aerd', waerop gy staet, draegt een' verholen gloed,
Die jaren, eeuwen rust, en zich met krachten voedt,
Tot dat, wanneer 't geweld te ver gaet in 't verdrukken,
Hy schriklyk losbarst, troon en dwingland slaet in stukken,
En, met de wrakken van die neêrgestormde magt,
Den vreemden heerscher toont, hoe hier 't verderf hem wacht.
Geen dwang, hoe magtig, zal dien vuerstroom kunnen boeijen,
Geen vuist wringt de ader toe, die de eeuwen door zal vloeijen.

Myn mond, onfeilbaer als 't orakel van een' God,
Spelt dit, ten trots des tyds, en van 't omzwaaijend lot.
De geest, die my bezielt, my stout een tael doet spreken,
Waer trotsche Romers en hun slaven voor verbleeken,
Wordt nooit verdelgd, maer spreekt, met donderenden drang,
Van 't puin des vaderlands den vloek uit op den dwang :
Het straf verwytt van hen, wier zang ik zal bezielen,
Volgt, als een geeslend spook, de heerschezucht op de hielen :
Zy keert zich grimmig om, en tracht het neêr te slaen,
't Verdwynt, verryst op nieuw, en valt verwoeder aen.
Die stouthed van de tong, door geen geweld te dwingen,
Die, als een bliksemstrael, tot in de ziel komt dringen,
Die blooden dapper maekt, die zwakken styft met kracht,
Is voor de vryheid borg tot by het jongst geslacht.
Die adem zal den gloed des weêrstands fel ontsteken,
Als reeds de dwinglandy dien waent in de asch bezweken.

Uit al dat oproer, tot verdelging van den dwang,
Ryst eens 't geluk omhoog, met ongeboeiden gang;
Geen volk, daer nu zyn oog eerst wordt van 't licht omschenen,
Zal tegen eigen borst zyn' arm 't geweld meer leenen;
Men gruwet van d'oorlogsmoed, en vloekt die heldenkracht,
Die, vlammente op 't gebied, zich menschenoffers slagt;
De onzaelge, die van drift naer krygseer blyft bezeten,
Mag tegen 't wild gediert' zyn krachten dan gaen meten;
Heel de aerd' wydt aen verstand en deugd alleen den lof,
En trapt den krygslauwrier, als nutloos, in het stof.

Ja, hoe 't geweld zyn' grond te bloedig moog' verweeren,
De vryheid zal in 't eind' hier zeker triomferen :
Een kroost, uit ons geteeld, roemwaerdiger dan wy,
Doet zich ontzien door deugd, houdt zich door eendragt vry :
De deugd, die nooit in 't hart van slaven zich kan vesten,
Bemint deez' vryen grond, dees needrige gewesten;
Zy, aen het dartlend hof en in den woesten drom
Eens trotschen volks miskend, sticht hier haer heiligdom.

Nooit moet hier de offergloed op haer altaer verdooven,
Geen vreemde schenner 't vuer, aen haer geheiligd, rooven!
Dan waekt zy voor dit erf: haer arm verbreekt den schicht,
Die moordend op de borst der vryheid was gerigt.
Hun onderlinge band bleef door alle eeuwen heilig:
In 't hoog beschut der deugd, was vryheid duerzaam veilig:
Waer de een verdreven wierd en zwervend henenging,
Daer volgde de andre straks als willig banneling;
Maer beide doen geluk en glorie weér herleven
By 't volk, dat, hoe verdrukt, haer moedig aen dorst kleven.
Dat zal hier 't erfdeel zyn van later nageslacht,
Dat stygt van deugd tot deugd door neevlen en door nacht:
Dat kroost durft eens zyn vlugt met vasten wil bestemmen;
Geen ramp, hoe zwaer hy drukk', zal 't aen de laegte klemmen;
't Ontheft zich, onverzeerd, aen 't magtloos dreigend wee,
Gelyk het zonlicht kalm ryst uit de ontstelde zee;
De orkaen des tyds moog' dan, met wisselende vlagen,
Den hoogsten vloed van ramp fel naer dees kusten jagen,
Nooit zwicht de rots, waerop zich deugd met vryheid vest,
Gestrengeld arm in arm en borst aen borst geprest:
Al wordt de spits dier rots in 't kokend schuim bedolven,
Het schild der vryheid straf gebeukt door 't slaen der golven,
's Lands Schutgodinnen staen elkaér opbeurend pal,
En zien, eer zy vergaen, de omstorting van 't heelal.

1805

Gedichten.

SAMUEL IPERUSZOOM WISELIUS.

Geboren te Amsterdam in 1769, aldaer overleden in 1843.

Zyne gedichten dragen den titel van Mengel- en Tooneelpoezij.

Uit het Treurspel *Adel en Mathilda*.

MATHILDA, BERENGILLA, WILLEM.

BERENGILLA, *in het opkomen tegen* WILLEM.

't Is my bekend, hoe schaers, in 't tarten van gevaren,
Een volk het Hollandsch volk, o Graef, mag evenaren,
En gy myn' Richard nooit in krygsgevaer verliet;
Maer, 'k bid u, spreek opregt; ontveins my langer niet
Den jammer van deez' dag: de veldslag is verloren....
Doe slechts me iets troostelyks van Richards welstand hooren.

WILLEM.

Hem trof, hoe fel bedreigd, niet de allerminste wond.
Hy was het zelf, Mevrouw, die me uit het leger zond,
Opdat geen ydle schrik misschien u mogt beroeren,
Wanneer, na 't plotslinge eind der luide krygsrumoeren,
U geen berigt gewierd, terwyl nogtans de stryd
Van 't nypendste gevaer dees wallen heeft bevryd.
Gy ziet dus, dat uw vrees....

BERENGILLA.

Ik zag met dees myne oogen

De zege, schier behaeld, ons onvoorziens ontlogen,
 Bezweken voor 't geweld des stouten Saraceens,
 Verweerde zich op 't laetst het Christen volk niet eens;
 Maer wierp de wapens weg, verstrooid aen alle kanten.
 Ik hoorde 't heesch geloei der woedende elephanten,
 Der onzen naer gekerm, en 's vyands vreugdgeschal:
 Zoo digt drong de Arabier aen Ptolemaïs wal.

MATHILDA.

Gy zaegt dit?

BERENGILLA.

'k Was vol angst ten burgttop opgevlogen,
 En, schoon een wolk van stof het slagveld hield omtogen,
 Ik zag, hoe 's sultans heer der Christnen heermagt sloeg:
 Ik weet, wat doodschen schrik dit door myne aedren joeg.

WILLEM.

Dan hebt gy nog te ras uw standplaats daer verlaten.

BERENGILLA.

Wat kon, na 'tgeen ik zag, me een langer toeven baten?

WILLEM.

Dewyl ons 't krygsgeluk.....

BERENGILLA.

Vergeefs my nog geveleid.

MATHILDA.

Misschien dat ge u door vrees of afstand zaegt misleid.

BERENGILLA.

Myn oog heeft niet gefaeld: geloof, vertrouw mijn reden!
 Wy delfden 't onderspit.

MATHILDA.

Men kreeg niet lang geleden,
 Hier echter nog van 't veld de heugelyke maer,
 Dat 's vyands heermagt week voor Richards heldenschaer,
 En hoe de Kruisbanier, tot spyt der Halve Manen,
 Zich overal het spoor ter zegepraël mogt banen.
 Zoo is dan 't krygsgeluk wel onverhoeds gewend?

BERENGILLA.

Spreek, Graef! Waertoe aen ons de waerheid nog ontkend?

WILLEM.

Hoe 't zy, gy ziet welligt een einde aen 't zorgen maken,
Terwyl wy 't stryden reeds by wapenstilstand staken.

BERENGILLA.

Een wapenstilstand?

MATHILDA.

Hoe?

WILLEM.

O ja!

BERENGILLA.

Ik sta versted.

Ik smeeek u, dat gy ons de omstandigheên vermeldt,
En al 't gebeurde van deez' dag wilt kenbaer maken?

WILLEM.

Gy zoudt dan naer 't verhael eens slags, zoo bloedig, haken?
Zal niet u de yslykheid van zulk een krygstoooneel....

BERENGILLA.

Ik had zoo menigwerf aen doodsgevaeren deel,
Dat uw verhael, hoe 't zy, niet ligt my zal doen beven.
Ook ben ik thands gerust voor Richards dierbaer leven,
En voel myn' boezem door dien angst niet meer bestreên :
Mael dus, ('t is zelfs myn wensch) ons alle omstandigheên.

WILLEM, *hy buigt zich.*

Zoodra het morgenrood ter kim was uitgeklommen,
Ontdekten we ook terstond des vyands eerste drommen :

.....
Gelyk een onweersbui, van aeklig licht omhuld,

Met statigheid genaekt en in de verte brult,
Voor nog haer ingewand verdelgend slaet aen 't loeijen,
En door een' stroom van vuer het firmament doet gloeijen,
Zoo statig daelde alvast die voortogt naer beneên,
En spreidde een' doffen dreun door heel de vlakke heen,

Of eer een heesch gejoel, niet ongelyk aen 't branden
Der opgeruide zee, als, tuimlend naer de stranden,
Het woeste golvenheer met klaterend geluid
Zich over banken stort en op de klippen stuit;
Straks naekte ook 't gros des heers, gedekt op d'eenen vleugel
Door 't vlugge Tartren rot, dat, smadend bit en teugel,
Met forsche kniën alleen het ros te sturen weet,
De beide handen dus tot stryden houdt gereed,
En op het zadeldek zich snel weet om te keeren,
Om, wie in 't vlugten volgt, in 't vlugten nog te deeren.
Op d'andren vleugel trok 't Cirkassisch paerdenvolk
In schubbig borstkuras, met boog, en knods en dolk.
Het veld was in een zee van wapentuig bedolven;
En eer men nog de vaen van Mohamed zag golven,
Of Odo de Oriflam by de onzen had ontrold;
Was reeds de ruitery van weërszy voortgehold
En deed in 's voetknechts borst een' eedlen strydlust blaken,
En allen naer 't bevel ten aanval vurig haken.
Men gaf dat teeken dan, waerop de slag begon.
Het aerdryk dreunde in 't rond; zelfs werd de glans der zon,
Door duizend pylen, die van duizend pezen vlogen,
Als met een zwarte wolk voor ons gezicht betogen.
De heeren vielen nu met woede elkander aen;
Een Heidensch rot mogt hier een' Christen drom verslaen,
Ginds moest der Heidnen magt voor 's Christens arm bezwyken.
In weinig stonden lag de grond bezaeid met lyken,
En vloot een purpre stroom al kronklend door het zand;
Men streed schier voet aen voet, en hield onwrikbaer stand,
Als ware eenieder aen zyn weérparty gestrengeld.
't Geschreeuw, de wapenkreet, 't gebriesch van 't ros, gemengeld
Met 's elefants geloei, vloog klaetrend door de lucht,
En stiet van 't hoog gebergt weërom met naer gerucht,
Terwyl een brandend stof, gestaëg omhoog geheven,
De legers met een' drang van neevlen hield omgeven.
Avennes, 't pronksieraed van 't Belgisch heldenbloed,
Was reeds by d'eersten schok een offer van zyn' moed.

In 's vyands spits gerukt, vol edel zelfvertrouwen,
Wordt hem het linker been by 't knielid afgehouden;
Hy blyft nogtans te paerd, alsof geen leed hem deert.
Dan nu, terwyl hy nog, een' leeuw gelyk, zich weert,
En 't Saraceensche bloed rondom zich heen doet stroomen,
Wordt ook de regter hand den braven held ontnomen :
Zy valt en blyft geklemd om 't nooit verwonnen stael.
Nog zit hy niet alleen onwrikbaer in den zaël,
Maer grypt met de andre vuist de heerbyl; zyn bespringeren
Gevoelen nog de kracht dier onverminkte vingeren,
Tot dat hy door een lans in 't hart getroffen wordt,
En levenloos van 't ros ter aerde nederstort.
Men streed verwoed om 't lyk, doch 't mogt zyn volk gelukken
Het dierbaer overschot aen 's vyands smaed te ontrukken.
De Brit had midlerwyl een heuvelkling bezet,
En menig Saraceen van daer den kop verplet.
't Gelukte Alonzo, met zyn vurige Itaeljanen,
Zich ginds en weêr een spoor door 's vyands hart te banen.
Der Franschen Riddrenstoet, niet minder vlug, dan fier,
Bedreigde van naby des sultans hoofdbanier,
En Barbarossaes zoon vloog met zyn Duitschers, Denen,
En Zweden, onvertsaegd dwars door den vyand henen.
Vooral ook deed zich hier myn heldenvolk ontzien
En alles voor zich uit of sneuvelen, of vliên.
Wanneer toch ('k zeg 't, Mevrouw! met eerbied voor de Britten!)
Wanneer de Batavier zich 't harte voelt verhitten
Door zucht naer oorlogsroem, dat nooit in 't stryden faelt,
Dan is op de aerd geen volk, dat by myn helden haelt;
Dan is die koelheid, hun zoo dwaes als feil verweten,
In 't daeglyksch leven hun zoo nuttig, ras vergeten
En in een vuer verkeerd, dat als een Etna blaekt.
Zy hebben op deez' dag dat vuer ook niet verzaekt.
Waer Hollands Leeuwbanier op 't veld zich mogt vertoonen,
Daer zag zich ook ons heer door de overwinning kroonen;
En wat haer de Islamiet voor dappren weêrstand bood,
Die vaen voerde overal den scepter van den dood,

Zoodat de zegepraël ons volgde aen alle kanten.
Maer nu stuift op ons in een drom van elefantén,
Elk met een' Indiaen gezeten op den rug,
Wiens hand dien vleeschklomp stuert, en onbeschryfbaer vlug
Met de andre vuist op ons zyn schichten aen doet snorren.
Ons paerdenvolk bezwykt; men mogt de hengsten porren
Met spoor en sabelslag : vergeefs : door schrik vermand,
En wederspanning aen 's beryders voet en hand,
Gaen ze alle ruggelings, staen siddrend stil, of hotsen
En steigren, op 't gezicht dier wandelende rotsen.
De heervoogd ziet met smart dien doodschen schrik verspreid;
Doch, meester van zich zelv' en koen in 't krygsbeleid,
Beveelt hy, dat terstond de vrome Tempeliers
Zich wenden tot bedwang dier gruwbre monsterdieren.
't Bevel is even ras gehoorzaemd, als gehoord,
Reeds is een menigte door hals en kop geboord,
Of van den breeden kop de buigbre snuit gehouwen.
Doch welk een spoed daer was, toch moesten wy 't aenschouwen,
Hoe nog door enklen van dien drom, ofschoon gewond,
Een schaer van Christnen werd vermorzeld op den grond,
Of met den slagband 't lyf doorpriemd en opgereten,
Of in de ruime lucht al wentlend opgesmeten.
De snuit, die zich gelyk een cederboom verheft,
En nederslaet, en kneust, en leëbraekt, wat hy treft,
De grove schenkels, die, gelyk aen koopren zuilen,
Zich dringen in den grond, als in gegraven kuilen,
Ja, 't wigt alleen zelfs van dat wonder der natuer,
Dien koning van 't gediert, 't stond al den onzen duer,
Tot dat het eindelyk, door slag by slag getroffen,
Van bloedverlies en smart aëmachtig neêr moest ploffen.
Nu was ook haest de kans weêr ons ter gunst gedraeid,
En waer uws Richards vuist den heldendegen zwaait,
Doet hy van 't Heidensch bloed de dorstige aerde rooken,
Schoon duizend klingen hem van allen kant bestoken.
Zoo sloegen wy dan 't heer des sultans op de vlugt.
Doch nu ryst achter ons een vreeslyk krygsgerucht,

En zien wy op die stond zich versche ruiterbenden,
 Tot 's vyands hulp en steun, met losse teugels wenden.
 De kans keert anderwerf, en hy, die ons bespringt,
 En d'overwinningspalm ons uit de handen wringt,
 Is Adel zelf.

MATHILDA, *verschrikt*.

De Prins ?

BERENGILLA.

In Ptolemaïs velden ?

Hy hier? Nog kort geleên deed ons de Bisschop melden,
 By brieven, die hy zelf uit Sichems vesten zond,
 Dat Adel zich nog steeds in Salems muer bevond
 En daer van 's broeders hand Judeaes kroon verbeidde ?

MATHILDA, *met een navorschend oog*.

Welligt bedroog men zich ?

WILLEM.

O neen ! Hy zelf geleidde

Den Bisschop herwaert.

MATHILDA, *met levendigheid*.

Hoe ? de Bisschop ook ? O vreugd !

WILLEM.

Hy ondervond, naer 'k hoor, op nieuw van Adels deugd
 Het sprekendste bewys, als die hem 't leven spaerde.

MATHILDA.

Dit 's dan de derde mael dat hem die deugd bewaerde.

BERENGILLA.

Kwam Vader Willem reeds in onze muren aen ?

WILLEM.

Hy kwam, doch is terstond in Brunoos kerk gegaen,
 Om daer, alvorens zich tot eenig mensch te wenden,
 Zyn vurig dankgebed ten Hemel op te zenden.

BERENGILLA.

Ik brand om hem te zien. Meld midlerwyl, Mynheer,
 Hoe Adel de oorzaak was van zulk een' ommekeer !

WILLEM.

Zoodra hy wordt bemerkt in 't heer der Sarracenen,
Is ook de vlugt gestaekt, de doodsche schrik verdwenen :
't Hereent zich al en staet in eens om hem geschaerd;
Gelyk een moederhen haer kiekens t' saem vergaert.
't Was, of de rossen, zelfs in weérwil der beryderen,
Hervlogen op zyn stem in 't heetst gedrang der stryderen.

BERENGILLA.

Indien zoo groot een held de vriend der Christnen waer'?

MATHILDA, *ter zyde.*

Helaes!

WILLEM.

Ons Legerhoofd bemerkt het nieuw gevaer,
Dat, grooter dan voorheen, ons leger gaet bestoken,
En ylt, gelyk een leeuw, van d'yzren band gebroken,
Beducht voor bruisend meer, noch vuer, noch 's jagers spriet,
Tot waer hy Adels pluim van verre golven ziet;
En deze, die aen 't schild ras merkt, wat held hem nadert,
Dringt ylins door den hoop, die om hem was vergaderd,
En rent op Richard, met de vlugt eens aedlaers, aen.

MATHILDA, *ter zyde.*

Hoe klopt my 't hart van angst!

WILLEM.

't Bleef alles roerloos staen,
Op 't weérzydsch naedren van dat glorieryk paer helden;
Niet anders, dan, gelyk in de Afrikaensche velden,
Terwyl een leeuwenpaer, verhit door minnenyd,
Met wit beschuimden muil en brullend vliegt ten stryd,
Al 't zwakke boschgediert zich tracht bedekt te houen,
Om veilig in de verte een' kamp, zoo grootsch, te aenschouwen.

MATHILDA, *ter zyde.*

Wat lyde ik eindeloos!

WILLEM.

De strydbre Richard doet
Vol vuers den eersten stoot; maer 's Konings lans ontmoet

Het armschild van den Prins, en kraekt, en springt in stukken.
 Fluks weet uw echtgenoot zyn ros op zy' te rukken
 En trekt den heldenkling. De vyand werpt de speer,
 Zoo ras hy dit ontwaert, ook edelmoedig neër
 En trekt ter zelfder stond het slagzwaard. Nu bespringen
 Ze elkander van naby met bliksemende klingen;
 Doch 't geen men van alom met veel verbazing zag,
 Vorst Richards harnas, zelfs zyn schild bekwam geen' slag :
 De Prins wilde, als het bleek, alleen zyn lyf verweeren;
 En meed, met zorg en kunst, der Britten Vorst te deeren.

BERENGILLA.

Wat grootheid !

MATHILDA, *met ontrust.*

Die misschien aen Adel duer moest staen ?

WILLEM.

De Koning voelt zich 't zwaerd ter forsche vuist uit slaen,
 En eer 't hem mooglyk is, zyn' strydhengst om te wenden,
 Bukt Adel zydelings, en grypt hem om de lenden,
 En tilt hem uit den zaël, en springt ter zelfder stond,
 Met Richard in den arm, van 't paerd af op den grond.
 Wy schieten toe, om thands den Veldheer hulp te bieden;
 Doch Adel wenkt en spreekt : « houdt stand, gy oorlogslieden !
 « Wat moogt gy vreezen ? Of kent ge Adels hart zoo boos,
 « Om ooit een weérparty, die, magt- en wapenloos,
 « Zich buiten staet bevindt tot weering van zyn leven,
 « Wie zulk een vyand zy, ook slechts een wond te geven ?
 « En gy, » dus ging hy voort, « o Richard, die zoo vaek,
 « By 't moedig voorstaen van de u aenbevolen zaek,
 « De krachten van uw' arm met Adel hebt gemeten,
 « Laet ons een oogenblik en twist en kryg vergeten !
 « Een wapenstilstand zy gesloten voor deez' dag,
 « Misschien vloeit daeruit voort een duerzaam vreêverdrag;
 « Om u voor alle schroom en twyfeling te dekken,
 « Zal Chaled met ons heer drie mylen rugwaerts trekken,
 « En zich aen gene zy' der bergen nederslaen.

« Myn broeder deed zyn' wensch naer vrede aen my verstaen :
« 'k Wacht dat hy heden nog in 't leger op komt dagen. »
Het voorstel kon terstond uw' echtgenoot behagen :
Thands zyn zy in gesprek, en ieder is verheugd.

BERENGILLA.

Hoezeer verplicht me op nieuw des grooten Adels deugd!
Ik hoop met hart en mond myn' dank hem toe te brengen.

JOHANNES IMMERZEEL JR.

Geboren te Dordrecht in 1776, overleden te Amsterdam in 1841.

VOORNAEMSTE WERKEN : Gedichten; Hugo van 't Woud; Voor Opgeruimden van Geest; de Godsdienst, Steun der Burgermaatschappij; de Algemeene Vrede van Amiens; de Overstroming in 1809; het Scheveningsche Strand; Balthasar Knopius; de Blinde Man; Koenraad Rozendal, of de gewaande Geestverschijning; Lofrede op Rubens; Lofrede op Rembrandt; de Levens der Hollandsche en Vlaamsche Kunstschilders, en een aental vertalingen in proza en dicht.

Steven van der Klok.

Barst los, als kogels uit kartouwen,
O zangen! Geestdrift, klim in top,
Stroop, Dichtkunst! stroop uw starrenmouwen,
Tot boven de ellebogen op!
Gryp aen de cither! doe haer snaren
Den noorder golfslag evenaren,
Gegeeseld door Eölus wrok!
Schok aerde en hemel uit de naven,
En ruk van uit den nacht der graven
De schim van Steven van der Klok?

't Is lang genoeg op de oorlogsvelden
De koopren keteltrom geroerd,
En Mavors barsche legerhelden

Op gouden karren omgevoerd.
Dat langer 't ras der Alexanderen
Zyn' rang en glorie niet aen anderen
Of de omgekochte lier ontleen';
Wat Steven uitrigtte in zyn leven,
Heeft hy door eigen kracht gedreven,
Deed hy door hand en stem alleen.

Wat mengelklomp van schoone gaven
Stak in dat weërgalooze hoofd!
Wat wondren, die een grootheid staven,
Nog meer gewierookt, dan geloofd!
Wat anders wordt volbragt door zeven,
Was kinderspel voor eenen Steven
In 't zevenvuldig dorpsgebied.
Zinkt neêr, al wat in 't licht durft ryzen!
Taent met uw luister, Grieksche Wyzen!
En waegt u in zyn schaduw niet!

Hy komt — ontzag omgeeft zyn treden!
Hy blik — de zielen zyn ontroerd!
Hy spreekt — een bergstroom is zyn reden,
Die alles met zich mede voert!
Hy leest — gewelf en choor weërgalmen!
Hy zingt — de donder van de psalmen
Rolt rammlend langs het kerkglas voort!
Hy luidt — de toren slaet aen 't schokken!
Hy speelt — de harmonie der klokken,
Wordt met verbazing aengehoord!

Hy liet, dat onbegrypelyk wezen!
De jeugd niet zachtken leeren, of
By beurten overluid slechts lezen,
En dan nog met verscot van stof;
O neen! op zyn ontzaglyk hemmen,
Begonnen driemael honderd stemmen,
De zelfde les met kracht en klem;

Dan was hy met zyn wonderooren ,
Wellustig in 't concert verloren ,
En kende en merkte eenieders stem.

Maer waen niet, dat zyn geestvermogen
Alleen dan werkte in 's mans gehoor ;
Dan kwamen meest zyne aedlaersoogen
De wenken van zyne ega voor :
Dan hielp hy haer de rapen schrappen ,
Of zat zyn fulpen broek te lappen ,
Of beukte een stokvisch op de maet ,
Of zat, Apolloos hengst beklommen,
Een droevig lykdicht aen te brommen,
Dat Swanenburgen achterlaet.

Als Dichter , gaf hy nepen , schokken,
Die grepen tot in merg en been :
Zyn verzen klonken als zyn klokken ,
En nekten harten zelfs als steen.
Op de ingepannen bas gezeten ,
Vloog hy door starren en planeten ,
De zon in 't roostend aengezicht ,
Of rolde rond door donderklooten
Of daegde Plutoos helgenooten
Van uit den afgrond in het licht.

Hy vloog, hy zonk, hy zwom, hy roeide
Door elementen kras in 't rond :
Geen kreeftvuer, dat zyn vlerk verschroeide ,
Geen bliksem, die zyn speeltuig schond.
Een dyk, een steenrots door te breken ,
Een gansch heelal in brand te steken ,
En dan met vliegend puin en vier,
(Wyl hy een schaepshoofd zat te kluiven)
Geheel de weereld blind te stuiven,
Was beuzelwerk voor Stevens lier,

Hy zong met zyn geboortedichten
Den dorpling welkom op deze aerd';
Hy hielp hem door zyn onderrigten
Op de eene of andre wys te paerd;
Hy leidde hem met hand en snaren
Ten tempel in naer de echtaltaren;
Hy deed zyne uitvaert, droef te moè,
Met tong en klepelslag beweenen,
En zeulde met zyn doodkist henen,
En gaf er 't grafschrift nog op toe.

Wat onbezuisde durft dan vragen,
Of zulk mirakel hier beneên,
Als op de handen ook gedragen,
En door het dorp werd aengebeên?
De hoeden ligttten, waer hy naekte;
Men rees, waer de achthre schoenzool kraekte;
Men gaepte, waer hy las of zong;
Men stond met handgeklap te hooren
Als hy trompettede op den toren,
Of donders uit zyn klokken wrong.

En nog is voor dat weereldwonder
Geen marmren gloriezuil gesticht!....
Maer dook die zon van kennis onder,
Haer naglans geeft nog troostryk licht.
Nog zyn er Stevens, wie 't mag lukken,
De sporen van zyn' zool te drukken
Hem na te snorren in zyn vlugt,
En, zelfs nog op gespieerder pennen,
Zyn' stoutsten ren voorby te rennen
En rond te vliegen in de — lucht!

Gedichten.

Rembrandts voorspoedige reis.

—
Toen Rembrandt nog op 's Vaders molen
Te schildren zat,
Bleef daer de glorie van zyn gaven
Niet onder 't stuivend meel begraven,
Maer blonk en klonk van stad tot stad.

Reeds kwam er soms een steëman azen,
Die kunst verkocht,
En uit zyn gouden schilderproeven
Gerande ryders wist te schroeven,
Die menigeen met opgeld zocht.

Wie van die twee de varkens scheerde,
Hoeft niet gemeld;
Maer Rembrandt was 't niet onverschillig,
Wat prys hem voor een kunst, zoo willig,
Nu langer t' huis werd toegeteld.

Hy had ter goeder uer vernomen,
Hoe in den Haeg
Een edelman voor 't schoone blaekte,
Het waer genot des rykdoms smaekte,
Verliefd op kunst, in 't koopen graeg.

Wat licht is hem, by 't winstbereeknen,
Nu opgegaen!
Hy wil niet langer zitten wachten
Naer klanten, die zoo karig bragten,
Maer trekt zyn stoute schoenen aen.

De sabbathsrok met wyde mouwen
Wordt uitgeklopt;
De breede das wordt omgeslagen;

En vader leent, met welbehagen
Den wandelstok, met goud geknopt.

Zyn moeder vult zyn ruime zakken
Met spek en brood,
Als moest hy voor ontelbre dagen
Een bedevaert naer Mekka wagen,
Ter prooi, welligt, aen hongersnood.

Een kunsttafreel in d'arm genomen,
Trekt Rembrandt voort,
En keert den Koudekerkschen molen,
Vol moed, zyn welbeslagen zolen,
En naekt en wint de Leydsche poort.

Daer ligt de schuit! — Maer zou hy varen?
De vracht is hoog!
En mag hy ook op slaging hopen,
Het best ontwerp kan tegen loopen :
Zoo menig wien de hoop bedroog!

Zyn zuinigheid behaelt viktorie
Op 't reisgemak;
Want wellust is 't hem, dat de schyven
Nu ongewisseld mogen blyven,
En lieflyk rammlen in zyn' zak.

Hy wandelt voort en smult by poozen
Van 't proviand,
En wet zich 't brein in 't overleggen,
Wat hy den edelman zal zeggen,
En huigt het lyf, en zwaeit de hand.

Daer stapt hy de verblyfplaats binnen,
Van 't vorstlyk hof!
Nu ras in 't spiegelglas gekeken,
Den breeden knevel opgestreken,
En zich ontdaen van 't wandelstof!

Nog eenmael de aenspraek uitgepreveld ,
Die sierlyk zwelt;
Het laetste stofjen weg geschuijerd ,
En toen naer 't buitenhof gekuijerd ,
En zacht, nauw hoorbaer, aengeschild!

Men opent, laet den schilder binnen ,
En de edelman
In 't prachtig zyvertrek verschenen ,
Roert Rembrandt armen, lenden, beenen,
En hals, en tong zoo goed hy kan.

En hinkte de aenspraek, by 't verschynen,
Wat lam van voet,
En ging er 't sieraed van verloren ,
Het lyden van des huisheers ooren
Werd dubbeld hem door 't oog vergoed.

Hy blyft, verbaesd, op 't kunstwerk staren ,
Dat Rembrandt toont;
En 't is in 't gloeiendst zielverrukken,
Dat hy met honderd gulden-stukken
Des jonglings arbeid ryklyk loont.

Den schilder klopt het hart van wellust
By zulk een' schat!
Het zilver rolt zyn zakken binnen;
Hy dankt, met opgetogen zinnen,
En spoedt zich voort uit huis en stad.

De hand die wint, zoo wil men zeggen,
Is veelal mild;
En andren die 't ligt beter vatten ,
Beweeren, dat de dorst naer schatten
Nooit door verwerving wordt gestild.

Hoe 't zy, de borst had nu in 't wandlen
Maer gansch geen' zin.
De trekschuit dan...? naer elks vermoeden, —
Neen! die zou nog te traeg hem spoeden; —
Hy klautert zacht de postkoets in.

Hier plant hy zich op 't achterbankjen,
Gelukkig leég!
En spreidt, bevreesd voor spie en roover,
De handen bei zyn zakken over,
Opdat zyn schat zich niet beweeg'.

Zoo roerloos en als vastgenageld,
Een beeld gelyk,
Zit Rembrandt in den holderwagen;
En wat zyn makkers kouten, vragen,
Hy geeft maer nauwlyks levensblyk.

't Gezelschap, aen den Dyl genaderd,
Stapt even uit;
En zou hy graeg een glaesjen vegen,
Hy durft de handen niet bewegen,
Die schildwacht houden op zyn' buit.

Door dorst en ongeduld gemarteld,
Laet hy een' zucht.
En hoe de paerden dien begrepen
Hangt nog in twyfel, maer zy slepen
Nu 't rydtuig henen, snel ter vlugt.

Zy hollen, als door honderd zweepen
In ren gespoord;
En 't angstig gillen van den schilder
Maekt de arme dieren nog al wilder,
En jaegt hen nog al sneller voort.

En erg toch meenden 't niet de beesten
In dit geval :
't Was maer, omdat zy halverwegen
Wat kaf en hooi voor haver kregen,
En hongrig snakten naer den stal.

Misschien ook had wel, sympathetisch,
Het ongeduld
Van Rembrandt zoo hen 't hart bekropen,
Dat dus door vliegen meer dan loopen
Zyn heimlyk wenschen werd vervuld.

Althans zy zetten, zeer gedienslig,
Hem, heel van huid,
Met zynen schat voor 't posthuis neder,
En Rembrandt krygt den adem weder,
En kruipt bedaerd den wagen uit.

Men komt, van alle kant geloopt,
En vraegt en gaept;
Maer Rembrandt pakt zich van den wagen
Eer iemand soms de vracht komt vragen,
Of, erger! hem zyn' buit ontkaept.

Terug in de ouderlyke wooning,
Toont hy zyn' schat;
En 't scheen dat wel het meest hem bolde,
Dat hy zoo pylsnel huiswaerts rolde,
En nog de vracht gewonnen had!

Gedichten.

Boerenkrakeel.

Bezyden
 Van Leyden,
 Naer Zoeterwou' heen,
 Daer lagen, voor jaren,
 In schilderlyk paren
 Twee hoeven naest een.

Haer boeren
 Bezwoeren
 Elkanders bederf,
 En smaeddén, en schaeddén,
 Met woorden en daden
 En huizing en erf.

Het gisten
 Der twisten
 Had scherts tot een bron :
 Daer de een verre in krachten
 (Naer ze allebel dachten)
 Van d'andre het won.

Geen klagen
 Van magen,
 Geen vrouwengesmeek,
 Geen vleijen van kinderen
 Kon 't wrokken verminderen,
 Dat woede geleeke.

Zy bragten
 De nachten
 Steeds door in gemok
 En spitsen op plagen,
 Tot hen weér het dagen
 De peluw onttrok :

Of kropen
 En slopen
 Door griend en door heg,
 Om 't weihek te ontsluiten;
 Dan jaegden ze er buiten
 Het vee op den weg.

Hun maegden
 Belaegden
 Elkander op 't veld,
 En beukten haer jukken
 By 't kampen aen stukken,
 Met gruwzaam geweld.

Hun honden
 Verwonden
 Gevogelte en vee,
 En sleepten 't door beken,
 En sleurden 't door krekén
 Gevankelyk meé;

Of vlogen
 Met oogen,
 Als bliksem in gloed,
 Gesard uit hun keten,
 En beten en retén
 Elkander in bloed.

Dan schreiden
 De weiden
 Van 't schrikbaer gebas;
 Dan trilden de hoven;
 Dan stoven naer boven
 Gezaei en gewas.

Hoe langer
Hoe banger
Viel beiden 't geplaeg.
Zy pakten, die woede,
Dat sarren nu moede,
Elkaer by den kraeg.

Nu druischten
Hun vuisten
Elkaer te gemoet.
't Moest eindlyk nu blyken,
Wie 't vaendel zou stryken,
't Kost wonden en bloed.

Het kletsen
Was kwetsen
Van neus en van mond;
En 't schreeuwen en snoeven
Klonk d'omkreits der hoeven
Vervarelyk rond.

Hun vrouwen
Beschouwen
Van verre hunn' stryd,
En vliegen, tot scheiden,
Er woest tusschen beiden
Met gillend gekryt;

Maer zinken.
Door klinken
Om de ooren daer heen,
En kermen en smeeken,
Om harten te breken,
Verharder dan steen.

Doch boeren,
Die 't roeren,
Zyn dof voor gevele :
Hun gramschap ontstoken
Doet niets meer haer koken
Dan vrouwengescrei.

Zy horten
En storten
Op nieuw op elkaer.
Zy tergen en schreeuwen,
En springen als leeuwen
Zich weder in 't haer.

Zy draeijen
En zwaeijen
De tuinpaden door,
En teeknen door 't wroeten
En 't ankren der voeten
Verwoestend hun spoor.

Zy trappen
Tot sappen
De hofbloemen neer,
En worstlen en glibberen,
En wanklen en slibberen,
Maer wortlen zich weer.

Zy zwygen,
Maer hygen
Het schuim op den mond,
En beuken, en plukken,
En storten, en rukken
Elkander ten grond.

Zoo trachtten
Twee krachten
Van reuzig gebeent'
En yzeren spieren
Naer zegelaurieren,
Een' eerkrans vermeend!

Zy vleiden
Zich beiden
Vooruit met de kroon;
Maer all' wat zy vonden
Was nadeel en wonden.
Hunne eerzucht ten loon!

Zy zagen,
Geslagen,
Ontademd, nu in,
Dat beiden hun krachten
Gelyk mogten achten; —
Wat schatbaer gewin!

Zy zwoeren,
De loeren,
Nu eeuwigen vree;
Maer kort bleef de sabel
('t Is, Vorsten, uw fabel!)
Gerust in de scheë.

Gedichten.

KATHARINA WILHELMINA BILDERDIJK,

GEBOREN

SCHWEICKHARDT.

Geboren te 's Gravenhage in 1777, overleden te Haerlem in 1830.

Hare dichterlyke werken werden gedeeltelyk opgenomen in de dichtbundels van haren echtgenoot Willem Bilderdijk, hiervoren (bl. 16) opgenoemd, als: Wit en Rood; Nieuwe Dichtschakering; Poëzij, (iv deeltjens); Vaderlandsche Uitboezemingen; enz. Eenige deelen zyn uitsluitelyk van hare hand, als: Rodrigo de Goth; Poëzy; Nieuwe Gedichten; Gedekdag der zege van Waterloo; De moord van Woerden; Gedichten voor kinderen; Treurspelen; Overstroming; enz.

Mozes in het biezen korffjen.

Romance.

Myn knaepjen, neen, ik kan niet juichen ,

Niet dankbaer zyn voor uw geboort'.

De hemel gaf u aen myn smeeken

Om door zyn gaef my 't hart te breken :

Hy heeft my in zyn wraek verhoord.

Myn knaepjen, neen, ik kan niet juichen ;

Ik sidder dat gy ademhaelt!

Wat leefde ik tot deez' droeven morgen!

Ach, waert gy in myn' schoot verborgen!

Met my in 't rustvol graf gedaeld!

Wien heeft Gods vloek met magt gewapend,
Om u, onnooslen zuigeling,
Uw moeders armen uit te scheuren?
Om 't kind den dag te doen betreuren
Waerop hy 't blyde licht ontving!

O Faraö, hoe durft gy 't wagen
Aen 't volk van God de hand te slaen!
Niet strafloos moordt gy dees Hebreëuwen,
Hun bloed zal nog na vyftig eeuwen,
Uw land op bloed en tranen staen.

Wreedaertige! ach, uw tygerharte
Beseft een moeders wanhoop niet.
Hoe! ik uw' wreeden wil volbrengen!
Neen eerder zal myn bloed zich plengen,
Myn hoofd zich domplen in den vliet!

Waer zal ik u, myn wichtjen, bergen,
Dat u dit onweér niet verplet!
Wat hol, wat steenrots mag u dekken,
Wat nachtspelonk tot schuilplaats strekken,
Tot God den bloedhond palen zet!

Wie daelt daer af van gindschen heuvel?
Helaes! myn siddrende echtgenoot!
Wat vrees en hoop bestormt zyn harte!
O naek dees wooning niet van smarte!
Zy is vervuld van rouw en dood!

Ga, zoek in de onderaerdsche holen
Het nest der wreede boschleeuwin.
Haer klauw moog' 't lieve wicht beschermen;
Het menschedom weet van geen erbarmen:
De wreedheid nam den zetel in!

Zoo riep, in de onrust van haer' boezem,
De diepbedroefde moeder uit.
Zy spoedt met matte en zwakke schreden

Haer' egâ in 't gemoet te treden;
 En wylt, verstommend, op zyn spruit.

Daer knielt hy neêr in zielsverrukking,
 Als zy hem 't minlyk knaepjen biedt!
 « O (roept hy,) U, die 't riept in 't leven,
 » Zy eeuwig lof en roem gegeven!
 » Uw goede, wyze wil geschied'! »

Hy klemt zyn gade en kind in de armen,
 En is de zaligste in 't heelal!
 « Hoe kort ook God zyn tyd bepaelde,
 » Juich (roept hy,) dat hy adem haelde;
 » Juich, dat hy eeuwig leven zal. »

O moeten wy hem hier ontbeeren
 Jochebeth ach, gy vindt hem weêr,
 Hem eenmael weêr in Jaôos wooning,
 Aenbid der weereld Opperkoning!
 Kniel met my voor Zyne almagt neêr!

De troost van Amrams wyze lippen
 Daelde in zyne egaës boezem af:
 Geen wanhoop maekt haer meer vermeten;
 Zy kan de gift thands weldaed heeten,
 Die God haer in het wichtjen gaf.

Een rots in 't onderaerdsche duister,
 Door geen' verspieder ooit beloerd,
 Geeft schuilplaats aen 't veroordeeld knaepjen,
 Waer 't in zyn allereerste slaepjen
 Op bevende armen wordt gevoerd.

Wat duizend angsten, duizend schrikken,
 Vervullen nu het oudrenhart!
 Wat onuitputbre bron van zorgen
 Schept ieder avond, ieder morgen!
 Wat wisseling van vreugde en smart!

Als 't duiffjen, dat, in wildernissen,
 Den gier ziet loeren op haer nest,
 Zoo voelt de moeder 't hart zich jagen;
 Zoo voelt zy d'angst dat hart doorknagen :
 En hoop is alles wat haer rest!

Eens als zy in de hoogste vreugde
 Haer' zuigling aen den boezem drukt,
 En aen het lachjen op zyn wangen
 Met onverzaedlyk oog blyft hangen,
 Door wellust aen zich zelve ontruikt;

Spoedt Amram, met den schrik in de oogen,
 En stort die wellust t'eenmael neêr.
 Men nadert, (roept hy,) vlied! de Koning
 Heeft argwaen op dees rotsbewooning.
 Hier is geen zeekre schuilplaats meer.

Er is geen redding meer, myn gade!
 Gods wysheid vraegt zyn gift weêrom!
 Geen zorg kan 't wichtjen meer verbergen,
 Daer Jaö 't ons terug kooft vergen.
 Sta af, het is Zyn eigendom!

De wreede pligt strydt met de liefde
 In Amrams diepgetroffen hart :
 Jochébeth kan geen traen vergieten;
 Geen zucht kan aen haer borst ontschieten,
 Zy staet versteend van schrik en smart.

« O lach niet, lief, onnoozel knaepjen, »
 (Barst ze eindlyk handenwringend uit.)
 « Uw lachjen is my thands geen zegen.
 » Wat lacht ge een' vroegen grafkuil tegen;
 » Dien 's dwinglands wreedheid u ontsluit! »

Bedwing uw wanhoop, o myn gade,
 (Zucht Amram,) wees gedwee in 't lot!

Wat aerslen wy? — op 't ruim der vloed
Kan ook Gods almagt hem behoeden!

Vertrouwen wy alleen op God!

Wat raed! — Er is geen tyd van toeven! —

Een biezen hulkjen, reeds gereed,
Wordt met het schuldloos wicht beladen,
Dat de oudren ziet in tranen baden,
En niets beseft van al hun leed!

Jochébeth treedt met handenwringen

In 't donkre rotshol aen en af.

Nu kermt, nu zucht, nu stikt ze in 't weenen,
Hier slaet zy 't voorhoofd op de steenen :

Daer schynt ze een rustend lyk in 't graf.

Reeds driemael neemt zy in vertwyfling

Het knaepjen uit zyn hulkjen weér;

En legt, op d'oogstrael van haer gade,

Van tranen nat, waerin zy baedde,

Het telkens meer ontroostbaer neér.

Zy zal nog eens haer' lievling kussen

En dan getroost...! helaes! wat waen!

Daer reikt hy haer het lieve handjen!

Daer worstelt hy in 't biezen mandjen!

Hoe, Amram, kunt ge dit weérstaen?

In duizend tranen, duizend kussen,

Volbrengt de nacht haer' vluggen loop.

Helaes, de morgen grauwt in 't Oosten,

Daer is noch redden, noch vertroosten,

Geene uitkomst is voor bloed te koop!

Nu storten ze in elkanders armen,

En, met hunn' duersten schat belaeën,

Gaen zy die wellust van hun leven

Het vlak der vloed overgeven,

En roepen God om bystand aen!

Zy naedren reeds; hun kniën knikken!

Zy siddren om voor uit te zien! —

Reeds drukt hun voet de dorre stranden....

De lieve last ontzinkt hun handen, —

En hier... zal 's Hemels wil geschiën, —

't Was alles stil by 't uchtendkrieken,

Het jongskén lag in zoete rust!

Wat smart, wat onheil zou hem naken?

Zoo de Englen ooit voor de onschuld waken,

Hy scheen door hen in slaep gesust!

Dan ach, reeds grauwt de duistre hemel!

De vader staert als uit een' droom!

't Gevaer groeit thands met de oogénblikken —

Hy zet — met afgekeerde bliken —

Het schommlend hulkjen op den stroom.

Jochébeth gilt! — en — stort zich, gillend,

In d'armen van haer' echtgenoot,

De smart heeft haer 't gelaet ontluisterd,

Het liefdestralend oog verduisterd —

En Amram acht zyn weérhelft dood.

Maer neen! 't waer' wellust dus te sterven :

Zy leeft — beweegt, en ademt weér.

Maer siddrend staert zy op de vloeden,

En dreigt haer knaepjen na te spoeden,

En weet van troost noch reden meer.

Met noodschrik slaen zy 't korfjen gade,

Daer 't waggelt op den blauwen plas!

Zy zien het schudden, ryzen, dalen,

En beven d'adem op te halen,

Of dit hun wicht een stormwind was!

Hier maelt verbeelding duizend schimmen.

Nu hooren zy zyn klaeggeween :

Daer zien zy uit de digte rieten
De schubbige aspis nederschieten,
En knagen aen zyn poesle leên.

Ginds zien zy hem een' grafkuil openen
In 't krokodilleningewand!
Daer 't vretig nyropaerd hem bespringen,
En, onder duizend folteringen,
Verscheuren met behloeden tand.

Dan streeft het aldoordringend water
Het ligte biezen hulkjen in.
Het stoot op ongenaekbre rotsen,
Of zinkt, vernield door 't golvenklotsen;
En — o beklagbre moedermin! —

Wat staet, wat zweeft u niet voor oogen?
De gloed der zon! de ontembre wind!
En; naekt hy onbewoonde boorden,
Dan zal de honger hem vermoorden,
Zoo hem geen boschgediert' verslindt.

En menschen! — Hemel! menschen vinden!
Zy, boven alle wreedheid wreed!
« Neen, dryv' hy naer de verste stranden,
» O God, ik geef hem in uw handen!
» Veel eerder slang of adderbeet! »

Verhoë dit, Hemel, roept al snikkend,
De teedre Mirjam die dit hoort.
Zy was, door 't zusterhart bewogen,
Haer moeder schreiend nagevlogen,
En schuilde by des waters boord.

Verhoë dit, roept zy, goede Hemel!
Gy, die als wasch de harten kneedt!
O geef, gy kunt het, medelyden!
Zoo gy wilt redden, gy bevryden,
Dan zyn noch mensch, noch tyger, wreed.

Reeds jaegt de stroom het hulkjen verder,
En hun den doodschen schrik in 't hart!
Nu staen zy' t yzend na te staren,
Daer keert het op den rug der baren
En hangt in 't oeverriet verward!

De hoop herleeft in Amrams boezem!
Maer hemel! — heeft hy wel verstaen!
Wat voetstap hoort hy aen de stroomen?
Onnoosle! 't is het loof der boomen:
Het windjen ritselt door de blaën.

Maer neen, men nadert — en zy vlieden;
Maer weten niet waerheen, of hoe?
Zy voelen niet wat pad zy treden,
En 't lot geleidt hun zwakke schreden
Naer 't dichtgelegen palmbosch toe.

Daer zinken ze in de struiken neder,
En smooeren d'adem in hun borst.
Ach wekt verbeelding nieuwe schrikken?
Wat zinbedwelming treft hun blikken?
Of is 't de hofprael van den Vorst!

Men nadert, hemel! wat zal 't worden!
Nu wordt het wicht des dwinglands buit!
Maer neen! — daer kooft aen's Nylstrooms plassen,
Om 't blanke lichaem af te wassen,
Des Konings maegdelyke spruit.

Zy wenkt den stoet van Hofjonkvrouwen,
Die eerbiedvol terugge treên;
Ziet schuchter om zich, als verslagen,
En luistert wat zy hoorde klagen? —
Ach! 't was eens wichtjens zacht geweën.

Zy deinst terug, van schrik bevangen;
Mistrouwt het kermend klaeggeluid:

Zy weet niet wat zy heeft te vreezen
Ach, 't kon een listig roofdier wezen,
Dat loert op een onnooslen buit!

Zy roept om bystand; dan, (o hemel!)
Wat ziet zy wagglen in het riet!
Een korf — waeruit een teeder wichtjen,
Met zichtbare angst op 't aengezichtjen,
Haer bei zyn lieve handjens biedt.

Wat zal zy? aerslen? Neen, hem redden,
Is de uitspraek, die haer hart ontvlood.
Daer woelt zy dwars door riet en biezen,
En gaet zich in den stroom verliezen;
En rooft het knaepjen aen den dood!

Daer staet zy siddrend aen den oever,
't Aenvallig wicht aen 't hart geklemd.
Daer lacht haer 't lieve mondjen tegen!
Dit lachjen (roept zy) ademt zegen:
Dit wicht is voor iets grootsch bestemd.

Nu weent hy. — Tilcha ziet in 't ronde,
En zoekt, en weet niet wat zy zocht!
De deernis ryt haer' boezem open:
Ach, (roept zy,) waer voor goud te koopen
Een' boezem die hem voedstren mocht!

De teedre Mirjam hoort dit zuchtjen,
En dankt de Algoedheid die het wekt,
Nu voelt zy hoop en moed herleven;
Zy waegt, haer schuilplaats uit te streven,
En wordt door 's konings spruit ontdekt.

Dees wenkt haer toe, met spoed te naderen:
Vlieg, (roept ze,) red met my dit kind!
Zie 't hulploos wicht van honger weenen;
Spoed naer de naeste woonplaats henen,
Opdat gy 't lam een voedster vindt!

Op liefdevleugels heengedreven,
Gehoorzaemt Mirjam 't vorstlyk woord.
Daer vliegt ze in de armen van haer moeder,
En dankt den eeuwigen Behoeder,
Die wanhoops bede niet verhoort!

De ziel, van doodende' angst benepen,
Gevoelt voor vreugde meer noch smart.
Jochébeth wist niet meer van leven,
Nog zag zy 't knaepjen redloos sneven;
Niet, dat het haer hergeven werd.

Maer Mirjam wekt haer uit de ontroering,
En doet haer Tilchaes wil verstaen.
Daer wemelt de aerde voor haer schreden :
Daer voelt zy 't hart, zoo afgestreden,
Van nooit gekende wellust slaen.

Dank Almagt! stroomt niet van haer lippen,
Maer uit de bronwel van haer borst.
Dank Almagt! — o! die meer kon uiten,
Die moest geen menschlyk hart besluiten,
Die had nooit moederwee getorscht!

Poëzy uitgegeven door M^r Willem Bilderdijk.

ELIAS ANNES BORGER.

Geboren te Joure, in Vriesland, in 1784, overleden te Leyden, in 1820.

Zyne gedichten verschenen na zyne dood onder den titel :
Dichterlijke Nalatenschap.

Aen den Rhyn,

In de Lente van het jaer 1820.

Zoo rust dan eindlyk 't ruwe Noorden
Van hageljagt en stormgeloei,
En rolt de Rhyn weër langs zyn boorden,
Ontslagen van den winterboei.
Zyn waetren drenken de oude zoomen,
En 't landvolk spelende aen zyn' vloed,
Brengt vader Rhyn den lentegroet,
Als grootvorst van Europaes stroomen,
Die, van der Alpen top gedaeld,
De stranden kust of scheurt de dyken,
De weereld splitst in koningryken
En 't vorstlyk regtsgebied bepaelt.

Ook ik heb onbewolkte dagen
Aen dezen oever doorgebracht,
En warm heeft my het hart geslagen,

By 't levenslot my toegedacht.
Een morgen gronds, een kleine wooning,
Verheerlykt door de liefde en trouw,
Was my en myner brave vrouw
De lusthof van den ryksten koning,
Als wy in 't kunsteloos priëel,
Of onder 't ruim der starrendaken,
Van God en 't eeuwig leven spraken,
En dankten voor 't bescheiden deel.

En nu — ik kan myn haren tellen,
Maer wie telt myner tranen tal?
Eer keert de Rhyn weër tot zyn wellen,
Eer ik den slag vergeten zal,
Dien slag, die my ten tweeden male,
De kroon deed vallen van het hoofd. —
'k Heb steeds, myn God, aen U geloofd,
En zal zoolang ik adem hale,
My sterken in Uw vadertrouw,
Die nimmer plaegt uit lust tot plagen :
Maer toch, het valt my zwaer te dragen
Dien zwaren last van dubblen rouw!

Te Katwyk, waer de zoute golven,
O Rhyn, u wachten in haer' schoot,
Daer ligt in 't schrale zand bedolven
Myn kostbaer offer aen den dood.
'k Wil tranen met uw waetren mengen ;
Belast u met dien ziltten vloed :
De droeve zanger heeft geen' moed,
Die tranen op het graf te plengen
Der gade, nooit genoeg beschreid. —
Gy, oude Rhyn, wees gy myn bode,
En voer ter rustplaets myner doode
De tolken myner menschlykheid.

Groet ook het kind, welks lykjen de aerde
Reeds had ontvangen in haer' schoot,
Eer zy die my dat lykjen baerde,
Voor 't levenslicht hare oogen sloot.
Ik heb myn dochtertje opgegraven,
Toen 't pleit der moeder was beslist,
En lei het in de groote kist,
En aen de borst die 't wicht moest laven,
Dat nimmer laefnis noodig had.
Ik dacht, één huis behoort aen beiden :
Wat God vereent, zal ik niet scheiden;
En sloot in de urn den dubblen schat.

Noem' hy deze aerde een hof van Eden,
Wie altyd mogt op roozen gaen :
Ik wensch geen' stap terug te treden
Op de afgelegde levensbaen.
Ik reken iedren dag gewonnen,
Met moeite en tranen doorgesloofd.
God dank, my draeiden boven 't hoofd
Reeds meer dan vyf en dertig zonnen!
De tyd rolt als dees bergstroom voort.
Druk zacht myn dooden, lykgesteente!
En dek ook eerlang myn gebeente
By 't overschot dat my behoort.

Dichterlijke Nalatenschap.

LEO D'HULSTER.

Geboren te Thielt in 1784, overleden te Gent in 1843.

Zyne letterkundige werken werden na zyne dood onder den titel :
Lettervruchten, uitgegeven.

Flippine van Vlaenderen.

Mistrouw het lot, wanneer ge uw levenspad
Te mildelyk met bloemen ziet bestrooijen ;
Nooit zal 't geluk, zoo broos, zoo ligt, zoo glad,
Zich naer den wensch der stervelingen plooijen :
't Volmaekte heil was nooit op aerd' gekend :
De rampspoed volgt de welvaart op haer schreden,
En de oppertrap van vreugde en zaligheden
Is vaak 't begin van jammer en ellend'.

'k Zoek 't voorbeeld van die les by geen' Hebreeuw ,
Noch in 't geschicht van Griekenland of Romen ;
Wat eeuw was voor deze aerd' geen jammereeuw ?
Wat dag ziet niet by beken tranen stroomen ?
Dat andren een tafreel van heil of smart
In 't lotgeval van vreemde volken garen :
'k Zoek myn verhael in vaderlandsche blâren,
Zoo vol belang voor 't vaderlandsche hart.

Reeds bloeide hier de nyvre koopvaerdy,
Toen Guido 't land, als Vlaendrens Graef, bestierde;
Dit land waerin, na lange slaverny,
Nu welvaart groeide, en vryheid welig tierde.
Doch schoon de Graef zoo ryk een land bezat,
En door zyn' glans deed vreemden glans verdooven,
Zyn dochter ging in waerde 't al te boven;
Flippine was zyn hoogste roem en schat.

De blyde strael van 't eerste morgenlicht,
Een lenteglans de neevlen doorgeblonken,
Het lachjen van een pasgeboren wicht,
Verrukte min dan hare tooverlonken.
Die schoone, om wie 't oud Troje in puinen viel,
Had zelve in haer 't volmaektste beeld gevonden!
En de amberlucht van Edens morgenstonden
Was niet zoo rein als de onschuld van haer ziel.

De eerste Eduard zat toen op Englands troon;
Haer acht hy waerd de Britsche kroon te dragen,
En zendt, om haer ten huwlyk voor zyn' zoon,
Zyn' erfgenaem, aen Guido af te vragen.
Dien prins, bekroond met glorie, had de min
Reeds lang geboeid aen hare aenloklykheden;
De Graef stemt toe, dat zy in d'echt zal treden:
Zy wordt bestemd tot Englands ryksvorstin.

Voelde ooit een hart meer streelend heilgenot,
Dan 't heilgenot dat nu Flippine smaekte?
Wat kan haer' wensch nog voegen by haer lot?
Jeugd, schoonheid, rang, een hart, dat minnend blaekte,
Dat blaekte voor een' held, een' koningszoon;
Een hart, dat zy, met onschuld ten sierade,
Ging schenken aen een' vorstelyken gade;
Een' gade, die haer leidde naer den troon.

Mistrouw het lot, wanneer ge uw levenspad
 Te mildelyk met bloemen ziet bestrooijen;
 Nooit zal 't geluk, zoo broos, zoo wuft, zoo glad,
 Zich naer den wensch der stervelingen plooijen.
 't Volmaekte heil was nooit op aerd' gekend :
 De ramspoed volgt de welvaert op haer schreden,
 Ende oppertrap van vreugde en zaligheden
 Is vaek 't begin van jammer en ellend'.

Reeds sierde men in Londen 't echaltaer,
 En de afscheidstraen besproeit Flippines wangen;
 De wimpel golft op 't schip : de bardenschaer
 Stemt de elpen luit voor vrolyke echtgezangen;
 Van allen kant snelt Vlaendrens adel aen;
 De keur en bloem van allen stand omringen
 En groeten haer met duizend zegeningen,
 En mengelen hunn' zegen met een' traen.

Daer komt een bô, gestuerd door Frankryks Vorst,
 Om aen den Graef zyn' heilwensch voor te dragen....
 « Maer, zal hy, die den Franschen scepter torscht,
 Die zorg droeg voor Flippines jongste dagen,
 Toen hy ze in 't hof als eigen kind ontving,
 Thands, eer zy zal met Englands kroonprins trouwen,
 Niet eenmael nog die kweekelinge aenschouwen,
 En kroonen met zyn laetste zegening? »

Schrik op die tael, o Graef! Flippine, schrik!
 Maekt spoed uw' togt naer England voort te zetten :
 Die liefdewenk is een gevloekte strik :
 Zyn arm zal u niet zegnen, maer verpletten.
 Vlugt Frankryks hof : ziet gy die wanstar niet
 Zoo yselyk ginds dreigen met haer roede?
 Zy spelt den ramp, dien Frankryks haet en woede
 U broedt, zoo gy zyne arglist niet ontvliedt.

« Wel hoe! » zoo had de Fransche Koningin
 Met bittren nyd den Koning aengesproken,
 « Een Vlaemsche maegd wordt Englands ryksvorstin,
 Daer gy, o schande! uw dochter ziet verstoken!
 Slechts dezer past een koninklyk gemael;
 Of ligt uw troon zoo laeg in Englands oogen,
 Dat zy, die voor den troon is opgetogen,
 Moet wyken voor het kind van uw' vassael? »

« Nooit, » sprak de Vorst, « nooit lukt dat echtverbond,
 Het zou den Brit te hoog in luister zetten;
 Ik wil dien echt, op heerschzucht eerst geground,
 Of door geweld, of door verraed beletten.
 Vry stort' de blaem der eeuwen op my neêr;
 Dat alles wyk' voor myne staetsbelangen:
 Flippine worde ontboden en gevangen,
 En zie haer land en minnaer nimmer weêr. »

De Graef vertrekt; voor geen verraed beschroomd
 Zal hy zyn telg in 't Fransche ryk verzellen,
 En haer, die niets dan heil en liefde droomt,
 Zelf in de magt van hare beuls gaen stellen.
 Dan ook... hoe zou de Graef in argwaen treên?
 Zy scheen als kind des Konings welbehagen:
 Daer sleet ze in 't hof hare eerste levensdagen...
 Men spoedt de reis naer Frankryks grenzen heen.

Zoo spreidt een knaep vol list der vooglen net,
 En fluit de hun bekende liefdetoonen,
 En strooit het aes, om op het akkerbed
 Die diertjens uit hun nestje neêr te troonen.
 Zoo volgt het schaep den landman langs de baen,
 En bleet, en wenkt zyn lammertje in 't verbeiden,
 En waent zyn kroost naer 't klavergroen te leiden,
 En leidt het zelf ter wreede slagtbank aen.

Het offer zegt vaerwel aen 't vaderland :
 Zy komen aen , met luide vreugd ontvangen ;
 Hoe snelt Flippine , om voor het laetst de hand
 Haers voedsterheers aen 't dankbaer hart te prangen !
 Maer is die vreugd , die uit zyne oogen straelt ,
 Een blydschap , die uit liefde of haet ontwelle ?
 Die grimlach is de grimlach van de helle ,
 Als zy op deugd en onschuld zegepraelt !

De Graef verstomt en yst : Flippine leest
 Nog in hun oog de opregtste liefdewenken ;
 Hare onschuld sterkt de kalmte van haer' geest ;
 Nog kan haer hart geen snood verraed verdenken ;
 Nog duert haer droom van liefde en heilgenot :
 Nog ziet zy niet wat ramp haer is beschoren ;
 De kluisters , die daer rammlen om hare ooren ,
 Voorspellen eerst haer wreed , haer yslyk lot.

En woedend brult de Vorst Flippine toe :
 • Gy waendet dus op Englands troon te klimmen !
 Thands slaet het uer , dat ik myn wraek veldoe .
 Verban , verwaende ! uw trotsche hersenschimmen :
 Hier , in myn hof , is 't einde van uw reis .
 Men klemme straks de keetnen om haer handen ;
 Zie daer uw' troon , zie daer uw huwlyksbanden ;
 Een kerkerhol zy voortaan uw paleis .

En siddrende ylt Flippine aen vaders borst ,
 En stikt , en smoort verbaesd haer bange zuchten ;
 En meer nog brandt de woede van den Vorst ,
 En doet den Graef de wreedste rampen duchten .
 En zy stort nog geen traen , zy geeft geen' gil ;
 Maer zoekt in 't ronde in aller oog te lezen ,
 Of zy dat lot , dat aeklig lot moet vreezen ,
 Dan of men wel haer' geest beproeven wil .

En Guido sluit zyn dochter aen zyn hart,
 En grypt het stael om moedig zich te wreken,
 En klemt haer meer, en zwiert de kling, en tart
 Zyn beulenrot, verbaesd terug geweken...

Doch vruchtloos wil de gryzaerd hun weêrstaen :
 Zyn zwakke moed kan slechts zyn lot verzwaren :
 De Koning durft een' vorst van tachtig jaren
 Ontwaepnen, en in ketenen doen slaen.

Flippine gilt, en vliegt aen 's Konings kniën :
 « Verschoon, o Vorst! verschoon zyn tegenstreven ;
 Ik ben 't alleen, die uwen haet verdien ;
 Hy was uw vriend, u steeds getrouw gebleven.
 Straf hem niet, neen! Zoo ge eenge schuld hier ziet,
 My treffe uw toorn... aenschouw zyn gryze haren...
 Hy is zoo zwak : heb deernis met zyn jaren...
 Straf, kerker my, maer boei myn' vader niet. »

« Niet haer, maer my, roept Guido, treffe uw wræk;
 Ik zy de prooi, het offer voor uw woede,
 Maer dat geen leed dit schuldloos meisje naek'!
 Dat toch heur deugd, heure onschuld haer behoede.
 Och zoo zy lydt, denk wat ik vader ly!
 God heeft u ook een minlyk kind geschonken;
 Gryp my : ik blyve in ketenen geklonken,
 Maer laet myn kind, laet myn Flippine vry. »

« Neen, smeekt zy, neen : die gruwel waer' te wreed!
 Verhoor hem niet, en wik de schuld toch nader;
 Ik ben voor smart, en boei, en dood, gereed,
 Maer spaer toch, Vorst, och, spaer myn' goeden vader!
 Spaer hem, dan rust gewis uw loon by God :
 Dan blyft aen my, hoe hard ge uw prooi moogt treffen,
 Nog kracht genoeg myn keetnen op te heffen,
 En dankende te bidden voor uw lot. »

Maer vruchtloos bloedt haer hart, en 't bloedt zoo zeer!
 Die schoone, nog veel schooner door haer tranen,
 Licht voor den Vorst, neen, voor een' heul ter neêr,
 Kan zich geen' weg naer 't hart diens tygers banen;
 Maer op zyn' wenk zyn ze aen elkaer ontscheurd,
 Aen 't hof ontruikt, gekneld in wreede boeijen,
 Daer om den Graef Flippines tranen vloeijen,
 Terwyl hy slechts Flippines lot betreurt.

Straks wordt de faem dier euveldaed verbreid.
 De Vlaming voelt zyn' fellen toorn ontbranden :
 Elk ademt wreak om 't hemeltergend feit;
 Elk zweert die prooi te ontrukken aen hun handen.
 Men woelt, men vliegt te wapen, ieder snelt
 By zyn banier; men vormt de legerscharen;
 En 't heer, dat haekt en vlamt naer lyfsgevaeren,
 Trekt, op den kreet van wreak, naer 't glorieveld.

Der Franschen magt rukt ook op Vlaendren neêr,
 En waent vol trots ons leger neêr te vellen,
 En 't Land, verwoest door 't vuur en 't moordgeweer,
 Als 's winnaers prooi in slaverny te knellen.
 Zy naekt ons erf, en houdt by Kortryk stand :
 Daer staen geschaerd ontelbre veldbanieren;
 Daer zal verraed en snoodheid zegevieren,
 Of regt, en zucht voor Vorst en Vaderland.

Men geeft het sein : men wondt, en moordt verwoed,
 En doet den grond het bloed by stroomen zwelgen;
 Men dringt opeen : der Franschen golvend bloed
 Kruist in zyn' stroom het golvend bloed der Belgen.
 De zucht tot wreak, met bloeddorst aen haer zy',
 Vernieuwt den moed, bestiert de slagkende armen;
 De woede, die genâ kent noch erbarmen,
 Maekt Kortryks slag een' slag van moordery.

Reeds trapt, en dringt, en strydt der Belgen schaer
Op hoopen van gevelde Lelianen ;
Geen vyands moed, geen groeiend lyfsgevaer
Weêrhoudt de vaert van onze legervanen ;
Een vreugdekreet dringt door de wolken heen
En doet den klank der zegegalmen hooren :
De Franschman vlugt : de Slag der Gulden Sporen
Siert Neêrlands grond met nieuwe krygstrofeën.

Verschriklyk woedt de Fransche Vorst : die schand
Doet feller nog zyn razerny ontsteken :
Hy zweert weldra zyn' troon en vaderland,
Zyne eer en roem op 't yselykst te wreken :
« Welaen, zegt hy, haer noodlot zy vervuld...
Gy zult de vrucht dier zegepraël niet plukken ,
Die prooi, o Belg, myn handen niet ontrukken :
Ik smede een wraek, waervoor gy siddren zult. »

Flippine zat zoo vurig in gebeên,
En zuchtte en snikte om 's Hemels mededoogen ,
Toen zy den Vorst zag langzaam binnen treên...
Zy leest haer' dood in 's dwinglands vlamme oogen.
Hy spreekt : « Sta op... uw landgenoot verwint :
Hy deed de bloem des Franschen adels sneven...
Neem daer dien kelk, en... offer my uw leven,
Indien ge opregt uws vaders leven mint. »

« Myn vader! » gilt ze, en grypt de moordbokaël ;
Doch trilt en yst... de kelk zal haer ontglippen :
« Uw vader! » roept de Vorst met sombrer tael :
Zy zucht, en brengt den beker aen haer lippen...
Het gif, dat haer allengs met doodkleur verft,
Dringt voort, en woedt, en brandt door borst en ader ;
Zy zygt ter neêr, bidt voor haer' gryzen vader,
Smeekt met het oog haer' beul voor hem, en sterft.

WILLEM MESSCHERT.

Geboren te Rotterdam in 1790, aldaer overleden in 1844.

WERKEN : De Gouden Bruiloft en Nagelaten Gedichten.

De Morgen.

De morgenstond brak aen. In lentetooi gekleed,
Scheen Grasmaends tiende dag ter feestvreugd toegereed,
Die jong en oud verzaemde in 't huis van Van der Woude.
't Was vyftig jaer geleên, dat hy zyn Klaertjen trouwde;
Hy, steunpilaer der Beurs, en om 't vergaërde goed
Gezien by arm en ryk, doch meer om 't vroom gemoed.
Zyn Klaertjen was zyn vreugd, de lust van heel zyn leven :
Hem had zy, met haer hand, haer gantsche ziel gegeven;
En van het altaer af was, door geen enkel woord,
De liefde in 't hart gekoeld, de vrede in huis gestoord.

Nu brak de morgen aen van 't Gouden Feest. — Nog toefde
Het gryze Bruiloftspaer, dat langer rust behoefde,
In 't stille slaepvertrek; maer, vroeger op de been,
Was kind en kindskind reeds voor dag en dauw byeen,
In 't ouderlyke huis door Saertjens zorg hescheiden,
Om aen den ochtenddisch het Bruiloftspaer te beiden.

Het blonde Saertjen was een parel aen de kroon
Van Van der Woudes echt. Twee dochters en een zoon
Vergrootten nevens haer zyn huwlyksheil, en waren

In braefheid haer gelyk, maer ver vooruit in jaren.
 Ook hadden zy voorlang het ouderlyke dak
 Verlaten, toen de min hun huwlykstoorts ontstak ;
 Maer Saertjen was tot hulp by de Oudelul gebleven,
 Al steeg haer ouderdom reeds tot de vierde zeven.
 De huiszorg was haer deel. Zy had het byster druk
 By 't naedren van het feest. De voorsmaek van 't geluk
 Liet haer by dag geen rust, en wemelde in haer droomen.

Haer broeder was reeds vroeg op haer verzoek gekomen,
 Een lang en deftig man, en ligt reeds grys gekeurd,
 Had niet de poeijerkwast zyn haren wit gekleurd.
 Hy fronste 't voorhoofd vaek, van handelsplannen zwanger,
 En was in 't koopvertrek zyns Vaders plaatsvervanger.
 Hy bragt zyn gade mede en dochter; maer zyn zoön,
 Die zelf reeds vader was, had op het land zyn woon,
 En predikte Gods woord in eenvoud voor de boeren.
 Zyn vader had hem liefst naest zich de pen zien voeren
 Als hoofd van 't handelshuis; maer anders was zyn aerd :
 De Moeder sprak hem voor, en 't kerkambt werd aenvaerd.

« Daer hebt gy Groenhof ook, » zegt Saertjen, en haer zwager
 Treedt binnen met zyn vrouw. — « Ja; 'k ben altyd wat trager
 » Dan andren; maer 'k kom ook, en toch de laetste niet. »
 Zoo rammelt hy al voort, « myn lieve Huiszorg liet
 » My wachten! 't Kost haer tyd om zich en my te kleeden.
 » Dat is der vrouwen aerd! Zy kan wat tyds besteden
 » Aen 't strikken van myn' das. Daer is zy keurig op.
 » Zegt, vrienden, ben ik ook niet netjens als een pop?
 » Nu, 't feest is ook wat waerd! Geluk, geluk, gy allen!
 » 'k Dacht niet dat deze vreugd ons nog ten deel zou vallen.
 » Hoe varen de Oudelul? — En, Saertjen, hoor eens hier,
 » Zal 't mael in orde zyn? Ik hou van goede sier.
 » Hoe veel gerechten, zeg? Het moet aen niets ontbreken.
 » De feesttyd komt maer eens. 'k Wil van den wyn niet spreken.
 » Daervoor deed ik myn best, en 't zal wat lekkers zyn.
 » Gy hebt voor niet geen' broër, die handel dryft in wyn.
 » Maer, waer blyft zwager Knop? Wat zou hem toch verletten?

- » Of is er aen de Beurs een rul in kansbiljetten,
 - » Of in de doode schuld? Daer is zyn ziel en zin. —
 - » Maer zacht; daer wordt gescheld. Daer treedt hy 't huis reeds in.
 - » Zyn vrouw, zyn kindren ook. Waerachtig alle zeven.
 - » Hy heeft ze voor zich selv' en my. — Weest welkom, neven
 - » En nichten, welkom, broër en zuster! — Hoe zoo laet? »
 - » Ja, ' antwoordt Knop, 't ging weër zoo als het altyd gaet.
 - » Ik treed myn huisdeur uit; de postboó houdt my tegen;
 - » Ik lees myn brieven, — en — de Russen zyn gestegen.
 - » Dat geeft me een drukte. Ja, was 't om geen Bruiloftsfeest,
 - » 'k Waer reeds, door heel de stad, by myn patroons geweest.
 - » Zy wachten op myn komst, en 'k kan niet lang hier blyven.
 - » Daer valt zoo veel te doen, daer is zoo veel te schryven.
 - » Het zou my spyten om onze ouders; maer zoo waer,
 - » Ik eet welligt niet meê. ' « Wel man, wat is dat naer, »
- Zoo valt zyn vrouw hem in, « dat wil ik toch niet hopen. »
- « Kom Betjen, wees gerust, het zal zoo 'n vaert niet loopen, »
- Roept Groenhof, « Geene ellende of angsten voor den tyd. »
- « Zoo denk ik met myn' man. 'k Ben in de ziel verblyd,
- » Dat wy hier samen zyn, en weet nu van geen zorgen. »
 - Zegt Mietjen, Groenhofs gâ, « Wat heb ik naer deez' morgen
 - » Verlangd, en menig mael met angst en vrees bedacht,
 - » Hoe ziekyk Vader is. Ja; 'k had het nooit verwacht,
 - » Toen hem de najaerskoorts deed kwynen, dat wy heden
 - » Zoo vrolyk zouden zyn. Wat heeft de man geleden!
 - » 't Was koorts op koorts, en dan die eindelooze kuch,
 - » Die hem den slaep verjoeg. o Denk ik nog terug,
 - » Aen de uren, wakend by zyn legersteê gesleten!
 - » Eens sprak hy : ('t heugt my nog, en 'k zal het nooit vergeten)
 - « « Och, Mietjen, 'k voel, het uer, dat my van 't aerdsche scheidt,
 - » » Genaekt. Ik wacht den dood en vrees niet; 'k ben bereid.
 - » » Ik heb myn' tyd gehad, en mag niet meer verlangen.
 - » » 'k Hoopte op het Gouden Feest in 't voorjaer. Maer God wil;
 - » » Zyn wil is altyd goed en wys. » » Hier zweeg hy stil.
 - » Nu is zyn wensch verhoord, het vroom gebed des krankten.
-

Nu tygen zy aen 't werk, en schudden 't frissche groen
 De wyde korven uit, en binden 't saem en vlechten
 De breede slingers, die ze aen wand en huisraed hechten.
 Elk doet zyn best, en toont voor 't feestwerk zich bereid.
 De zoon des huizes zelf vergeet zyn deftigheid,
 En hangt, met lossen sprong een' armstoel opgestegen,
 De bloemenkransen aen de spiegellyst ter degen.
 De vrouwen voegen 't loof naer soort en kleur byeen,
 En strenglen bloemen door de groene bladers heen,
 En binden ze aen elkaër met linten en met strikken,
 En hebben nooit gedaen met schikken en verschikken.
 De mannen dryven 't werk

. De hoop krimpt vast ineen
 Van 't neêrgestrooide groen, en de opgehangen slingers
 Verlengen zich gestaëg, het werk van rappe vingers.
 De spiegel torscht een' krans, die van de kroonlyst daelt,
 En twee mael zich vertoont, door 't glas teruggestraeld.
 Een bochtige festoen zweeft langs de kamerwanden.
 Een bloemtuint vult de schouw, waer 't haerdvuur plag te branden.
 De roosjens lokken 't oog en tergen tot den pluk.
 De barre winter zelfs op 't oude schoorsteenstuk
 Is groen van welig loof. De stoel is niet vergeten,
 De ruime zorgstoel, die door Vader wordt bezeten.
 Zyn leuning draegt een kroon, waarvan de wederga
 De zitplaats siert der Bruid. — Zoo raekt het werk weldra
 Gereed. — « 't Zal de Oudelul gewis tot vreugd verstrekken. »
 Zegt Saertje, en heeft het druk met d'ochtenddisch te dekken.
 Het keurig proefstuk van der Japanezen vlyt,
 't Doorschynend aerdewerk, dat heugt van Grootvaërs tyd,
 Wordt uit de kas gehaeld, waerin het staet te pronken.
 De thee smaekt beter uit Japanschen kop gedronken,
 De witgeplumde thee, voor vorsten opgegaërd,
 Maer koopliën niet te duer, als 't feestgety verjaert.
 Reeds kleurt zy 't kokend vocht, ter trekking opgegoten.
 De bruingerooste boon, op Javaes grond ontsproten,
 Tot stof vermalen, wordt in de enge vaes gestampd,

En overstelpt van 't nat, dat uit den ketel damp.
 't Zygt door dem droesem heen, wiens kruidgeur zich ontwikkelt,
 En, walmend wyd en zyd, de reuk vergast en prikkelt.
 Men brengt het versche brood, dat d'oven pas verliet,
 Maer weigert zwakker maeg het brood van gister niet.
 By 't korstgebak, waerop de tandeloozen schrollen,
 Staet Vaders liefst onthyt, de zachte krentebollen.

Zoo is de disch gespreid, en alles kant en klaer :

Aen 't Bruiloftsfeest ontbreekt alleen het Bruiloftspaer.

« Waer toeven zy? » spreekt Knop, en wandelt op en neder,
 Het uerwerk in de hand, « 'k Verloor zoo waer al weder

» Een uer met hier te zyn, en 'k heb myn' tyd van doen.

» Daer slaet het negen. Hadt gy zonder my dat groen

» Maer opgehangen, en my aen het werk gelaten.

» Kom, Saertjen, maek toch spoed, en sta hier niet te praten.

» Zie eens naer de Oudelui, en of er iets aen schort.

» 'k Wacht noch een half kwartier; 'k kom anders tyd te kort. »

Zy gaet, zy komt terug. « Zy zullen spoedig komen, »

Zoo spreekt zy, « 'k heb myn kans in stilheid waergenomen.

» De deur van 't slaepvertrek staet open. Vader zit

» In d'ouden leuningstoel naest Moeder neêr, en bidt.

» Zy volgt met oog en mond zyne uitgesproken bede. —

» Ik weende toen ik 't zag, myn hart had met hen mede. »

Een zacht gemurmél, dat de zael in 't ronde gaet,
 Toont, hoe het gantsch gezin dat vroom gebed verstaet;
 En menig schreit, en hoeft die traen zich niet te schamen,
 Of vouwt, al weet hy 't niet, de handen biddend samen.

Maer zacht! Daer stoot de kruk van Vader op den trap;
 Daer klept de vilten muil by Moeders zwaren stap.

» Zy komen! » is de kreet; en kind en kindskind scharen

Zich op een breede ry, geschikt naer rang van jaren.

Daer opent zich de deur. Een bly gejuich vangt aen,

En 't gryze Bruiloftspaer blyft op den dorpel staen,

Getroffen en verrast door 't onverwacht ontmoeten,

En groet in 't rond, en weet niet wien het eerst te groeten.

Nu treedt de zoon vooruit, en leidt zyne Ouders in.

- » Weest welkom » is zyn tael, « in uw geliefd gezin.
- » Weest welkom op deez' dag, zoo vurig afgebeden.
- » Steeds waert ge ons dierbaer. Ja; maer dieper voel ik 't heden,
- » Nu al uw nakroost hier zoo plegtig om u staet,
- » Wat zegen 't in zich heeft, den ouderlyken raed,
- » En de ouderlyke liefde, in 't klimmen van de jaren,
- » Te kennen. God zy lof, die u voor ons bleef sparen;
- » Die ons dit vrolyk uer vergunt, ons vol gemoed
- » Te ontlasten; u den dank voor al 't genoten goed
- » Te wyden. Hem zy lof, wiens gunst u bleef beschermen.
- » Aenvaerdt myn' dank. Verstaet deez' handdruk, dit omarmen.»

Hy zwygt. 't Gezin dringt toe, en denkt aen beurt noch rang.
 Zy drukken Vaders hand, zy kussen Moeders wang,
 En slaken luid hunn' wensch, hunn' dank, hun vreugdekreten,
 En hangen 't Bruidspaer aen de leden; en vergeten,
 Terwyl hun dankbaer hart van blydschap overvloeit,
 Dat hun te luid getier ligt de Oudelui vermoeit.

- « Stil! » roept de Moeder, « stil! » en wenkt tot zwygen, « kin-
- » Bedaert wat, zoo uw vreugd uw' Vader niet zal hinderen. [deren,
- » My deert het niet; och neen; ik ben gezond en frisch.
- » Maer zwygt om Vaders wil; bedenkt hoe zwak hy is.

Nu zwygen zy beschaemd, maer lachend knikt de Vader
 Hen toe. Zyn jongste telg schuift hem den armstoel nader.
 Hy zet zich, hygt een poos, en drinkt (en 't doet hem goed)
 De koffy, met kandy, zoo klaer als glas, gezoet.

Ook Moeder neemt haer plaets; maer, voor zy is gezeten
 Heeft zy het gantsch vertrek met de oogen afgemeten,
 En 't loof, dat haer ter eer de wanden siert, beschouwd.
 De lof ligt op haer tong, en nauwelyks weêrhoudt
 Zy zich op Vaders wenk. Hy heeft nog niet gesproken,
 Zyne afgematte borst heeft nog de kracht ontbroken.

Nu vangt hy aen : « Wat heil vergunt de goede God

- » My aen het einde van myn dagen. Wat genot,
- » Deez' blyden feestdag, dien zoo weinigen beleven
- » Te vieren, van een braef en dankbaer kroost omgeven.
- » Hebt dank, myn kindren, voor de liefde die ge ons toont.

- » Zy worde u, op uw beurt, door minnend kroost beloond.
- » Hebt dank, dat ge ons zoo vroeg op 't feestty komt begroeten.
- » 'k Had voor den middagdisch u niet gedacht te ontmoeten.
- » Gy hebt ons schoon verrast! Zie, in 't rond, hoe fraei
- » Is alles opgesierd. Met wat een' breeden zwaai
- » Is 't groen geslingerd en om 't lystwerk heengeslagen.
- » 't Is als voor vyftig jaer in onze Bruiloftsdagen. »

'Ja; ' valt zyn vrouw hem in, ' toen was de kamer ook
 ' Versierd; maer 't was toen guer. My heugt nog hoe de rook
 ' Ter neêr sloeg; en de turf lag op den haerd te gloeijen :
 ' En zie, nu staet een tuin in de open schouw te bloeijen !
 ' Waer haelt gy al dat groen, die bloemen toch van daen?
 ' Wie heeft dat zoo bezorgd? Kom, Saertjen, zie me eens aen.
 ' Ik wed, gy hebt dat werk in stilte dus bestoken. »

Zy zwygt, haer zuster knikt. — ' Geen mensch te na gesproken, '

Vervolgt de Moeder, ' Saertje is knap; en als ze iets weet,

' Dat Vader vreugde geeft of my, zy staet gereed.

' Nog voor wy spreken kent ze en doet zy ons verlangen.

' Ze is elk ten voorbeeld. Ja; geen mensch kan haer vervangen. '

« Stil, Moeder, niet te hoog; prys Saertjen niet te veel. [deel.] »

» Myn vrouw wordt haest jaloersch, » zegt Groenhof, « elk zyn

Maer ernstig spreekt zyn gâ: « Neen, Groenhof, neen, dat pryzen

' Komt Saertjen billyk toe voor al haer dienstbewyzen.

' Zy heeft als jongste kind, het voorregt meer dan wy,

' Der Oudren steun te zyn, en is hen steeds naby.

' Als zy haer pligt betracht, en zorgt, waer wy 't niet kunnen,

' 'k Zal haer den lof, dien zy verdiend heeft, niet misgunnen.

' 'k Weet toch dat Moeder, schoon zy haer den voorrang geeft,

' Voor ieder van haer kroost een hart vol liefde heeft. »

Ze omhelst haer Moeder, en ook Saertjen dringt zich nader,

En klemt zich aen haer borst. — Intusschen heft zich Vader

Uit d'armstoel op, en tast met uitgestrekte hand,

En zoekt vergeefs zyn pyp op d'effen schoorsteenrand.

Dat ziet zyn dochter Knop. Zy wenkt, en 't kleine Jantjen

Reikt hem de bruigomspyp, het pronksieraed van 't mandtjen.

Hy neemt haer lachend aen, om 's kleinzoons vreugd vernoegd,

En stopt van 't geurigst kruid, dat zulk een rooktuig voegt;
Maer 't omgeslingerd groen is hem tot last by 't stoppen.

Knop kan zyn ongeduld niet langer meer verkroppen.

« Nu moet ik waerlyk heen, » zoo spreekt hy, en « terstond,

» Of 'k doe my zelven schâ, by al de vrienden rond.

' Wat drukte hebt gy toch? ' vraegt Vader. — « Wel de Russen

» Zyn hooger, » antwoordt Knop, « sints gister. Ondertusschen

» Verpraet ik hier myn' tyd. Doch 't moest er nu op staen.

» Kom, Hendrik, » zegt hy tot zyn' oudsten zoon « wy gaen;

» Nu tot den middag, » en reeds is hy weg gevlogen.

.

't Ontbyt heeft wel gesmaekt. De laetste bol verdween

In de altyd grage maeg der kleinen. Vrolyk spelen

Ze om de Oude-lieden heen, die in hun vreugde deelen.

De Gouden Bruiloft.

JAN FRANS WILLEMS.

Geboren te Bouchout in 1793, overleden te Gent in 1846.

WERKEN : Gehoortezang van den koning van Rome; Hymne aen het Vaderland op den slag van Friedland en den vrede van Tilsit; de puinhoopen rondom Antwerpen; de ryke Antwerpenaer; de Kunsten en Wetenschappen; Verhandeling over de Nederduitsche tael- en letterkunde; Lykrede op J. A. Terbruggen; Antwoord aen J. B. Buelens; 's Konings komst te Antwerpen; Over de poëzy van den Dichter en van den Schilder; Keur van Nederduitsche spreekwoorden en dichterlyke zedelessen; Over de Hollandsche en Vlaemsche schryfwyze van het Nederduitsch; Over het karakter van den Nederlandschen Schilder; Aen de Belgen; Oude bevolking der provincie Antwerpen; Mengelingen van vaderlandschen inhoud; Historisch onderzoek naer den oorsprong en waren naem der openbare plaetsen en andere oudheden der stad Antwerpen; Maria van Brabant; Reinaert de Vos, naer de oudste beryming, in Vlaemsche verzen; Reinaert de Vos, episch fabeldicht met aenmerkingen en ophelderingen uitgegeven; Oude Vlaemsche liederen; Belgisch Museum; Voorzeggingen der Heilige Hildegarde omtrent de Belgische omwenteling; Rymkronyk van Jan van Heelu; De Brabandsche Yeesten, door Jan De Klerk; De la la langue Belgique, lettre à M. Van de Weyer; Elnonensia;

Fenelon en de Koe.

Een ander zing' den strydbren moed
Van onverwonnen helden,
En doop' zyn pen in menschenbloed :
Ik gruw van oorlogsvelden.
My is de Christen meerder waerd,
Die 't beeld van God vertoont op aerd.

My is de Christen waard en lief,
Wiens ziel, door deugd gedreven,
In liefde en ootmoed zich verhief,
Op 't hobblig pad van 't leven.
Voor hem alleen, alleen voor hem,
Verhef ik cithersnaer en stem.

Hy zy gemyterd of gekroond,
Of met een py omhangen,
Indien de deugd zyn hart bewoont,
Wyde ik hem myne zangen.
Myn zangen! vloeit voor Fenelon!
Geen eedler sterfing zag de zon.

De brave Bisschop werd verneêrd,
En uit het hof gebannen,
Waer Maintenon alleen regeert,
Een vrouw met dartle mannen.
De brave Bisschop had verdriet;
Want ach! zyn leerling heerschte niet.

Naer Kameryk, zyn' Bisschopsstoel,
Naer Neêrlands grens verdreven,
Vergeet hy dra het hofgewoel
Om voor de Kerk te leven.
Vergeet Parys en Bossuet
En leert en doet naer Jezus wet.

Daer is hy in een' stillen kring,
Den armen tot een' vader,
Verdrukten tot verdediging,
't Verdoolde schaep tot rader,
Daer vindt en smaekt hy 't zielsgenot
Van wel te doen, in naem van God.

Soms met een boek en staf in hand,
Gaet hy natuer beschouwen;
Toeft hy de boeren op het land,
En ziet het veld bebouwen;
En proeft en keurt de versche melk,
En is de vriend en vreugd van elk.

Geen hutjen, in de gansche streek,
Of 't zag hem tot zich treden.
Waer onschuld huisde, of wroeging week,
Waer wees of weduw leden,
Daer gaet hy heen, en redt of troost,
En zegent man en vrouw en kroost.

Eens, op een' heldren lentedag,
Weêr stil de stad ontweken,
Doorwandelt hy, zoo ver hy mag,
Het groen der ommestrekten.
Lang weidt zyn blik de schepping door,
En luistert hy naer 't vooglenkoor;

En dankt en bidt, in 't stil gemoed;
En looft den naem des Heeren;
En zet al verder op zyn' voet,
En denkt niet om te keeren;
Doch hoort aen 't einde der valleï,
Op eens een jammerlyk geschrei.

Het komt van menschen uit een stulp.
Hy gaet, hy snelt er henen,
En stapt er binnen, biedt zyn hulp,
En vraegt, waerom zy weenen?
» De Bisschop! » roept eene oude vrouw,
En ylings stilt de bittre rouw.

Daer zitten, in hun smart vereend,
 Die vrouw, twee echte lieden,
 Een knaepjen, dat van honger weent,
 En 'tgeen men niets kan bieden.
 Zy slaen hunne oogen naer den grond,
 En heilige eerbied sluit hunn' mond.

- « Myn goede lieden! meldt me uw leed,
- » En wilt uw tranen stelpen;
- » Ligt dat myn raed eene uitkomst weet,
- » Ik kome om u te helpen.
- » Er is by God voor alles baet :
- » Hy heelt de wonden, die hy slaet. »

Zoo spreekt de Bisschop. « Heilig man !
 » Gy schynt door God verkoren
 » Om troost te brengen. Weet het dan,
 » Ik heb myn koe verloren !
 » Myn koe, myn eenigste bestaen,
 » Is in de wel myn oog ontgaen.

- » Het is van daeg de derde dag
- » Dat wy haer moeten missen.
- » Geen mensch weet waer zy wezen mag,
- » Of kan haer schuilplaats gissen.
- » Ik bragt haer op, met eigen hand :
- » Zy schafte brood en onderstand. »

Zoo spreekt de boer, het hart verligt,
 En wischt een' traen uit de oogen,
 En wyst op gade en hongrend wicht.
 De bisschop is bewogen.
 » Ligt vinde ik iemand (luidt zyn tael)
 » Die u de waerde er van betaelt'.

- » Er zyn in stad nog brave liën ,
 - » Die voor hun naesten leven ;
- » Vast zullen zy u bystand biën ,
 - » En u daer geld voor geven.
- » Vaert wel ! gy ziet my morgen weër
- » Staekt uwe droefheid, tot ik keer' . »

- « Ach, Engel ! (roept het huisgezin)
 - » Bid liever God den Heere,
- » Opdat de koe haer' stal weër in,
 - » En tot haer' meester keere !
- » Haer weërga leeft er niet op 't veld.
- » Ach ! geef ze ons weër ! en laet het geld. »

Met moeite komt hy uit de hut ;
 Zyn geldbeurs blyft er binnen,
 Schoon elders byna uitgeput.
 Hy tracht de stad te winnen ;
 Doch eer hy nog de wallen speurt,
 Heeft de avond alles vael gekleurd.

Daer ziet hy, in een kreupelbosch ,
 Een koe in 't hout verloren.
 Zy zit geklemd, zy kan niet los,
 En wringt en schudt haer' horen.
 Er is geen sterfing aen of by,
 Die 't arme dier ten redder zy.

Nu kent de goede Bisschop haer ;
 Hy stort zyn dankgebeden....
 Zal hy, de moede wandelaer,
 Nog verder huiswaerts treden ?
 Hy heeft toch lang naer rust gehaekt,
 De dag verdween, de nacht genaekt,

De reize is hachlyk op deez' tyd,
De hut verre afgelegen.
Doch neen! waer onspoed zucht en lydt,
Daer past geen overwegen;
Daer pleegt geen Fenelon om raed,
Daer vraegt hy niet : hoe verr'? hoe laet?

En spoedig staet hy by het dier,
En poogt het los te krygen.
Hy stoot zich ginds, en kneust zich hier,
In zwoegend ademhygen;
En eindlyk is de koe ontslaèn,
En uit het bosch, en op de baen.

Daer gaet hy, Frankryks hofprelaet,
Die vorsten onderrigte,
Wiens geest Homeer op zyde staet,
En als de Noordstar ligtte.
Daer gaet hy, met vermoeide leèn,
En stuw't een rundbeest voor zich heen!

Wie zal der schaemlen luide vreugd,
By 't zien der koe beschryven?...
't Is of de Bisschop, om zyn deugd,
Een wonder mogt bedryven.
Zy vallen dankend aen zyn' voet,
En loven God in 't bly gemoed.

Weldra is 't heele dorp in roer,
En by de hut gekomen.
• De Bisschop bragt de koe den boer,
• Door wolven weggenomen!
Zoo loopt de maer by groot en klein,
En brengt het landvolk op de been.

« Hoe zal de kerkvoogd nu naer stad? »
 (Vraegt iemand van de mannen)
 » 't Is nacht, en hy is afgemat.
 » Geen paerd hier ingespannen!
 « Neen zeker! (schreeuwt men t'allen kant)
 » Wy dragen hem met eigen hand! » »

En ylincs is een stoel bereid,
 Van takken en van blären.
 De Bisschop wordt uit 't huis geleid,
 By 't juichen van de scharen.
 Men siert zyn kruin met bloem en blad,
 En draegt hem in triomf naer stad.

Belgische Muzen Almanak, 1826.

Maria van Braband.

1276.

Nevens Flips, den Lelie-koning,
 Zat Maria op den troon,
 Jan van Braband's jonge zuster,
 Hoog geroemd om deugd en schoon.
 Hemelzegen, aerdsgenoegen
 Overdekten 't vorstlyk paer,
 En zy leefden trouw en teeder,
 Zy voor hem, en hy voor haer.

Frankryks welvaert groeide en bloeide
 Door een' echt zoo eensgezind;
 Want den landzaet is 't een zegen
 Dat de Vorst zyn gâ bemint.
 O, wat was Maria liefdryk
 In hetgeen zy deed en sprak!
 Wat al goed deed ze aen haer' hofstoet
 Aen den arme in 't strooijen dak.

Waer zy ging, of waer zy toefde,
Look de vreugde op voor haer' voet;
't Lachjen, dat haer' mond omzweefde,
Streelde en warmde 't stugst gemoed.
Ieder prees haer voor een' engel,
Als men schaers op aerde een' ziet;
Brabands Dochter, Frankryks Moeder
Hiet zy in der dichtren lied.

God ook zag met welgevallen
Neder op den Lelie-troon,
En verblydt het lievend echtpaer
Met een' welgeschapen zoon.
Al de weereld zingt en jubelt
By Marias kerkgangfeest;
Ieder looft en bidt den Heere,
Doch Maria wel het meest.

Neen, een enkle bidt niet mede,
Pirs niet, die, van uit het slyk
Door zyn' Koning opgetogen,
Raedsheer werd van 't Fransche Ryk, —
Pirs niet, neen, die voor Maria
Brandt in dartle minnevlam,
En geen overspelig jawoord
Op zyn liefdebeë bekwam.

Sinds de schoone Koninginne
Met verachting hem verstiet,
En de Vorst, hem minder gunstig,
Minder hem het staetsroer liet,
Broeijen heimlyk in zyn' boezem
Zucht naer wraek, en dorst naer bloed;
Want zyn hoogmoed is vernederd,
En zyn lust blyft ongeboet!

Als een tyger, tuk op moorden,
Die met vonklende oogen loert
Achter heesters, achter struiken,
En niet eer zich rept en roert
Dan wanneer hy wis zyn prooi grypt,
Die van ver hem vlugten zou,
Zoo, zoo loert ook, van ter zyden,
Pirs op de aengebeden vrouw.

Ach! daer grypt hy reeds het lemmer!
Zal zyn hand den moord bestaen?
Neen! door 't bloed van kind en moeder
Wordt zyn wraeklust niet voldaan:
Ook haer deugd wil hy vermoorden,
Ook haer' naem en hoogen roem,
En in schande moet zy sterven,
Als de in 't slyk getrapte bloem.

Frankryks Kroonprins, door den Koning
Uit een' vroegren echt geteeld,
Die nu met Marias wiegling
Als zyn' eigen broeder speelt,
Gaet de booswicht dienstbaer maken
Aen 't ontwerp der snoodste daed:
Tusschen Koningin en stiefzoon
Zaeit hy tweedragt, kweekt hy haet.

Met den Ryksvorst van Kastielje,
Met den vyand van de kroon
Smeedt hy gruwzame eedverbonden
En belooft hem Frankryks troon.
Hy verraedt de staetsgeheimen,
In 't vertrouwen hem gezeid,
En bedingt vooraf het loon reeds
Van de zwarste ondankbaerheid.

't Is hem onuitspreekbre wellust,
 Dat hy dag voor dag mag zien,
 Hoe de Kroonprins en zyn Moeder
 Meer en meer elkander vliên.
 Hatén kan zy niet, Maria,
 Maer het doet haer innig smart,
 Als de Prins een nydig oog slaet
 Op den liefing van haer hart.

Ook de Koning is mismoedig,
 Om de tweespalt, die hy ziet,
 Om de dreigende onweêrswolken,
 Die zich hoopen in 't verschiet;
 't Wordt steeds donker om hem henen,
 Wat hy doet, of waer hy streeft;
 Eindlyk denkt hy heul te vinden
 In den raed, dien Pirs hem geeft.

« Laet, o Koning, zegt de snoodaerd,
 » Vrouw en zoon méér samen zyn.
 » Vriendschap groeit uit tafelvreugde,
 » Sterkt zich met denzelfden wyn.
 » 't Byzyn zal hun hart verzachten,
 » Want Maria is zoo goed!
 » En uw zoon ook — is hy anders?
 » Is hy niet van 's vaders bloed? »

Daeglyks wordt de Prins genoodigd
 Aen de tafel der Vorstin;
 Maer, helaes! geen sprank van liefde
 Dringt zyn' stalen boezem in.
 't Uer der wraek is nu geslagen!
 Pirs, in gruwelen volleerd,
 Mengt vergif in 's Prinsen beker....
 En de booswicht triomfeert.

Welk een jammerkreet verheft zich,

By het lyk van 's Vorsten spruit?

« Ach! de Kroonprins is vergeven!

(Roepen alle stemmen uit)

» Ziet zyne oogen! ziet zyn lippen!

» Ziet de vlekken om zyn kaek!

« Ja! wy zien 't, hy is vergeven:

» Wraek, geregte Hemel! wraek! »

Pirs, als regter opgetreden,

Gaet het feit nauwkeurig na,

Vindt het gif nog in de drinkschael, —

In Marias tafellâ; —

Vindt getuigen, die 't bezweeren,

Dat zy 't van een' Heiden kocht,

En het heimlyk daegs te voren,

Mengde in 't kostlyk druivenvocht.

Spoedig loopt die maer in 't ronde,

En men schreeuwt van woede vol:

« Die van Braband pleegde 't schelmstuk!

» Weg met haer in 't kerkerhol!

» Wil zy dus haer' zoon verheffen

» Op den troon van haer' gemael?

» Weg met haer! zy sterve in schande,

» Door het vuer, en aen den pael! »

En de ketenen des misdryfs

Klemmen haer de zachte leën;

En men voert haer, en men sleurt haer

Naer den donkren kerker heen.

Dáér, in tranen en verzuchting,

Wacht zy stil haer vonnis af;

En het vonnis wordt gesproken....

En de houtmyt is haer straf.

Niemand gaet Maria troosten;
 Ze is verlaten nu van elk.
 Vruchtloos voelt zy weér haer' boezem
 Zwellen van de moedermelk.
 Ook haer kind is haer ontnomen,
 Al haer wellust, al haer vreugd';
 Niets meer blyft haer, niets meer, oovrig —
 Dan hare onschuld en haer deugd.

Hertog Jan, Marias broeder,
 Die als ridder niemand zwicht,
 En als zanger niemand toegeeft
 In het Zwavisch minnedicht,
 Hoort die maer, in Brussels wallen,
 Waer hy 't lied der liefde zingt,
 « Neen! — zoo laet zyn stem zich hooren,
 Wyl hy uit zyn' zetel springt; —

« 't Kan niet zyn; 't is valsch gelogen!
 » Zy? Van Brabands heldenbloed?
 » Brabands leeuw kan niet ontaerden,
 » Ze is door Aleide opgevoed:
 » 'k Heb dezelfde borst gezogen;
 » Neen, by God, het kan niet zyn!
 » 'k Laet myn zusters lyf niet krenken,
 » Neen, ik red haer uit de pyn! »

En het moedigst ros des Hertogs
 Wordt gezadeld en getoomd;
 't Moedig ros is doodgereden
 Eer hy halverwege kooft;
 En een ander wordt bestegen,
 En hy rust niet, dag of nacht,
 Vóór hy 't kerkerslot bereikt heeft
 Waer zyn zuster in versmacht.

« Zuster, roept hy, lieve zuster!
 » 'k Ben uw broeder, die hier sta;
 En hy blaest op zynen horen
 't *Harba, harba lorifa*,
 « Wees gerust! ik kome u redden :
 » Morgen, eer het avond zy,
 » Zult gy vry zyn, en by my zyn,
 » Of ik zet er 't leven by! »

En de zuster, in haer boeijen,
 Hoort den vaderlandschen klank,
 Vouwt de handen biddend samen,
 En zegt staemlend . « God zy dank!... »
 De Almagt hoort haer stille bede;
 Zy ziet neêr op 't kerkerhol,
 Want de maet van zooveel lyden
 Is gemeten nu en vol.

En zy zendt haer' straffend' engel
 Pirs vertrouwden bode na,
 Op zyn' reistogt naer Kastielje,
 En Gods engel roept hem : « Sta! »
 En de bode tuimelt neder,
 Doodgebliksemd in het gras;
 En 't geheim der samenweering
 Vindt men in zyn brievenstasch.

En de kampstryd voor Maria,
 Door haer' broeder opgezet,
 Wordt in feesttoernooi herschapen,
 Want hare onschuld is gered.
 « Brabands leeuw kan niet ontaerden! »
 Zegt de Hertog tot den Vorst,
 Die zyn gade, in tranen smeltend,
 Vast geklemd houdt aen zyn borst.

« Brabands leeuw kan niet ontaerden ! »

Roept weér 't volk langs allen kant,

« Leve, leve, Vrouw Maria,

» Als de glorie van haer land ! »

Doch Maria smaekt geen vreugd meer....

Ze is een bloem, reeds half geknot,

Die geen' geur meer kan verspreiden,

En verplant wil zyn door God.

Belgische Muzen Almanak, 1829.

KAREL LODEWYK LEDEGANCK.

Geboren te Eecloo in 1803, overleden te Gent in 1847.

DICHTERLYKE WERKEN : Bloemen myner Lente; het Burgslot van Zomergem; de Zinnelooze; de drie Zustersteden; Verspreide en Nagelaten Gedichten.

Het Klavier.

Oui, je le crois, quand je t'écoute,
L'harmonie est l'âme des cieux.

DE LAMARTINE, Harmonies.

Kunstenaar! wanneer uw vingeren,
Zwevende over 't glad klavier,
Toonen door elkandren slingeren,
In verwisselenden zwier;
Weet gy dat in uwe akkoorden
Als in wondre tooverwoorden,
Dan een tael zich hooren laet,
Die ons hevig kan ontroeren
En den geest aen de aerde ontvoeren,
Maer die 't hart alleen verstaet?

'k Wandel, in de lentedagen,
Dikwyls langs het open veld,
Als de gouden zonnewagen
Naer het koele westen snelt.
Langs de groenbewassen zoomen
Hoor ik 't murmlend beekjen stroomen,
Dat al kabblend henenvlugt;
En by 't somber avondnaderen
Ruischt de westwind door de bladeren,
Treurig, als een diep gezucht.

Of de halsbel, in de verte,
Klinkt, by 't loeijen van het vee,
Of de tortel klaegt van smerte,
En met haer klaegt de echo meê.
Of, gelyk een levend orgel,
Zingt, met onvermoeibren gorgel,
Filomeel de vooglen voor,
Die met haer het bosch bewoonen,
En de vloed van hare toonen
Stroomt de breede wouden door!...,

By die duizend maetklankwyzen,
By die stemmen der natuer,
Die uit dank ten hemel ryzen,
Als de smook van 't outervuer,
Trest me een zalig zielsverrukken,
Door geen woorden uit te drukken;
En wat my alsdan vervoert,
Wat me in hooger' kring doet zweven,
Voel ik, kunstnaer, weêr herleven,
Als uw hand de snaren roert!

Ja, wanneer uw vlugge vingeren,
Zwevende over 't glad klavier,
Toonen door elkandren slingeren,

In verwisselenden zwier,
 Dan ontstaen uit uwe akkoorden,
 Als uit wondre tooverwoorden,
 Beelden, nu eens overschoon,
 Dan eens somber of ontzettend,
 Of vertroostend, of verplettend,
 Naer de wending van uw' toon!

't Is soms lief als 't appelbloozen
 Waerin zich de boomgaerd tooit,
 Of als bloesem van de roozen
 Zacht op leliënsneeuw gestrooid!
 't Is soms zwart als nachtyk duister,
 En soms klaer als zonneluister
 Aen het oosten opgegaen;
 't Zyn soms zomeravondluchten,
 Waerin zuidewinden zuchten,
 Of 't is 't stormen van d'orkaen!

Ligte noten, blyde toonen
 Schildren 't hupplen van de jeugd,
 Of den marsch van heldenzonen,
 Of het schertsen van de vreugd.
 Trager maetgang, angstig stenend,
 Schetst een hart dat zuchtend, weenend,
 Kermt om een ellendig lot;
 Of een teérder klankenmengelen
 Leert ons de eeuwge tael der engelen,
 Eene vuerge heê tot God!

Dikwyls als de galmen stroomen,
 Ongekunsteld, lief en teér,
 Zie ik, als in zachte droomen,
 Lang verleden dagen weér.
 Hoop en vrees van vroeger leven
 Komen voor myne oogen zweven;

Soms houdt my de vreugd geboeid;
 Maer meest voel ik op myn wangen
 Een en traen van weemoed hangen,
 Die voor vroeger rampen vloeit!

Zeg my, Kunstnaer, wat 's de reden
 Van de kracht dier melody?
 Kunt gy het geheim ontleden,
 Van uw kunst, uw harmony?
 Neen! — natuerlyk is uw spelen,
 Als de zang der Filomelen,
 By het ryzen van de zon,
 Als het suizen der Zefieren
 Door de kruin der populieren,
 Als het murmlen van de bron!

Bloemen myner Lente.

Aen Brugge.

- « Wie ooit een doode maget zag,
- » Den eersten droeven stervensdag,
- » Eer nog de vinger der vernieling
- » De lynen heeft gekrenkt van schoonheid en bezieling,
- » Die ondervond hoe zacht, hoe engelachtig schoon,
- » 't Genot der eeuwge rust op 't wezen ligt ten toon;
- » En ware 't niet dat oog, verglaesd en onbewogen,
- » En ware 't niet die wang, met lykwade overtogen,
- » Waerop de aenschouwer staert, door weemoed overmand,
- » Hy twyfelde uren lang. Zoo kalm en boeiend tevens,
- » Is 't aenzien van den dood, nog in den vorm des levens —
- » En zoo is 't aenzien van dit stand! »

Dus zong de Bard van Albion (1),
Toen onder Hellas' milde zon,
Daer hy op vroeger grootheid rouwde,
Hy 't prachtig Griekenland, thands levenloos, beschouwde.
En zulk een sombre toon, en zulk een treurig lied
Ontwelt my, daer myn oog op uwe muren ziet,
O langgevierde Maegd der rykste van de steden!
Nog draegt gy 't kenmerk van den adel om uw leden,
Nog zweeft om u een strael des luisters van weleer;
Maer ach, de hand des doods drukt loodzwaer op u neder:
Wel vind ik nog in u het schoone BRUGGE weder,
Maer 't levend BRUGGE, eilaes, niet meer!

Wat baet het dat gy nog altyd
In Vlaendrens tuin gezeteld zyt,
Als u de grafelyke kroone
Van 't hoofd viel, en u liet als een versmade schoone?
Wat baet het dat uw Hal op d'oceaan nog ziet,
Als haer geen vreemde vlag meer groet of schatting biedt?
Wat baet het dat gy praelt met ruime en weidsche straten,
Wanneer het volksgewoel ze lang reeds heeft verlaten,
En 't spichtig gras den grond bedekt van markt en wyk?
Wat baet de heerlijkheid der woonsten uwer grooten,
Wanneer en deur en raem zorgvuldig blyft gesloten,
Als lag in elke woon een lyk?

Wat baet toch uwer tempelen pracht,
Wen Vlaendrens vorstelyk geslacht
Daer neêrlicht in zyn koopren graven,
Als waer' 't om uw verval van grooter pracht te staven?
Wat baet dat gy een' schat van kunstjuweelen toont,
Wanneer de kunste zelve uw' grond niet meer bewoont?
Wat baet nog de eeuwge roem der schoonheid uwer vrouwen,
Wanneer ze in 't spiegelglas van vreemde wuftheid schouwen,

(1) Zie Lord Byron's Giaour.

En wisslen vreemd gebaer voor eigen lief gelaet?
 Wat baet dat zy de tael der vaedren nog doen vloeijen
 Als honig uit haer' mond, wen zy die tael verfoeijen
 Voor vreemd gekweel, dat haer misstaet? —

O diepgezonken Vorstenstad!
 Eer ooit myn voet uw' grond betrad,
 Kende ik alleen u in uw' luister.

Gy scheent my als een ster in 't middeleeuwsche duister,
 Welhaest een dageraad, welhaest een helle zon,
 Die daegde in 't neevlig West en d'ouden nacht verwon.
 Ik zag uit uwen wal de christen Ridderscharen
 Ten optogt naer het graf des Zaligmakers varen,
 En dragen er den roem van Vlaendrens krygsbanier,
 En wyzen aen het Oost den weg naer uwe haven.
 Ik hoorde gansch Euroop de faem uws handels staven,
 En noemen u een ander Tyr!

Ik zag den glans der oosterpracht
 In uwe muren aengebragt,
 Te samen met de kennigaven

Die 't Oosten had bewaerd van vroeger volksbeschaven.
 Ik zag de Vlaemsche vlyt, waer nyverheid uit sproot,
 Haer wondren en haer weelde ontwikkelen in uw' schoot.
 Ik zag de scheppingskracht, waerop de kunsten bogen,
 Die weelde en wondren met haer' hemelglans verhoogden.
 'k Bewonderde in uw zoons wat hun vernuft bestond;
 En 'k zag een Koningin haer' nyd niet wederhouen,
 Omdat zy in den stoet van uw volschoone vrouwen
 Een' stoet van koninginnen vond!

Maer 't voorwerp myner hoogste vreugd
 Was 't schouwspel uwer mannendeugd,
 By wie de vryheid werd aenbeden
 Naest 's Lands aenbeden tael, de spiegel van 's Lands zeden.
 Te zien hoe elke hoon, dien beiden aengedaen,

Uit elken uwer zoons een' krygsman deed ontstaen;
Te zien hoe 't krachtig sein van een paer Vlaemsche woorden,
Die de overweldigers gelyk een' donder hoorden,
Aen 't glorierykste feit van Vlaendren aenzyn gaf;
Hoe, op het wraekgeroep van uwe burgerhelden,
De krygsmoed van den Lande ontblaekte in Kortryks velden,
En schonk er Frankryks magt een graf!

Ja dan, dan werdt gy hoog geroemd
En Vlaendrens puiksieraed genoemd:
Dan hieft gy in de westerweerd
Uw kloeke stedekroon, met majesteit ompeerd,
Als Ryksvorstin omhoog, en niet een handelsteē
In 't oude Euroop, die u geen zusterhulde deē.
Alleen der Dogen stad, verloofde van de baren,
Bestond misschien uw weelde en rykdom te evenaren.
Dan vindt gy in u selv' de bron van magt en glans;
Dan toondet gy aen de aerd' dat ook uit Vlaendrens beemden
Verlichting op kan gaen; dan spraekt gy fier tot vreemden;
Dan waert gy groot, o BRUGGE! — en thands!

O thands, thands zyt gy waerd beschreid.
'k Herhael het in de bitterheid
Des herten: zonder zuchtend rouwen
Kan geen gevoelig zoon van Vlaendren u beschouwen,
Daer gy, van wat gy waert slechts schaduw zyt en spot.
En wat 's de reden toch van zulk een hachlyk lot?
Gy vielt niet door 't geweld van brandende oorlogswuede,
Gy vielt niet door een' slag van 's hemels geeselloede;
Maer ach, het eergevoel van uw zelfstandigheid,
Uw' eigen' vlaemschen aerd, hebt ge onbedacht vergeten;
Al wat gy dierbaerst hadt voor vreemden pronk versmeten; —
En daerom zyt gy waerd beschreid.

En daerom is uw Ryk vergaen,
Gelyk een veld van vruchtbaer graen,

Waerover 's hemels zegen dauwde,
 Zoo lang 't de bouwheer zelf, voor eigen teelt, bebouwde,
 En dat, wanneer 't diens zorg en kunde ontbeeren moest,
 Met vreemd gewas bezaeid, door onkruid is verwoest!
 En daerom heeft de slaep der dooden u hevangen,
 Gelyk de schuchtre maegd, wie vreemde tooisels prangen,
 En rooven haer den bloei des levens voor 't gezicht.
 O! waer' de twyfling hier veroorloofd! waer' de naerheid
 Des grafs, die u omringt, slechts schynbaer, — nog geen waarheid!
 Och, waer 't een sluimer daer ge in ligt!

Welligt mag men dit hopen, want
 Een blyde maer ging over 't land :
 Zy meldde dat ge op 't hooren noemen
 Der namen uwer zoons, waerop gy fier moogt roemen,
 Getrild heft als een maegd, die uit den doodsslaep schiet.
 Zy meldde dat de galm van Vlaendrens bardenlied,
 Dien zonen toegewyd, uw ziel heeft opgetogen
 En weér een' levensstrael deed schittren in uwe oogen.
 Dat gy u thands in pracht tot feestgebaer bereidt,
 Om lang verzuimde pligt en achteloosheid te boeten :
 Dat gy de schim van een' dier zonen wilt begroeten
 Op de eerzuil der onsterflykheid !

O! zulks verzoet myn dichtersmert!
 O! zulks verheugt my 't Vlaemsche hert!
 Welaen, laet andermael u tooijen
 In d'adelouden gloor! Laet u met bloemen strooijen.
 Versier uw gevels met tapytwerk als gy plagt;
 Laet d'achtbren gildenstoet heromgaen in zyn pracht,
 Met al zyne eertrofeén, banieren en blazoenen!
 Gebied den zegetoon van harpen en klaroenen!
 Gebied den klokkenklank van elken torenttrans,
 En laet het krygstuig die verzellen met zyn' donder!
 Nood heel het Land ter feest, opdat het u bewonder'
 In 't overschot van uwen glans!

Maer ga dit plegtig hooggety
 Voor u niet zonder les voorby,
 O uit den slaep ontwakend BRUGGE!

Zie op het roemryk kroost, dat gy thands viert, terugge,
 En denk dat hem zyn Vlaemsche en onverbasterde aerd
 Het spoor der glorie heeft gebaend en opgeklaerd!
 Dat nooit zyn grootsch vernuft by vreemden heeft gebedeld;
 Dat Vlaensch beschavingslicht het brein hem heeft veredeld,
 En dat op Vlaemschen grond geen kunstbron hem ontbrak;
 Dat steeds voor 't Vlaemsche schoon zyne eedle ziel ontblaakte,
 En dat het nooit de tael der vaderen verzaekte,
 Zelfs dan als 't tot de weereld sprak!

O, moest gy zulk een les versmaên,
 Dan waer' 't alras met u gedaen.
 Dan ware uw levensvonk van heden

De laetste strael der zon die wegzinkt naer beneden!
 Dan wierdt ge in 't Vaderland den Vaderlande vreemd,
 Gelyk een dorre heide in Vlaendrens malsche beemd. —
 Doch neen, by 't zien wat eens uw vroeger zonen waren,
 Zal uw vernieuwd geslacht hun grootheid evenaren,
 En zoeken eigen heil in eigen deugd en eer,
 En leenen u cen' glans die nimmer zal verzwinden.
 Dan moge ons nakroost BRUGGE eens niet slechtsschoon hervinden,
 Maer schoon en levend als weleer!

Mei 1846.

De drie Zustersteden.

De Bockwelt.

Den wijze is niets gering.
 BILDERDIJK. *Buitenleven.*

Wat een wolk van balsemgeur
 Heft zich walmend in den hoogen!
 Welk een pracht van bloesemkleur
 Biedt zich overal aen de oogen!

Zyn we in Morgenlandsche lucht,
Waer de geur der rype vrucht
Onder versche bloeisel wademt?
Zyn we 't welig oord omtrent,
Waer de Araeb in zyne tent
Ambrozyn en reukwerk ademt?
Zyn we in de eeuwiggroene lent',
Waer, in Hybla's zachte streken,
Bloem en blaën van honig leken?
Wat een wolk van balsemgeur,
Welk een pracht van bloesemkleur!....
In Morgenland en zyn wy niet,
Waer, onder 't groene suikerriet,
De vale schorpioenen kruipen;
Hier ryst geen Hybla, geen Hymet,
Maer ook geen wasem die besmet,
Geen boomen die van giftzap druipen.
Wy zyn in Vlaendrens schoone streek,
Waer menig kabbelende beek
Door menig vette weide kronkelt;
Waer menig boomgaerd staet en prykt,
Met menig soort van ooft verrykt,
Dat gloeiend door de blaedren vonkelt.
In Vlaendren, waer het lomrig woud
Den gloed des zomerbrands weêrhoudt,
En koelte wuift op vruchtbre voren; —
Waer 't breede veld een zee ontvouwt,
Een volle zee van golvend koren; —
In Vlaendren, waer de boekweit groeit,
Die daer die wolk van balsemgeuren
Doet stygen uit haer bloesemkleuren;
Die kiemt en ryp en — altoos bloeit!

De boekweit, de boekweit! o vlugge Sylfieden,
Die fladdert en wiegelt in dwarlende vlugt,
Gy dartelt voorzeker wel liefst in de lucht,

Waer ge over en weder in boekweit kunt vlieden,
 Want gy maer alleen zyt zoo lief als die vrucht!
 Komt, rept uwe wiekjes, o blonde Sylfieden,
 En fladdert en wiegelt en dartelt om my;
 De toon, dien de lier aen de boekweit wil bieden,
 Moet even zoo luchtig en zacht zyn als gy!

Hoe overschoon is de aerd getooid!
 Hoe ryk ligt haer gewaed ontplooid!
 De velden, breed en uitgestrekt,
 Staen in hunn' zomerdos gedekt,
 Een prachtig kleed van bont fluweel.
 En 't oog, waer heen 't zich wende of keer',
 Poost zacht, als op een glansend meer.
 Van geel en groen en groen en geel!

Van zulk een meer staen ginds, als duinen,
 De heuven met hun bladerkruinen,
 En groeten dus de lage dalen,
 Met de orgelstem der nachtegalen :
 « Al schutten we u voor 't buldrend weder,
 » Al zien wy ras uw' wasdom sneven,
 » Al staen wy pal en hoogverheven,
 » Toch zien wy goedig op u neder! »

En hooger dan der heuven top,
 Stygt uit het koorn de leeuwrik op,
 En brengt dus aen den overmoed
 Van 't woud, der dalen wedergroet :
 « Schoon gy op ons met meely ziet,
 » Daer 't schepselndom in onzen schoot
 » De schatten vindt van 't daeglyksch brood,
 » Benyden wy uw grootheid niet! »

O wouden! laet de velden bloeijen,
 O velden! laet de wouden groeijen,
 En wydt uw' geur en uw geluiden

Den Heer van schepselen en kruiden ,
Gy, beelden van zyn mild- en kloekheid!
Wie toch zou ooit zich durven roemen
Al zyne weldaën op te noemen?
Wie telt de bloemen op de boekweit?

En wie telt de byen op al dat gebloemt?
En wie meldt het wonder dat zy daer verrigten?
De mensch, om vernuft en vermogen beroemd,
Wat kan hy by 'tgeen de natuer weet te stichten!
Wat's pracht van vorstinnen by leliënschoon,
En maetklank van snaren by vogelentoon!
Wat's kleur van 'tpaneel by den vuerglans, die wiegelt
Op 't water, wanneer er de maen zich in spiegelt!

En wat ooit de scheikunst te mengen bestond,
Om 't fyne verhemelt' des menschen te streelen,
Om wellust te plengen in d'openen mond,
Om vreugde des herten voor laefnis te deelen;
Nog nooit schiep de onmagtige een korrelken graen,
Nog nooit deed ze eene enkele wyndruif ontstaen;
Zy perste nog nooit uit de kelken der bloemen
Dat godengeschenk, dat wy honigraet noemen!

Welnu, deze honig, dat manna der aerd,
Zoo ryk in het bloeisel der boekweit verborgen,
Wordt dáér door de nyvere byen gegaërd.
Zy streven en zweven van vroeg in den morgen,
En dwalen en dalen in gretige luim,
En domlen en schomlen als homlen door 't ruim,
En kruipen en sluipen in kelken en bladen,
En vliegen dan heen met haer buit overladen! —

Dus opent de boekweit, zoo haest als de zon
Den tengeren knop op haer stam doet ontbloeijen,
Tot dat zy verdort, eene levende bron,

Waer kostbare beken van honig uit vloeijen !
En als men op d'akker geen garven meer telt,
Blyft zy nog de lust en 't sieraed van het veld ;
Kleedt zy nog de beemden in lachende kleuren,
Volt zy nog den omtrek met smeltende geuren !

Maer wat daevrend gerucht
Wedergalmt in de lucht?
't Is een dreunend geklang
Van geroep en gezang,
En een ploffend geklop
Leidt de juichstemmen op.
Wordt een veldfeest gevierd
Door de schaer die zoo tiert,
En op trippende maet
Dus den akkergrond slaet?
Neen, de landman is thands
Nog aen feest noch aen dans,
Maer aen arbeid en zweet,
Die hy zingend vergeet.
Zyn geliefkoosde vrucht,
Die den regenvloed ducht,
Ligt gemaeid op den grond,
En nu moet zy terstond
Op het zeildoek getorscht,
En met vlegels gedorscht,
Om in zakken vol graen
Van den akker te gaen.
O! het werk is de vreugd
Van de heilige deugd!
En vandaer dat gerucht
Dat weêrgalmt in de lucht,
En dat dreunend geklang
Van geroep en gezang,
By de klepprende maet
Die de dorschvlegel slaet.

't Is de zoon van het veld
Die de zegepraël meldt
Van zyn nyvere hand
Op 't weerspannige land.
't Is de schat der natuer,
Dien hy bergt in de schuer! —

Dan, de zomer is geweken,
En de winter, aengesneld
Uit de kille noorderstreken,
Heerscht alleen op 't barre veld.
Waer huist thands de gulle vreugde
Die den veldeling verheugde,
In het schoone jaergety?
Pleegde men ooit feestvermaken
Onder gindsche strooijen daken?
Kom, en treed er in met my!

Zie, de mutserd ligt te kraken
Aen den breeden, warmen haerd,
En 't gezin, met gloënde kaken,
Zit er by en rond geschaerd.
Flus was 't aen den disch gezeten,
Waer 't een feestgeregt mogt eten,
Daer noch specery noch wyn
By behoefde, om alle smerten
Te doen vliën uit aller herten.
En wat mogt dit feestmael zyn?

O! wat zou het anders wezen
Dan 't aertsvaderlyk gebak,
In ons Vlaendren steeds geprezen
Onder 't veldelyke dak?
By de kindren der beschaving
Kent men zulk geen hertenlaving,
Als de boekweitblom hier biedt,

Wen, in de yzren pan gedreven,
En tot malsche koek gesteven,
Men met melk haer overgiet!

Daer mogt ook ten disch verschynen
Iets meer kostbaer dan de rest :
't Witte vleesch der vette zwynen,
Die men met de boekweit mest.
En nu drinkt men er in 't ronde
't Zoetste dat de honig gonde,
D'echten vaderlandschen most;
En men laet in forsche chooren
't Oude feestlied er by hooren :
« Ik en vraeg niet wat hy kost! »

En by 't wisslen van de teugen,
Hoort ge, in onbedorven tael,
Spreuken die de ziel verheugen,
En zoo menig vreemd verhael.
Nu, de huisman groet zyn magen :
« Vrienden, » zegt hy, « gure vlagen
» Meldt de wind die buiten loeit.
» Laet ons dat geloei verdooven,
» Door al jueblend, God te loven,
» Dat by ons de boekweit groeit! »

Verspreide en Nagelaten Gedichten.

Het Graf myner Moeder.

I.

Al is in my geen sprank van 's dichters vuer meer over,
Al is my alle hoop op aerdsch genot ontvlugt,
Al is myn hert verdord als afgevallen loover,
En myn vermoeide borst in weedom afgezucht;
Al heb ik u sinds lang met treurig floers omhangen,
Nog eenmael, dierbre harp! verlang ik naer uw' toon,
Gelyk de rouw verlangt naer tranen op de wangen,
Gelyk naer moedertroost een moederlooze zoon!

Aen haer heb ik, myn harp, uw vroeg bezit te danken.
Terwyl zy in de wieg my schommelde onvermoeid,
Zweefde op haer' adem soms een stroom van vreemde klanken,
En met de moedermelk kwam melody gevloeid.
't Was even of haer jeugd, by zomeravondstonden,
In 't suizen van den wind die toonen had gehoord,
Waermeê, by 't voorgeslacht, zich vreugde en smert verkonden,
En die de stroom des tyds sints eeuwen heeft gesmoord.
En als reeds de ouderdom haer wang met rimplen groefde,
Lag nog een roerend lied by wylen op haer tong;
Zoodat myn dorst naer zang geene andre bron behoefde,
Dan die voor heel myn jeugd uit hare borst ontsprong.
En zoude ik, daer die borst thands de adem is ontweken,
Daer voor alle eeuwigheid de gloed is uitgedoofd,
Waeraen ik, als een licht, de dichttoorts heb ontsteken,
Zoude ik thands roerloos staen, als van gevoel beroofd?
Zulks ware ondankbaerheid, zulks myde de Albehoeder!
Haer schim eischt iets terug van 'tgeen zoo mild zy gaf.
Kom harp! en ween met my op de asch van myne Moeder,
Kom, huldig met uw' toon myn offer op haer graf!

De Schepper wist een heil by elken ramp te stichten :
 De haegdoorn draegt de roos, de bergrots heeft de bron,
 De nacht praelt met een kleed van glinsterende lichten,
 En ieder blad des wouds biedt schaduw voor de zon.
 De storm, die ceders velt, jaegt misten heen en dampen,
 De schrikbare oceaen bergt schatten bovenmaet,
 En 't menschedom, samenhang van boosheid en van rampen,
 Heeft als een zegening, de Moeder tot sieraed !
 De Moeder ! o dit woord viel uit den mond der engelen
 Voorzeker op de tong van d'eersten sterveling,
 Toen hy in éénen klank, in éénen galm wou mengen
 Al 't edelst dat uit God in schepslen overging.
 De zachte lydzaamheid, 't verheven zelfverachten,
 De balsemende troost in rouw en bange smert,
 De liefde in al haer schoon, de liefde in al haer krachten,
 En wat geen tong ooit meldt, het moederlyke hert !
 Een hert dat als een vat vol heilige wondergaven,
 Den omtrek zalig maekt, waerin 't zyn geuren brengt,
 Dat nimmer uitgeput, hoeveel er zich aen laven,
 Nog altyd voller wordt, hoe meer 't zyn schatten plengt !
 En zoo, zoo was heur hert in al zyn teeder poogen ;
 Wanneer zy nederzat by haer zoo talryk kroost,
 Sprak zy tot ieder oog de zachte tael der oogen,
 En ieder had haer zorg, en ieder had haer' troost.
 Aendoenlyk was 't tooneel van haer veelvuldig streven :
 Een zuigling aen de borst, een spelend op haer' schoot,
 Een kwynend in de wieg met angst in slaep gedreven,
 Terwyl ze aen andre nog haer gulden lessen bood !
 Zy mogten een voor een om hare gunst verlangen,
 Of komen al te saém en hangen aen haer zy ;
 De kring in 't algemeen had gansch haer hert ontvangen,
 En nog dacht iedereen : « de voorrang is aen my. »
 Haer ziel was als de zon die op de blaedren wiegelt,
 Die tevens op heel 't veld en op elk bloempjen lacht,
 Die zich in d'oeaen en in het dropjen spiegelt,
 Met even vollen glans en even volle kracht.

O Moeder, die zoo lang deze aerd my hebt verhemeld !

Wanneer de weedom my met looden handen drukt,
Ontwaer ik soms uw beeld dat voor myne oogen wemelt !

Terwyl het hangend hoofd my'op den boezem bukt.

En als ik eenzaam dan door veld en wouden dwale,

En als een zachte wind dan in myn haren speelt,

Zeg, zweeft gy in de lucht waerin ik ademhale ,

En is die wind uw ziel die my het voorhoofd streelt ?

Of als ik soms des nachts, om weér aen u te denken ,

De legerspond verlaet en 't firmament betracht ,

Zeg, leeft gy in die ster, die my schynt toe te wenken,

En is dat licht uw oog dat my dan tegenlacht ?

O neen ! dit alles niet. Ver boven 't denkvermogen

Van 't zwakke schepseldom is uwe woon gesticht ;

Doch alles wat de ziel door klanken of vertoogen

Kan aendoen, brengt me een' schyn, een' zweem van uw gezicht.

De toonen eener harp, de geurige avondluchten ,

De kleuren van 't gebloemt, de zilverglands der maen,

Het murmlend brongesuis, en filomeles zuchten ,

't Doet alles my een' stond aen uwe zyde gaen.

Maer ach ! een oogwenk slechts, en deze stond is henen ,

En 'k stort weér in my selv' als in een' afgrond neér.

Helaes ! en my rest niets dan op uw graf te weenen,

Verlaten hier omlaeg, o Moeder ! tot wanneer ?...

II.

Aen myne broeders en zusters.

Kinderen, bewaert de geboden uws Vaders,
en vergeet niet de wet uwer Moeder.

Prov. 6. 20.

Geliefden ! die als ik uit haren schoot gesproten,

Des noodlots wegen volgt, ver van elkander af ,

Herinnert ge u den tyd dat wy, als tengre loten ,

Nog tierden rond den stam die ons het aenzyn gaf?
Dat nog een zelfde dak ons all' ten wyk verstrekte,
Waeronder zorg en vlyt en liefde een' hemel schiep;
En dat een teedre stem ons elken morgen wekte,
Die ieder tot zyn taek of tot de bede riep? —
Wy vlogen gansch den dag als vooglen op en neder,
Of peinsden over 't boek, of dartelden op 't gras;
En bragt het middaguer of de avondstond ons weder,
By 't oopen van de deur vroeg elk waer Moeder was!
En ach! wanneer ik thands een zuster of een' broeder
Mag weérzien, schynt het my, als ik hun stemmen hoor,
Dat nog en mond en oog my vragen : « waer is Moeder? »
O dierbren! zulk een vraeg snydt my het herte door!
Waer onze Moeder is? Ach! waer, waer zyn de zielen
Die God in zyn gená tot 's aerdryks zegen schiep?
Die als de morgendauw een' stond hier nedervielen,
En die hy eindlyk weér tot haer bestemming riep?
Waer zyn zy, die een rein en schuldloos leven leidden,
In weldoen doorgebracht, het oog op God gerigt;
Die voor een gansch gezin deze aerd met roozen spreidden,
En stierven met den glans der hoop in 't aengezicht?
Waer is het vaderland der liefde? waer de bronnen
Der deugden, die heur hert ons toonde in heldren schyn? —
Daer ginder in het licht, waervan de zichtbre zonnen,
Als dropplen van een' vloed, maer flauwe weérglans zyn!
Daer worden zy een stem in de onbevleete chooren;
Daer smelten ze in den gloed van hooger firmament;
Daer dryven ze in den glans van 't oog des Ongeboren,
En juichen ze in een' kring die tyd noch perken kent!

Ellendig, midlerwyl, die zy op aerde lieten!

Verkwynend als 't gebloemt van lucht en licht beroofd,
Verstuivend als de blaën, die vallen en verschieten,
Na de onverbidbre byl den stam heeft doorgelooft!
Wel mogen zy de smert, die hun den boezem griefde,
Verligten door een' traen op 't aeklig graf gestort.

Helaes! wat is een traen voor zooveel teedre liefde,
Voor zooveel zacht genot als hun benomen wordt!
Wy ook, rampzalig kroost, wy treurden als verlaten
Toen ons het dierbre pand werd van het hert gerukt.
De rede sprak vergeefs: wat kan haer trooststem baten
Aen die daer spraekloos staen, door Godes hand gedrukt?
Een is er onder u (ik schryf het voor zyn kinderen)
Dien, als ons noodgehuil hem droef in de ooren drong,
Geen zorg voor aerdsch belang, geen afstand kon verhinderen,
Om nog eens de asch te zien, waeruit hem 't licht ontsprong.
Hy kwam, en vond deze asch met aard' reeds overschoten,
Doch aen zyn weegekerm weêr stond de graver niet,
Die nog haer laetste woon voor hem eens wou ontblooten,
En hem de moederkist in rouw omhelzen liet!

Haer laetste stond nogtans was zienlyk naêr en nader,
En als op zachten tred gekomen. Doch zoo lang
Heur waerde lotgenoot, onze onvergeetbre Vader,
Met haer was, gloeide nog gezondheid op haer wang,
Geen grievend herteleed, geen lang en pynlyk waken
Aen 's kranken treurig bed, versloeg haer kloeke ziel;
Maer nauwlyks zag zy hem de laetste zuchten slaken,
Als moed en lichaemskracht op eenmael haer ontviel.
En nu werdt gy voor haer, o teêrgeliefde zuster!
Het eenigst wat op aard' ten troost haer overschoot;
Zy sluimerde op geen dons, in 't hevigst wee geruster
Dan op den arm, dien gy haer hoofd ter peluw boodt.
Tot aen den boord des grafs geleund op uwe schouderen,
Ging ze aen uw kinderhand van de aard' naer de eeuwigheid.
En, zuster, heil zy u! want voor die dus hunne ouderen
Beminden, is door God een heerlyk loon bereid!

O dag van bittren rouw, weêr zweeft gy my voor de oogen!
Welke is die hange kreet die my met wanhoop slaet?
Op vleuglen van de vrees is de afstand doorgevlogen:
« Is 't waarheid? zieltoogt zy? » — ' Ach broeder 't is te laet! »

Daer zyg ik neêr ten grond, de vingren in de haren,
Terwyl ik op den vloer een' stroom van tranen pleng :
« O God! gy woudt my dan den laetsten troost niet sparen,
« Haer' zegen! ach uw wil is heilig, maer hoe streng! »
Ik knielde voor de spond, waer 't dierbre stof op rustte,
En 'k trachtte te vergeefs te bidden met den geest.
O! toen ik voor het laetst haer 't koude voorhoofd kuste,
Wat ware in dezen kus te sterven zoet geweest!

Verspreide en Nagelaten Gedichten.

JAN THEODOOR VAN RYSWYCK.

Geboren te Antwerpen in 1811, en aldaer overleden in 1849.

DICHTERLYKE WERKEN : Eigenaerdige Verhalen; Eppenstein; Poëtische luimen; Antigonus; Dichterlyke bespiegelingen op het Onze Vader; Godgewyde Gezangen; Balladen; Politieke Refereinen; Volksliedjes; enz.

Twée Broeders.

O Broeder, myn Broeder!
In naem onzer Moeder,
Ik kom hier zoo naekt en zoo hongerig aen;
Gy baedt in genugten,
Ik krimp van verzuchten,
Ach! laet my van koude en gebrek niet vergaen.

Zoo klonk eens beedlaers bange klagt,
In 't holste van den winternacht,
Voor 't huis van een' vermogend heer,
Het was een naer en yslyk weér :
De scherpe noordwind stoof in 't rond,
De stofsneeuw glinsterde op den grond :
't Was alles doodsch en leég en stil.
Niets dan het bibbrend noodgegil
Van d'ouden kranke voor de poort,
Werd aeklig in de buert gehoord;

Maer niemand zag naer 't kermen om.
 Alleen de maen die helder glom,
 En lichtjens op de keeglen schoot,
 Van kroonlyst en van gevelgoot,
 Zag d'armen man meéwarig aen;
 En blonk in elken nieuwen traen,
 Dien 't lyden hem uit d'oogen dreef,
 Die in zyn' baerd tot ys versteef,
 Met d'adem van zyn zwaer gezucht,
 Dat met zyn klagt de scherpe lucht
 Doorklonk, en tot zyn' Broeder riep,
 Die op de zachte peluw sliep : —

O Broeder, myn Broeder!
 In naem onzer Moeder,
 Ik kom hier zoo naekt en zoo hongerig aen;
 Gy baedt in genugten,
 Ik krimp van verzuchten,
 Ach! laet my van koude en gebrek niet vergaen!

De rykaerd schoot zyn sluimring uit,
 En luisterde naer 't noodgeluid,
 Dat hem zoo bang in de ooren sneed,
 En zoo op eens ontwaken deed.
 Hy hief zich uit het donzig bed,
 Met gouden franjen afgezet,
 Waer op de maen zoo somber scheen
 Door 't valgordyn der venster heen.
 De jagtsneeuw kletterde op het glas
 En zei hoe koud het buiten was;
 En wat de ellendling onderstond,
 Die zich daer voor het huis bevond,
 Die zoo rampzalig kreet en bad,
 En wis noch brood noch deksel had.
 En luider, luider klonk de stem,
 Als gaf de wind haer kracht en klem.

De ryke sloeg haer nogmaels gá,
 Hy luisterde, en herkende dra
 Zyns armen Broeders bittre klagt,
 Die tot hem riep te middernacht —

O Broeder, myn Broeder!
 In naem onzer Moeder,
 Ik kom hier zoo naekt en zoo hongurig aen;
 Gy baedt in genuchten,
 Ik krimp van verzuchten,
 Ach! laet my van koude en gebrek niet vergaen!

En toornig klom zyn wenkbrauwboog;
 De woede flikkerde in zyn oog;
 Hy streek zich weér op 't rustbed uit
 En gromde: die verwaten guit!
 Die my tot last en oneer strekt,
 En al de bureu stoort en wekt.
 Hy zoek' zich elders troost en brood,
 Of hy verga van koude en nood,
 Dan ben ik van die schande ontslaen;
 'k Trek my eens anders leed niet aen.
 Sloeg hem het ongeval terneér,
 Dat hy zyn' toestand dragen leer'. —
 Hier kneep hy weder de oogen digt.
 Maer zie, een yslyk nachtgezicht
 Een onverklaerbre bange droom,
 Die hem deed sidderen van schroom,
 Verydelde zyn sluimring gansch.
 Hy hoorde luider, luider thands,
 Zyns Broeders bibberende stem;
 En pynelyker klonk het hem: —

O Broeder, myn Broeder!
 In naem onzer Moeder,
 Ik kom hier zoo naekt en zoo hongurig aen;

Gy baedt in genugten ,
Ik krimp van verzuchten ,
Ach ! laet my van koude en gebrek niet vergaen !

En klam bezweet en aengedaen ,
Sprong hy vóór 't kraeijen van den haen
Nog uit het zacht gespreide bed ,
In 't hart geraekt en heel ontzet.
Zyn haren rezen naer omhoog ,
Verwilderd zocht zyn vlammen oog ,
Nog duizlig van het nachtgezicht.
En toen hem eensklaps werd berigt ,
Dat er by 't scheemren van den dag ,
Voor 't huis een doode beedlaer lag ,
Zoo hard bevrozen als een pael ,
Dan rilde hy om 't bang verhael.
Eene yskou drong hem door de leên ;
Zyn tanden klaptten tegeneen ;
Zyn wang verschoot , zyn mond werd bleek ,
En waer hy stond of henen week ,
Werd het hem even bang als koud. —
Tot voor het vlammen mutsaerdhout ,
Gedost in pels en wollen py ,
Bleef hem de felste koude by ;
Die , trots de koestring woeden bleef ,
En hem van lid tot lid versteef.
Maer wat hem 't hevigst lyden deed.
Was dat hy steeds den jammerkreet
Zyns Broeders meende te verstaen :
— Ach ! laet my van koude en gebrek niet vergaen !

En voor en achter klonk de stem ;
Zy martelde en vervolgde hem
Getrouw de heele woening door ,
En sneed hem yslyk in het oor.
En in het knappend vlamgeruisch ,

En in het jagend windgedruisch ;
 Tot in het huilen van zyn' brak ,
 Scheen 't hem als of zyn Broeder sprak.
 Dit was gewis de hand van God !
 Die d'armen aen zyn vreeslyk lot
 Onttrok , meêdoogend tot zich nam ,
 En d'onmensch zichtbaer straffen kwam ,
 Voor die afgryslyke euveldaed.
 En dit ook voelde de onverlaet ,
 Toen hy , by 't naedren van den nacht ,
 Vol wanhoop , en beroofd van kracht ,
 Terneder sloeg gelyk een steen ,
 Als ys versteven tot op 't been....
 Want , toen zyn ziel te scheiden stond ,
 Verroerde hy nog eens den mond
 En stamelde , het brekend oog
 Zoo steil gerigt tot God omhoog : —

O Broeder , myn Broeder !
 In naem onzer Moeder ,
 Ik liet u van koude en van honger vergaen ;
 Ik ly zoo inwendig ,
 En sterf zoo ellendig ;
 Ach ! klaeg my by God in den hemel niet aen !

Balladen.

Het liedjen van den Liereman.

BRAVE lieden , wilt me aenhooren ,
 'k Ben een arme liereman ,
 Die geen ander ambacht kan
 En tot zingen werd geboren.
 'k Zag wel tydig in 't verschiet

My van elke gunst verstooten ;
Maer het noodlot had besloten ,
En ik kreeg de gaef van 't lied.

'k Zat van myne kinderjaren
Ach ! zoo zorgeloos en bly
Met het speeltuig aen myn zy ;
'k Roerde stout aen al de snaren ,
En als trotschheid my verstiet ,
Of verbastring my dorst hoonen ,
Stemde ik daverende toonen ,
En ik zong een krachtig lied.

Luid de waarheid op te zingen ,
Met een vaderlandsch gevoel ,
Bleef op aerd myn eenig doel ;
Zag ik my daerom verdringen ,
Huichlen kon ik echter niet ;
Velen heeft er 't goud bewogen ,
Maer , bezit ik geen vermogen ,
Ik bezit de gaef van 't lied.

'k Zal aen 't lot niet eens verwyten ,
Dat het een' te zwaren last
Op myn schoudren heeft getast ;
Ik weet in de lip te byten ,
Waer 't de drang des noods gebiedt ,
En wat stormen rond my joegen ,
Ik vond vryheid en genoeg
In het stemmen van myn lied.

'k Heb een gade met drie kleinen ,
Needrig is myn huisgezin ,
Waer ik 't schrael bestaen voor win ;
Doch ik ruil myn refereinen
Voor geen' gevel van graniet ;

't Zingen blyft myn taek op aerde,
Schoon 't my nimmer schatten baerde,
En myn leven is myn lied.

Zyn dan eens door later neven,
Als ik, arme liereman,
Langer niet meer zingen kan,
Myne liedren aengeheven,
Waer m'elkaër den roomer biedt,
Dan ligt zal m'ook onder 't drinken,
Wel eens voor den zanger klinken,
Van zoo menig vrolyk lied.

1845.

Volksliedjes.

H. TOLLENS, Cz.

De overwintering der Hollanders op Nova Zembla, in de jaren 1596 en 1597.

Nog hield het schriklyk pleit van dwang en vryheid aen;
Nog droeg der vaedren erf de Spaensche legervaaen,
En dronk om stryd het bloed van landzaet en van vreemden;
De kneuzende oorlogsvracht beploegde Vlaendrens beemden,
En Neêrlands weeke grond hygde onder 't wigt van wee.
Toch hield haer vlag zich op, en dekte land en zee,
En waeide in eere rond en de overwinning tegen.
Kastielje kromp terug voor Maurits' heldendegen,
En de Ooster-indiaen, op Javaes kust begroet,
Bevrachtte Neêrlands boôm met 's weerelds overvloed.
Europa zag, verbaesd, het ryzend wonder wassen, —
Het ongekend kleinood, verscholen in moerassen,
Uit wier en dras geweld; — dat, onbevlekt en schoon,
Welhaest als keurgesteent' zou vonklen aen haer kroon.
Reeds wendde Houtmans kiel, in Gamaes wed gedreven,
Door 't zog des Portugees, naer Bantams reê den steven;
Reeds grypt Van Noord het roer, en stuert zyn ranke vloot
Door Magellanes straet en om den weereldkloot.
Een ander stout bedryf vangt Heemskerk aen te wagen!
Hy waekt zyn nachten door, doormymert gansche dagen,
Doorkruist den aerdbol, meet de zeeën, smelt ze in één :
Hy wil door 't yzig Noord naer 't zengend Oosten heen.

Langs Nova Zemblaes kust, in storm en sneeuw verloren,
Wil hy naer China voort, en d'Indus op gaen sporen;
En, zoo dit pad besta door 't eeuwenheugend ys,
Hy wil dat Neêrlands vlag Euroop den doortogt wyz'.
De kloeke Ryp wil meê en met hem samenspannen:
Twee bodems zyn genoeg en luttel wakkre mannen!
Het trotsch besluit staet vast, het stout bedryf gaet voort:
Twee bodems zyn gereed, met wakker volk aen boord.
De sehrandre Barends zelf zal Heemskerks roer bestieren:
Hy, rustig in 't gevaer, wat stormen om hem gieren,
Hy, grys in kennis, jong in yver, vast van ziel,
En zeeman in het hart, staet zeilreê op de kiel.
Zy smachten naer het uer, waerop zy henen snellen:
Het slaet: de kust stroomt vol en Tessels duinen zwellen;
De palen zyn bevolkt, en booten zonder tal
Zyn op- en volgepropt, en roeijen af van wal.
't Vaerwel en 't afscheid joelt en schatert langs de stranden;
De mutsen zwieren rond in de opgestoken handen;
De doeken zwaaijen: groet en handkus, 't luid hoezee
Verzelt hunn' uittogt langs de golven en de reê.
Heel Neêrland zendt haer' wensch ten hemel; opgetogen
Ziet zy haer kindren voor hare eer ten kamp gevlogen,
Den weêrstand tarten, 't lot braveren, om, misschien,
Een' lauwer meerder aen haer lauwerkroon te zien.
't Vangt aen, het kloek bedryf, waer 't nakroost van zal spreken;
Men windt de kabels, hyscht de zeilen, wacht het teeken...
't Verschynt: de lont strykt neêr, het knappend kruid ontbrandt,
En 't losgedonderd schot wenscht heil aen 't vaderland.

Zet, zangster! zet dien togt op de aengeslagen snaren;
Volgt Neêrlands wimpel na langs de ongemeten baren;
Bezing het waegstuk, mael den uitslag, roer en streel,
En vall' u 't loon der kunst, een enkle traen, ten deel!

't Was of natuer verbood, den toeleg door te dryven:
Zy wyst de schepen af, die wrevlig binnen blyven;

Uit deernis met de ramp, die 't opzet kosten zou,
 Geeft zy hun tegenwind voor de afgebeden kou.
 Maer, vruchtloos is haer wenk op voogd en scheepsgezellen :
 't Was Neerland niet meer vreemd, natuer de wet te stellen !
 By 't opgekomen ty, met ongeduld verwacht,
 Doorsnyden zy den vloed en glippen uit haer magt;
 Zy zetten zeil by zeil, en zyn op zee verdwenen,
 En houden noordwaerts aen, naer Hitlands banken henen.
 Gelyk het vlugtend wild, ontkomen langs het veld,
 Zoo reppen zy zich voort, de teugels uitgesneld.
 Helaea! waer vlugt gy heen, verdoolden? wendt den steven,
 Keert weér, naer de oorden weér, voor 't gapend graf begeven!
 Ziet, ziet! uw wimpel, die zich uitstrekt in de lucht,
 Wyst u naer de oevers weér, die gy te roekloos vlugt;
 Het grimmig Noorden, dat gy opzoekt, zendt zyn vlagen
 Uw kielen tegen, in de worstling lek geslagen;
 Uw bodems barsten, tuig en stengen storten neér;
 De masten zwiepen met de zeilen heen en weér;
 De doeken scheuren: 't roer ontwringt zich aen uw handen...
 Keert weér, verdoolden! keert, en zoekt de ontweken stranden!
 De dood steekt de armen uit de golven naer u op...!
 Vergeefs! hun moed houdt stand, al stygt hun nood ten top;
 Zy slingren verder, trots de vlagen, trots de vloeden.
 Maer, de onverbeden storm verdubbelt zich in 't woeden,
 Verzaemt zyn krachten, loeit van gramschap, buldert aen,
 En grypt de kielen vast, die tergend hem weérstaen :
 Hy bonst ze tegen een, dat romp en opstal kraken,
 Ploft ze in den afgrond neér, die ze opvangt in de kaken,
 Zweept ze, als in warling, uit den draeikolk weér omhoog,
 En werpt ze van elkaér — elkandren uit het oog.
 Waerheen? waer doolt gy heen, gescheiden reisgezellen!
 Wat kruist gy d'omtrek rond, om weér tot een te snellen?
 Wat blikst gy d'afstand door, langs elke windstreek heen?
 Gy ziet het kokend schuim en 't vliegend zwerk alleen.
 » Ja! » roept de wakkre Ryp, voor't eerst van schrik verschoten:
 » 't Is uit! gy vindt uw graf, rampzaelge togtgenooten!

- Gy zyt uw' Heemskerk kwyt, o Neêrland! al te wreed
 - Bezuert gy 't jongst vaerwel en wint voor lauwwren leed. —
 - Komt, makkers! gindsche kust zet ons een wykplaets open :
 - 't Ontredderd schip hersteld en derwaerts ingelooopen!
 - Besparen wy voor 't minst, by 't nooit vergoed gemis,
 - Wat Neêrland in ons selv' nog niet ontnomen is. »
- Hy sprak; zy snellen voort en wisschen zwygend de oogen.
- Helaest! » barst Heemskerk uit: » myn hoop is gansch vervlogen :
 - Zoo ver ik zoeken en staer', waerheen ik wende of keer',
 - Ik zie van Ryp geen spoor, geen' mast of wimpel meer :
 - Myn vrienden! 't is gedaen : de zee verzwolg hen allen! —
 - Neen, veegt den traen niet weg, die uit uw oog wil vallen :
 - Niet laffer is de held, die menschlyk is van aerd :
 - Weent, mannen! — Broeders, rust: gy zyt die tranen waard! —
 - Maer, makkers! beurt het hoofd uit d'aendrang der ellenden :
 - Ziet waer de storm ons sloeg, in 't gunstig ommewenden!
 - Wy zyn de Noordkaep langs, en zien het ys alreê,
 - Dat opkruit voor den boeg en omdryft door de zee!
 - Wy zyn het pad naby, ontsloten door niet eenen!
 - Komt! naer het Oosten! door de schotsen! opwaerts henen!
 - De zege wacht ons! viert de schoten! Kindren, moed! »

Zyne onverschrokken tael zet aller ziel in gloed.

Zy grypen d'arbeid aen met krachtgegeven spieren,

En slaen de reven weg en gaen de schoten vieren,

En vliegen voorwaerts, schel en korsten stuk en door.

De hagel klettert neêr, de sneeuwjagt stuift hun voor;

Een mist omvangt hen; de yzel kleeft zich aen hun lompen :

Zy zeilen voorwaerts, door de schotsen, door de klompen.

De kegels stollen aen den wimpel en den mast;

De voeten vriezen in het glibbrig gangboord vast;

Het roer beweegt niet; touw en tuig wil heen noch weder :

Zy worstlen voorwaerts, ryzen beurtlings, plompen neder,

Slaen loef- en lywaerts om, aen duizend nooden prys,

En woelen voort, en voort — en schieten vast in 't ys.

Waer zyn zy? 't Grauwe zwerk hangt loodzwaer naer beneden;

Hier zit natuer in rouw, den doodstooi om de leden.

't Is alles leêg, en stil, en onbeziêld, en naer.
 Alleen eene enkle meeuw vliegt hongrig hier en daer;
 Alleen eene enkle klip, nog uit de sneeuw geheven,
 Vertoont een' valen den, die loover heeft noch leven;
 Alleen een zware klomp, die op de scherven kruit,
 Geeft in dit zwygend graf een donderdof geluid:
 Verschriklyk dreunt die toon het siddrend volk in de ooren!
 't Gevreesd gevaerte naekt, dat ze in de verte hooren;
 Het naekt; — verdelgend en verbreedend giert het aen,
 En spat de brokken weg, die 't in zyn' loop weerstaen;
 Ontzettend is zyn kracht, zyn razen en zyn rollen;
 't Sleept schuim en golven meê, die om zyn korsten stollen;
 Het stuift den rukwind voor, die 't najaegt wat hy kan,
 En alles bonst, en dreunt, en klotst, en scheurt er van.
 Het naekt; — en ieder knielt en stort zyn jongste bede...
 Het schaeft de kiel voorby, maer neemt de spaenders mede,
 En tuimelt verder heen, tot uit het oor en 't oog.
 Doch schriklyk slaet de zee en 't splytend ys omhoog;
 't Woelt alles, alles werkt, het water en de schotsen:
 Zy klemmen 't schip tot een, in 't vreeslyk tegenbotsen,
 En slaen in eenen schok, met daverend gerucht,
 Den spiegel in het ys, den steven in de lucht.
 't Kraekt alles; alles barst en wordt aen stuk gewrongen.
 Het bootsvolk pakt op een, in 't schokken saemgedrongen,
 En grypt naer takel, blok en kabeltouw en koord,
 En woelt zich uit elkaer en slingert over boord.
 De schrik hecht wieken aen hun voeten, aen hun leden;
 Zy vliegen over 't ys, door niemand nog betreden;
 Zy waden door de sneeuw, die nog geen voetsool droeg,
 En weten niet waarheen noch waer de schrik hen joeg.
 O heul in zoo veel ramp, met luide vreugd vernômen!
 Ginds steekt een landtong uit! zy naedren haer! zy komen!
 Als aen den dood ontsneld, die op hun hielen jaegt,
 Verdubben zy hun vlugt, nu hun een wykplaets daegt.
 Langs rotsen, torenhoog, en lynregt opgespleten,
 Ontsluiten zy hun pad door de ingescheurde retên;

Genaken , ylen aen , beklimmen rots en zoom ,
En Nova Zemblaes kust draegt menschen op haer' boóm.

Hier heeft de Wintervorst zyn' zetel opgeslagen ;
Hier is zyn erf , zyn ryk ! hier zyn geen lentedagen .
't Van ver genaderd licht , dat door den nevel schiet ,
Moog' lekken aen de sneeuw , maer deert den ysklomp niet .
Een eeuwig grauwe lucht weegt drukkende op de stranden ;
Hier houdt geen sterfling 't uit ; hier komt geen Noorman landen ;
Geene andre plek op aerd' , hoe karig ook bedeed ,
Is zoo ellendig naekt , zoo arm aen groei en teelt .
De grond is hier versteend , om nimmermeer te ontdooijen ;
't Zyn vlokken , anders niet , wat hier de wolken strooijen ;
Het doodlyk wit alleen , dat op den omtrek kleeft ,
Is 't onverwisseld kleed , dat hier de schepping heeft .
't Zyn klippen van rondom , zoo ver de blikken snellen ,
't Zyn rotsen louter ys , die aeklig overhellen ;
Die , van den vloed geknaegd en door den wind gekraekt ,
Den dood bedreigen aen den eerste , die hen naekt .
Zie daer , 't ongastvry oord , van 't menschdom afgesloten ,
Den boóm , dien Heemskerk drukt , met al zyn togtgenooten ;
Den onbezochten grond , waerop hy bidt en knielt ,
En de Almagt vurig dankt , die al zyn volk behield .
Hy ryst , omarmt hen in vervoering ; slaet zyne oogen
d'Onmeetbren afstand door , zoo ver zy reiken mogen .
En siddert . Alles beeft by d'aenblik op dit oord .
Nogtans de nacht daelt neêr en dryft hen verder voort ,
En jaegt hen landwaerts in , opdat ze aen schuilplaats komen .
Maer nergens staet een hut , maer nergens groeijen boomen .
De naekte grond alleen , in 't hart verstaeld en styf ,
Biedt hun een rustbed aen voor 't afgetobde lyf .
By elken verdren tred klopt ieders boezem banger .
Geene enkele star komt door : zy zien elkaer niet langer ;
Hun knieën knikken ; de een na d'ander zygt ter neêr ,
Zy zygen allen ; wenden 't lichaam heen en weêr ,
Verschikken 't magtloos hoofd , dat ze op de handen strekken ,

En laten door de sneeuw, die nederstuift, zich dekken.
 Helaes de slaep is kort, die 't matte lyf bekruipt!
 Ginds snuffelt de ysbeer rond, die telkens nader sluipt,
 En vreemden roofbuit riekt, en vlamt in de ingewanden.
 Hy naekt, ontdekt zyn prooi, strekt nagels uit en tanden,
 En kiest zyn offer; grypt het aen met klauw en muil,
 En sleurt een' hunner uit hun midden naer zyn' kuil.
 Zy rillen uit den slaep, als van een' droom verschrokken,
 En staren rond : de nacht is ruw, de maen betrokken...
 Zy grypen tastend om naer 't kermen van 't gerucht...
 Maer spoedig zwygt het stil en eindigt in een' zucht.
 Nu scholen zy byeen en scharen zich te samen,
 En roepen allen op, by 't noemen van de namen,
 En missen eenen. De angst valt doodskil op hen neêr.
 Zy leggen 't matte hoofd op d'ysren grond niet weêr,
 Maer staen en waken; âmen nauwlyks; luistren, zwygen.
 Nog is de morgen ver, waernaer zy angstig hygen;
 De lange nacht is traeg, en sleept zich langs zyn baen
 En rekt zyne uren uit. Zy tintlen daer zy staen;
 De kou bevangt hen, maer zy roeren noch bewegen.
 Toch eindlyk glimt een strael in 't ver verschiët hun tegen;
 De lucht wordt dunner, 't grauw is bleeker, 't licht komt door...
 Zy zien hun makkers lot in 't langgesleurde spoor :
 't Gestollen bloed liet in de sneeuw zyn vlekken steken!
 Zy huivren by 't gezicht en rillen en verbleeken,
 En vlieden rugwaerts naer het strand, dat hen ontving.
 Zy zien 't gebryzeld schip, dat in het ys verging;
 Zy zien de onmeetbre zee, ter halver weg bevrozen,
 En staren op het land, dat zy ter schuilplaats kozen!
 De wanhoop viert zich bot in uitgelaten smart.
 Maer Barends blyft bedaerd en spreekt hun moed in 't hart :
 « Ja, mannen! 't lot is bang : men denk' hier aen geen keeren;
 » Elk naedrend oogenblik zal nog den nood vermeêren;
 » De winter is naby : God weet hoe streng, hoe koud!...
 » Maer de Almagt ziet ons aen, waer ons geen mensch aenschouwt.
 » Komt, in die hoop getroost, de hand aen 't werk geslagen!

» Den leeftogt, die ons rest, het scheepschol uitgedragen :
 » God geve, dat hy strekk' tot ons eene uitkomst wacht!
 » De boot van 't ys gesleept en hier aen wal gebragt :
 » God geev', dat ze eenmael ons te stâ zal mogen komen!
 » Geweer en kruid verzaemd; de zeilen afgenomen;
 » Houweel en byl gezocht; wat redbaer is gered,
 » En van 't gesloopte wrak een wooning opgezet!
 » Aen't werk! de nood wilspoed! komt, makkers, 't geldt ons leven!
 Hy dringt zich voor hen uit, en gaet hun 't voorbeeld geven,
 En rept zich over 't ys en wuift hen op zyn spoor.
 't Vliegt alles weêr naer boord en stuift elkandren voor,
 En vindt de kiel ontbloot en op een klip geschoven,
 Maer klimt van ondren op, en klautert voort naer boven,
 En kruipt de gaten door, en grypt de handbyl vast,
 En de eerste slag valt neêr op d'ingekloofden mast.

't Was schriklyk ruw en koud : de scherpe hagels vlogen;
 De losgewaeide sneeuw stuift rondom hun in de oogen
 En vriest hun vast aen 't lyf; de kiel wiegt heen en weêr.
 Zy hygen van den storm en rusten keer op keer,
 En halen vrouw en kind voor de afgedwaelde zinnen;
 Maer 't geeslen van de kou doet d'arbeid weêr beginnen.
 Dees draegt den leeftogt uit en rolt het fust van boord,
 Of zeult de balen weg, of sleept de kisten voort;
 Die brengt het huisraed op, of gadert kruid en wapen,
 En pakt de korven vol, met wat hy saem mag rapen;
 Weêr andren schuren over 't ys de boot naer land.
 Dees timmren sleden vast, en schuiven voort langs strand,
 En dolen mylen ver, en halen stam en boomen,
 In 't water neêrgewaeid, van elders afgekomen,
 En hier in 't ys geklemd met wortelstruik en al.
 Zy keeren met hun vracht, en staeplen ze op den wal,
 En trekken heen en weêr, en tassen hoop op hoopen
 By de afbraek van het schip, dat ginds hun makkers slopen.
 De spaenders vliegen van den romp af, wyd en zyd;
 De voorraad meerdert, en verdubbelt nog de vlyt;

De bange nacht alleen dwingt d'arbeid weêr te staken.
 Zy slapen in het hol en staen om beurt te waken,
 En reppen weêr de byl, als de eerste schemer gloort :
 Zoo gaet het dag aen dag in zuren arbeid voort.
 Het schip kort in, de bouwstof groeit; de sleden snellen;
 Het strand is vol gehoopt van 't slopen en het vellen;
 De laetste toevoer is ontladen en vergaêrd. —
 Nu vat men schop en spä, en schept de sneeuw van de aerd',
 En bakent d'omtrek af, waerin men 't huis zal bouwen,
 En rekt na, en meet. De lyn wordt uitgehouên,
 De pael wordt aengebragt; de slegge ryst en raekt,
 En de eerste sliet breekt in, dat strand en yskorst kraekt.

Nu klinkt de hamerslag, dat rots en reê 't herhalen;
 Nu snydt de zaeg door 't hout; de dissel punt de palen;
 De stylen ryzen in de rondte lynregt op;
 De sparren sluiten zich van boven top aen top;
 De bindten hechten en vereenen 't rank gevaerte :
 't Groeit uit hun handen aen en wint in kracht en zwaerte;
 Het snerpen van de kou, die telkens feller woedt,
 Jaegt vuist en hamer voort met dubble drift en spoed;
 't Geraes vermengt zich met het huilen van de vlagen :
 Zoo gaet het dag aen dag met onverpoosde slagen.
 De planken klimmen langs de stylen uit den grond;
 De teerkwast wryft en zoekt naer reet en naden rond;
 De scheepsplecht ryst omhoog, om 't open dak te sluiten;
 Een sneeuwen meiboom steekt bevrozen zich naer buiten;
 Een bodemlooze ton bedekt de ruwe schouw;
 De hangmat slingert aen de balken van 't gebouw;
 De zeilen dubblen en behangen 't hout met linnen;
 Men draegt de bulsters in en kist en korven binnen,
 Verdeelt en rangschikt bank en huisraed langs den wand,
 En 't schip staet in een hut herschappen op het land.

Maer, nauw was de eerste nacht in 't nieuw verblyf gesleten,
 Nauw kwam de later dag, zyn uer en tyd vergeten,

Met trager schreden weér, of by den eersten blik
 Stolt hun het bloed om 't hart van onverwachten schrik,
 Een aental beeren, van den honger opgestooten,
 Belegert hen in 't huis en houdt hen opgesloten,
 En rekt zich, snuivend langs de planken, regtop uit,
 En brult en watertandt en reikhalst naer den buit.
 Het volk is raedloos en dringt siddrend zich te samen,
 Maer spoort geene uitkomst op in 't wikken en beramen,
 En spelt in 't naedrend uer zich d'yselyksten dood.
 Doch Barends blyft bedaerd in d'aengedrongen nood.
 « Komt! » roept hy, « makkers, komt! den vyand aengevallen,
 » Verdreven of vernield, bestreden met ons allen!
 » Wy hebben kruid en lood en jagtroer en geweer:
 » Komt! stygen we op het dak en schieten wy hem neér! »
 Hy zegt, en geeft zich op, en breekt de planken open,
 En alles snelt hem na, langs bind en wand gekropen,
 En schrydt zich om de nok en zit den schoorsteen rond.
 't Gedierte grimt hun aen en schuimbekt van den grond,
 En spant de klauwen uit met uitgehongerd smachten.
 Daer brandt het eerste schot hen schriklyk door de vachten;
 Een tweede knalt, een derde volgt; het vuur en 't kruid
 Jaegt schroot en kogel uit de tromp hun in de huid,
 En 't vliegend lood vermaelt hun schenkels en hun schoften.
 Zy vlugten in der yl en stromplen naer hun kroften,
 Van de ongekende pyn en 't vlymend wee verwoed;
 Maer 't meerendeel stort neér en stuiptrekt in zyn bloed.
 Nu schiet het volk omlaeg en komt naer buiten snellen,
 En maekt de monsters af, en stroopt de ruige vellen
 Van 't log en rookend vleesch, en warmt zich aen den damp,
 En gaert het smeer en 't vet tot brandstof voor de lamp.
 Zy spannen hier en ginds, aen staken en aen bogen,
 De vochte huiden uit, om ze in den wind te droogen,
 En naeijen hy het vuur karmoetsen van het bont,
 En slingren ze om het hoofd als zegelauwren rond!

Maer langer heerscht de nacht en grauwer zyn de dagen,

En flauwer wordt het licht en ruwer nog de vlagen ;
De telkens feller kou , die doordringt tot den haerd ,
Kort ras de brandstof in , by 't bouwen uitgespaerd . -
Zy tygen weêr aen 't werk , en schuiven weêr de sleden
Den barren oever langs , met pelzen om de leden ,
En zoeken , uren wyd , naer dryfhout langs de zee ,
En hakken 't uit het ys , en zeulen 't op de sleê.
Soms is de dag voorby , en reeds de nacht aen 't dalen ,
Gedurig vóór zyn' tyd , eer dat ze 't huis weêr halen ;
Dan dolen ze om en rond , met telkens schuwer' tred ,
Tot dat zy 't lamplicht zien , als baken uitgezet.
Soms schiet een ysbeer toe , vóór dat zy 't jagtroer grepen ,
En valt den achterste aen , het nekbeen ingenepen ,
En sleept hem meê , en dunt de manschap , en verhaelt
Hun krygskunst op zyn prooi , die 't met den dood betaelt.
Soms doen de mist , de sneeuw , de stormen , die er jagen ,
Hen bibbren van de kou , by 't hakken en het zagen ,
En dringen door in 't bloed , en vriezen 't lichaem styf ,
En stollen elken damp en 't kille zweet aen 't lyf.
Dan baet er bont noch wol , hoe dik en digt zy 't knoopen ;
Dan zwelt het duislig hoofd , het strakke veld springt open ,
En de adem uit de long , die zich met pyn ontlast ,
Zet zich tot ys en ryp aen baerd en lippen vast ;
Dan ylt het volk in huis , en sluit de ruwe deuren ,
En haelt de luiken digt , en stopt de minste scheuren ,
En hoopt het haerdvuer op , of klimt de hangmat in ,
En wentelt zich in 't bont , maer tintelt niet te min.
De heete moutwyn stremt , hoe fel en sterk zy stoken ;
De wanden zyn berypt , al zien ze zwart van 't rooken ;
En de ingedragen sneeuw , die aen hun hoosblok zit ,
Valt op de vuerplaet af , maer blyft er droog en wit.

Nog kouder wordt de lucht , nog guerdêr zyn de nachten ;
Nog vroeger wykt de dag , die langer zich laet wachten ;
Nog loomer klimt het licht en daelt te sneller neêr...
Maer eindlyk zinkt het weg en ryst op nieuw niet weêr.

Het volk ziet angstig rond; de lamp heeft uitgeschenen,
 Een tweede pit verteert... 't Is duister om hen henen,
 't Is buiten enkel nacht. Zy zitten stil en stom
 En zien elkandren aen... de dag komt niet weêrom.
 't Is of de wyde hut, haer grondvest ingeschoten,
 Verkeerd is in een graf, van rondom dicht gesloten;
 't Is of natuer bezwynt en, stervende in d'orkaen,
 Weér tot een' bajert is ontbonden en vergaen.
 Doch als de nevel scheurt, van rondom saemgetrokken,
 Doch als de jagtsneeuw dunt, zoo digtgezaeid van vlokken,
 Schynt de opgestegen maen, met regtgeschoten blik,
 Van uit haer toppunt neér op dit verblyf van schrik.
 Geen morgen dryft haer weg, geen middag dooft haer' luister;
 Zy houdt haer' zetel in en dringt zich door het duister,
 En worstelt met den damp in onbeslisten stryd:
 Maer de uitgebluschte zon blyft licht en leven kwyf.
 De schrandre Barends zucht: « Ja, » zegt hy, « lotgezellen!
 » Ik heb dien slag gevreesd — sinds lang hem aen zien snellen,
 » 't Verschynsel, dat u treft, en aller ziel vervaert,
 » Is de eigenschap der Pool, aen deze grens van de aerd'.
 » Ja, lang nog, maenden lang, zal deze nacht nog duren!
 » Wie weet hoe streng hy nypt! hoe vele kruipende uren!
 » Hoe ver het licht nog deinst, eer 't opklimt in 't verschiet!...
 » God weet het, Hy alleen, wie onzer 't wederziet.
 » Doch, schent zyn magt niet aen door raedloos jammerklagen:
 » Geeft in zyn handen 't op: van daer kan redding dagen!
 » Ziet! de opgekomen maen, die neêrblikt op ons leed,
 » Tuigt u zyn liefde, die ook hier ons niet vergeet.
 » Weldadig zal dat licht ons treurig pad bestralen,
 » De nevelklompen door, die om deez' uithoek dwalen;
 » 't Zal ons verzellen en getrouw zyn in 't gevaer,
 » Tot weér de zon ontwaekt en weér de hoop met haer. »
 Hy zweeg, en alles zweeg en zat in rouw verzonken,
 En zag weemoedig neér in de opgestookte vonken,
 Of drong een' traen terug, die opwelde in het oog,
 Of slaekte een' diepen zucht, die naer hun haerdestee vloog.

Zy zien de toekomst in, en siddren die te kennen,
 En uer aen uer vervliegt, eer ze aen het schrikbeeld wennen.
 Toch eischt de hooger nood beleid en zorg te meer :
 Zy zien den leeftogt na, herzien hem keer op keer ;
 Bepeinzen voor hoe lang, bereeknen voor hoe velen,
 En stellen vast rantsoen, om daeglyks uit te deelen.
 De brand wordt afgepast by luttel tal en maet ;
 De dunne pit gesplitst, eer ze in de lammyp gaet ;
 De korlen zout geteld en 't zuivel voorgemeten :
 Zoo wordt hun nood gerekt en 't harde brood gegeten.
 Maer de eensgezindheid blyft, al dringt zich de armoë in ;
 Eene onbevolen tucht regeert het gansch gezin,
 En zuinigheid houdt huis, naer Hollands oude zeden :
 Geen kruimel wordt verspild, geen spaender wordt vertreden.
 Des feestdaegs, anders niet, wordt uit het zilte nat
 Het bruine vleesch gescheurd, dat vastvroor in het vat ;
 Dan dekt de ketel 't vuer, waer zy zich rond om scharen,
 En hunkren naer den disch, en in den wasem staren.
 Maer, eerst den dag gevierd en God den Heer geloofd !
 Zy slaen den bybel op, ontblooten allen 't hoofd ;
 Een hunner, beurt om beurt, met eerbied opgerezen,
 Staet uit Gods heilig Woord een roerend stuk te lezen ;
 Of aller ziel en zang smelt luidkeels zich ineen,
 En Nova Zembla hoort de psalmen van Datheen.

Doch 's avonds dringt de vreugd door al de zorg naer binnen ;
 Dan bannen zy 't verdriet, verzetten zich de zinnen ;
 Ontdooijen zich den wyn, en grypen naer de kruik,
 En klinken met den kroes, naer vaderlandsch gebruik.
 Dan wordt een voller teug, met milder hand geschonken,
 Voor minnares en maeg, voor vrouw en kind gedronken ;
 En mengt zich ook een traen met d'ingegoten wyn,
 Dat doet hun harten goed, rampzaelgen als ze zyn !
 Een hunner hygt naer lucht : zyn makkers moeten 't weten,
 Hoe lief zyn vrouw hem heeft, hoe al zyn kindren heeten ;
 Hoe bang hem 't scheiden valt, by elk vertrek naer boord,
 Als ze in zyne armen hangt en in haer tranen smoort ;

Hoe de oudste knaep hem lykt, en, schoon pas zeven jaren,
Reeds plaegt, by elke reis, om met hem meê te varen,
En hoe zyn droeve vrouw, terwyl de jongen smeekt,
Den lach geen meester is, die door haer tranen breekt;
Hoe by het laetst vaerwel, zoo zuer hun opgebroken,
De zuigling aen haer borst, met de armpjes uitgestoken,
Hem nareikte om een' kus en toeriep honderd keer...
Hier houdt de spreker stil : hy snikt; hy kan niet meer.

Een ander, minder week, en niet zoo ligt aen 't weenen,
Schudt middlerwyl de kaert of rammelt met de steenen,
En daegt de makkers by 't verkeerbord aen zyn zy' :
Het lokaes trekt hen aen : zy schuiven nader by,
En wagen kans aen kans, en strooijen, zonder sparen,
Den vollen buidel leêg, dien zy vergeefs bewaren.
Een derde breit of knoopt, en houdt zyn plaets by 't vuer,
En denkt zyn reizen na, en 's levens zoet en zuer,
Maer dryft zyn mymring weg en blyft op God vertrouwen,
En heft zyn landslied aen, 't Wilhelmus van Nassouwen,
Of zingt van Maurits' moed, en hoe zyn krygsbeleid
Breda door list verwint en Hulst door dapperheid.
Zoo komt men d'avond door, zoo wisslen zich de weken,
Maer de eigen nacht houdt aen, hoe menigmael verstreken,
En geeft zyn beurt niet op. Zy zien des ochtends rond,
Maer altoos d'eigen nacht in elken morgenstond. —

Soms schiet een wondre glans, een digte vloed van stralen,
Die spieglen op de sneeuw, langs klippen en langs dalen,
En kleurt den hemel rood, en gloeit hen in 't gezicht,
En voert hunn' geest omhoog : het is het Noorderlicht.
Nu zien zy 't siddrend aen, en bloedrood opwaerts klimmen,
En spellen wee; — dan danst en speelt het aen de kimmen,
En schept hun vreugde in 't hart, zoo min aen vreugd gewoon!
Maer meestal blinkt dat licht verblindend grootsch en schoon.
Nu daegt het heerlyk op, in cirkelronde kringen
En regenbogen, die zich vormen en verdringen,
Waeruit een tintlend vuer, van alle verw en gloed,
In zuilen afstroomt, schuimt, en alles vonklen doet.

Dan zyn het bergen gouds, die bliksemflitsen schieten,
Of solferzeeën, die haer' springvloed overgieten,
Of kolken louter licht, waeruit een laeije brand
Van vlammend purper stygt en borlend diamant.
Dan knapt en kraekt het, spat in sprankels heen en weder,
En sist als pulver; zygt in vonken lynregt neder;
Vernieuwt zyn' glans, hervat zyn' luister; vlamt en vliedt,
En biddend zinkt hy neêr, die 't prachtig vuerwerk ziet.

Nog traden ze uit de hut om 't wonder aen te schouwen,
De starren gâ te slaen, de leden rap te houên,
En brand te sprokklen, in den maenschyn, langs het meer :
Maer eindlyk 't is te koud : geen hunner waegt het weêr.
De nevel stolt en vriest tot hagelgruis te samen;
De lucht wordt ys, 't is niets dan yzel wat zy âmen;
Het lenig leêr versteent, het zachte vilt verstyft :
Geen neêrgeslagen kwik, die feller koude schryft!
Reeds staet de scheepsklok stil, verlamd van radertanden;
Reeds keert men 't zandglas om, gewrocht van Barends handen,
Opdat het slepend uer, al trager dan het plagt,
Niet tweemaal zy geteld in d'eindeloozen nacht.
Reeds wordt de lamp gespaerd, vergeten aen te steken,
Opdat men de olie rekk', die eerlang zal ontbreken :
Dan zit het volk bedrukt, stilzwygend om den haerd,
En hoort den stormwind aen, die door den schoorsteen vaert.
De jagsneeuw dryft terug, wie de oogen slaet naer buiten,
En stuift de luiken dicht, zoo ras zy ze opensluiten,
En grendelt ze in de hut, verduft en vuns van lucht. —

Nu zit de beer in 't hol en is de koude ontvlugt :
Nu komt de vos in plaets en snuffelt langs de wanden
Der wooning rond, en knaegt de planken met de tanden,
En knabbelt door het dak, gedurig meerder stout.
Maer 't afgeregte volk steekt stroppen door het hout,
En hangt er lokaes in en haelt ze toe van binnen,
En dist het wildbraed op, dat ze in de strikken winnen.
Die toevoer komt hun wel, terwyl de leeftogt kort.

Maer ook de brand raekt op, hoe kouder 't buiten wordt;
Het hout slinkt weg; een handvol steenkool, die hun restte,
Nog voor het laetst bespaerd, viel nu den haerd ten beste,
En werd tot asch verteerd, tot stof allengs verstookt. —

Eens had men, 's avonds laet, het vuur in gloed gepookt,
De sindels opgeschept, den schoorsteen digt geschoven,
Om eens in 't bed zich regt te koestren en te stoven :
Nu klimmen ze in de kooi en strekken 't lyf ter neêr,
En hebben 't warm en wel en tintlen nu niet meer.
Maer de adem wordt benauwd; de polsslag gaet verloren;
Beneveld klopt het hoofd; zy hygen of ze smoooren,
En flauwen weg in zwym, van droppels doodzweet nat.
Een hunner, nog by tyds, springt duislig uit zyn mat,
En bonst de luiken stuk en rukt de haerdklep open,
En laet den togt in huis, terwyl de wanden dropen.
De kou stuift in, en stolt den wasem weêr tot ys,
En kruipt de kooijen rond en vriest de tyken grys,
Eh schudt de manschap op, in doodslaep weggezonden.
't Bedwelmd volk ontwaekt, vermoeid en zwymeldronken,
En suizelt en bekomt, en ademt luid en zwaer,
En haelt weêr lucht in 't hart. Zy huihren van 't gevaer,
Van 't nog ontkomen graf, en loven 't Alvermogen,
Wiens wondre hand zich heeft ontsluijerd voor hunne oogen,
En door de koude selv', die hier verderft en doodt,
De flauwe vonk ontvlamt, die 't leven overschoot.

Maer, nauw 't gevaer ontsnapt, dat hen had aengevallen,
Genaekt een nieuwe slag, die neêrploft op hen allen :
Hun toevlugt in den nood en aller vriend en raed,
De wakkre Barends kwynt : zyn treurig sterfuer slaet.
Reeds had zyn zwakke hand, met mat en moeilyk beven,
Een rol papier gevuld en met hun ramp beschreven,
En 't ongesierd verhael van hunn' mislukten togt
In ronden styl gesteld, zoo kort en goed hy 't mogt.
Nu wenkt hy Heemskerk, grypt zyn handen, poogt te spreken,
Maer stamelt klanken uit, of blyft in snikken steken,

En reikt hem 't opstel toe, en wyst de plaats omhoog,
 Waeraen hy 't hechten moet, waeraen men 't vinden moog',
 Opdat de naneef weet', zoo ooit, in later jaren,
 Een schip het eiland naekte en weêr mogt huiswaerts varen,
 Wat bang en aeklig lot, te schriklyk ondergaen,
 De vrucht was van een' togt, voor Neêrlands roem bestaen.
 Nu gaért hy al zyn kracht, en bidt met brekende oogen,
 Wie hunner 't wee ontkoom', wie ooit zou keeren mogen,
 Dat hy zyn weduw groet', dat hy zyn dierbaer kroost
 Des vaders zegen breng' en als een Christen troost';
 Dat hy hun allen zegg', hoe teeder hem, in 't sterven,
 Het hygend harte sloeg voor die zyn hart moest derven;
 Maer dat de hoop op God, die tot ons best besluit...
 Hy knikte 't laetst vaerwel, en blies den adem uit.

Nu was de nood ten top, de ramp het hoogst gestegen :
 Daer lag hun raedsman neêr! zyn kille lippen zwegen!
 Geen enkel woord van troost, dien hy zoo dikwyls sprak,
 Ontging zyn' bleeken mond, nu alle troost ontbrak.
 Weemoedig zien zy neêr, het oog op 't lyk geslagen,
 En vinden minder heul, hoe meer hun jammren vragen.
 Reeds roept de koude haerd om toevoer voor het vuer;
 Reeds blyft de tafel leég, al slaet het etensuer;
 Reeds is het vat verstookt, waerin zy 't vleesch bewaerden.
 Nog brak geen morgen aen, hoe ver en lang zy staerden;
 Nog bleef het rondom nacht. De ellende groeit; de vrees
 Verdubbelt met den nood, die elken morgen rees.
 De hoop heeft uit; de wanhoop klimt; de dorre handen
 Slaen wringend zich in een; de kaken klappertanden;
 De koude en de armoê slopen 't lichaam met elkaer.
 Reeds zinkt er meer dan een naest Barends op de baer.
 Reeds is het uer naby, en 't uitzicht doet hen beven,
 Dat een (wie zal het zyn?) al de andren overleven —
 En eenzaam worstlen zal met nog geduchter' nood.
 Zy strekken de armen uit en bidden om den dood.
 Reeds word't het opzet ryp, o gruwel! reeds besloten,

By 't klimmen van 't gebrek om 't veege lyf te loten!
Reeds stond de kroes gereed, die eerlang rond zou gaen...
God dank! daer gaet een vonk van 't sluimrend daglicht aen!
Zy zien het, twyflen, rukken 't valluik heftig neder;
En staren... Ja, God dank! de morgen schemert weder,
De maen verbleekt, de starren deinzen! Heller glans
Vloeit langs de kimmen heen, verheft zich aen den trans,
Verdunt de neevlen, luwt de koude en sust de vlagen.
De zon ontwaekt! het uer der uitkomst heeft geslagen!
De nacht verdwynt, schoon nog onwillig, loom van tred.
Zy barsten juichend uit, en staemlen hun gebed,
En ylen naer de deur, en wringen ze uit de naven...
Maer vinden 't gansche huis in digte sneeuw begraven,
Bedolven tot de nok, bedekt langs elken kant.
Zy nemen kort besluit, de schepspade in de hand,
En woelen door den klomp en slechten wat zy kunnen,
En oopnen zich een' weg, zoo snel hun krachten 't gunnen.
Zy winnen voet voor voet, in 't haeknen van het pad,
En talen naer geen rust, al hangen de armen mat,
Al steent het hygend lyf en draegt zich nauwlyks zelve;
Zy moeten thans hun graf — of zich eene uitkomst delven!
Wat scheelt het of gebrek of arbeid doe vergaen!
Het uiterst dan beproefd! Zy houden moedig aen,
En naken uer aen uer het doel, waerop zy hopen,
De boot, hun laeste heul. Het pad er heen gaet open!
Zy vinden 't rank gevaert', waeraen hun uitzicht hing,
En wentlen 't uit de sneeuw, waerin het half verging;
Zy boeijen 't vaertuig op; herstellen en kalfaten,
En breken af van 't huis, wat aen de schuit mag baten,
En reppen weér de vuist, hoe uitgeput van kracht.
Zy brengen 't luttel broods (helaes, te ligt een vracht!)
In de opgetuigde sloep, die ze op de schotsen stryken,
En zeggen 't huis vaerwel; begraven nog hun lyken...
Neen! de yzerharde grond vergunt hier zelfs geen graf!
Zy werpen ze in een kloof, een diepe rotskloof af,
En spreiden er van sneeuw een doodskleed over henen;

Nog dikwyls zien zy om, herdenken hen en weenen;
Bezorgen Barends schrift in d'aengewezen top,
En geven zich aen God en aen de golven op.

Vaerwel, rampzalig oord, misdeeld van elken zegen!
Geen voet betree uw' boôm, geen adem waeij' u tegen!
Blyf onbezocht en woest en afgescheurd van de aerd'....
Vaerwel, ongastvry oord, door Heemskerks ramp vermaerd!

De bange togt ving aen, van de ongehoordste ellenden,
Van nood en dood verzeld. Onzeker waer zy 't wenden,
Onwis van elke streek, en pad noch afstand wys,
Vervoeren zy hun boot langs 't onafmeetbaer ys.
Wat schouwspel staren ze aen! wat onafzienbre rotsen
En woestynen langs van opgeschoven schotsen!
Wat schrikkelyk geknars, geratel en gekraek
Van hortend ys op ys, verdooft gehoor en spraek!
Gevaerten schaven langs elkander, kruijen, vyslen
En staeplen zich opeen, of botsen en verbryslen,
En plompen peilloos diep in 't holst der kolken neêr,
En borlen elders op, en bryslen elders weêr.
Wat warklomp der natuer! wat bergen en wat dalen,
Gebrokkeld en vermengd, die langs den afgrond dwalen!
Wat ordeloos gewoel, dat rondom gonst en druischt,
Waer rob en walrus, haei en waterdog in huist!
Ginds houdt die bajert op; ginds klimmen vergezichten
Van zuilen uit de zee, en trotsche praelgestichten;
Paleizen, hoven, kerk en toren, vest en wal
Staen op den vloed gebouwd uit onverwrikt kristal.
Verbeelding put zich uit in duizend schilderigen :
Daer hevelt Katwyks duin, ginds glinstert Scheveningen;
Hier schittert Utrechts dom, daer schemert Haerlems trans,
Ginds is het de Ystad zelf' met elke poort en schans!
Verbazend grootsch tooneel, hoe schriklyk voor hen allen,
Die schuren met hun boot langs de ondoordringbre wallen,
Die dolende, in hunn' angst, waer 't goed geluk hen leidt,
Rondtasten naer een pad in deze onmeetlykheid!

Geen loods berigt hun 't spoor naer onbevrozen kusten;
Geen baken wenkt hen aen; geen luwte, waer zy rusten.
't Is of geheel natuer, ontledigd en ontziend,
Zich tot een' ysklomp stremde en enkel hen behield.
Nog menig blyft er na, en op een' sneeuwhoop sterven,
Of wordt des roofdiërs prooi. Na dag en nacht te zwerven,
Na nooden zonder tal en angsten zonder maet,
Bruist de open zee hen aen, die hol en aeklig staet.
Toch steken zy haer in en geven aen de baren
Hunn' ranken bodem prys, onkundig waer zy varen,
En zwalpen om en rond en voor- en rugwaerts heen :
Zoo gaet het dag en nacht en weken lang aen een.
Elke ochtend, die verryst, doet weêr de hoop ontwaken,
Elke avond dreigt den dood. De rotsen, die zy naken,
Zyn onbewoond en dor. Toch stygen ze op den top,
En zoeken lepelblad en mos en eijers op,
En dohbren verder; worstlen, slingren en verdwalen
De Witte Zee in 't hart; bedolven duizend malen,
Verrezen duizend keer. De golfs slag spoelt hen voort
Naer Laplands oever, dien zy naedren. De ochtend gloort,
De dag is helder, damp noch nevel dekt de stroomen :
Zy zien in 't rond... zy gillen 't uit! zy zien de zoomen :
Zy zien een' mast, een schip, dat zeilreë ligt aen 't strand;
Zy zien een vlag... o God! de vlag van 't Vaderland!
De blydschap schokt hen, overstelpt hen! roer en spanen
Besterven in hun vuist; hun oog schiet vol van tranen!
Zy zien hunn' wimpel weêr, hun leus langs elke zee,
Aen gindsche steng gehecht, misschien op Tessels reë!...
Zy roeijen nader, half verbysterd, half verzonken
In droom en gissing; roepen, juichen, vreugdedronken,
En komen 't schip op zy', en grypen lyn en koord,
En palmen zich omhoog en zetten voet aen boord....
O wonder, nooit gedacht! en vreugd na zoo veel smarte!
Daer ketent Ryp zyn' makker "Heemskerk weêr aen 't harte!
't Is Ryp, zyn makker zelf, by d'aenvang van den togt
Gesmeten op dit strand, die hier een schuilplaats zocht,

En, nu de winter week en wegdreef van de baren,
't Herstelde zeil ontrolt om huiswaerts heen te varen,
En Heemskerks wissen dood te melden aen den Staet,
't Is Ryp, wiens kloppend hart aen Heemskerks harte slaet.
De ontzetting en de vreugd verwarren luid hun kreten;
't Gejuil doorkruist de lucht; de ellenden zyn vergeten!
Matroos en scheepsvoogd, vriend en vreemde, knaep en man
Omarmen zich door een, zoo teér de blydschap kan.
Zy winden de ankers op met dubbel rappe handen;
Zy vliegen voor den wind naer de aengebeden stranden;
Het deerniswaerd verhael van achttien maenden leeds
Kort hun de t'huisreis op. De duinen blauwen reeds,
De wal komt nader; 't land verryst met dom en toren;
Het dek is vol; het woelend bootsvolk dringt naer voren;
Het anker valt; de sloep snelt heen; zy roeijen aen,
En kussen 't heilig strand, tot snikkens aengedaen.
Verbaesd ontvangt de reë de dierbre zwervelingen;
Het welkom haelt hen in, waer heen hun schreden dringen;
't Gewoel omsingelt en vertraegt hen. Jong en oud
Schalt hun volharding uit en 't wonderbaer behoud.
't Erkentlyk Vaderland door liefde en vreugd gedreven,
Neemt weér zyn kindren op, die uit den dood herleven;
Vergeldt hen, juicht hen toe, strooit lauwwren voor hen heen,
En rekent d'uitslag niet, maer telt het doel alleen.

De Echtscheiding.

Niet steeds is de liefde bestendig van duer,
Hoe snel zy den boezem deed jagen;
Zy bluscht wel somwylen ontydig haer vuer,
Hoe hel zy de vonk had geslagen;
En strikt zy haer bloemen weér los van het paar,
Dan tilt het, o jammer! zyn keten zoo zwaer,
En kan die welras niet meer dragen.

Dat leed was het lot van Lorenzo weleer,
 Het lot van Lenore voordezen :
 Hen knelde de keten, o jammer! zoo zeer,
 Waertoe zy zich voelden verwezen.
 De roozen verbleekten, verdorden alreë;
 De doren deed beiden den boezem zoo wee;
 De wond zou niet langer genezen.

« Och, » zuchtte Lorenzo, zyn kind aen zyn hart,
 Zoo diep met den vader bewogen :
 « Och, lieve, vergeld eens, vergoed eens myn smart;
 » Geen ander zal 't immer vermogen!
 » God geev' het en gunn' my dien troost in myn rouw!
 » Gelyk' nooit uw harte naer 't harte der vrouw,
 » Wier borsten u hebben gezogen. » —

« Helaes, » kreet Lenore, van smart en van spyt
 Gegriefd en verbitterd van zinnen :
 « Och, kind, dat zoo vroeg en zoo droef met my kryt!
 » Blyf altoos uw moeder beminnen :
 » Al staen ook uwe oogjens zoo zwart en zoo hel,
 » Al lykt gy uw' vader van trekken zoo wel,
 » Gelyk hem toch nimmer van binnen. »

Zoo sarden ze elkander, verhit op elkaër,
 En zaten weemoedig te treuren;
 Zoo tilden zy beiden hun keten zoo zwaer,
 En lieten hun bloemen verkleuren;
 Zoo reten zy beiden den boezem zich stuk,
 En morden en wrokten, en vloekten hun juk,
 En wilden niet langer het beuren.

« Kom meê, » riep Lorenzo, « kom meê dan, o vrouw!
 » Ginds is weêr de regter gezeten :
 » Verscheur' hy nog heden die haetlyke trouw,
 » Verbreek' hy voor eeuwig die keten! » —

« Kom meê dan! » hernam zy, en ging waer hy toog,
 En wischte nog eerst zich een' traen uit het oog,
 Zoo rood en zoo bitter bekreten.

« Hier hebt gy, » dus sprak hy, « o regter! ons weêr,
 » Na zeven rampzalige jaren;
 » Nu doen ons, o jammer! de kluisters zoo zeer,
 » Hoe zacht en verlokkend zy waren.
 » Gy hebt hier, o regter! die banden gelegd,
 » Verbreek nu ook weder dien haetlyken echt :
 » Hy liet ons geen bloemen vergâren. » —

« Hier leg ik, » zoo sprak zy, « den trouwring weêr af, »
 En hield hem zoo plegtig geheven :
 « O regter! verkort ons, verligt ons de straf,
 » Te lang en te zwaer voor ons leven!
 » Verbreek hier die keten, te knellend gesmeed;
 » Herneem hier, Lorenzo! uw' ring en uw' eed :
 » Hier hebt gy my beiden gegeven. » —

» O regter, » hernam hy, « gy ziet het en hoort,
 » Zy stemt zoo van harte my mede;
 » Ontsla ons, verlos haer, hergeef my myn woord :
 » Wy slaken, wy beiden, die bede.
 » Ik deel hier met haer wat de Hemel my gaf;
 » Zy sta maer myn kind en niets anders my af,
 » En trekk' zy dan elders in vrede! » —

« Bewaer ons, o Hemel! » zoo kreet zy ontzet,
 En wierp op de knieën zich neder :
 « Zoo wreed is geen schepsel, geen regter, geen wet,
 » Of tygers zyn zeker niet wreeder!
 » Ik vraeg om zyn goud, om zyn goed hem niet, neen!
 » Ik wil maer myn kind en myn kind maer alleen,
 » En zie hy dan nimmer my weder! »

- « O regter, » hernam hy « by God, die ons ziet !
 - » Die gruwel zal nimmer gelukken :
- » Ik bad om dat kind hem zoo vurig toch niet,
 - » Om 't laf my te laten ontrukken.
- » Ik, ik drukte 't eerst het een' kus op den mond :
- » Eens zal het, o regter, in treuriger' stond,
 - » Het laetst op den mynen dien drukken ! »

- « O regter, » zoo kreet zy, « aenschouw hoe ik ly,
 - » En laet my uw deernis verwerven ;
- » Verwys naer woestynen en rotsen my vry,
 - » Maer laet met myn kind my er zwerven.
- » Myn regten, o regter ! zyn teërder van aerd :
- » Ik heb het met wee en met smarte gebaerd :
 - » Och, laet in zyne armen my sterven ! »

- » O regter, » hernam hy, « ik zwoer in myn vreugd,
 - » Zoo ras my dat kind werd geboren :
- » Ik breng het, o Hemel, tot eer en tot deugd !
 - » Dat heb ik, o regter ! gezworen.
- » Die eed was zoo innig, zoo vurig, zoo dier !
- » Ik staef en hernieuw en herhael u dien hier :
 - » Myn kind zal geen ander behooren ! » —

- « O regter, » zoo kreet zy, en kroop voor zyn' stoel :
 - » God zou het op u eens verhalen !
- » Versmoor niet de stem van uw menschlyk gevoel :
 - » Hare inspraek kan nimmer doen dwalen.
- » Myn kind is myn hoop en myn heul en myn troost !
- » Ontscheur aen geen moeder, o regter ! haer kroost :
 - » Ik zou met den dood het betalen ! » —

- « O regter, » hernam hy, « ontsluit gy haer oog,
 - » Verlicht haer, verstrek haer ten rader ;
- » Al dryft zy haer rouw en haer regten zoo hoog,
 - » Myn kind blyft niet minder my nader.

- » Een dochter, voorzeker, behield zy met regt :
- » Een zoon is de vrucht en de troost van myn' echt :
- De zonen behooren den vader. » —

- « O regter, » zoo kreet zy, « myn kind is myn kind :
- » Ik heb het gebaerd en gezogen ;
- » Ik heb het getroeteld, gekoesterd, bemind ,
- » Bemind als het licht van myne oogen.
- » Myn zoon is myn kind en myn kind is myn bloed...
- » Ik kruip u, o regter, wanhopig te voet :
- » Och, wees met myn jammer bewogen ! »

Toen droogde de regter een' traen van zyn wang,
 Maer wist niet een woord te verzinnen;
 Toen sloop daer een knaepjen, zoo bloode en zoo bang,
 De regtzael al bevende binnen ;
 Het knielde ter neder en snikte zoo luid,
 En stak wel de lipjens tot spreken vooruit,
 Maer dorst niet en kon niet beginnen.

- « O knaep, » sprak de regter, en deed zich geweld :
- « Gy moogt hier, gy moet hier beslissen ;
- » Verklaer, wie van beiden gy liever verzelt,
- » Wien beider gy liever wilt missen.
- » Uw vader, uw moeder bemint u zoo zeer :
- » Wien mint gy van beiden nu minder of meer ?
- » Maer poog eerst uw traentjens te wisschen. » —

- « O regter, » zoo nokte, zoo snikte het kind,
- « U wil ik, u neem ik tot hoeder :
- » Zyn beiden zoo wreed en vergramd en verblind,
- » Wees gy my onnoosle dan goeder.
- » Och, hoor my : ik smEEK u, ik schrei van verdriet ;
- » Verhoor niet hun bede: zy meenen die niet...
- » Och, laet my myn' vader en moeder. » —

« Ver kies! » riep de regter, met dringender stem :
 « Van wien zyt gy willens te scheiden? » —
 « Van hem noch van haer, noch van haer noch van hem! »
 Zoo kreet het en greep zich aen beiden.
 « Van hem noch van haer! » voer het voort in zyn smart,
 En knelde zyn' vader en moeder aen 't hart,
 Die stonden, en zwegen, en schreiden.

Toen greep het de moeder op eens by de hand
 En troonde zoo lokkend haer mede;
 Toen trok het den vader al voort by zyn pand
 En won al gedurig een schrede;
 Het bragt hen al digter en digter tot een,
 En sloeg reeds zyne armpjes om beiden hen heen,
 En dwong hen nog eens tot een trede.

Toen schoof het hun handen zoo zacht in elkaër
 En klemde die vast met zyn kussen;
 Toen zag het en lonkte naer hem en naer haer
 En zocht maer hunn' wrevel te sussen;
 Het hief naer den regter zoo smeekend het oog,
 En tilde zyn handjens zoo roerend omhoog,
 En bad zoo inwendig intusschen.

Toen stonden daer beiden, de handen in een,
 En 't hoofd op den boezem gebogen;
 Toen blikten zy beiden ter zyde zich heen,
 En zagen elkander in de oogen.
 Toen voelde Lorenzo zyn' boezem zoo slaen,
 En prangde zoo hartig Lenore daeraen,
 Op eens in zyne armen gevlogen.

« Neen, neen! » borst hy los, in vervoering en vuer,
 En liet zyn verrukking hem leiden :
 « 'k Verstok my niet wreed voor den kreet der natuer :
 » Ons kind behoor' eeuwig ons beiden!

- » O vrouw, die dat kind my gebaerd hebt met smart!
- » Herneem weér uw regt en uw plaets in myn hart :
 - » De dood zal alleenig ons scheiden. »

Toen gaf hy den trouwring, tot pand van zyn' eed,
Op nieuw haer zoo plegtig en teeder;
Toen wierp zy, tot smeltens geroerd en gekneed,
Nog eens aen zyn' boezem zich neder;
Toen greep hy zyn' zoon by zyn vrouw aen zyn borst,
En hield hem verrukt op den schouder getorscht,
En keerde met beiden toen weder.

Gedichten.

ISAAC DA COSTA.

Orléans.

Van 't Noorden is een stem vernomen,
En 't Zuiden antwoordt : Ondergang!
O Seine! o Elbe! langs uw stroomen
Wat noodgeluiden, fel en bang!
Wat boethazuinen in dat kraken
Van Hamburgs prysgegeven daken,
Aen wier doorblakerd ingewand
Zich vitrioolrivieren voeden,
En storten roode lavavloeden
Voor plassend water in den brand!

Of waer Meudon (1) met handenwringen
Op honderd lyken nederblijkt
By 't dollen tyd- en snelkracht dwingen
Verschroeid, verkrompen, en verstikt.
Terwyl van d'overkant der zeeën
Een bode van nog schrikbrer weeën
De korst verdacht maekt, waer we op staen;
Berucht Haïti! om uw gronden,
In duizend opgesparde monden
Verzwolgen en te niet gegaen.

(1) Het kasteel, in welks nabijheid het onheil voorviel op den spoorweg
naer Versailles.

De God der goden heeft gesproken :

Myne is de bodem, waer ge op drukt!

Myne is die damp, dien gy doet rooken,

En in wiens kracht gy voorwaerts rukt.

Myne is die schepping vol van wonderen,

Die gy doorwroeten moogt en plonderen;

Ja, wil de rykdom der natuer

Uw' weet-, uw' heersch-, uw' roemdorst streelen,

Zich dienstbaer stellen aen uw spelen, —

Myne is de dag, de maet, de duer!

Verneemt het, Magtigen der aerde!

En gy, Verstandigen! geeft acht.

Zoo een lankmoedige Almacht spaerde,

Hy heeft geen lust in *Uwe* kracht.

En ziet! op eens — de velden schudden,

De heuveln huppelen als kudden, —

Daer boort een ongeziene schicht

Door ether heen of zwangre wolken,

Dat voor het oog van 's weerelds volken

De hoog verheven ceder zwicht!

Wat nieuwe woeling op uw wallen,

Parys? Wat taent uw' Julyglans?

Hoe? de eerstgeboren zoon gevallen!

Gekromd de staf der Orléans?

De hoop van vastigheid en vrede,

Die de uitgezochtste staetkunst smeedde

Voor Frankryk en Euroop, geknakt?

De last van staet- en rustbehouder

Van op den mannelyken schouder

Op een vierjarig kind verzakt?

Hoe ligt de koningstelg ter aerde!

Hoe is de held in 't stof gelegd!

Wien 't wrekend citadelvuer spaerde

By 't tergen, Neerland! van uw regt;
 Die waer de hel haer Fieschis braekte,
 Waer 't Barbarysche zonzvuer blaekte,
 Slechts lauwrén opving voor zyn hoofd....
 Twee sprongen van een ros in 't hollen, —
 Één schok — men zag hem suisebollen,
 Den schedel doodelyk gekloofd.

Wie heeft, Hertogelyke Weduw!
 Niet met u by zyn lyk geweend,
 Daer naest die armelyke peluw
 De Koningin in 't leed versteent?
 Wie niet met u, geslagen Koning!
 Die thands geen woordenpraelvertooning,
 Geen zinnen, kunstryk saemgesnoerd,
 Maer jammers overstelpend nokken,
 Waer hart en ingewand van schokken,
 Voor de opgedaegde Kamer voert.

Doch gy, wat spreekt gy tot dien koning,
 Dien Koning eenmael van uw' wensch,
 Ten dage van uw smartbetooning,
 Volk tot dien Vorst, mensch tot dien mensch?
 Wat vindt ge in 't eind' tot God te zeggen?
 Wat, voor zyn voetbank neër te leggen
 By 't snerven van zoo diep een pyn:
Ik (antwoordt Frankryk onder 't rouwen)
Ik door onbuigbaer zelfvertrouwen,
Wil vry, wil sterk, wil eeuwig zyn (1)!

Zyt gy het, Spreker zoo verheven,
 Zyt gy het, Zanger zoo vol ziel!
 Wien, door 't gety der eeuw gedreven,

(1) Woorden van het adres der Kamer, waarvan het opstel aan den Dichter en Afgevaardigde Lamartine wordt toegeschreven.

Zoo roekeloos een woord ontviel?
 En liet gy dan die zyden snaren,
 O Lamartine! daerom varen,
 Die eenmael golfdén hemelwaert,
 Om in uw volksvergaderzalen
 Tot heel den onzin af te dalen,
 Die dorre zelfvergoding baert?

Doorluchte Pelgrim uit die streken,
 Van waer het heil onze aerd' bescheen!
 Van 't *eeuwig Frankryk* kost gy spreken,
 Die waer gy 't aerdryk hebt betreên,
 Slechts puinhoop zaegt en barre gronden
 Waer weerdmonarchyen stonden?
 Waer Babylon het gouden hoofd
 Ten hemel, prachend, plagt te beuren!
 « Ik — zal als weduw nimmer treuren!
 » Ik — word van kindren niet beroofd! »

O zoek by 't gapen van de graven,
 Als u de mensch, o mensch! begeeft,
 Uw drieste zelfheid niet te staven
 Door 't denkbeeld dat de *menschheid* leeft.
 Die menschheid zelf — wat is haer leven?
 Een wyder kring? een straffer streven?
 Een wederkeeren tot het stof!
 Met alles wat haer' geestkracht werkte,
 Met alles dat haer hoogmoed sterkte,
 Met al haer schande en al haer' lof!

En toch! niet eeuwig ligt zy neder,
 Daer komt een ryk dat niet vergaet.
 Zoek slechts zyn kiem in eik noch ceder,
 Maer in 't verborgen mostaerdzaed.

Van uit de nederige dalen
Zal 't's aerdryks hoogten nederhalen,
Terwyl de jongste ramshoorn schalt.
Kust, volken! kust den Eengeboorne,
En schuilt by Hem, dat Hy niet toorne,
Wanneer zyn dag u overvalt.

1842.

Zangen uit verscheidenen leeftijd.

A. BOGAERS.

Teunis Ruwhart.

Sneeuw bestuift de rieten daken ,
De ysschots blinkt, waer 't beekjen gleed ;
Buiten haelt men kille kaken ;
Toch is 't Ruwhart nog te heet.
Groot en klein, by 't vuer gekropen ,
Klaegt by 't vuer nog van de kou ;
Ruwhart zet zyn vensters open :
Wat of Ruwhart schorten zou ?

Wie een duit mogt overwinnen,
Stak zich in een duffelsch kleed ;
Ruwhart draegt een buis van linnen,
En zyn voorhoofd glimt van 't zweet ;
Ys moge om zyn drinknap korsten,
Hy bekoelt niet, nacht noch dag ;
Gloeijen blyft hy — gloeijen, dorsten —
Wat of Ruwhart schorten mag ?

Luistert, braven ! hoort de reden !
Steenen harten spiegelt u !
Altoos hebben Ruwharts leden
Niet zoo fel gegloeid als nu :

Ryker boer wel dan de meesten,
Maer als zy van vleesch en been,
Had hy 't warm op zomerfeesten,
Had hy 't 's winters koud voorheen.

Doch, hoe mild door 't lot beschonken,
Jegens niemand mild was hy;
Waer er droeve tranen blonken,
Wendde hy het hoofd ter zy :
Wel ging Ruwhart trouw ter misse,
Boog de knieën, sloeg een kruis;
Maer in 't liefdeloos gewisse
Was alleenig zelfzucht t'huis.

Eens — in 't hart der zomerdagen,
Als de zon met vlammengloed,
't Loover schroeit van veld en hagen,
En de wellen droogen doet;
Als de borst het ademhalen
Weigert in de heete lucht,
En wat vlugten kan, de stralen
Van het blaekrend licht ontvlugt. —

Eens (het is al lang geleden)
Kwam een vrouw de velden door,
Hygend sleepte zy haer schreden
Door het mul en zonnig spoor;
In hare armen lag een wichtjen;
Uren had ze 't reeds getorscht;
Vuerrood glom het lief gezichtjen,
't Smachtend mondjen kreet van dorst.

En geen wolkjen, dat zich even
Voor den vuerbol schuiven wou,
En geen windjen, dat by 't zweven
Meely had met kind en vrouw.

Nergens koelend loofgewemel,
 Nergens vliet of waterkom;
 Overal een koopren hemel,
 Een verzengde grond alom!

Maer op 't lest daer zag ze een hoeve,
 Ruwharts hoeve, digt omschauwd,
 En zy schepte moed, de droeve,
 En haer hart sloeg min benauwd :
 « Kind lief! » riep zy onder 't hygen,
 » Kryt niet meer van dorst en pyn;
 » Aenstonds zult gy drinken krygen,
 » Als we by die boomen zyn. »

't Arme wicht bedwong zyn klagen,
 Kreet niet luid meer, kreunde zacht;
 Zy, den blik op 't loof geslagen,
 Zwoegde voort uit al haer magt.
 Digter kwamen tak en twygen,
 Digterby het dak van stroo;
 « Lieve, gy zult drinken krygen :
 » Zie, myn schat, we zyn er zoo. »

Eindlyk was ze er. Al haer kommer
 Liet ze aen 't hek by 't binnentreên;
 't Wormpjes lei ze neêr in 't lommer;
 Naer den bronput vloog ze heen.
 Haestig liet ze 't schepvat neder,
 Tot omlaeg het plonsen klonk;
 Haestig wond ze 't opwaerts weder,
 En het spranklend water blonk. —

Dat zag Ruwhart. Bleek van toren,
 Schoot hy toe en greep hy 't vat :
 « Sloor! » zoo liet zyn drift zich hooren,
 » Met wiens oorlof doet ge dat? »

Spraakloos stond de vrouw te beven,
 Schreijend wees zy op haer spruit;
 Maer hy, zonder acht te geven,
 Goot in 't zand het bronnat uit. —

O! toen barstten haer de klagten
 Uit de bang bekleemde borst :
 » Deernis! zie myn kind versmachten!
 » Eéne teug! het sterft van dorst!
 » Eén, één droppe! mededoogen!
 » God hierboven zal het zien! »
 En ze lag ter aerd' gebogen,
 En ze omvatte Ruwharts kniën.

Maer hy stiet met norsche blikken
 Haer terug : « Wat bruit me uw kind!
 » Weg, ik lach wat om dat snikken!
 » Van myn werf af! weg, gezwind! »
 Op haer lip bestierf de bede,
 Hooploos kroop ze naer het wicht;
 Ruwhart joeg haer van zyn stede,
 En den hekboom sloot hy digt.

En toen nu weér 't zongeschitter
 Brandend op haer' lievling scheen,
 Riep zy — en haer toon was bitter —
 « Straf, o God! dat hart van steen!
 » Laet dien onmensch 't ook eens voelen
 » Wat thands onze foltring is.
 » Branden moog' hy, niet bekoelen!
 » Dorsten, zonder lafenis.

Diep wanhopig ging ze verder,
 En een uer of twee van daer
 Zou, naer 't zeggen van een' herder,....
 Doch ik zwyg die droeve maer'.

Met een' spotlach op het wezen
 Keerde Ruwhart onder dak :
 Schaduw lag er als voor dezen,
 Toch was 't of de zon hem stak.

« Dwaes, die 'k was, in drift te blaken
 » Om zoo'n slet, in dit gety!
 Kom, een frissche teug zal smaken! »
 En hy dronk : — nog smachtte hy :
 « Meer! » een' nieuwen kroes geledigd —
 Weér getapt.... en toog op toog;
 Ruwharts dorst werd niet bevredigd;
 Keel en lippen bleven droog.

De avond zond zyn' koelen wasen;
 Voor het huis schoof bank en stoel;
 Meid en bouw knecht haelden asem :
 « Baes, kom buiten; 't is er koel! »
 Ruwhart kwam met gloënde kaken,
 Voelde, keek vergramd en sprak :
 « Poog dat my niet wys te maken :
 » 't Is nog even heet als strak! »

En zoo bleef hy smachten, stikken,
 Heel den zomer, vroeg en laet;
 't Najaer, dacht hy, zou verkwikken :
 Valsch gevele! het bragt geen baet.
 Maer de winter! wou die komen!
 Hy, die ys en hagel strooit!
 Winter kwam; maer, ydle droomen!
 Ruwhart gloeide meer dan ooit.

Thands is alle hoop verloren :
 Mymrend zit hy, klam van 't zweet;
 Laet zyn mond nog klanken hooren,
 De uitroep is het : « Ach, hoe heet! »

Vaek, als 't eenzaam nachtuur duistert,
Staert hy of hem iets verscheen :
Angstig wylt hy dan en fluistert :
« Vrouw, ga met dat lykjen heen! »

Balladen en Romancen.

Het Leidsche Wonder.

Wie 't wonder hooren wil, die hoor'!
Het is gestaefd met schrift en steen :
In Leidens muren viel het voor
Ruim vyfmael honderd jaer geleên :
O dat het elk tot vroomheid spore!
Wie 't wonder hooren wil, die hoore!

Een voorbó van genakend leed
Had 's nachts gegloeid aen 't luchtazuer :
Wie zien dorst naer de schrikkomeet,
Die zag een ruige roé van vuer :
Nu, wat het spook dreigde in den hoogen,
Het bleek weldra, 't was niet gelogen.

Want buijen stroomden 't bouwveld dras,
Orkanen sloopten hof en heg,
't Gezaei verging in poel en plas;
Toen de oogsttyd kwam, bleef de oogstvreugd weg;
De zeis hing roestend aen de muren;
De bouwman kreet by lêge schuren.

En schaerschte rees en dure tyd;
Het laetste potstuk ging aen brood :
't Was één gejammer wyd en zyd :

De honger neep, de kieschheid vlood;
Wat onrein was en weggesmeten....
't Werd opgezocht en graeg gegeten.

Gelukkig, wie in 't spysvertrek
Nog spyze vond, niet vruchtloos zocht;
Die, schoon omlegerd van 't gebrek,
Op 't etensuer nog eten mogt;
Maer zalig, die, als vrouw Mathilde,
Dat overschot nog deelen wilde.

Mathilde was een weduwvrouw;
Haer jeugd en schoon vloog lang voorby;
Ze leefde stil, haer hart droeg rouw,
Een dienstmaegd hielp haer, oud als zy;
Slechts dan nog had ze vreugd in 't leven,
Wanneer ze wel kon doen en geven.

In de eigen stad, in fraeijer wyk,
Bezat ze een eenge zuster nog,
Een ryke juffer, trotsch en ryk,
Maer ryk en trotsch, haer dierbaer toch;
By Margaretes ydle dróomen
Vroeg zich Mathild : « ben ik volkomen? »

Intusschen steeg het peil van 't wee :
By 't vuilnis vochten ze om een kreng;
De pest brak uit en moordde meê,
Het kerkhof werd den dood te - eng :
En 't meely vlood de veege wallen :
« Elk voor zich selv'! » was 't woord van allen.

Van allen? Van Mathilde niet :
Al slonk haer graen, haer liefde bleef :
Of koude voorzorg 't al ontried,

Vroeg haer 't gebrek, haer hart zei : « geef. »
 Dan dacht ze aen Jezus liefdeleere,
 En gaf een broodhomp, hem ter eere.

Dat zag, by toeval, Margareet,
 Haer zusters woening ingetreên :
 Een vrouw in armlyk saei gekleed,
 Zeeg magtloos op den dorpelsteen ;
 Twee wichtjens trokken haer en kreten :
 « Ach, moeder ! moeder ! eten ! eten ! »

Mathildes voorraed liep op 't laetst,
 Nogtans vloog ze op en greep ze een brood :
 Zy wilde naer de stoep in haest,
 Terwyl een traen haer oog ontschoot ;
 Maer, lang ontwend aen 't liefdeplegen,
 Hield Margareet haer geemlyk tegen.

« Wat ! » riep ze : « dwaze, spilt ge uw brood,
 » Uw kostlyk brood ! aen straetgeboeft ?
 » Ziet gy dan 't eind' reeds van den nood ?
 » Spaer wat gy zelf weldra behoeft ! »
 ' Ze sterven ! ' kreet Mathild ; ' ze sterven !
 ' Wie hulp schenkt, zal Gods hulp niet derven. '

Met wrong zy van Margreet zich los,
 En voort toen naer de straet gezwind....
 Ze bad op 't brood den zegen Gods,
 En reikte 't uit aen vrouw en kind :
 De vrouw kwam by, ze zag haer panden....
 En kuste in dank Mathildes handen.

Met wrevel zag Margreet het aen,
 Als deed haer zusters deugd haer zeer ;
 Ze ging verstoord en zei in 't gaen :

« Wees, zusjen fyn, wees mild en teér,
 » Doch, komt ook u de honger knagen,
 » Wacht dán u, my om brood te vragen. »

Zoo ging zy, en haer booze reën
 Bevestigde een nog boozere eed :
 Ook de arme met haer kroost trok heen,
 Gespysd, gelaefd, gesterkt in 't leed,
 En niet voor 't heden slechts geborgen;
 Maer nog van brood voorzien voor morgen.

En traeglyk kropen de uren weér;
 De landplaeg rustte niet van 't slaen;
 Mathildes voorraad slonk al meer;
 In 't eind brak ook haer proefdag aen :
 Wie vroeg, zy kon niet langer geven;
 Geen kruimel was haer zelv' gebleven.

Daer zat ze peinzend — zuchtte — bad —
 Haer trouwe dienstmaegd bad met haer;
 Wel dacht zy aen haer zusters schat;
 Doch 't woord dier zuster woog haer zwaer;
 Min pynlyk scheen haer 's hongers bete,
 Dan 't mooglyk « neen » van Margarete.

Ze draelde — hoopte — 't daglicht week;
 De maeg vroeg spys met luider' roep :
 Haer dienstbô schreide, stervensbleek;
 Toen ging ze en zocht Margretes stoep :
 « Ach, zuster, » steende ze, « ééne bede....
 » Deel van uw graen me een handvol mede! »

' Wat hoor ik! ' riep Margrete bits :
 ' Hoe? zelve aen 't beedlen, milde vrouw?
 ' Ik... 'k heb niets meer... niets! ' — « Deernis!

« Bewys me in nood uw zustertrouw :
 « Toon, Grietjen lief, toon mededoogen !
 « Wy hebben ééne borst gezogen. »

’ Niets (was weér ’t antwoord) rest me meer;
 ’ Geen zier; geloof myn woorden toch. ’ —
 « Ach, Grietjen, ’t hongren doet zoo zeer;
 » Zoek, zoek eens; mooglyk vindt ge nog. » —
 ’ Zoo ik nog graen heb om te teeren,
 ’ Dan mag het wel in steen verkeerem ! ’

In steen ! Op ’t woord ging haer door ’t bloed
 Een huivering, een koude ril :
 ’t Verwytsprak luid in haer gemoed,
 Maer listig suste zy ’t weér stil :
 « Eerst zwoer ik immers niet te geven :
 » Die eed gaet voor : waerom zou ’k beven ? »

’ Vaerwel ! misschien voor ’t laetst, Margreet ! ’
 Zoo sprak Mathild, meer kon ze niet.
 Ze voelde een’ argwaen.... maer ze streed,
 Tot zy dien argwaen van zich stiet;
 En zwak en waggelend op de beenen,
 Verliet ze ’t huis en toog ze henen.

De weg was lang en zwart de nacht,
 Ze dwaelde in droeve mymery;
 Daer rees de maen in volle pracht
 En ’t neevlig floersdoek schoof op zy;
 Mathilde sloeg den blik naer boven,
 En bleef vertrouwen en gelooven.

Al biddend ging ze straet en steeg,
 En werd haer woning weér gewaer;
 Toen dacht ze er aen, haer hand was leég,

En hongrend zat haer dienstbó daer :
 Ach, ze aerzelde de deur te ontsluiten,
 En draelde en stond weemoedig buiten.

Ze ontsloot ze op 't laetst : ze zocht een woord,
 Een troostend woord, voor 't wrang berigt;
 Maer Elsjen, die haer ritslen hoort,
 Vliegt voorwaerts met een bly gezicht,
 En wyst haer op een' zak met granen
 En baedt haer hand met vreugdetranen.

« Een zak.... een volle zak met graen !
 » Van waer? » Dat weet de trouwe niet :
 De voordeur hoorde ze opengaen ;
 Ze kwam, niets zag ze, 't was geschied,
 De zak lag op de voorhuissteen,
 De brenger was in yl verdwenen.

De weduw stond verbaesd ; in stilt'
 Haer blikken vestende op den schat.
 Het opschrift was « voor Vrouw Mathild. »
 Zy las het en haer wang werd nat :
 « O, juichte zy, dit komt van boven !
 » Vriendin, laet ons Gods goedheid loven ! »

En, of de vlym des hongers stak,
 En feller stak by 't zien van spys,
 Zy knielden naest den korenzak,
 God dankend voor het gunstbewys,
 En, na dien dank eerst, aten beiden
 Het voedsel, dat ze in haest bereidden.

Verzadigd legden zy zich neêr,
 En rezen 's morgens frisch van kleur :
 Mathild wou naer haer zuster weêr ;
 Maer, God ! wie staet daer voor de deur ?

Wie zoo ontdaen, verbleekt, gebogen ?
De brave vrouw mistrouwt hare oogen.

Ja, 't is Margreet! doch schaemte en rouw
Weêrhoudt haer' voet en maekt haer stom :
« Wat deert u ? » roept de weduwvrouw,
» Kom, Margareet, treë binnen, kom ! »
En goedheid straelde er uit haer blikken ; —
Toen brak Margrete los in snikken.

« Vergeef ! » dus nokte zy, « vergeef !
» Ik loog zoo snood, 'k had brood in huis !
» Maer God deë regt... 'k verdient 't... ik sneef...
» Myn brood werd steen, myn graen werd gruis.
» Ook my rest niets ; doch vóór myn sterven
» Laet me uw vergifnis toch verwerven ! »

« Kom aen dit harte, myn Margreet ! »
Riep vrouw Mathilde ontroerd en bly :
' My heugt niet, wat ge gistren deedt ;
' Maer... ik kreeg brood ; gy deelt met my,
' En hebt ge jegens God misdreven,
' Wien 't kwaed berouwt, wil God vergeven ! »

Toen wischte ze, als een moeder teêr,
Margretes heete tranen af ;
Ze bragt haer spys en prees den Heer,
Wiens wonderhand die spyze gaf.
God zegende haer zusterrouwe ;
Margreet had diepe zielerouwe.

Een wyl nog en toen week de plaeg ;
De nooddruft werd alom gestild ;
De dankbeë klom, geen hart was traeg ;
Maer dubbeld dankte vrouw Mathild,
Want schoon ze mild was blyven geven,
Toch was de graenzak vol gebleven.

Balladen en Romancen.

J. VAN LENNEP.

De weifelende Ezel.

't Was op een' zonnigen zomerdag,
Dat tusschen twee schelven hooi,
Een ezel vlak in het midden lag :
Wat lag er die ezel mooi!
Eerst keek hy regts, toen keek hy links,
En scheen maer niet te weten
— Zoo geurig toch was elke schelf —
Van welke hy zou vreten.
Tot hy ten lesten, droef genoeg,
Met wyden mond aen 't balken sloeg :
Hi ha ! hi ha ! hi ha !
En toch lag hy zoo mooi
Tusschen twee schelven hooi.

Hy stak er beide zyne ooren omhoog,
En keek er al heen en weér.
Aen weërszy blonk hem het voér in 't oog,
En streelde de reuk hem zoo zeer.
Och, keus geeft angst en hy begon
Te trillen als een wezel
En toonde zich in allen deel
Een' dwazen dommen ezel.

En onophoudlyk ging hy voort
 Te steunen met een droef akkoord :
 Hi ha! hi ha! hi ha!
 En toch lag hy zoo mooi
 Tusschen twee schelven hooi.

Hoe jammer, dat hy dus tot zyn schá
 Het uertjen voorby liet gaen!
 Die dwaesheid kwam ook — het bleek weldra —
 Ons ezeltjen duer te staen.
 Of was 't niet dwaes en ezeldom,
 Dat hy bleef honger lyden,
 Wyl hy niet wist, aen welke zy
 Hy 't eerst zyn keus zou wyden?
 Tot dat ten lesten Jaep, de boer,
 Van ver vernam zyn luid rumoer :
 Hi ha! hi ha! hi ha!
 En er heenreed heel mooi
 Om de schelven met hooi.

Ons Jaepjen bedacht zich waerlyk niet,
 Maer laedde 't hooi op zyn kar.
 Weg reed hy — en Langoor bleef in 't verdriet,
 En dacht : « wat was ik een nar!
 'k Zal nooit voortaan, wat ook gebeur',
 My zelf dus noodloos plagen,
 Noch midden in den overvloed,
 Gebrek en armoé dragen. »
 Toen stond hy op en liep van daer
 Al zuchtend met een luid misbaer :
 Hi ha! hi ha! hi ha!
 En ik lag er zoo mooi
 Tusschen twee schelven hooi. »

Gedichten, zoo oude als nieuwe.

Winternacht.

Als 't baldrend windenheer, ontslagen van zyn banden,
Het zeevlak overgiert by duistre winternacht,
En 't hulploos vaertuig zweet naer de ongestvrye stranden,
Waer slechts verderf en dood de veege manschap wacht :
Wanneer met elke stond de nood al hooger steigert,
En, bruisend, golf by golf in 't lekkе scheepshol dringt,
De mast verbryzeld stort, de pomp haer diensten weigert,
En alles kermt en bidt en zucht en handen wringt, —
Dan is het grootsch en schoon voor fiergestemde harten,
Gelaten, onversaerd by 't woeden der natuer,
En dood en doodsgevaar op d'oceaan te tarten; —
Maer ik zit liever t'huis by 't vuur.

Gedichten, zoo oude als nieuwe.

NICOLAAS BEETS.

By een Kind.

Wat slaapt het zacht, op 't blauwsatynen kussen,
't Onschuldig kind in 't derde levensjaer!
Hoe geestig dringt zich 't poezel handjen tusschen
't Azuer der zyde en 't goud van 't vochtig haer :
Wat schuilt er glad een voorhoofdje in die lokken;
Hoe kleurt de slaep die wangen gloeiend rood,
En heeft als hy het mondjen half ontsloot,
De kleine lip ten glimlach opgetrokken.

O laet me een' kus op 't mollig knietjen geven,
In argloosheid en eenvoud blootgewoeld;
Gy zult toch niet ontwaken als gy 't voelt?
De slaep is vast in 't derde jaer van 't leven.
Daer komt een tyd als geen vermoeidheid baet
Om 't brandend hoofd in sluimering te sussen,
Wanneer de rust de valsche peluw haet...
Maer gy slaapt zacht op 't blauwsatynen kussen.

Gelukkig kind; ik wenschte als gy te zyn!...
Gy wenscht — nog niets in droomen noch in waken;
Maer eenmael zult gy dwaze wenschen slaken,
Als andren u vergapende aen den schyn.

O, 't is nog niet op dit gelaet te lezen,
 Maer nog... een viertal jaren en gy ziet
 Benydend op tot wie volwassen hiet.
 Lief kind! dat zal uwe eerste dwaesheid wezen.

Volwassenen, ja! weten wie zy zyn;
 Die kennis dwingt tot schreijen hen of blozen; —
 Gy kent geen' bos dan der gezondheid roozen;
 Van tranen voelt gy 't vocht, maer niet de pyn.
 Gy weet nog niets, begrypt nog niets, ziet de aerde
 Verwonderd, maer met gretige oogen, aen,
 En gist niet, hoe de vreugd u zal vergaen,
 Zoo ras voor u dat raedsel zich verklaerde!

Uw vader gaet gebukt van stille smart;
 Uw moeder weent by 't doodbed van haer moeder,
 En dorst naer eer verslindt uw' oudsten broeder;
 Bedrogen hoop verteert uw zusters hart;
 Die 't brak vergaet van wroeging niet te sussen;
 En ik, die by dees rustbank nederkniel,
 Beschrei de zwak-, de krankheid van myn ziel...
 Gy?... slaapt nog zacht op 't blauwsatynen kussen.

Gy droomt misschien een' blyden kinderdroom.
 Wy droomen; kind! wy droomen als wy waken,
 Opdat wy ons den slaep onrustig maken;
 Opdat de zorg ons pynige en de schroom.
 En wy, zyn zóó van boosheid als doordrongen,
 Dat in den slaep de zonde ons niet verlaet,
 Dat we in den droom nog dienaers zyn van 't kwaed!
 Gy weet nog niet wat kwaed is, lieve jongen!

En allen toch zyn wy als gy geweest,
 En toen wy ook zoo schuldloos nederlagen,
 Toen konden zy niet gissen, die ons zagen,
 Wat eenmael om zou gaen in onzen geest;

Wat beker ons Gods wysheid in zou schenken ;
Hoe onze hand dien beker nemen zou ;
En of wy in beproevingen en rouw ,
Aen hem of aen de weereld zouden denken !

Gy, zult ge nooit als stugge of woeste knaep
Hen grieven, die u 't leven, alles gaven ?
Als jongling aen geen hartstogt u verslaven,
Die u de deugd zou rooven, met dien slaep ?
Nooit schandlyk vuer in stinkend water blusschen ?
Gods wetten nooit verloochnen in uw hart ?
Wat wacht u ? schuld met weelde, of deugd met smart ?
Nog slaept gy zacht op 't blauwsatynen kussen.

O, dat u leed en wroeging zy gespaerd !
Dat de aerde u nooit den hemel moge ontrooven !
Dat bidt myn hart voor u van God hierboven,
Met haer die u in smarte heeft gebaerd.
Leer zelfs reeds vroeg te bidden, in de jaren
Van stil geloof en opgewekt gevoel,
En leer het nooit vergeten, in 't gewoel
Der weereld, die geen middelen zal sparen !

Eens zal de dood de vonk van 't leven blusschen,
Dat gy in vreugde en argloosheid begint :
Wel u ! indien gy 't sterfbed zalig vindt,
En harder niet dan 't blauwsatynen kussen,
Waerop ik u zie sluimren als een kind !

Gedichten.

Najaersmymering.

Wanneer de zon haer dwarsche stralen
Op lindentop en beukenkruin
Doet lichten over rood en bruin,

Dan is 't me een lust door 't bosch te dwalen,
En, in den koelen najaerswind,
Eens ruim en zuiver aëm te halen.
Den herfsttyd heb ik steeds bemind!
Ik ben geen vreugdig lentekind,
Dat, in de blyde Mei geboren,
Het aerdryk in den bruidstooi vond;
My geurden roos noch hagedoren,
In 's levens eersten morgenstond;
Geen schelle leeuwrik liet zich hooren:
Der nachtegalen minnelied
Klonk by myne eerste nachtrust niet.
Myn wieg stond tusschen dorre blären
En afgefallen bloemen in, —
Van daer in my die najaersmin,
Die zachte weemoed alle jaren,
Wanneer der winden euvelmoed
Het loover afschudt voor myn' voet.

't Is zoet, in 't blydste der saizoenen,
't Ontwakend landschap te bespiën:
Der beuken toppen te zien groenen,
De amandeltakken rood te zien;
't Is zoet op 't roozenbed te staren,
Wanneer, door 't haer omzwachtlend mosch,
De scheemring doorbreekt van den blos,
Die schittren zal op duizend blären.
't Is zoet des zomeravonds 't haer
Aen 't lauwe windjen bloot te geven,
Van weelderige geurstof zwaer,
Die uitwaeit van de lindedreven;
Te dwalen tot het donker wordt,
En achter 't lommer van de boomen,
De maen weër vriendlyk op zal komen,
Die zilver op hun toppen stort,
En door hun takken goud doet stroomen.

Maer o! aen 't Najaer hangt myn hart;
 Dan is 't me een lust door 't bosch te dwalen,
 Verdiept in zoete, stille smart,
 Waerby geen Lentevreugd kan halen,
 En die des zomers weelde tart.
 't Behaegt me dan aen 't hart te dragen,
 Die ik myn blauwe lieveling noem,
 De nagebleven korenbloem,
 Schaerssch purper in die geele dagen!
 Dan zie ik gaerne 't bloedrood licht
 De tinten hoogen van de bladen,
 Eh glinstren op de najaersdraden,
 Die dwarlen voor myn aengezicht,
 Door onnaspeurbre kunst gesponnen;
 De gouden bloemen, die dien glans
 Weérkaetsen op hunn' stralenkrans,
 En schitteren als kleine zonnen;
 Of staer der wondren nevel aen,
 Die gryzende opryst in de verte,
 En voel de neiging tot een' traen,
 En heel de volheid van myn harte.
 — — O vraeg my niet wat myn gemoed
 In zulke stonden zuchten doet,
 Of wat gedachten zich verdringen
 In dees myn najaersmymeringen?
 Wat denkbeeld, in dit zacht verdriet,
 My langst, en liefst, en zoetst kan boeijen,
 Wat my het hart doet overvloeijen,
 En meest my roert,... ik weet het niet.
 Het is een onbestemd « gevoelen, »
 Een toestand donker en verward,...
 Wy voelen dus, als op 't concert
 De toonen op iets treurigs doelen :
 Een algemeen besef van smart....
 Waerby we, zonder orde of reden,
 In toekomst dwalen en verleden....

't Is heel myn wezen, heel myn hart!
 Het zyn... myn twee-en-twintig jaren;
 Het is... myne eerste lentevreugd;
 't Herdenken aen myn vroegste jeugd,
 Aen alles wat my is weêrvaren;
 't Zyn al myne afgevallen blâren,
 En al myn doode twygen, die
 Ik in gedachte voor my zie.
 't Zyn duizende herinneringen,
 Weérklinkende in 't geroerd gemoed,
 Van wat ooit lieflyk was en zoet,
 Tooneelen, menschen, woorden, dingen!
 Genoegens die ik nogmaels smaek,
 Die nog myn hart verhaest doen kloppen :
 Bekoorbre lentebloesems, vaek
 Gestorven in hun groene knoppen!
 't Is wat ik droomde en heb gehoopt.
 't Zyn wenschen, die 'k met geestdrift wenschte :
 Och lelies, die de zon verflenste,
 Pas in den morgendauw gedoopt!
 't Is moederzachtheid, zusterliefde,
 En vadergoedheid, die 't genoot;
 't Is deernis met wat ooit my griefde,
 En rouw om blydschap, die me ontvlood.
 't Zyn kinderlachjens, maegdenoogen,
 En vriendenwoorden die 'k herdenk,
 En schedels, naer my toegebogen,
 En blikken passende op myn' wenk!
 't Zyn dwaesheên, die ik wysheid meende,
 Die droefheid baerden op myn pad;
 't Zyn bittre tranen, die ik weende,
 En weenen zag en nooit vergat;
 Het zyn gebeden, die ik bad;
 't Zyn vreugden die ik duer moest boeten;
 — De vreugde vergt haer' prys zoo snel! —
 't Is menig, menig lief ontmoeten,

En menig, menig droef vaerwel.
't Zyn vrienden, die myn zy' begaven,
Van wie my zee en afstand scheidt,
Of die ik in de nacht der graven
Ter sluimering heb weggeleid.
O, ernstig Najaer! Dorre blâren!
O, gryze nevel! Lage zon!
Indien ook ik niet sterven kon,
Ik zou u koel in 't aenzicht staren.
Maer nu, uw troost is veel en groot,
Gy predikt zulk een' schoonen dood!
O, rustig, vredig, kalm te sneven,
Gelyk in 't Najaer de natuer,
Eerwaardiger van uer tot uer,
Zie daer wat groot is en verheven!
Als zy, bedaerd den geest te geven,
En zóó, dat elk gevoelig hart
In 't afscheid deelen moet met smart,
Dat weegt de moeiten op van 't leven!
Indien ik nu reeds de oogen sloot;
Indien men in den donkren schoot
Der aerd' myn lyk een plaets beschikte,
Waerop dit zonlicht nederblikte,
Waer deze herfstwind over woei,
Dan zou ik sterven in myn' bloei.
Myn stam is nog niet hoog geschoten;
Myn kroon droeg nog geen. bruikbaer ooft,
En wat myn zomer eens belooft
Is nog in windselen besloten;
Ik sta aen d'opgang van myn pad,
Myn webbe is lang niet afgesponnen, —
Ik heb de taek nog slechts begonnen,
Waertoe ik God om sterkte bad; —
Maer toch! 't waer' zoet in 't graf te dalen,
Vóór 't hart de dood nog tegen zucht,
Vóór my des levens lust ontvlugt,

Vóór ik alleen hier om moet dwalen.

O God! hier bid, hier schrei ik om :

Laet my en herfst en zomer derven,

Laet me in myns levens lente sterven....

Maer Heer! geen wintersche ouderdom!

Geen LEVEN, dat men DOOD moest heeten,

Geen koudheid in en om my heen,

Niet, niet gevoelloos en vergeten

Als een verlaten kerkhofsteen.

Ik weet daer zouden schreiende oogen,

En wangen wezen, droef verbleekt,

En lieve hoofden neêrgebogen,

Wier weemoed in hun zwygen spreekt,

Zoo nu my de adem werd ontlogen;

Daer zouden zyn, die 't strak gezicht

Naer 't graf waerin ik sliep gerigt,

Verzuchten zouden, menigwerven

Herhalen : « moest hy nu reeds sterven? »

En zie, ofschoon 't my deeren moet,

Dat daer één hart om my zou breken,

Een traen langs dierbre wangen leken,

Dat denkbeeld echter!... het is zoet.

Maer DAN! wie weet? — Men legt my neder;

Men sluit het graf gevoelloos digt;

En gaet, en ziet het nimmer weder;

Men schryft iets op de zark; welligt

Zal, naer bepaelde kerkhofwetten,

Men op myn graf een treurwilg zetten,

Een' huichlaer, die de plaets vervangt

Van droefheid die geen' stervling prangt.

O, troost my, spreek my moed in 't harte,

Natuer! vertrouwde van myn ziel!

Wat immer zwaer of moeilyk viel,

Gy hadt een zalve voor de smarte!

Gy predikt een' genadig' God,

Gy leert my hopen en vertrouwen,
Gy niet te twyflen aen myn lot,
Maer de oogen hemelwaert te houén...
Kom, andermael 't verliefd gezicht,
Naer gindsche dreven heengerigt!
— Myn wieg stond tusschen dorre blâren
En afgevallen bloemen in,
Maer werd bestraeld door moedermin!
Men had my lief in later jaren,
En wat of hoe myn lot ook zy,
Ontvangt my eens de stervenssponde,
Ligt zal daer, in die laetste stonde,
Een weinig liefde zyn voor my.

Gedichten.

B. TER HAAR.

Huibert en Klaertjen.

Eene vertelling.

Kinderen zyn een erfdeel des Heeren.
Psalm CXXVII, 3.

De rook steeg vriendlyk uit de schouw,
En teekende, by 't avondgrauw.
 Zyn krinkelend blauw
 Op donkergroen gebladert',
Waer tusschen Huiberts wooning lag,
Die, na een doorgezwoegden dag,
 Zyn krytwit huisjen nadert.

Hy was van arm maer eerlyk bloed;
Zyn Klaertje, als hy, niet ryk in goed
 Maer vroom en vroed,
 Al bragt zy schat noch have.
Haer liefde en jonkheid was *zyn* troost;
En in haer' Huibert en haer kroost
 Zag zy Gods beste gave.

Zy gingen vroeg gearmd als paer,
En, sinds zy trouwden met elkaer,
 Bragt ieder jaer
 Hunn' nieuwen huwlykszegen!

Zóó wies de kring, en was nu al
 Geklommen tot een negental,
 En — bleef het maer by negen !

Daer zat zyn Klaertjen, bly gemoed,
 Een vrouw — zy droeg haer jaren goed —
 Als melk en bloed,
 Met liefde en trouw in de oogen ;
 Voor 't jongste kind dat kreet van dorst,
 Schoof zy den halsdoek van haer borst,
 Om 't aen haer hart te zogen.

Eén kraeide er luid, nu de andre kreet,
 En stak, al spartlend, door een reet
 Van 't wiegekleed
 Zyn blootgewoelde voetjens.
 Eén — 't kon maer weinig ouder zyn —
 Zong reeds van « *Suja kindekyn!* »
 En wiegde broértjen zoetjens.

Eén hechte 't raeffend weefsel aen,
 En liet het voetjen tripplend gaen,
 Het slofjen slaen
 En 't raedjen wakker snorren.
 Een stoeide er buitlend langs den grond,
 En trok aen de ooren van den hond,
 Die slapend lag te knorren.

Twee hielden saém de wacht by 't vuer,
 Dat helder speelde langs den muer
 ('t Was etensuer !)
 Of wolkend op ging rooken ;
 En wierpen twyg en spaenders by,
 En oogden hunkrend naer de bry,
 Die borlend hing te koken.

Voor één viel vaders komst te lang :
 Hy vleide 't hoofd en bollen wang,
 By zusjens zang,
 Op moeders schoot ter ruste,
 Die 't loddrig vragen wel begreep,
 Den jongen in de wangen kneep
 En 't vlasblond kopjen kuste.

Wie is het, die daer binnē treedt?
 « 't Is vader, vader! » schalt de kreet,
 En, eer zy 't weet,
 Stuift, om hem 't eerst te ontmoeten,
 Het kleine volkjen in galop,
 En klautert by zyn knieën op,
 Of schoolt zich om zyn voeten.

Maer Huibert fronst en schudt het hoofd.
 « Myn moed en kracht raekt uitgedoofd,
 » 'k Heb me afgesloofd
 » Nog jong voor vrouw en kinderen;
 » Maer — schoon my de arbeid niet verdroot —
 » Wie schaft er aen die allen 't brood,
 » Als werk en loon verminderen?

« Wel man! 'k heb in de kerk gehoord,
 » Dat kindren.... zie niet zóó verstoord!...
 » Naer 't Bybelwoord
 » Een erfdeel zyn des Heeren. » »
 — « Ja, kindren heb ik ruim en veel,
 » Maer voor de rest wat sober deel,
 » Waerop wy daeglyks teeren! »

« Och Huibert, Huibert! 't zal wel gaen;
 » Laet met den ploeg nu 't zorgen staen — » »
 Zy haelt hem aen

En schuift zyn' stoel wat digter;
Maer, hoe zy koost en strookt en wryft,
De wolk, die over 't voorhoofd dryft,
Wordt door 't gekoos niet ligter.

Men schaert voor 't eerst met droefenis,
Nu 't kooksel opgedragen is,
Zich om den disch —
De kindren watertanden;
In Klaertjens lepel valt een traen,
En Huibert laet den schotel staen
En warmt by 't vuer zyn handen.

De hond, die aen zyn voeten lag,
En goelyk hem in de oogen zag,
Maeckt nu gewag,
En spits zyn harige ooren;
En — of hy goed geluisterd had! —
Daer dreunt een hoefslag langs het pad :
Wat komt zóó laet hen stoooren?

't Houdt stil — een voetstap kraekt op 't gras;
Een schaduw glydt langs 't vensterglas :
— Wie of daer was? —
Zacht tikt men op de ruiten :
De klink wipt op, de deur giert los :
Daer staet aen 't hek een dampend ros;
Een vreemdling wacht daer buiten.

Hy kwam getogen wyd van hier;
Zyn houding, tred, zyn kleed vol zwier
En 't staelrapier
Doen de edele afkomst blyken.
Hy woonde op een hoogaedlyk slot,
En deelde in al de gunst, die 't lot
Werpt in den schoot der ryken.

Maer schoon hy wapen, burgt en schat
En ook een teedre gâ bezat,

En 't op zyn pad

Slechts goud en bloemen regent, —
Nooit zag die zoon des overvloeds
Zyn zachtgespreide huwlykskoets
Met vruchtbaerheid gezegend.

« Treë in! » zegt Huibert, « 't weër is guer;

» Maer spreek, wat dryft u in dit uer,

» 't Zy vreemde of buer!

» Nog in dit huis der armen?

» — Vrouw! reik den luchter! — kindren stil! —

» Mynheer was ligt verdwaeld, en wil

» Zich by den haerd wat warmen? » —

« Ik kom, » is 't antwoord, « ongenood,

» Maer vraeg geen bete van uw brood;

» Myn eisch is groot,

» Wel waerdig te overdenken.

» Ik vraeg, — al ziet gy wonder op —

» Of gy dien blonden krullekop

» Aen my als zoon wilt schenken?

» Of geef dat zoetlief meisjen my —

» Of neen! ik laet de keus u vry

» Uit heel de ry

» Van dochters en van zonen.

» Behoudt vry, wie gy 't meest bemint,

» Aen u verblyv' de keus van 't kind —

» Aen my — uw gift te loonen.

» 'k Ben ryk, en 'k ben een man van eer,

» En, staet gy me af wat ik begeer,

» Gy zult niet meer

» Zoo slaven en zoo zorgen.

- » Neen — spreekt niet haestig 't antwoord uit!
- » Ik wacht niet heden uw besluit....
- » Slaept, vrienden, wel, tot morgen! »

—

Weg is de vreemdling, weg te paerd!
 En Huibert lacht en wryft zyn' baerd,
 Terwyl hy staert
 Op zyn vereelde vingeren,
 Waerin de vreemde een goudstuk kneep,
 Terwyl zyn hand den teugel greep
 Om zich op 't ros te slingeren.

- « Wel, vrouw! wat wisling in ons lot!
- » Zoo waekt en zorgt de goede God,
- » Dit moet ik tot
- » Zyne eer met ootmoed zeggen.
- » Wat zit gy spraekloos en versuft?
- » Heeft ons geluk u overbluft? —
- » Nu fluks aen 't overleggen! —

- « Wel man! ik ben verheugd als gy;
- » Zoo worden we eens van zorgen vry,
- » Maer 'k denk daerby:
- » 'k Moet toch een kind verliezen.
- » Myn kindren zyn my even na.
- » Sla zelf den kleinen troep eens gâ,
- » Wien ge uit den hoop zoudt kiezen? » —

- » Neem de oudste dan! ze is twalef jaer,
- » Toch hebt ge niet veel dienst van haer,
- » Zy kan, 't is waer,
- » Wat weven en wat breijen,
- » Maer 't is een preutsch en luimig kind;
- » En als zy 't werk wat lastig vindt,
- » Danzet zy 't op een schreijen. » —

- « Wel man! heb ik dat ooit verteld?
 » Gy ruilt dan, voor een handvol geld,
 » — Zie, 'k sta verstoeld —
 » De mooiste van uw kinderen?
 » Ze is nu alreë der knapen lust!
 » En wordt zy groot, wees maer gerust!
 » Zy zal niet lang u hinderen!
- » Neen, zoo ik zelf een keuze deë,
 » 'k Gaf dan den oudsten jongen meë,
 » Die nu alreë
 » Den hoed zet op een haertjen.
 » 'k Verbied den wildzang keer op keer —
 » Daer steelt de schalk den bezem weër
 » En neemt den stok tot paerdjen! » —
- « Zóó! baert die knaep u zoo 'n verdriet,
 » Dat gy hem willens trekken ziet?
 » Dat meent gy niet!
 » Hoe zou ik 't mooglyk wanen?
 » Gy zyt, als ik, aen 't kind gehecht.
 » Zie, moeder, zie! terwyl gy 't zegt,
 » Schiet reeds uw oog vol tranen.
- » 't Is wel, gy neemt uw woord weërom.
 » Geef Lambert dan : die spreekt nog krom
 » En valt wat dom,
 » Te dom haest, zou ik gissen,
 » Dat hy een handwerk leeren kan :
 » Ligt groeit er nog een' jonker van,
 » Dan kan hy 't handwerk missen. » —
- « Wel man! wie heeft u dat beduid?
 » De slimheid gluert hem de oogjens uit,
 » Den kleinen guit!

- » En 't zou een domrik wezen!
- » Hy kent reeds vlug zyn ABC,
- » En zal — wacht maer een maend of twee —
- » Nog vóór Sint-Maerten lezen. » —

- « Sta één dan van de tweeling af!
- » 'k Dacht toen de lieve God ze ons gaf :
 - » 't Gaet al te straf,
 - » Een meisje en zoon te gader! —
- » Maer 't zal toch 't meisjes zyn, naer 'k hoop,
- » Den jongen hief ik zelf ten doop;
- » Die heet ook naer zyn' vader. » —

- « Neen! 'k haelde bei die kindren zuer,
- » Als gistren heugt ook my dat uer;
 - » Ik kocht ze duer,
 - » Maer 't een zoo duer als 't ander;
- » En 'k schei' ze nimmer van elkaer —
- » Ik dacht nog straks : wat aerdig paer!
- » Zy hooren by elkander! »

- « Maer 't klein en sukklend Grietjen dan?
- » 't Is waer, wy houden veel er van,
 - » En 't wurmpjes kan
 - » Slecht buiten teedre zorgen.
- » Maer aen den Dokter kost ze ons veel,
- » En raek ik zonder werk geheel....
- » Wie zal dan 't geld ons borgen? » —

- « Maer man! dat bleek en ziekyk wicht,
- » Dat daér... ai, zie dat lief gezicht!...
 - » In 't kribjen ligt,
 - » 't Zou in den vreemde zwerven?...
- » Och 't zou my zyn, zoo vaek ik sliep
- » Of Grietjen nog om moeder riep,
- » Of ik myn kind zag sterven.

» Neen, zoo ik beedlen moest uit nood,
 » Ik weekte 't harde bedelbrood,
 » Om op myn' schoot
 » Het kranke wicht te laven.
 » En haelt de Heer het in zyn Ryk...
 » Myn kind wordt in myn' arm een lyk
 » En uit ons huis begraven! » —

« Maer vrouw! — myn God, wat wordt gy bleek!
 » Nu maekt ge ook my het harte week;
 » Spreek op dan, spreek!
 » Gy moogt nu zelf beslissen.
 » Ik volg uw keus... Spreek op dan, vrouw!
 » Zeg, wie je 't liefst behouden zou',
 » En wie je 't best kunt missen. » —

« Och, 'k weet niet wie ik missen wou,
 » Maer voel, hoe 't hart my bersten zou
 » Van schrik en rouw,
 » Kwam één er ons te ontvallen.
 » Huib komt de vreemdling morgen weêr,
 » Zeg jy gerust dien ryken Heer:
 » Hy krygt er geen van allen! »

Verspreide en onuitgegeven Gedichten.

PRUDENS VAN DUYSE.

De zang des germaenschen slaafs.

I.

De Tiber heft de kruin omhoog,
By 't bruisen zyner blyde baren, ,
Hy hoort den juichkreet opgevaren,
En schiet uit zyn hoovaerdig oog
Een' blik den Kapitole tegen,
Waer Julius, langs bloemenwegen,
Als overwinnaer van den Ryn,
Naer vader Mavors en Jupyn
Ter offerpleging opgestegen,
Een God op aerde schynt te zyn.
Voor Rome moest het Oosten knielen;
Zy kwam : Carthago werd een graf.
En nu ook bukten 's Noordens zielen
Voor Cesars oorlogszegestaf.
Wie zou voortaan nog twyflen kunnen,
Dat Rome, op zoo veel lauwrēn prat
Als 't Godendom haer wil vergunnen,
Den naem verdien' van de eeuwge Stad ?

't Was heerlyk dien triomf te aenschouwen,
Gekocht door zoo veel moedervrees.
Elkeene der Romeinsche vrouwen,
Als Cesar laetst in 't harnas rees,

Zag in haer kind alreeds een wees;
 En nu staert, hel van vreugdetranen,
 Haer oog op Cesars eerevanen,
 En op Germanjes slavenstoet.
 Daer stapt hy voort : maer hoe verwoed
 Zien zy elk' overheerde blikken,
 Den nek onbuigbaer in zyn' val :
 't Is om Romeinen te verschrikken,
 Te midden van 't triomfgeschal!

Nog blyft, by stervende avondstralen,
 Der bergen weërgalm 't feestgeluid
 Van 't opgetogen volk herhalen.
 Reeds lange zweeg nu de offerfluit,
 En 't trotsige bazuingschetter
 Rond d'eerewagen, en 't gekletter
 Der wapenen, en 't vreugdelied,
 Waerin de zege hulde biedt.
 Er was nu bloed genoeg vervloten
 Op 't uitgebreide schouwburgplein,
 En moordzat was nu elk Romein.
 De dag had zyne baen gesloten,
 Maer bleef, wat trotschen eerestrael
 Hy voor de Stad had uitgeschoten,
 Te kort voor zulke zegeprael.
 Versierd met zege- op zegeteeken
 Wacht reeds de keizerlyke woon,
 Waer eerst de blydschap uit moet breken,
 By 't klinken van den dichtertoon,
 En Rome zing', van weelde dronken :
 « Ambiorix is 't zwaerd ontzonken;
 Leev' Cesar! leev' Quirinus' zoon! »

De fakkels werpen breede glansen
 Op d'oorlogsbuit, rondom geschaerd,
 En 't is of vaendels, knodsen, lansen

Op 't wandenmarmer gaen aen 't dansen.
De ry der zilvren schilden baert,
By tooverachtig lichtgewiegel,
Alom een' ronden vonkenspiegel.
Het lauwergröen kroont elk kapteel
Der zale, prachtig te allen kanten.
Het krielt van heer- en hoftrawanten,
Die hunkren naer dit schouwtooneel.
Volkwistig stort elk weerddeel
Zyn' dischschat uit voor hunne voeten;
De wyn van Cecubum gaet rond.
Heil hem, die Cesar mag begroeten,
En voor hem buigen tot den grond.
De schare der Germaensche slaven
Verschynt, in nederig gewaad,
Als schimmen stygend uit de graven,
Met hollen blik en bleek gelaet,
Om 't harte des Romeins te ketelen,
Die de oogen wendt van hunnen stoet
Op Cesar, met half bang gemoed:
Zoo trotsig staren die vermetelen!

« Brengt ons Germaensche vrouwen thands,
Die 't oog betoovren door haer' dans! »
En 't antwoord is : « Geene ademt langer.
Zy hebben all', van fierheid zwanger,
Uit gruwel voor den slavenband,
Zich omgebragt met eigen hand. »

Men zwygt, en onder die verwoeden,
Wier harten nog van rouwe bloeden,
Van wraekzucht gloeijen allemael,
Sleept men ook Rotholf in de zael,
Hoog in Germanië eens gezeten,
En torschend nu een yzren keten.
Doch, een van Cesars oorlogsbend

Heeft dien vernederde herkend.
 Er klopt in Rotholfs heldenboezem
 Een 't nootlot overheerschend hart;
 Een gryze, 's Ryns doorluchte bard,
 Die hem al in diens lentebloesem
 Beminde, liet den Held zyn luit.
 Sinds vloot ze in bardenzangen uit,
 Om 't moedig volk ten stryd te rukken.
 Men dacht, een God schonk hem zyn knods;
 Hy stond in 't kampen als een rots;
 En 't mogt den dappre schier gelukken
 Ambiorix, zyn' krygsgenoot
 En heer, te ontvoeren aen den dood.

« 'k Herken u, Rotholf, roept de trotsche
 Romein, verzwolgen in 't genot :
 De boei verving de luit en knodse.
 Vereer in Cesar onzen God ! »
 Wat is het antwoord des gevangen !
 Een blik en lach vol bittren spot.
 « Zing, slaef, ons een van die gezangen,
 Waeraen Germaensche zielen hangen;
 Waerby hun opgevonkte moed,
 Als een vernielziek vuur, ontsprankelt,
 By d'ydlen waen dat Rome wankelt,
 En valt aen 's overwinnaers voet ! »

« Romeinen, zingen!... 'k heb gezongen.
 Ik wydde 't vaderland myn lied;
 Maer immer zong ik onbedwongen.
 By Woden! terg den vryman niet,
 Of vrees, dat, aller boei ontheven,
 Myn ziel haer' toren op u schiet' »
 « Vermetele! gy — wederstreven !
 Ziet gy niet Cesars dreigend oog,
 Dat bliksemend u tegenvloog ? »

« Welaen Romeinen ! 't is besloten !
 Kent Rotholf, roept hy. Strydgenooten,
 Gy kendet hem in d'eerekamp;
 Zyn moed is groot als onze ramp.
 Ja, grooter nog. Hoort, weereldwingeren,
 Zoo 't dansen der heldhafte vingeren
 Op 't speeltuig, uit den dwang ontwaekt,
 U meer verlokt dan ons de dansen,
 Waer onze wakkre jeugd voor blaekt,
 By 't kunstig springen door de lansen. »

II.

Germanjes kostelykst kleinood,
 Bard Rutgers hoogste welbehagen,
 De aloude luit, die, vry en groot,
 In heuren wonderbaren schoot
 Het lentgesuis der vrededagen,
 Of 't stormgedruisch der oorlogsslagen
 Behelst, is aengebragt. Daer vat
 En knelt de slaef den waerden schat
 In zyne sidderende handen,
 En prangt ze aen 't kloppend harte teér,
 Als vond hy op uitheemsche stranden
 Een' langvermisten liefeling weér.

Daer staet in diep gepeins de slave,
 Niet slaefsch van zin — de bard zoo trotsch,
 Opdat hy 's vrymans adel stave;
 En, duldeloos des zangergods
 Zyn gloènden boezem ingevaren,
 Slaet hy, met vasten greep, de snaren
 Stout aen, en sterrelings omhoog,
 Met opgespard, doordringend oog,
 Gelyk een schutter, blyft hy staren.
 Nu breekt by los, en barst hy uit;
 Nu klatert de onverslaefde luit.

« Romeinen, Woden daelt, aen 't hoofd der heldenschimmen :
 De God daelt van zyn wooning af,
 De God des oorlogs, die van uit Germanjes graf
 De wraek gewapend zal doen klimmen.
 Wees welkom, Held, omgord met rosse leeuwenhuid!
 Sla Rome wyd en zyd haer klauwen,
 Ten roof van slaven, uit;
 Germaensche zielen won ze niet tot haren buit.
 Wat jammerleed ons moog' benauwen,
 Wy knielen niet voor haer ontzag,
 En, voelen we onze kracht, niet onzen moed verflauwen,
 Wy sterven met een' lach.

« Waerom gebeefd, gebukt voor Romes yzren wetten,
 Ook by den blik des doods,
 Wen Woden ons verschynt, als in 't Walhalla grootsch?
 Of zou een Cesar d'yzren zool op 't harte ons zetten,
 Ons, mannen van het Noord — ons, eeuwig vryheidszaed?
 Ik zag dit ryk, dat mensch- en godendom wil tergen;
 Ik zag die opgestegen dwergen
 Rondwroeten in den draf van weelde en overdaed;
 'k Verbleekte, bloosde, en wendde van de zeven bergen
 Het verontwaerdigde gelaet.

« Wat zegt die trotsche Stad, met heure pronkpilaren,
 Met haer paleizen, en haer marmeren altaren,
 Voor hem, die 't oud Germanje en zyne hutten kent?
 Een sterke vrouw, die 't mildgezegend bed niet schendt,
 Een blond en blozend kroost, met uitgezette schouderen,
 Met breedgewelfde borst, als evenbeeld der ouden;
 En dieren, tot den ploeg en jagtspriet opgeleid,
 Ziet daer Germanjes schat, Germanjes heerlykheid.

Groot is het door zich zelve,
 Groot zyt ge door uw pracht.
 Of waent ge mogelyk, Romeinen, trotsch geslacht,

Dat ons de heemlen niet plegtstatig overwelden,
Wanneer onze offerand den Goden wordt gebragt?

« Ons is het heiligdom der onafmeetbre bosschen,
U, steenen tempelen, gesticht door menschenhand;
Ons, de onafzienbre Ryn; u, 't kleine Tiberstrand;
Ons, Wodens eikenstam; u, Bacchus' druiventrossen.
Wy maken niemand slaef, en blyven vrank en vry.
Gy hebt het Kapitoel; 't graf en 't Walhalla, wy!

» 't Walhalla!... ja, gy wenkt, o Woden, 't oog ontvonkeld.
Gy hebt de blonde lok, die u den hals omkronkelt,
Volheerlyk omgeschud.

Triomf, 'k herzie de zonen

Van 't eeuwigvrye woud en de eeuwigvrye hut.
Ik zie des Godes blik met hen my ryk beloonen.
Duik, Tiber!... Daelt, paleizen!... Kapitoel, zink neêr
In 't stof!... Ik zie Germanjes helden weêr. »

III.

Geen sterfling langer, maer begeesterd,
Van zangerwellust overmeesterd,
Legt hy het speeltuig neêr, en breidt
Zyne armen uit, vol zaligheid,
D'onsterfelyken dooden tegen.
En Cesars helden?... o, zy zwegen,
Zy zwegen voor die majesteit.
Zy zwegen, als in 't plegtig ure,
Wanneer des zomers de nature
Verstikt, by angstig stormgebroeï,
En de adem bang en immer banger
Hygt naer verligting uit die boei;
Ja, Cesar zelf zweeg voor den Zanger.
Stil bloosde voor dit toongeluid
Een Roomsche Dichter, diepverslagen,
En weder stroomt, by 't hart aen 't jagen,
De Bard in zielverrukking uit.

« Daer staet ge, Ambiorix, naest Woden, hoogverheven,
 Die ons met hoogmoed wederziet.
 De zweep der heerschezucht heeft ten stryde u niet gedreven :
 Als een verslaver, of verslaefde dacht ge niet.
 Ontsluit uw' vryen blik, zie neder op die slaven
 Der wellust, in den nacht der brassery begraven,
 Met roozen om het hoofd, den beker in de hand;
 Die aen den wenk eens meesters hangen,
 Die sneven, om een' blik van zyn gená te ontvangen !
 Gy zegepraelde' alleen : gy vielt voor 't vaderland !

Onsterflyk zal uw naem beklyven,
 Groot als uw vryheidszucht en moed, Germaensche held !
 Gerezen tegen list, en krygskunst, en geweld.
 Gy bloost te regte hier; niet langer wilt ge blyven,
 Waer hoogmoed zetelt, pracht en weelde 't al verpest.
 Op gouden wolkenkoets zie ik u verder dryven,
 Ten lansenspel bereid in 't zalig luchtgewest. »

Hy zwygt, en hygt, gelyk vermand
 Van rouw, by 't denkbeeld : Vaderland !
 't Is of zyn oog een vaert van schimmen
 Stil opvolg', die ten hoogen klimmen.
 Den Roomschen Dichter, wien de ziel
 Verschriklyk woelde en barnde, ontviel
 De lier, en, met verbleekte kaken,
 Ontsluipst hy stil de feestvermaken.
 Een dof gemor broemt door de zael ;
 Der hand ontzinkt de nektarschael ;
 De vuist der helden beeft, verkrimpend,
 Om d'armen slaef, op Rome schimpend
 In 's vrymans ongehoorde tael,
 Den stouten gorgel toe te nypen,
 Of eenig wapentuig te grypen,
 Daer hangend, rood nog van den stryd,
 Dat dien baldadige kastyd'.

Maer Cesar, 't voorhoofd neêrgebogen,
 Heeft niet gewenkt, van wrok ontgloeid.
 Hy schynt aen 't lied eens slaefs geboeid!
 Op hem alleen vest Rotholf de oogen,
 En nauwlyks bergt de Vorst zyn' schrik
 In 't hart. Hy siddert voor dien blik,
 Gewapend met een vreemd vermogen.

IV.

Weêr vat op 't onverwachtst, by zichtbaer hoezemslaen,
 De slaef het speeltuig aen.
 Geklommen op den breedten vlerk
 Der geestdrift, dryft hy stout en sterk
 Omhoog, ver boven de aerd'.
 't Is de aedlaer, die zyn prooi bestaat,
 En nederstort; als klemde hy ze in 't hart,
 Roept de opgetogen Bard :
 « De luit, forsich als 't gebrul der leeuwen,
 Dreune, en doorklink' de volgende eeuwen!
 O Rutger, die haer eerst bezielde met uw woord,
 Gy dagvaert my naer 't zalig schimmendoord,
 Naer 't schoon paleis der deugd, het eeuwig gloriëwonder,
 Door uw verheven lied verrukt.
 O meester, spreek in haer, en zy die toon een donder!
 Dat Romen er voor zwijge, en zy bezwyke er onder,
 Van slavenangst in 't stof gedrukt. »

Ja, Rome, gy zyt fier! Uw onverwonnen Arend,
 Den bliksem in den klauw, alom vernieling barend,
 Verbreidt de vleugelen van zyne heerschappy,
 Vliegt tot des aerdryks einde, en, schietend uit de wolken,
 Stort op de kudden van de volken.
 Ja, Rome, gy zyt fier, maer zyt niet langer vry.

De keten die gy torscht, doet gy ons tegenkletteren.
 En wie geeft u het regt het menschdom te verpletteren,
 Barbaer te noemen, wie niet in uw krygsjuk zonk;
 Van op uw zegekoets de Vryheid te verlagen,
 Opdat die vlam der oude dagen,
 Lang in uw borst gedooft, geen' sterfling meer ontvonk'?

Kunt ge in 't onschuldig bloed alleen dan zegepralen?
 Moet bloed altyd den lust van 't Roomsche volk betalen?
 Uw schouwburg dreunt, als door een' nakenden orkaen,
 Van vreugdgeroep, wen 't slavenbloed er guld by plassen.
 U zal een wrackstorm tegenwassen :
 Gy leefdet in het bloed, gy zult in 't bloed vergaen !

« Carthago moet verdelgd ! » herinnert ge u die woorden,
 Die vaek het Kapitoel doorklonken, sein van 't moorden?
 Eens slaet het uer, dat u de zelfde kolk vezwelgt.
 Eens roept de vyand uit, by de afgeschudde keten,
 Al peinzend, gram, op puin gezeten,
 Daer, waer Carthago stond : « Ook Rome moet verdelgd ! »

Eerst zal het lemmer van uw wreede moederhanden
 Heerschzuchtig wroeten in uwe eigene ingewanden,
 En verre van zyn' haerd verschopt ge uw kroost. De vloed
 Van Rome zal, verbaesd opbruisend, bloedig vlieten,
 Als 't volk er lyken in zal schieten
 Van meesters, die den nek u drukten met den voet.

Dan zult gy aen u zelv' 't gehoonde menschdom wreken,
 Door eigen zwaarte neêrgedrukt. Hoor toe !... Daer breken
 De Noorderstormen uit, en stuiven naer uw' grond.
 Uw vesten zinken neêr, gelyk uw zegebogen.
 De zeven bergen doorgevlogen,
 Weêrgalmt het klaeggeschrei der uitgemoorde in 't rond.

Waer staet nu de eeuwge Stad, wier voetstap de aerd bemorste
Met bloed, die op haer kruin een' oogst van lauwren torsche?
Haer stap verdween van de aerd'; haer kruin, bedekt met slyk,
Bezweek. Waer stond ze?... Zie! hier vielen hare slaven,
Daer ligt ze in schand' begraven,
En 't roofgevogelt' krast op 't koninginnelyk.

V.

Dat was gezang, als krygsgeschal,
By 't rammelen der slavenketen;
Dat was gezang; dat waren kreten
Van wrok en wraek, hun toegesmeten
Door 't fier Germanje, door 't heelal :
Dat was 't orakel van hunn' val!
En Rotholf zwygt, zyn boei vergeten.
Nu beeft, verkrompen in hun niet,
Het vleijersbroed, en hun geweten
Ontwaekt, by 't staren op 't verschiet.
Die vanen, rond de zael gehangen,
Bezielen zich : 't is 't schimmenheer,
Dat by Germaensche vloekgezangen,
Hun toevliegt met onzagtbre speer;
Die schilden weemlen heinde en veer,
Als wrekers in het stael geschoten :
Die knodsen plettren den Romein,
En Cesar, hoofd dier vloekgenooten,
Verspatten zy het helsche brein.

Op purpren dischspond' neêrgelegen,
Waent hy dien vloekzang opgestegen
Tot voor den zetel van Jupyn,
Die door der menschen leed bewogen,
In 't einde ziet met minnende oogen
Op d'onverslaefbren vader Ryn.

De Vorst ziet reeds in vlam gevlogen
 Het dreigend Noord : als 't vuergebergt,
 Dat lange smeult, maer, oppermagtig
 Eens, zyner lange rust indachtig,
 Zoenoffers voor zyn maile vergt.
 Reeds ziet hy de eeuwge Stad, zoo prachtig,
 Ter neêr gebonsd in schandenacht —
 Door hare vest, beroofd van kracht,
 Alom de krygsvernieling spookten,
 En 't menschedom eindelyk gewroken
 Op 't volk van wellust en van bloed.
 Hy hoort al 't kraken van zyn' zetel.
 Het zwaerd van Nemesis behoedt
 Den Bard, zoo goddelyk vermetel,
 Voor elke straffe. Ja, de moed
 Ontbreekt geheel den weerelddwinger,
 Om hem door d'opgestoken vinger
 Te werpen, by het feestgehuil,
 In d'opgespalkten leeuwenmuil.

Maer de eedle man, die mogt getuigen
 Voor vaderland en vryheid, voelt
 Zich weêr op aerde, by die vuigen,
 En roept, terwyl zyn toorn nog woelt :
 • O bronwel van myn zielverrukken,
 Gy, die de deugd in d'afgrond wreekt,
 Thands hebt gy uitgediend. » Hy breekt
 Germanjes lier, en smyt ze aen stukken
 Op 't vloergesteente, en trappelt haer
 In 't aenschyn van de Roomsche schaer,
 Die voor de magt des lieds moest bukken.

J. P. HEIJE.

Zwaentjen.

Zwaentjen , met uw witte pluimen ,
Met uw vlerken groot en wyd !
'k Zie het wel , hoe trotsch ge zyt ,
Als ge 't water zoo doet schuimen !
Al de vogels klein en teêr
Jaegt gy weg uit beek en vlieten ,
En de schuchtre vischjens schieten
Haestig in de diepte neêr .

Mooi , dat zyt ge boven velen ,
Slank en statig buiten kyf ,
Kostbaer dons bedekt uw lyf ;
Maer , wat kan dat andren schelen ?
Zie dien kleinen nachtegael ,
Gruuw en pover in de veêren , —
Maer wat kan hy kwinkeleren . . .
Zwaenlief ! he ! dat 's meer dan prael ?

Zwaentjen ! wilt gy needrig wezen ,
'k Wed , dat gy , door heel de streek ,
Als het siersel van de beek
Wordt bewonderd en geprezen :

Maer, blyft gy zoo trotsch en fier, —
 'k Zeg dan, als ik u hoor gagglen
 En op ganzenpoot zie wagglen. . . .
 Och! 't is toch een aeklig dier.

Nieuwe kinderliederen.

Ooijsvaer.

Ooijsvaer, lepelaar!
 'k Zit zoo graeg naer u te kyken,
 Als 'gy, dragend dat ge zweet,
 Door de heldre lucht komt stryken —
 En van rust noch poozen weet,
 Vóór uw nest, geheel gereed,
 Hoog in d'eikenboom mag pryken.

Ooijsvaer, lepelaar!
 Als ge dan nog vele weken
 Zoo geduldig de eijers broedt,
 En — als 't jong er uit komt breken —
 't Met zoo trouwe liefde voedt,
 Zie, dan vind ik u zóó goed,
 Dat ik 't haest niet uit kan spreken! —

Lieve vrind, aardig kind!
 'k Dank u voor uw vriendlykheden!
 Maer, hebt gy weleens bedacht,
 Wat uwe ouders voor u deden
 Sinds men u ter weereld bragt,
 En hoe ze altyd, dag en nacht,
 Nog hun moeite aen u besteden?

Lieve vrind, aardig kind!
 Breng het telkens u te binnen :

Ik zorg weinig maenden maer. . . .
 Zie! doch de ouders, die u minnen,
 Zorgen reeds zoo menig jaer. . . .
 Dat is liefde en trouw, voorwaer!
 Die 't van myne ver nog winnen! —
Nieuwe kinderliederen.

Kringetjens in 't water.

Kittelsteentjen, rond en glad,
 Als gy plompt in 't klare nat,
 En het water
 Met geklater
 Paerlend uit elkander spat,
 Zyt ge pas der hand ontgleden,
 Of gy wiggelt naer beneden.

Doch, waer 't vocht u heeft omvat,
 Komt een kringetjen op 't nat; —
 Verder vloeit het,
 Lang nog groeit het,
 Eer het uit elkander spat:
 't Wyst, hoe snel ge ook zinkt, aen allen
 't Plekjen, waer gy zyt gevallen.

Elk onthou het toch, — het gaet
 Even zoo met goed en kwaed: —
 Uren, dagen,
 Jaren, dragen
 Nog het teeken van uw daed. —
 Och, onthou het toch, mévrinden!
 't Plekje is lang nog weér te vinden.

Roodborstjen.

Roodborstjen, roodborstjen, geestige dief!
Hebje wel ooit zoo te pronken gezeten?
't Kooitjen van koper en 't bakjen vol eten :
Aerdige springer! wat heb ik je lief!
Toch kweelt uw keeltjen geen lustige zangen,
Vogeltjen! zeg me, wat is er gebeurd,
Dat ge de veërtjens zoo slapjens laet hangen,
Roodborstjen! zeg me waerom dat ge treurt? —

— Knaepjen lief, knaepjen lief! was er myn kooi,
Was er myn eten ook lekker en keurig,
Buiten in 't bosch is het eens nog zoo fleurig :
Vry te zyn, lievert! is beter dan mooi!
Och! laet my los, laet in vryheid my springen,
Ginds op dien boom, waer geen tralie my stoort,
Vrindjen! dan zal ik een lied voor u zingen
Zoo als ge nimmer of nooit hebt gehoord! —

Kinderliederen.

S. J. VAN DEN BERGH.

Het groene zoodtjen.

I.

Neen, nimmer mag myn voet uw steenplaveisel drukken,
O zwartste plek van Nederland,
Die wat de tyd vergruize of in het stof zal rukken,
Heraut blyft van der Vaedren schand',
Of 'k voel een siddering my door de leden rillen,
My schokken, grypen in het hart,
Een onweêrhoudbre traen my langs de kaken trillen,
Een traen van schaemte, spyt en smart.
Of voor myn' geest verryst het achtbaer tweetal schimmen
Van 't onvergeetlyk broederpaer.
Dat ik bebloed, verminkt, de steenen uit zie klimmen.
Maer met de martelkroon in 't haer!
Of 'k vraeg my af, wat toch Gerechtigheid bedoelen,
Wat Volksgunst toch beteeknen mag?
Hoe daer nog zielen zyn, die met die wuffe boelen,
Haer vleijen om een' enklen lach?
Hoe nog een hoofd zich wenscht van 't volk te zyn geprezen
En door zyn handgeklap begroet,
En niet beducht is dat hy d'uchtend ziet verrezen,
Waerop het rondplascht in zyn bloed?....
O wie moog' hunkren naer zyn liefde, naer zyne achting

Hy zie dees plek eer hy het waegt! —
Wie 't volk deez' dag vergoodt, het sleept hem licht ter slagting
Eer weér een tweede morgen daegt.

II.

O, 't was een droeve dag, een oogstdag van ellende,
Van smet, die nimmer zal vergaen,
Die Neêrland bidden mogt, dat nooit zyn voorzaet kende,
Of bleekte in zyn historieblaên;
Toen heel een woeste drom van eerlooze onverlaten,
Van laeg, maer ook van hoog gemeen,
Tot oproer aengehitst door wie de Braven haetten,
Wier licht hun schynsel overscheen,
De razerny in 't hart, met vlammenschietende oogen,
Waerin en wraek en moordlust gloort,
Als tygers, tuk op bloed, als schakals aengevlogen,
Den bloedkreet aenhief voor de Poort;
Toen zy, die voor de rust der burgren moesten waken,
Waertoe hun 't wapen was vertrouwd,
't Verwilderd brein in vuer, van dweepzuchtkoorts aen 't blaken,
Misschien verhit door schandlyk goud,
Dat wapen op de borst der Onvergeethbren rigtten,
Die enkel aêmden voor hun land,
Den trotschen Brit en Gal voor hun beleid deên zwichten,
Ten koste van een' oogst van schand'!
O, 'k zie door lage hand hen beiden aengegrepen,
De trappen hoonend afgeslierd,
Door kolven voortgebonsd, of langs riolen slepen,
Terwyl de dolle menigt' tiert :
'k Zie hem wiens koene vuist weleer den heldendegen
By Chattams zege had gevoerd,
Die vuist vermorzelen, door laeg geboeft' dorregen,
Dat zelfs zyn kalmte niet ontroert :
'k Zie hem, in dienst vergrysd van Hollands vrye Staten,
Wiens trouw zyn vyand zelf verkondt,

Door wie zyn vast beraed en doorzicht nu vergaten,
 't Gelaet doorgroefd met wond by wond,
 Verplet door slag by slag, door mokers van verraderen,
 Omdat hy bidt terwyl hy sneeft,
 Voor de oogen zelfs van dus geheeten Burgervaderen,
 Op wie de vloek des naneefs kleeft! —
 Daer bliksemt vliegend lood uit meer dan honderd roeren,
 En ryt hun lyken schier van een!
 Daer kryschet het juilend grauw, « brengt stropen aen en snoeren,
 » En hangt hen als een' dief aen 't been! »
 Een luide jubelkreet stygt tot de ontroerde wolken :
 De ontzielden bunglen op 't schavot,
 En blinde razerny, trots de onbeschaefde volken,
 Schendt zelfs hun zielloos overschot,
 Verguist, verminkt en knot hun halfverscheurde leden,
 Terwyl de Hel in 't momgewaad
 Van dienaer Gods, aen elk de hemelzaligheden
 Voerspelt voor 't hemeltergend kwaed,
 Het kannibalenfeest een wraek noemt van d'Almagten,
 En zegend wie het heeft bestaan,
 Als stond niet in Gods woord : « Gy zult geen broedren slachten!
 « Wie 't zwaerd neemt zal door 't zwaerd vergaen! »

III.

Waerom dat zwaerd veracht, gy Regters in den lande?
 Gy Stedehouders Gods op aerd'?
 Het misdryf niet gestraft, en voor onwischbre schande
 Uw nagedachtenis bewaerd?
 Of was het beulenrot te hoog in eer verheven;
 Of zat het op te ryk gestoelt',
 Dat gy 't niet, hen ten zoen, op dat schavot deedt' sneven,
 Waer 't aen hun bloed zich had gekoeld!
 Of juichtet gy van ver de ontmenschte moorders tegen?
 Of deeldet ge in hun vloekgeschal,

En mogt Partygeest u tot strafloosheid bewegen,
 Of lag uw grootheid in hunn' val?
 Zie — toen hebt gy den eed, dien gy voor God dorst zweeren,
 Verkracht in dollen overmoed!
 Zie — toen zag men u 't kwaed, maer de onschuld niet verweeren,
 En werdt gy schuldig aen hun bloed!
 Maer de Almagt zelf stond op en heeft hun dood gewroken,
 Omdat gy 't rot niet hebt verplet!
 Terwyl het nageslacht uw grootheid heeft verbroken
 En 't schandmerk u op 't hoofd gezet.

IV.

Wee over u, dat gy uw pligten hebt vertreden,
 Maer schande ook over later' tyd,
 Die 't plekjen, waer de Deugd onschuldig heeft geleden,
 Door 't bloed der misdaed heeft ontwyd;
 Dat hy. toen 't moordgevaerte in puin was neêrgezonden,
 Na menig vruchteloze beê,
 Daer weêr een schandtooneel voor 't juilend volk deed pronken,
 Op de eigen droeve martlaerssteê!
 Dat hy daer 't slechtst geboeft', dat de aerde heeft te dragen,
 Den loonprys voor hunne euvlen schonk,
 En 't mes van Xaintes arts het kroost van later dagen
 Ten schrik en afschuw tegenblonk! —
 Maer schande ook over ons, dat wy dien grond bewandelen
 Met onverschillig oog en hart,
 En, als het voorgeslacht hun lyk, hun schim mishandelen,
 Wie nog geen zoen beschoren werd!
 Dat we op die heilige plek koud als de steenen blyven,
 Daer ingeheid in 't bloedig zand,
 En niet, ter leering voor het nageslacht, er schryven :
 « Hier slagtte 't volk de bloem van 't Land. »

V.

Zie, — waertoe nog gemard dien zoenprys te betalen?
 Gerechtigheid betaemt onze eeuw.

Zoo menig eerzuil doet ze in middagluister pralen,
 Begroet door dondrend vreugdgeschreeuw;
 Zoo menig standbeeld sticht ze aen groote mannen,
 In sprekend marmer, erts of brons;
 Maer wy — wy willen eerst de schand' van 't erf verbannen :
 Herstellen voegt het eerst aen ons !
 Wy willen eerst den grond met eene omtuining heiligen,
 Waerop de gruwel is gepleegd,
 Dien voor onheuschen voet, voor klauw en hoef beveiligen,
 Dat niet op ons de schuld ook weegt!
 Wy willen van die plek de smet des voorzaets vagen,
 Haer merken met één' enklen steen !
 En dan moog' voor ons oog elk andrer beeldtnis dagen,
 Wier roem elk volk benydbaer scheen;
 Dan mogen ze ons het hart ook door de kunst bekoren,
 Op hun verheven pedestal;
 En ieder kind des Lands tot pligbetrachting sporen,
 Dat niet ons Holland neig' ten val! —
 Zoo zal van onzen tyd een latere eeuw getuigen :
 « Hoe arm hy was aen deugd en kracht,
 » Hy heeft een daed bestaen, waerin alle eeuwen juichen,
 » Den zoen den Witten toegebracht.
 » Die daed weegt lauwn op der schoonste krygsviktorie,
 » Verheft hem in het oog der aerd',
 » Omkranst het Vaderland met onverwelkbare glorie
 » En was de groote dooden waard ! »

Een Dichtbundel voor myn Vaderland.

JOHAN ALFRIED DE LAET.

Aen myn zoontjen.

Kindeken, ge weet voorwaer niet,
Wat ge op 't vaderlyk gemoed,
Met uw gulle, blyde lonkjens
En onnoosle lachjens doet.

Kindeken, ge zyt nog weinig
Eindloos weinig hier beneên :
Bladerken in 't ruim der wouden,
Druppelken in 't ruim der zeên.

Eindloos, eindloos weinig zyt ge!
Op de breede weereldkorst
Kent ge slechts, by 't enge wiegjen,
Vaders oog en moeders borst;

Kent ge slechts de troetelgalmen,
Hemelzang in moeders mond,
Als uw wimpers slaepurig vallen
By den valen avondstond.

Toch en is geen reus zoo magtig,
Lieve knaep, als ge onbewust
Van uw kracht, de weemoedsrimpels
Van myn somber voorhoofd kust;

Als ge my onnoozel toelacht
Met uw engelzoet gelaet,
En uw ronde, poezele armkens
Stoeijend om den hals my slaet;

Als ge my den matten boezem
Lang beroofd van licht en gloed,
Onder jeugdiger droomen,
Weder vrolyk kloppen doet.

Gy getuigt me, liefste knaepjen,
Hoe den God die my beproeft,
Voor zyne allergrootste wonderen
Maer de kleinste magt behoeft.

Gedichten.

J. J. L. TEN KATE.

Eeuwigheid.

Eene Legende.

I.

Eens leefde in ons herbergzaam Noord
Een monik, die er de ydelheden
Der aerde ontvlugt was in gebeden
En de overpeinzing van Gods Woord.
Zyn hart was vroom, zyn geest verheven
De diepte van het menschlyk leven
Bezat voor hem geen raedslen meer;
Hy las de wondren van den Heer,
Die op de bloemen staen geschreven;
Hy wist hoe ginds de starren zweven
Op vaste maet, in eigen sfeer;
Hy kende wat de golven zongen,
Wat fluistrend wandelt door 't geblaért';
En al de stemmen dezer aerd',
Haer duizend talen, duizend tongen.
De Kennis laeft, maer lescht geen' dorst :
Hem werd ze een vuervlam in de borst.
De vleuglen altyd uitgeslagen,
Tracht eens de moedigste aedlaersgeest
Vergeefs een hóóger vlugt te wagen;

En eindlyk ryzen zulke vragen,
 Waerop geen stervling 't antwoord leest.
 Dat deed hem de onrustvolle dagen
 Verslyten in onvruchtbre smart;
 Dat deed hem 't bloed door de aedren woelen,
 En al de bitterheid gevoelen
 Van d'oorlog tusschen hoofd en hart.

II.

Eens, by het vroege morgengloren,
 Verlaet hy de enge kloostercel,
 In mymring en gebed verloren.
 De lente wierp in dartel spel,
 Haer stralen, die als zilver gloeiden,
 Op 't spiegelglad der waterwel,
 En al de groene boomen bloeiden.
 Hy buigt de knieën voor den Heer,
 En spreekt : « Almagte Hemelvader !
 » Nu lacht uw lieve lente weér,
 » Dan treedt de vruchtbre zomer nader,
 » En eindlyk daelt de winter neêr :
 » Zoo wisselt alles, keer op keer :
 » De sneeuw des velds, het blad der boomen,
 » De herfst der jaren, 't groen der jeugd,
 » De traen der smart, de lach der vreugd,
 » En wat we ons minst verganklyk droomen !
 » Ja, weldra.... en de zon verschiet,
 » De heemlen vallen, die gy welfde' —
 » Uwe eeuwigheid slechts wisselt niet :
 » Zy blyft een eindeloos De Zelfde !...
 » O afgrond, waer ik nederstort !
 » Wie redt me eer ik vernietigd word' ? » —

III.

Zoo peinzend dwaelt hy voort door 't woud.
 Het blinkend groen is pas bedauwd :
 Hy ziet het niet. De koeltjens zwerven
 Op lauwe wickjens rond hem heen :
 Hy voelt het niet — hy peinst alleen :
 » Ja, Heere, gaerne wilde ik sterven,
 » Zoo 'k vóór myn' uiterste' ademtogt
 » Maer eens die hooge gunst verwerven,
 » Uwe Eeuwigheid begrypen mogt!
 » O, zoet moet uwe aenschouwing wezen....
 » Maer! EEUWIG, ZONDER OMMEKEER, —
 » Wie onzer, die uit slyk verzezen,
 » Verdraegt dit denkbeeld, Hemelheer?
 » Dat stilstaend uerwerk onzer jaren?
 » Dat éénig, nimmer eindend staren
 » Op één, onwrikbaer middenpunt
 » Des Levens, dat geen' zyblink gunt?
 » Eén meer, dat, strandloos, ongemeten,
 » Geen rimpel plooit, geen zuchtjen kust,
 » Eén maetlooze, ongeschalmde keten,
 » Waer nimmer de arbeid en de rust,
 » De schaúw en 't licht, 't verlies en 't vinden,
 » Zich wisslend aen elkander binden? »

IV.

En altyd verder dwaelt hy voort.
 Nu schynt hy 't oord
 Niet meer te kennen :
 Zie! 't woud schudt vreemder bladerdosch!
 De wilde dennen
 Herschiepen zich ten myrthenbosch!
 Daer ruischen Idumesche palmen!

Een waterval stroomt,
 Met zangrige halmen
 En roozen omzoomd.

De monik blikk rond zich, verbaesd en beschroomd :
 Zóó schoon had zich de Aerde geen' Hemel gedroomd !

Maer hoor ! wat smeltende orgelgalmen !

Wat zielverrukkende Englenwyz' !

Daer wiegelt, half door 't loof verborgen,

Met veedren, blinkende als de morgen,

Het vogeltjen van 't Paradys !

Eerst is zyn lied een teedertreurend klagen :

't Heeft, smeltend zoet, in iedren toon een' traen;

't Schynt weemoedvol een heil terug te vragen,

Te vroeg, helaes ! en sporeloos vergaen.

Maer — daer klinkt het weér daer tusschen

Naemloos zalig, hemelzoet :

Zoeter dan een lentegroet,

Zaliger dan moederkussen :

't Is als spreekt zyn juichgeschal

Van een naedrende viktorie,

Van een onvergankbre glorie,

Van eene eindelooze weelde, die de schepping smaken zal.

En zwygend, met verbleekte wangen,

Verrukt, tot schreijens aengedaen,

Blyft daer de monnik luistrend staen,

In bitterzoet en smachtend zielsverlangen.

V.

Maer weldra vloeit geen traendrop neér :

Hy heeft geene aardsche tranen meer.

Al blanker golft de waterval,

Of hy tot licht versmelten zal.

Al levender, al frisscher stroomt

De balsemgeur door 't palmgeboomt' !

Al roerender, al luider klinkt
 Die zangstem, die zyn ziel doordringt,
 Die haer een toekomst hopen doet
 Van éénig, eeuwig blyvend goed.
 Hy roert zich niet, hy blykt omhoog :
 Zyn ziel, zyn hart wordt oor en oog.
 Maer eindlyk rees 't genot ten top ;
 Hy waekt uit zyn verrukking op :
 De ontroerde geest herneemt zyn krachten :
 « Genoeg reeds droomde ik uren lang
 » By 't luistren naer dien tooverzang!
 » De weg is ver, de broeders wachten :
 » Naer 't klooster heen!
 » Weér zal de vogel morgen zingen :
 » Dan keere ik met verhaeste schreên,
 » En juich en ween,
 » En smaek de zelfde zegeningen ! »

In zoete erinnring treedt hy voort,
 En weldra weér herkent hy 't oord :
 De trotsche palmen zyn verwisseld
 Voor 't onbehaeglyk dennenhout,
 Waer hem de braembes tegenblauwt,
 En 't schuchter hagedisjen ritselt —
 Nu is hy aen den rand van 't woud...
 Het beekjen deelt, in de eigen vrede,
 Heur zoomen de oude kusjens mede,
 De heuvlen zyn de zelfde nog :
 Maer ginder... is het zinbedrog?
 Of zyn die oude kloostermuren
 Veranderd in zoo luttele uren?
 Daer ryst een torenspits omhoog,
 Daer scheemren daken, — maer kan 't wezen? —
 Waer 's morgens dak noch toren rezen!
 De vensters weemlen voor zyn oog,
 De hemel draeit. Hy voelt de droppen

Van 't angstzweet koud op 't voorhoofd staen,
 Hy roept Marie om bystand aen,
 En siddrend waegt hy 't aen te kloppen.

VI.

Een vreemdling opent. Nieuwe schrik!
 Hy staet omringd van aengezichten,
 Die spraekloos d'onbekenden blik
 Doordringend op den zynen rigten.
 Hy droomt, hy ielt : dat is een strik
 Des boozen die zyn ziel wil rooven!
 Hy dringt vooruit, hy vliegt naer boven,
 Hy wil de rust, hy zoekt zyn cel :
 Maer eensklaps houdt een muer hem tegen.
 Hy tast... neen, 't is geen tooverspel!
 De steen weérstaet — geen vlammen stegen.
 Hy wendt zich om : verbaesd en schuw
 Waegt zich de monikschare nader.

« Waer is JOHANNES? » vraegt hy nu :
 » Waer is de Prior?... Gryze Vader
 » JOHANNES, wat verbergt gy u? » —
 ' JOHANNES? geen der kloosterlingen
 ' Die dus by ons geheeten werd :
 ' Des Priors naem is ADALBERT —
 ' Maer gy, wat deed u binnendringen?
 ' Gy schynt hier even goed als wy
 ' Met kronkelgang en zuilenry
 ' Vertrouwd te wezen....
 ' Wie zyt ge? ik zag u nooit voor dezen? '
 » Gy zaegt my nooit? gy kent my niet?
 » Toch was het straks, deez' uchtend, heden,
 » Dat ik uw kloosterpoort verliet,
 » En 't dennenwoud ben ingetreden :
 » 't Is BRUNO, dien gy voor u ziet! » —

Daer heft er een met zilvren hairen
 Verbaesd zyn stemme op : ' Bruno? gy?
 ' *Die leefde hier voor duizend jaren!*
 ' Een oud francyn (1) verhaelde 't my —
 ' Zyn wieg stond waer de oranje groenen,
 ' In 't land der weelde, 't brandend Zuid.
 ' Hy wilde zich met God verzoenen,
 ' En koos dit eenzaam klooster uit.
 ' Hy wist wat elke bloem beduidt,
 ' En hoe daer ginds de starren zweven;
 ' Hy was een lievling van den Heer —
 ' Eens heeft hy zich naer 't woud begeven,
 ' En sedert zag hem niemand weér,
 ' Mogt gy die zelfde BRUNO wezen.
 ' Zie, alles wisselt, alles vliedt!
 ' Maer eeuwig zy Gods naem geprezen :
 ' Gods Liefde alleen veroudert niet! '

VII.

En BRUNO vouwt de handen samen :
 • Woudt gy den twyfelaer beschamen?
 • Wat zyt gy naemloos goed, o God!
 • Ik beefde voor de heilgedachte,
 • Dat my een eeuwig zielsgenot,
 • Uwe eindelooze aenschouwing wachtte!
 • Nu heb ik duizend jaren lang
 • Geluisterd naer den tooverzang
 • Eens vogels uit uw hemelsch Eden,
 • Die toch alleen maer 't vóórspel gaf,
 • De profecy der heerlykheden,
 • Die ons verwachten over 't graf!
 • En al die duizend lange jaren
 • Zyn als een uer voorby gevaren —

(1) Perkament.

- » Hoe zal het dan wel zyn, o Heer!
- » Als uw verlostee meer en meer
- » Het ruischen hoort van uw nabyheid,
- » En eindlyk, badende in het licht,
- » Dat afstraelt van uw aengezicht,
- » Zich zelv' ontzinkt van englenblyheid!...
- » O Eeuwigheid! O hoogste Goed!
- » Wat is reeds hier uw voorsmaek zoet,
- » En hoe begryplyk zyt gy 't harte! —
- » Zoo vliedt dan, onrust die my blaekt,
- » Gy hoop en twyfel, vreeze en smarte!
- » Of heb ik niet vooruit gesmaekt?...
- » Terug tot u, gy palmentwygen!
- » Gy vogel met uw hemelsch lied!
- » Tot dat gy my uw vleuglen biedt,
- » Om tot de aenschouwing op te stygen! » —
- Hy spreekt — en ziet! zyn blos verbleekt,
- Zyn handen zinken, als hy spreekt.
- Hy wil vooruit — zyn kniën knikken;
- Nog slaet hy de oogen rond zich heen!
- Daer ryst een nevel voor zyn blikken,
- En 't stervend hulsel stort in een.
- Maer eer de ziel van 't lichaem scheidt,
- Doet hy nog luid voor aller ooren
- Zyn eerste hallelujah hooren :
- « Zyt my gegroet, gy Eeuwigheid! »

JA, WÉL IS DAER VOOR 'T VOLK DES HEEREN
 EEN HEILGE SABBATH WEGGELEID,
 DIE NOOIT ZAL ENDEN, NOOIT VERKEEREN.

Legenden en Mengelpoezy.

J. M. DAUTZENBERG.

Ode aen Vlaenderen.

Zie 'k diep somber op 't lot myner gebroedrenschaer,
O, dan prangt me de smart jammerlyk hart en geest;
Diep zonk het geslacht, dat vroeger
Zoo verheven en edel stond.

Toen nog Vlaenderens tael, zuiver en ongemengd,
Schrikvol klonk den tyran, die ze verkrachten wou,
Toen 't land en de spraek geheiligd
En bemind was by oud en jong :

Toen 't Vlaemsch lied zich verhief tegen den Franschen wind,
Toen 't goudlaken alhier dragt van den lande was,
Toen woonde op den vryen bodem
Een geslacht, dat begraven ligt.

Waent niet zonen te zyn dezès verheven volks;
Bastaerds zyt ge voorwaer, fier op een' vreemden tooi,
Uwe eigene tael, de glorie
Des verledenen kent ge niet.

Slechts één land is op aerd', waer men de moedertael
Smaedvol onder 't gezwets eener uitheemsche dooft;
Ook nadert de wraek des hemels,
En verzwonden is 't eene land!

Gedichten.

Natuercrontwaken.

Reeds is de winter op de vlugt,
Het ryk der droefheid is ten end',
De bloem herryst in milder lucht,
Elk struikjen zingt : lang leev' de lent'!

Het ryk der droefheid is ten end,
De weide pronkt in jeugd'gen zwier,
Elk struikjen zingt : lang leev' de lent!
En 't amen murmelt de rivier.

De weide pronkt in jeugd'gen zwier,
De leeuwrik fluit zyn geestig lied,
En « amen » murmelt de rivier
By 't zacht geruisch van 't slingrend riet.

De leeuwrik fluit zyn geestig lied,
En 't muschjen kweelt en juicht en speelt
By 't zacht geruisch van 't slingrend riet,
En zoet is oog en oor gestreeld.

En 't muschjen kweelt en juicht en speelt,
De vreugde dreunt door 't groene veld,
En zoet is oog en oor gestreeld,
Als klank en kleur te saëm versmelt.

De vreugde dreunt door 't groene veld,
De vreugde dreunt tot in het hart,
Als klank en kleur te saëm versmelt,
Vlugt met den winter leed en smart.

Gedichten.

Heimwee.

Wanneer de winter ons verlaet,
En naer het Noorden vlugt :
Wanneer 't viooltje, in blauw gewaed,
Naer 't lentelachjen zucht;
Wanneer de mei naer 't liedjen hoort,
Dat hem de kever bromt,
De zwaluw weér uit warmer oord
Naer 't wiegenestjen komt;

Dan roept een stem in myn gemoed :
« Wat suft gy in uw kluis? »
Dan trekt het my zoo sterk en zoet
Naer 't vroeg verlaten huis;
Dan zie ik, achter berg en bosch,
Een dal voor storm beschut;
Daer tooit de lente in schooner dos
De vaderlyke hut.

In Limburg ligt de stille plaets,
Die zoo myn hart bekoort;
In Limburg stroomt de breede Maes,
Niet ver van 't dierbaer oord;
En vogellied en lentepracht,
En wat de ziel verheugt,
Verlokken my met wondre magt
Naer 't erfdeel myner jeugd.

Ik speelde vrolyk daer als kind,
Langs beek en bloemenwei,
En met my speelde menig vrind
Door 's levens bonten mei,

O, mogt myn oog nog eens u zien,
Die my zoo dierbaer zyt,
En u den trouwen handslag bién,
Gelyk in vroeger' tyd!

Thands dwalen velen, ach! als ik
Door streken minder schoon,
En werpen vaek een' droeven blik
Naer hunner oudren woon;
Die ginder bleven, spelens moê,
Verlieten kolf en schyf,
En snelden reeds den grave toe,
Tot rust voor ziel en lyf.

Eén vriend liet my des hemels wil
Van al dat vriendental,
En die alleen herdenkt nog stil
Ons spel met kaets en bal;
Die leidt my dan van huis tot huis,
Kom ik ten dorpe weêr,
Verklaert op 't kerkhof ieder kruis :
« Zy slapen in den Heer! »

Dan schenken wy een' weemoedstraen
Aen elken zaelgen vrind,
En denken als wy henen gaen :
« Wat hebben we u bemind! »
Wy scheiden traegzaam van elkaer,
En teeknen eerst een plek
Op 't kerkhof, achter 't hoofdaltaer :
« Dat die ons beide eens dekk'! »

H. J. SCHIMMEL.

Prentjens-kyken.

Schoon het rustuer was geslagen,
Voor den kleenen zwakken knaep,
Blevén de oogen vry van slaep;
Hoe ze ook staerden, wat ze ook zagen
In d'ontsloten foliant,
Krakende in den leëren band.
't Was het lievlingsboek van d'oude,
Die er menig kreuke in vouwde,
Iedren avond trouw in las,
Of 't zyn Bybel was.

't Avonduer werd met verlangen
Door zyn' kleinzoon afgewacht;
Als het boek werd meêgebragt
Verfde een bos de bleeke wangen,
Joolde hy in 't rond van vreugd.
Maer 't bragt moeder ongeneugt,
En met regt was zy te onvreden;
't Slapensuer werd overschreden,
Stond de jongen eenmael daer
By zyn beste-vaër.

Welk een tweetal, hoe verscheiden !
Kindren van verschillende eeuw !
't Zwarte haer en 't witte als sneeuw.
Toch goê vrienden waren beiden ;
En in 's gryzaerds grove knuist
School te met de kindervuist.
De oude was — dit deê 't verklaren
Hoe hy by 't verschil van jaren,
Toch den jongen bleef gezind —
Naer het harte een kind.

Hy was goed en lief voor allen,
Daerom ook aen allen waard :
't Beste hoekjen van den haerd,
Moest aen hem te beurte vallen.
Ieder merkte blyde er op :
« 't Blyft altyd een flinke kop. »
Als hy kalm zyn pypjen rookte,
Of met kracht in 't turfvuur pookte,
Zou je 'em schildren, — beste-vaêr
Met zyn' gouwenaer.

't Feestuer sloeg weêr voor den jongen,
Die, by 't flikkren van de zes,
Hunkerend naer de avondles,
Moeders schoot was afgesprongen,
Waer hy vaek te rusten plag.
« Ben je reê ! » sprak de oude; een lach
Krulde hem de breede lippen
By het oopnen van de knippen,
't Rekken van de kleêne hand
Naer den leêren band.

De oude liet den knaep verhalen.
« Weet ge 't nog, zeg, wie zyn dit? »
Dat 's de Ruyter, dat 's de Witt,

- » Dat de Trompen, dat van Galen,
- » Dat de Zwyger, dat Piet Hein, »
- Alles kruiste hem door 't brein.
- En hy kroop op Grootvaers schouder,
- Vleide en riep er : « word ik ouder,
- » Beste-vaër dan ga ik meê
- » Texel uit, naer zee. »

De oude grinnikt van genoegen ;
 O hoe lief hem 't jongskén was !
 « Die is nog van 't echte ras,
 » Die zou nog voor 't baeitjen voegen,
 » Voor de draeibas en kortjan,
 » Kroop niet weg voor d'Engelschman. »

Moeder had het lang verdrotén ;
 Eindlyk rees ze : « 't Boek gesloten
 » Beste-vaër ! hy is vermoeid ;
 » Hoe de jongen gloeit !

- » Al die ruwe en vreemde mannen....!
- » Als hy nu maer slapen kan....
- » Och hy droomt er zeker van,
- » Want het kind is overspannen.
- » Als hy ziek wordt — hy is zwak... »
- De oude schaterlachte en sprak :
- » Moeder ! 't zal zoo ver niet komen ;
- » Laet hem van die lui maer droomen,
- Dat geeft zwakke lenden kracht....
- » Jongen ! goejen nacht !

Verspreide Gedichten.

J. NOLET DE BRAUWERE VAN STEELAND.

Strydzang.

Moedig Germanje, te wapen! te wapen!
Gord u het reuzenrappier om de leën,
't Pantser om 't lyf en 't helmets om de slapen!
Moedig Germanje, de vyand verscheen;
Op dan, en gryzaerds, en mannen, en knapen!
Zonen van 't Noorden in helden herschappen,
Sluit uw gelederen duchtig in een!

Diep is de zegel der vryheid in 't harte,
Diep in het hart van Germanen gegrift;
Heilige vryheid! wee hem, die u tarte:
Woedend weérstaen wy zyn woedende drift!
Wee hun, die 't erf van Germanen belagen!
Nooit heeft het Noorden een keten gedragen;
Nooit heeft het Noorden in boeijen getreurd;
't Schandige nypen van kluistrende banden,
Heeft het geweld van onze yzeren tanden,
Moedig aen bloedige flarden gescheurd.

Haet voor den vreemdling verzadigt het dorsten,
Dat in den brandenden aderstroom woedt;
Kindren die hangt aen de zogende borsten,
Zuigt met de melk u dien haet in het bloed.

Gryzaerds, voor wie reeds de kuilmonden gapen,
Eer gy u stort in het eeuwige slapen,
Legt op hunn' rand uwen wrevel niet af;
Sleept haer met u in de gronddiepten mede :
Vinde, wie dan onze velden betrede,
Haet in het leven en haet in het graf!

Moedig Germanje, te wapen! te wapen!
Gord u het reuzenrappier om de leén,
't Pantser om 't lyf en 't helmet om de slapen!
Moedig Germanje, de vyand verscheen :
Op dan, en gryzaerds, en mannen, en knapen!
Zonen van 't Noorden in helden herschappen,
Sluit uw gelederen duchtig in een!

Sluit uw geledren, o dappere helden!
Toont u Germanen by 't moedig bedryf;
Sprengt met het bloed van den vyand uw velden,
Schenkt hem die velden ten eeuwgen verblyf.
Laet hem het stof van den bodem verzwelgen :
Laet ons zyn heer tot den laetsten verdelgen :
Niemand van hun zie zyn huisgoden weér;
Op dan, Germanen, en reedt u ten stryde!
Dat uwe moed zyn verwaendheid kastyde,
Velt hunnen hoogmoed en plet hen ter neér!

Zyn hunne horden, als stortende vlagen,
Op het gebied van Germanje gerukt,
Wy staen te weer : met verdubbelde slagen,
Hun onze strydbyl in 't voorhoofd gedrukt!
Hen overrompeld by 't zegepraelschallen;
Hen, als een woedende storm, overvallen :
Hen, als de orkaen, in hun leger verrast!
Hen, met ons slagzwaard den schedel geklonken!
Roodschuimend bloed uit dien schedel gedronken,
Ons aen dien rookenden beker vergast!

Moedig Germanje, te wapen! te wapen!

Gord u het reuzenrappier om de leën,
't Pantser om 't lyf en 't helmet om de slapen!

Moedig Germanje, de vyand verscheen :
Op dan, en gryzaerds, en mannen, en knapen!
Zonen van 't Noorden in helden herschappen,
Sluit uw gelederen duchtig in een!

Tallooze benden bezoedlen uw beemden :
Toont u, Germanen, der Vaderen waard;
Wraekt den onzinnigen uitval der vreemden,
Strydt voor uw leven, uw vryheid, uw' haerd!
Treedt in ons midden, bevallige scharen :
Stemt uw gezang by het spelen der snaren,
Voedt gy het krygsvuer dat reeds in ons blaekt;
Eerst zal de vyand ons bolwerk vertrappen,
Eerst zal hy over ons lichamen stappen,
Voor hy uw vrouwengelederen naekt!

Eer zal de tyd onzen stamboom vernielen,
Eer sleepe ons 't wisselend noodlot ten val,
Dan een Germaen voor den vreemdeling knielen,
Dan een Germaen zich vernederen zal!
Eer moog' Germanje ons ten grave verstrekken,
Eer moog' zyn puinhoop ons beenderen dekken,
Dan ons een heerscher ten dwingeland zy!
Eer zullen raven ons lyken verslinden,
Eer vliege onze asch met de stormende winden;
Slaef leve 't Zuiden : het Noorden sterft vry!

Moedig Germanje, te wapen! te wapen!

Gord u het reuzenrappier om de leën,
't Pantser om 't lyf en 't helmet om de slapen!

Moedig Germanje, de vyand verscheen :
Op dan, en gryzaerds, en mannen, en knapen!
Zonen van 't Noorden in helden herschappen,
Sluit uw gelederen duchtig in een!

Ambiorix.

JAN VAN BEERS.

Stemmen by de dood der Koningin.

Stemme van Bedrukten.

Wie toch dacht, by feest en plegtigheden,
Wyl het vreugdedronken volksrumoer,
Als een liefdewolk, Haer van beneden
Op te tillen scheen alwaer Zy voer;
En wyl Zy op ieder en op allen,
Met haer' groet een' blik liet nedervallen,
In welks glans geheel een hemel loeg :
Wie dacht toen dat zulk een jonge en schoone,
Onder 't goud der koninklyke kroone,
Reeds de doornekroon der smarte droeg !

En nogtans was 't zoo! — de teedre moeder
Had 's Lands hoop, heur' eerstling, van heur' schoot
Weg zien rukken; had heur' oudsten broeder,
Frankryks hoop, zien treffen door den dood;
Had tot God, heur zuster, geest des Heeren,
Die heur troost op aerd' was, weér zien keeren;
En zoo vaek Zy liefdryk haer gezicht
Rusten liet op 't beeld van heuren vader,
Was 't als zag Zy 't staal van een' verrader
Op de borst des gryzen mans gerigt.

En nog nauw had Ze, in gebed verslonden,
Soms voor Gods altaer een' balsemdrop
Voelen leken op heur hartewonden,
Of daer bruist het Fransche volk weér op,
En het doet den vorst, die 't achttien jaren,
Door den storm van duizenden gevaren,
Had gemend met forschen knieëndruk,
Onverwacht in 't voetzand nederrollen;
Als 't weerspanning ros, dat plots aen 't hollen,
Zyn' bedwinger wegsmyt met één' ruk.

En daer moest Zy hooren hoe die vader,
Hoe heur moeder, door het volksorkaan
Voortgezweept, omdoolden, — en te gader,
God! ligt zwalpten op den Oceaen!
Hooren hoe de balling, in zyn staten
Van den laegsten zyner knechts verlaten,
Beedlen kwam by vreemden om een dak;
Zien hoe 't gryze hoofd, dat, onbezweken,
Op zyn kruin zag weereldstormen breken,
Zelf nu voor dien storm zich hoog en brak.

En toch moest Zy doen wat koninginnen
Zyn verpligt : — waer 't volk Haer feesten gaf,
Moest een glimlach dekken wat daer binnen
Weende, — bloemen spreiden rond dit graf!
En nogtans was 't daer een graf vol dooden,
Welker stemmen haer gedurig noodden,
Op zoo zoet, zoo liefderyk een' toon,
Dat Ze in 't eind bezwykend onder 't lyën,
Zich ook daer ter ruste neér ging vlyen,
Waer men beter slaapt dan op den troon.

Komt, o komt, gy allen, die in 't herte,
Morrend tegen God, uw wonden draegt,
En aenschouwt die Vrouwe, door de smerte

Onder 't purper langzaam weggeknaegd !
Komt en leert van Haer hoe gy de slagen
Van het wreedste lot gedwee kunt dragen,
Tot u 't hert geheel is uitgebloed,
En de dood een eind' stelt aen uw kampen !
Leert van Haer, — die koninklyke rampen
Droeg met meer dan koninklyken moed !

Stemme van Armen.

Wie is er arm, die nooit, naer ryken
Opziende, bitterheid liet blyken ?
Wie is er arm, die ooit tot Haer
Kon anders opzien dan met oogen,
Waerin zich peerelen bewogen,
Van dankbaerheid en liefde zwaer ?

Ons Koninginne, ons Koninginne :
Zy wilde niet dat onze minne
Het zou verkonden voor het Land,
Hoe, op de dorheid onzer wegen,
Gelyk een milde zomerregen,
Steeds laefnis neêrstoomde uit haer hand.

Wy mogten niet dan voor d'Alhoogen
Op bloote knieën neêrgebogen,
En de armen naer Hem uitgebreid,
Uitroepen hoe Zy 't bitterst lyden
Kon doen verkeerren in verblyden,
Met hemelsche milddadigheid.

Maer nu Hy, die Ze ons had gegeven,
Haer wegnam voor een beter leven,
Nu stroome 't onze zielen uit !

Nu klinke 't loffied, klinke 't kermen
Van heur geliefden, van heure armen
Door gansch den Lande hoog en luid!

Stemme van Kinderen.

Wy doolden, arme kleenen,
Van iedereen verlaten,
Van iedereen vergeten,
Langs witbesneeuwde straten;
Wy hieven naer den hemel
Ons blauw versteven handjens,
En baden : onze Vader :
Met klapperende tandjens;
Wy hadden honger : geen vader
Bragt ons een stuksken brood ;
Wy hadden kou : geen moeder
Verwarmde ons in heur' schoot :

Wy hadden van het leven
Zoo weinig nog genoten;
Maer toch was 't reeds zoo bitter,
Dat wy onze oogskens sloten,
En dat wy, arme kleenen,
Vergeten en verlaten,
Ons zetten in een hoeksken
Der witbesneeuwde straten,
En baden : Jezukens moeder,
Ach, laet de lieve dood,
Ons warm te slapen leggen
By 't Kindeken in uw' schoot :

En ziet! daer kwam een Vrouwe :
Zy blonk van goud en steenen;

't Boog alles voor haer neder ;
Zy boog voor de arme kleenen.
En wyl het in heure oogen
Nog heller blonk van goedheid,
Deed Zy ons henendragen
Met moederlyke zoetheid.
Wy dachten 't was Jezukens Moeder,
Die zelve tot ons kwam,
En die ons by heur Kindeken,
Meê naer den hemel nam.

Zy droegen ons in een beddeken,
Zoo warm en zacht ter ruste;
Wy kregen eten en drinken
Zoo veel ons herteken lustte;
En somtyds kwam de Vrouwe,
Die blonk van goud en steenen,
Ontroerd de blyde spelen
Aenschouwen van heur kleenen.
Zy was wel Jezukens Moeder niet :
Zy was een Koningin;
Maer of zy Jezukens Moeder waer',
Zoo waekte op ons heur min.

Jongelingsdroomen.

PH^s. BLOMMAERT.

Vlaenderen.

Vlaendren plach eertijts een coninerije te sijne.
MARCUS VAN VARENNEWICK.

Kent gy het zoet gewest, het zoo bekoorlyk land,
Waer statig eikenwoud by onbeheinde weijen,
En overvruchtbre landvalleijen
Zich strekken van den Rhyn tot aen het Westerstrand?
Die beemden, waer de Scheld' langs kronkelende zoomen
Haer zilvren waetren heen doet stroomen,
En 't liefste tafereel den fikschen schilder biedt? —
Hier groent het rype vlas naest gouden gerst en koren;
Daer heft uit donker loof een slot zyn' spitsen toren
Om hoog, en 't blanke dorp klimt op in 't flauw verschiet.

't Is Vlaendrens vruchtbre lustwarande,
Waer matigheid verwyfdheid bande,
En echte trouw by reine vreugd
Mog troont op ouderlyke deugd.
't Is 't brave land waer tempelklokken
't Godsdienstig harte nog naer Gods altaren lokken,
En waer men 't Dietsche lied in 't aengenaemst akkoord,
By honderd stemmen aengeheven,
In digte lind- en beukendreven
Nog over de akkers klinken hoort.

Kent gy die weidsche stad in 't hart van 't land gelegen,
Wier praelgebouwen meetloos hoog,
En steile torens stout ten hemel ingestegen
Zich heffen voor 't verbazend oog?
Die stad waer Lei en Schelde vloeijen,
Waer nyverheid en kunsten bloeijen
Versierd met zusterlyken krans,
En wier ontzaggelyke muren
Het Vlaemsche volk in angstvolle uren
Verstrekten tot behoedingschans?

't Is Gent, de hoofstad dezer stranden,
Die, vreeslyke heldin, in 't barnen van gevaer,
De Vlaemsche west- en oosterlanden
Bedekte met haer' beukelaer.
Diep zat de Vlaming, diep te treuren,
Een rookelooze voet vertrapte Neêrlands keuren;
Maer Gent het wraekstael in de hand
Verhief den Zwart Leeuw, het zinnebeeld der dapperen
En deed hem weêr op Vlaendrens torens wapperen,
By 't juichend zegelied van 't vrygestreden land!

Gedichten.

EINDE.

By den Boekhandelaer H. Hoste zyn ook te bekomen :

VIER TREURSPLEN VAN J. VAN VONDEL : Lucifer, Gysbrecht van Amstel, Palamedes, Maria Stuart, met aenteekeningen uitgegeven door J. F. J. Heremans, Professor aan 't Koninklyk Athenaeum, van Gent	Fr. 2	»
Beknopte NEDERDUITSCH E SPRAEKLEER, door denzelfden.	1	»
Beknopte Nederduitsche Versificatie, gevolgd van een kort Overzicht der Nederlandsche Letterkunde, ten gebruike van 't Middelbaer Onderwys	1	»
Schets eener geschiedenis der Nederlandsche Letterkunde, door F. A. Snellaert, in-16°. Gent, 1850.	2	»
Het Belgische Kruidboek of de Gentsche Hovenier, door De Lathauwer. 4 deelen in-8°. Gent, 1849	12	»
Handelingen van het Nederlandsch Taelcongres, gehouden te Gent, den 26, 27, 28 en 29 augusty 1849, in-8°.	2	»
Werken van het Nederduitsch Taelverbond, in-8°. Gent, 1850	4	50
Handelingen van het derde Nederlandsch letterkundig Congres, gehouden te Brussel, den 30 en 31 Augusty 1851, in-8°. Brussel, 1852	5	»
P. Weiland, Nederduitsch taelkundig Woordenboek	12	»
H. Tollens, Volledige werken, 10 deelen	20	»
Helmers, Volledige werken, 3 deelen.	3	50
Al de werken van H. Conscience.		
Leesmuseum of keus van Romans, 12 deelen 's jaers, By inschryving voor één jaer	7	20
Elk deel afzonderlyk	»	90

UITGAVEN VAN HET WILLEMS'-FONDS.

1 ^o Vlaemsche Bibliographie, of Lyst der Nederduitsche Boeken, in België sedert 1830 uitgegeven	Fr. »	60
2 ^o Leerboek der Scheikunde of Chemie, ten behoeve van het landhuishoudelyk onderwys, opgesteld door Ed. Campens	1	»
3 ^o Beknopte Verhandeling over de voornaemste Nyverheidstakken in Vlaenderen, door J. J. Steyaert	»	70
4 ^o Oude en Nieuwe Liedjes, byeenverzameld door F. A. Snellaert	1	25
5 ^o Toegepaste Spreekwoorden. — Een Boek voor het Volk, door P. Bogaert	1	»
6 ^o Volks-Almanak voor 1853, bevattende Verhalen, Liedjes, Anekdoten enz., en een Spreekwoord per dag.	»	30
7 ^o Verhalen voor Kinderen, door Pieter Geiregat	»	65
8 ^o De Gentsche Diergaerde, of schetsen uit het Dierenryk, door Ed. Campens. Met een groot getal houtsneden.	1	25
9 ^o Handboek voor huis- en meubelschilders, vergulders, enz., door Eug. Zetternam	»	60





